

11 noiembrie
2011

Nr. 192-196

Anul XVIII
(3988-3992)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 5797.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Anunțuri, publicitate: tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Cont nr. 22516014983206, cod BECOMD2X609, Banca de Economii, filiala nr.1 Chișinău.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pircălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 3753.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

*Beneficiază de reduceri la abonarea ediției
«Monitorul Oficial al Republicii Moldova»
pentru prima jumătate a anului 2012.*

Perfectează abonamentul la sediul
AIS «Moldpres», str. Al. Pușkin 22,
Casa Presei, et.1, bir.1, de unde
vei prelua personal fiecare ediție.

Cunoașterea legii te avantajează!

PARTEA I

Legi, hotărîri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

558. Decret privind promulgarea Legii pentru ratificarea celui de-al doilea Protocol adițional dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României la Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova (nr. 350-VI, 4 noiembrie 2011). 8
559. Lege pentru ratificarea celui de-al doilea Protocol adițional dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României la Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova (nr. 201, 20 octombrie 2011). 8
560. Decret privind promulgarea Legii pentru aderarea Republicii Moldova la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE) (nr. 351-VI, 8 noiembrie 2011). 8
561. Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE) (nr. 210, 27 octombrie 2011). 9
562. Hotărîre privind constituirea unei comisii de anchetă a Parlamentului în legătură cu vânzarea armamentului din dotarea Forțelor Armate (nr. 204, 20 octombrie 2011). 9
563. Hotărîre pentru aprobarea Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010 (nr. 205, 21 octombrie 2011). 9
564. Hotărîre pentru alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului (nr. 214, 28 octombrie 2011). 9
565. Decret privind conferirea de distincții de stat unor lucrători medicali (nr. 352-VI, 8 noiembrie 2011). 10

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

30. Hotărîre pentru controlul constituționalității prevederilor articolului IX pct. 2, 3, 5 și 7 din Legea nr. 48 din 26 martie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și articolului 20 lit. a), b), d), f) și i) din Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr. 52 din 31 martie 2011 (Sesizarea nr. 11a/2011) (nr. 22, 25 octombrie 2011). ... 11
31. Decizie asupra expunerii redacționale a Hotărîrii nr. 17 din 20.09.2011 (nr. 3, 18 octombrie 2011). 16

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

56. Hotărîre privind Raportul auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010 (nr. 57, 20 septembrie 2011). 17
57. Hotărîre privind Raportul auditului veniturilor publice administrate de către Serviciul Vamal în anul 2010 (nr. 61, 26 septembrie 2011). 31
58. Hotărîre privind Raportul auditului performanței „Au fost realizate obiectivele Proiectului Energetic II în condițiile de utilizare eficientă și eficace a surselor financiare?” (nr. 63, 6 octombrie 2011). 44
59. Hotărîre privind Raportul auditului gestionării patrimoniului public de către S.A. „Termocom” pe perioada anilor 2009-2010 (nr. 64, 6 octombrie 2011). 68

PARTEA II

Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova

886. Hotărîre cu privire la aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru completarea articolului 400 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (nr. 805, 2 noiembrie 2011). 86
887. Hotărîre privind transmiterea unui imobil (nr. 808, 3 noiembrie 2011). 86
888. Hotărîre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 809, 3 noiembrie 2011). 86

889. Hotărâre privind rechemarea din funcție a domnului Alexandru CUIBĂ (nr. 810, 7 noiembrie 2011).	86
890. Hotărâre privind rechemarea din funcție a doamnei Tatiana LAPICUS (nr. 811, 7 noiembrie 2011).	87
891. Hotărâre cu privire la numirea domnului Victor MORARU în funcția de Ambasador, Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Oficiul ONU de la Geneva (nr. 812, 7 noiembrie 2011).	87
892. Hotărâre cu privire la numirea domnului Vladimir LUPAN în funcția de Ambasador, Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Organizația Națiunilor Unite (nr. 813, 7 noiembrie 2011).	87
893. Hotărâre cu privire la numirea domnului Iulian FRUNTAȘU în funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (nr. 814, 7 noiembrie 2011).	87
894. Hotărâre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de cooperare între Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Italiene și acordarea deplinei puteri domnului Oleg EFRIM, ministru al justiției (nr. 815, 7 noiembrie 2011).	88
895. Hotărâre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și funcționarea organului de lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber între statele-membre ale GUUAM (nr. 816, 7 noiembrie 2011).	88
896. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Chile privind condițiile reciproce de călătorie a cetățenilor (nr. 817, 7 noiembrie 2011).	88
897. Hotărâre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Ministerul Administrației și Internelor din România prin Inspectoratul General al Poliției de Frontieră privind consolidarea cooperării la nivel central și teritorial și acordarea deplinei puteri domnului Roman REVENCO, director general al Serviciului Grăniceri (nr. 818, 7 noiembrie 2011).	89
898. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului de colaborare în domeniul dezvoltării regionale între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova și Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale al Republicii Letonia și acordarea deplinei puteri domnului Marcel RĂDUCAN, ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor (nr. 819, 7 noiembrie 2011).	89
899. Hotărâre cu privire la aprobarea Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiecte conexe Uniunii Europene, semnat la Nicosia la 4 octombrie 2011 (nr. 820, 7 noiembrie 2011).	89
900. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului legii concurenței (nr. 821, 7 noiembrie 2011).	90
901. Hotărâre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 822, 7 noiembrie 2011).	90
902. Hotărâre cu privire la abrogarea unor hotărâri ale Guvernului (nr. 823, 7 noiembrie 2011).	90
903. Hotărâre pentru aprobarea Planului de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului (nr. 824, 7 noiembrie 2011).	91
904. Hotărâre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 828, 9 noiembrie 2011).	95
905. Hotărâre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 830, 9 noiembrie 2011).	95
906. Hotărâre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 831, 9 noiembrie 2011).	95
907. Hotărâre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 832, 9 noiembrie 2011).	96
908. Dispoziție (nr. 101-d, 2 noiembrie 2011).	96
909. Dispoziție (nr. 102-d, 2 noiembrie 2011).	96

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

1746. Hotărâre cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive S.A. „Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața inițierii apelurilor la posturi fixe din rețeaua publică de telefonie (nr. 27, 1 noiembrie 2011).	98
1747. Hotărâre cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive S.A. „Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de tranzit de trafic în rețelele publice de telefonie (nr. 28, 1 noiembrie 2011).	98

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

1748. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale (nr. 416, 9 iunie 2011).	99
---	----

Acte ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței

1749. Hotărâre (nr. APD-5-11/111, 19 octombrie 2011).	102
---	-----

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1750. Hotărâre cu privire la rezultatele controlului complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CHETROCREDIT” (nr. 50/1, 28 octombrie 2011).	103
1751. Hotărâre cu privire la rezultatele controlului complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” (nr. 50/2, 28 octombrie 2011).	104

1752. Hotărîre cu privire la constatarea nevalabilității licențelor unor asociații de economii și împrumut (nr. 50/4, 28 octombrie 2011).	105
1753. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței pentru dreptul de a desfășura activitate profesionistă pe piața valorilor mobiliare eliberată anterior Societății pe acțiuni „Registrul-F” (nr. 50/9, 28 octombrie 2011).	106
1754. Hotărîre cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni „Fabrica de materiale de construcții din Strășeni” (nr. 50/10, 28 octombrie 2011).	106
1755. Hotărîre cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni „Vinul Codrilor” (nr. 50/11, 28 octombrie 2011). ..	107
1756. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Societății de Asigurări „MOLDCARGO” S.R.L. (nr. 50/14, 28 octombrie 2011).	107
1757. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Companiei de Asigurări „MOLDOVA-ASTROVAZ” S.R.L. (nr. 50/15, 28 octombrie 2011).	107
1758. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări „VICTORIA ASIGURĂRI” S.R.L. (nr. 50/16, 28 octombrie 2011).	108
1759. Ordonanță cu privire la suspendarea operațiunilor la conturile bancare ale unor asociații de economii și împrumut (nr. 50/5-O, 28 octombrie 2011).	108

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

1760. Hotărîre cu privire la modificarea și completarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei (nr. 216, 29 septembrie 2011).	109
--	-----

PARTEA IV **Avize funcții publice vacante** **Publicații ale agenților economici**

PARTEA V **Avize pierderi de acte**

PARTEA I

Legi, hotărîri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova

558 D E C R E T

privind promulgarea Legii pentru ratificarea celui de-al doilea Protocol adițional dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României la Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 201 din 20 octombrie 2011 pentru ratificarea celui de-al doilea Protocol adițional dintre Guvernul Republicii Moldova și

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 350-VI. Chișinău, 4 noiembrie 2011.

Guvernul României la Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova.

Marian LUPU

559 L E G E

pentru ratificarea celui de-al doilea Protocol adițional dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României la Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică cel de-al doilea Protocol adițional dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României la Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 201. Chișinău, 20 octombrie 2011.

de România Republicii Moldova, încheiat la Chișinău la 16 august 2011.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor protocolului menționat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Guvernul României despre ratificarea protocolului nominalizat.

Marian LUPU

560 D E C R E T

privind promulgarea Legii pentru aderarea Republicii Moldova la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 210 din

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 351-VI. Chișinău, 8 noiembrie 2011.

27 octombrie 2011 pentru aderarea Republicii Moldova la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE).

Marian LUPU

561 L E G E**pentru aderarea Republicii Moldova la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE)**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Republica Moldova aderă la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE), adoptat la Brdo la 5 iunie 2010.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 210. Chișinău, 27 octombrie 2011.

realizarea prevederilor memorandumului menționat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Inițiativei Reforma Educației în Țările Europei de Sud-Est (ERI SEE) aderarea Republicii Moldova la memorandumul nominalizat.

Marian LUPU

562 H O T Ă R Î R E**privind constituirea unei comisii de anchetă a Parlamentului în legătură cu vânzarea armamentului din dotarea Forțelor Armate**

În temeiul art. 35 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se creează o comisie de anchetă a Parlamentului în legătură cu vânzarea armamentului din dotarea Forțelor Armate în următoarea componență:

Președinte

GORILĂ Anatolie – Frațiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

Secretar

BOLBOCEANU Iurie – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat din Moldova

Membri

MOCAN Mihail – Frațiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

PETKOV Alexandr – Frațiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 204. Chișinău, 20 octombrie 2011.

VREMEA Igor

BUTMALAI Ion

DIMITRIU Anatolie

GHILEȚCHI Valeriu

LUPAN Vladimir

– Frațiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

– Frațiunea parlamentară a Partidului Liberal Democrat din Moldova

– Frațiunea parlamentară a Partidului Liberal Democrat din Moldova

– Frațiunea parlamentară a Partidului Liberal Democrat din Moldova

– Frațiunea parlamentară a Partidului Liberal Democrat din Moldova

Art. 2. – Comisia de anchetă va prezenta Parlamentului, în termen de 60 de zile, concluziile privind vânzarea armamentului din dotarea Forțelor Armate.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

MARIAN LUPU

563 H O T Ă R Î R E**pentru aprobarea Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010**

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2010 la venituri în sumă de 17167,7 milioane de lei și la cheltuieli în sumă de 18797,7 milioane de lei, cu un deficit de 1630,0 milioane de lei.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 205. Chișinău, 21 octombrie 2011.

Art. 2. – Guvernul va asigura publicarea integrală a Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

Marian LUPU

564 H O T Ă R Î R E**pentru alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului**

În temeiul art. 64 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova și al art. 10 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se alege în funcția de vicepreședinte al Parla-

mentului domnul deputat Artur REȘETNICOV.

Art. 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 214. Chișinău, 28 octombrie 2011.

Marian LUPU

565

D E C R E T

**privind conferirea de distincții de stat
unor lucrători medicali**

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Pentru merite în dezvoltarea ocrotirii sănătății, contribuție la perfecționarea procesului curativ-profilactic și activitate organizatorică prodigioasă, se conferă:

Ordinul „Gloria Muncii” următorilor:

BREGA Gheorghe – medic, deputat în Parlament
BUGA Mircea – director general al Companiei
Naționale de Asigurări în Medicină

ȚURCANU Gheorghe – viceministru al sănătății;

Medalia „Nicolae Testemițanu” următorilor:

CEBOTARI Svetlana – director al Centrului Național de
Transfuzie a Sîngelui
IAVORSCHI Constantin – vicedirector al Institutului de Ftizi-
opneumologie „Chiril Draganiuc”
UNGUREANU Claudia – asistentă medicală superioară la
Spitalul Clinic Republican.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 352-VI. Chișinău, 8 noiembrie 2011.

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova**30****HOTĂRÎRE**

**pentru controlul constituționalității
prevederilor articolului IX pct. 2, 3, 5 și 7 din Legea nr. 48
din 26 martie 2011 pentru modificarea și completarea
unor acte legislative și articolului 20 lit. a), b), d), f) și l)
din Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr. 52
din 31 martie 2011
(Sesizarea nr. 11a/2011)**

**În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuiind în componența:**

**DI Alexandru TĂNASE, președinte,
Dna Elena SAFALERU, judecător-raportor,
DI Dumitru PULBERE,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Valeria ȘTERBEȚ, judecătore,**

cu participarea dnei Dina Musteața, *grefier*,
Avînd în vedere sesizarea depusă la 28 aprilie 2011,
înregistrată la aceeași dată,
Examinînd sesizarea în ședință plenară publică,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,
Pronunță următoarea hotărîre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea deputaților în Parlament, dnii Vladimir Voronin, Serghei Sirbu, Igor Dodon și dna Zinaida Greceanii, depusă la Curtea Constituțională la 28 aprilie 2011, în temeiul art. 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, în vederea exercitării controlului constituționalității prevederilor articolului IX pct. 2, 3, 5 și 7 din Legea nr. 48 din 26 martie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (M.O. nr. 53/114, 2011) și articolului 20 lit. a), b), d), f) și l) din Legea nr. 52 din 31 martie 2011 a bugetului de stat pe anul 2011 (M.O. nr. 63-64/151, 2011).

2. Autorii sesizării au pretins, în special, că dispozițiile pentru modificarea și completarea articolelor 9 alin. (2), 11 alin. (5) lit. b), 36 alin. (5) și 43 din Legea nr. 847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar, precum și prevederile articolului 20 din Legea nr. 52 din 31 martie 2011 a bugetului de stat pe anul 2011 autorizează utilizarea resurselor financiare publice fără aprobarea Parlamentului și că, astfel, ele contravin competenței și procedurilor de formare, administrare, utilizare și control al resurselor financiare ale statului, fiind încălcate articolele 1, 6, 60, 66, 72, 107, 130 și 131 din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 10 mai 2011 sesizarea a fost declarată admisibilă.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile scrise ale Parlamentului, Președintelui interimar al Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Curții de Conturi, Academiei de Științe a Moldovei, Academiei de Studii Economice din Moldova, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

5. La ședința plenară publică a Curții autorii sesizării nu au participat, solicitînd examinarea cauzei în lipsa lor. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Veaceslav Negruță, ministru al finanțelor.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr. 1/1, 1994) sînt următoarele:

Articolul 1**Statul Republica Moldova**

„[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în

care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 6**Separarea și colaborarea puterilor**

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 8**Respectarea dreptului internațional
și a tratatelor internaționale**

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional. [...]”

Articolul 60**Parlamentul, organ reprezentativ suprem
și legislativ**

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. [...]”

Articolul 66**Atribuțiile de bază**

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:
a) adoptă legi, hotărîri și motiuni; [...]
d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului; [...]
f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine; [...]”

Articolul 72**Categorii de legi**

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare. [...]”

(3) Prin lege organică se reglementează: [...]
p) celelalte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice; [...]”

Articolul 96**Rolul [Guvernului]**

„(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.”

Articolul 107**Administrația publică centrală de specialitate**

„(1) Organele centrale de specialitate ale statului sînt ministerele. Ele traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărîrile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sînt responsabile de activitatea lor. [...]”

Articolul 130**Sistemul financiar-creditar**

„(1) Formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin lege. [...]”

Articolul 131**Bugetul public național**

„(1) Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele raioanelor, orașelor și satelor.

(2) Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului. În caz de formare a fondului extrabugetar, el se prezintă spre aprobare Parlamentului.

(3) Dacă bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat nu au fost adoptate prin lege cu cel puțin trei zile înainte de expirarea exercitiului bugetar, se aplică în continuare bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat ale anului precedent, până la adoptarea noilor bugete.

(4) Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sînt acceptate de Guvern.

(5) Bugetele raioanelor, orașelor și satelor se elaborează, se aprobă și se execută în condițiile legii.

(6) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare."

7. Prevederile relevante ale Legii nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar (M.O. nr.19-20/197, 1997; republicată, M.O. nr.91-96/420, 2003; republicată, M.O. ediție specială, 2005) sînt următoarele:

Articolul 9 **Alocații**

"[...] (2) Autoritățile publice nu pot admite efectuarea de cheltuieli adiționale neprevăzute în legea bugetară anuală, cu excepția cheltuielilor legate de achitarea sumelor conform titlurilor executorii eliberate în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanțelor judecătorești, **precum și a cheltuielilor din împrumuturi pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), granturi, donații și sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice și neincluse în bugetul aprobat.** [...]"

Articolul 11 **Balanța bugetului**

"[...] (5) După adoptarea legii bugetare anuale: [...]"

b) nici o lege, alta decît privind modificări la legea bugetară anuală, care prevede reducerea excedentului bugetului de stat aprobat sau majorarea deficitului bugetului de stat aprobat nu poate fi adoptată. **Această prevedere nu se extinde asupra cazurilor prevăzute la art.43 alin.(2¹).**"

Articolul 36 **Efectuarea cheltuielilor**

"[...] (5) Se interzice defazectarea incontestabilă a resurselor financiare din conturile bancare ale Trezoreriei de Stat și ale trezoreriilor teritoriale ale Ministerului Finanțelor, **cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.**"

Articolul 43 **Deficitul și excedentul bugetar în legea bugetară anuală**

"(1) Orice decizie de a majora deficitul bugetar sau de a reduce excedentul bugetar se realizează printr-o modificare separată la legea bugetară anuală, cu condiția să fie conformă obligațiilor interne și externe ale Republicii Moldova.

(2) Orice modificare a deficitului bugetar în legea bugetară anuală este însoțită de o decizie a Parlamentului privind modificarea altor acte legislative, ce țin de modul de finanțare a deficitului majorat, în conformitate cu art.131 alin.(5) al Constituției.

(2¹) **Excepție de la prevederile alin.(1) și (2) este majorarea deficitului bugetar în legătură cu intrările și utilizarea peste prevederile aprobate în buget a împrumuturilor pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), precum și în legătură cu utilizarea soldurilor din anii precedenți de la împrumuturi pentru proiecte finanțate din surse externe (ratificate de Parlament) și de la granturi, donații, sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice.**

(3) În caz de excedent bugetar, Parlamentul la propunerea Guvernului decide în ce măsură și în ce scopuri se va utiliza acesta."

8. Prevederile relevante ale Legii nr.52 din 31 martie 2011 a bugetului de stat pe anul 2011 (M.O. nr.63-64/151, 2011) sînt următoarele:

Articolul 20

"Ministerul Finanțelor se autorizează:

a) să modifice, la cererea întemeiată a executorilor primari de buget, indicatorii stabiliți ai bugetului de stat:

- privind mijloacele speciale (fără granturi, donații, sponsorizări și alte intrări cu titlu gratuit) și fondurile speciale, ca urmare a acumulărilor de venituri la aceste componente peste limitele anuale aprobate în total executorului primar de buget;

- privind proiectele finanțate din surse externe, ca urmare a intrărilor suplimentare de împrumuturi și granturi externe, precum și a utilizării soldurilor bănești existente la începutul anului în conturile proiectelor respective;

- privind granturile, donațiile, sponsorizările și alte mijloace intrate suplimentar cu titlu gratuit în posesia instituțiilor publice, precum și utilizarea soldurilor bănești existente la începutul anului din aceste surse;

b) să includă în bugetul de stat, la venituri și cheltuieli,

mijloacele acumulate la conturile speciale pentru ajutorarea persoanelor sinistrate în urma inundațiilor din luna iulie 2010 și altor calamități naturale; [...]"

d) să accepte, la propunerile întemeiate ale autorităților publice centrale, efectuarea de cheltuieli capitale (cu excepția investițiilor capitale) peste limitele alocațiilor prevăzute în acest scop în buget, în cazul posibilității acoperirii acestor cheltuieli din contul și în limita alocațiilor pentru cheltuielile curente aprobate autorităților respective în bugetul de stat la grupele funcționale principale corespunzătoare. În cazul formării de economii la cheltuielile de personal, se permite redirecționarea economiilor respective și spre cheltuielile curente; [...]"

f) să redistribuie, la propunerile Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, bazate pe deciziile Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, mijloacele Fondului național pentru dezvoltare regională între grupe funcționale principale; [...]"

l) să blocheze, în caz de sporire a deficitului bugetului de stat, anumite cheltuieli în cuantum suficient pentru menținerea nivelului deficitului aprobat, cu excepția cheltuielilor de onorare a angajamentelor de deservire a datoriei de stat, a cheltuielilor de personal, a burselor, pensiilor, indemnizațiilor, compensațiilor, alocațiilor și ajutoarelor sociale."

ÎN DREPT

9. La 26 martie 2011 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.48 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Prin punctele 2, 3, 5 și 7 ale articolului IX din legea menționată au fost operate următoarele modificări și completări în Legea nr. 847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar:

- articolul 9 alineatul (2) a fost completat în final cu textul:

" , precum și a cheltuielilor din împrumuturi pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), granturi, donații și sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice și neincluse în bugetul aprobat." [punctul 2];

- articolul 11 alin. (5) lit.b) a fost completat în final cu textul:

"Această prevedere nu se extinde asupra cazurilor prevăzute la art.43 alin.(2¹)." [punctul 3];

- articolul 36 alineatul (5) a fost completat în final cu textul:

" , cu excepțiile prevăzute de prezenta lege";

- au fost abrogate alin.(6)-(8) ale articolului 36 [punctul 5];

- articolul 43 a fost completat cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

"(2¹) Excepție de la prevederile alin.(1) și (2) este majorarea deficitului bugetar în legătură cu intrările și utilizarea peste prevederile aprobate în buget a împrumuturilor pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), precum și în legătură cu utilizarea soldurilor din anii precedenți de la împrumuturi pentru proiecte finanțate din surse externe (ratificate de Parlament) și de la granturi, donații, sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice." [punctul 7].

10. Ca urmare a amendamentelor operate la Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar:

- **autoritățile publice nu pot admite efectuarea de cheltuieli adiționale neprevăzute în legea bugetară anuală, cu excepția cheltuielilor legate de achitarea sumelor conform titlurilor executorii eliberate în baza hotărîrilor definitive ale instanțelor judecătorești, precum și a cheltuielilor din împrumuturi pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), granturi, donații și sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice și neincluse în bugetul aprobat** [articolul 9 alin. (2)];

- după adoptarea legii bugetare anuale nici o lege, alta decît privind modificarea legii bugetare anuale, care prevede reducerea excedentului bugetului de stat aprobat sau majorarea deficitului bugetului de stat aprobat, nu poate fi adoptată. **Această prevedere nu se extinde asupra cazurilor prevăzute la art.43 alin.(2¹)** [articolul 11 alin. (5) lit.b)];

- orice decizie de a majora deficitul bugetar sau de a reduce excedentul bugetar se realizează printr-o modificare separată a legii bugetare anuale, **cu excepția prevăzută la art.43 alin.(2¹)** [articolul 43 alineatul (1)];

- "orice modificare a deficitului bugetar în legea bugetară anuală este însoțită de o decizie a Parlamentului privind modificarea altor acte legislative, ce țin de modul de finanțare a deficitului majorat, în conformitate cu art.131 alin.(5) din Constituție [articolul 43 alineatul (2)];

- **Excepție de la aceste norme este majorarea deficitului bugetar în legătură cu intrările și utilizarea peste prevederile aprobate în buget a împrumuturilor pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), precum și în legătură cu utilizarea soldurilor din anii precedenți de la împrumuturi pentru proiecte finanțate din surse externe (ratificate de Parlament) și de la granturi, donații, sponso-**

rizări intrate în posesia instituțiilor publice, **fără modificarea separată a legii bugetare anuale.** [articolul 43]

11. La 31 martie 2011 Parlamentul a adoptat Legea bugetului de stat pe anul 2011. Prin articolul 20 din lege, Parlamentul a autorizat Ministerul Finanțelor să efectueze un șir de acțiuni, inclusiv următoarele:

„a) să modifice, la cererea întemeiată a executorilor primari de buget, indicatorii stabiliți ai bugetului de stat:

- privind mijloacele speciale (fără granturi, donații, sponsorizări și alte intrări cu titlu gratuit) și fondurile speciale, ca urmare a acumulărilor de venituri la aceste componente peste limitele anuale aprobate în total executorului primar de buget;

- privind proiectele finanțate din surse externe, ca urmare a intrărilor suplimentare de împrumuturi și granturi externe, precum și a utilizării soldurilor bănești existente la începutul anului în conturile proiectelor respective;

- privind granturile, donațiile, sponsorizările și alte mijloace intrate suplimentar cu titlu gratuit în posesia instituțiilor publice, precum și utilizarea soldurilor bănești existente la începutul anului din aceste surse;

b) să includă în bugetul de stat, la venituri și cheltuieli, mijloacele acumulate la conturile speciale pentru ajutorarea persoanelor sinistrate în urma inundațiilor din luna iulie 2010 și a altor calamități naturale; [...]

d) să accepte, la propunerile întemeiate ale autorităților publice centrale, efectuarea de cheltuieli capitale (cu excepția investițiilor capitale) peste limitele alocațiilor prevăzute în acest scop în buget, în cazul posibilității acoperirii acestor cheltuieli din contul și în limita alocațiilor pentru cheltuielile curente aprobate autorităților respective în bugetul de stat la grupele funcționale principale corespunzătoare. În cazul formării de economii la cheltuielile de personal, se permite redirecționarea economiilor respective și spre cheltuielile curente; [...]

f) să redistribuie, la propunerile Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, bazate pe deciziile Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, mijloacele Fondului național pentru dezvoltare regională între grupe funcționale principale; [...]

l) să blocheze, în caz de sporire a deficitului bugetului de stat, anumite cheltuieli în cuantum suficient pentru menținerea nivelului deficitului aprobat, cu excepția cheltuielilor de onorare a angajamentelor de servare a datoriei de stat, a cheltuielilor de personal, a burselor, pensiilor, indemnizațiilor, compensațiilor, alocațiilor și ajutoarelor sociale.”

12. În opinia autorilor sesizării, dispozițiile legale contestate autorizează utilizarea resurselor financiare ale statului fără aprobarea Parlamentului și, astfel, ele contravin competenței și procedurilor de formare, administrare, utilizare și control al resurselor financiare publice, fiind încălcate articolele 1, 6, 60, 66, 72, 107, 130 și 131 din Constituție.

13. Curtea reține că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

14. În acest context, Curtea reține faptul că, în esență, normele contestate vizează două aspecte: (a) posibilitatea autorităților publice de a efectua cheltuieli neincluse în bugetul aprobat de Parlament; (b) competența Parlamentului și Ministerului Finanțelor privind utilizarea resurselor financiare ale bugetului de stat.

15. Curtea Constituțională va analiza prevederile legale contestate prin prisma normelor constituționale invocate de autorul sesizării, luând în considerare cele două aspecte identificate. În acest sens, Curtea va examina pretinsa încălcare a articolului 130 din Constituție și încălcarea articolului 6 combinat cu articolele 66 și 131 din Constituție.

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 130 DIN CONSTITUȚIE

16. Autorii sesizării au pretins că normele supuse controlului constituționalității încălcă articolul 130 din Constituție, care prevede următoarele:

„(1) Formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin **lege**. [...]”

A. Argumentele autorilor sesizării

17. Autorii sesizării consideră că prevederile modificate ale Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar, care autorizează efectuarea cheltuielilor adiționale, neprevăzute în legea bugetară anuală, din împrumuturi pentru proiectele

finanțate din surse externe, granturi, donații și sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice și neincluse în bugetul aprobat, fără a se recurge la rectificarea bugetului de stat anual de către Parlament, aduc atingere competenței Parlamentului și încălcă procedurile constituționale de gestionare a deficitului bugetar.

18. Potrivit autorilor sesizării, modificările operate în Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar instituie o derogare de la norma generală, permițând majorarea deficitului bugetar în legătură cu intrările și utilizarea peste prevederile adoptate în buget a împrumuturilor din surse externe.

19. În opinia autorului sesizării, astfel s-a acordat Guvernului și Ministerului Finanțelor dreptul de a rectifica bugetul de stat fără adoptarea unei legi de către Parlament.

B. Argumentele autorităților

20. În sesiunea publică a Curții, reprezentanții Parlamentului și Guvernului au susținut că modificările operate în Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar au avut ca obiectiv simplificarea administrării fiscale, precum și consolidarea și eficientizarea utilizării resurselor financiare publice.

21. Potrivit reprezentanților Parlamentului și Guvernului, mijloacele financiare obținute din surse financiare externe, precum și destinația granturilor și donațiilor sînt prestabilite în acordurile de finanțare, ratificate de Parlament. Donatorii determină, de regulă, destinația granturilor și donațiilor, specificînd modul de utilizare și scopul acestora. Avînd destinații concrete, aceste mijloace nu pot fi utilizate de Parlament **pentru alte scopuri** atunci cînd se aprobă sau rectifică bugetul de stat.

22. În același timp, reprezentantul Parlamentului a susținut că amendamentele efectuate au scopul de a facilita utilizarea acestor mijloace și de a încuraja donatorii interni și externi să investească în economia Republicii Moldova.

23. În viziunea reprezentantului Guvernului, prin normele contestate, Parlamentul a reglementat administrarea și utilizarea resurselor financiare ale statului, instituind reguli speciale și eliminînd contradicțiile dintre normele aplicabile în domeniu.

24. Potrivit reprezentantului Guvernului, auditul efectuat de Curtea de Conturi a scos în evidență faptul că practica anterioară, prin care în legile bugetare anuale erau inserate prevederi speciale privind utilizarea soldurilor de mijloace bănești la conturile de mijloace speciale și fonduri speciale, precum și la conturile proiectelor finanțate din surse externe, care sînt surse reale pentru majorarea deficitului bugetar, și efectuarea cheltuielilor din aceste surse erau în contradicție cu prevederile art.9 alin.(2), art.11 alin.(5) lit.b), art.36 alin.(5) și art.43 alin.(2) din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar.

25. În același context, potrivit reprezentantului Guvernului, excepția de la regula specificată la alin.(5) art.36, stipulată în art.43 alin.(2') din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar, este argumentată prin prevederile articolului 8 din Constituție, care statuează principiul *pacta sînt servanda*, Republica Moldova fiind obligată să respecte tratatele internaționale la care este parte.

C. Aprecierea Curții

26. Curtea reține că destinația și modul de utilizare a mijloacelor financiare acordate cu titlu de împrumut, grant, donație sau sponsorizare, provenite din surse financiare externe, neincluse în bugetul anual aprobat, sînt consimțite prin acordurile de finanțare respective, acestea fiind o categorie a tratatelor internaționale.

27. În conformitate cu principiul *pacta sînt servanda*, consfințit de articolul 8 din Constituție, Republica Moldova se obligă să respecte tratatele la care este parte și să-și

bazeze relațiile pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

28. În acest context, Curtea reține că normele contestate vizează exclusiv utilizarea mijloacelor provenite din surse externe doar în baza acordurilor de finanțare **ratificate de Parlament**.

29. În conformitate cu articolul 12 alin. (1) din Legea nr. 595 din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (M.O. nr. 24-26/137, 2000):

„**Ratificarea** [...] un[ui] tratat internațional se efectuează de către Parlamentul Republicii Moldova prin adoptarea unei **legi organice**.”

30. Prin urmare, Curtea consideră că acordurile de împrumut pentru proiectele finanțate din surse externe, fiind ratificate de Parlament prin **legi organice**, respectă cerințele prevăzute de articolul 130 alin.(1) din Constituție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 COMBINAT CU ARTICOLELE 66 ȘI 131 DIN CONSTITUȚIE

31. Potrivit autorilor sesizării, normele contestate încalcă articolul 6 din Constituție, care prevede că:

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

32. În acest sens, autorii sesizării consideră că normele contestate încalcă prerogativele acordate Parlamentului prin articolul 66 din Constituție:

„Parlamentul aprobă bugetul statului și **exercită controlul asupra lui**”.

33. În același timp, potrivit autorilor sesizării, normele contestate încalcă articolul 131 din Constituție, care prevede următoarele:

„Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, **aprobării Parlamentului**. În caz de formare a fondului extrabugetar, el se prezintă spre **aprobare Parlamentului**.”

A. Argumentele autorilor sesizării

34. Potrivit autorilor sesizării, prin prevederile articolului 20 din Legea bugetului de stat pe anul 2011, Ministerului Finanțelor i-au fost acordate prerogative improprii privind gestionarea mijloacelor financiare ale bugetului de stat și i s-a permis să modifice bugetul de stat fără ca Parlamentul să adopte o lege de rectificare a acestuia. Astfel, executivului i-au fost acordate competențe care aparțin exclusiv puterii legislative, încălcîndu-se principiul separației puterilor în stat, consacrat de articolul 6 din Constituție.

B. Argumentele autorităților

35. Reprezentantul Guvernului consideră că nu au fost încălcate normele constituționale, deoarece acestea stipulează doar că administrarea și utilizarea resurselor financiare se reglementează prin lege și nu interzic delegarea de către Parlament autorităților administrației publice centrale de specialitate a unor atribuții ce țin de aceste procese, cu condiția respectării interdicției aprobării cheltuielilor bugetare fără stabilirea sursei de finanțare a acestora.

36. Potrivit reprezentantului Guvernului, aceste condiții sînt îndeplinite, deoarece prevederile respective sînt reglementate prin legea bugetară anuală, iar împuternicirile de care dispune Ministerul Finanțelor nu îi permit să efectueze cheltuieli bugetare fără să stabilească sursele financiare.

C. Aprecierii Curții

37. Curtea reține că bugetul public, pe de o parte, este un act prin care puterea legislativă autorizează constituirea veniturilor și efectuarea cheltuielilor bugetare (corespunzător veniturilor planificate), iar, pe de altă parte, el este un act de planificare a veniturilor și cheltuielilor bugetare pe o perioadă de timp determinată, limitată la un an.

38. Competențele în sfera procesului bugetar se stabilesc în baza principiului constituțional al separației puterilor și delimitării atribuțiilor ce le revin.

39. Articolele 60, 66, 72, 130 și 131 din Constituție prevăd dreptul exclusiv al Parlamentului, ca unică autoritate legislativă a statului, să aprobe bugetul statului și să exercite

controlul asupra lui. Astfel, chiar dacă este un act de planificare financiară, bugetul de stat este adoptat de către organul legislativ, la propunerea Guvernului.

40. Potrivit legislației în vigoare, Guvernul asigură executarea Legii bugetului anual. În procesul executării bugetului, Guvernul ia măsuri pentru reducerea deficitului bugetar și consolidarea părții de venituri a bugetului.

41. În conformitate cu articolul 107 din Constituție, organele centrale de specialitate ale statului sînt ministerele, care traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărârile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sînt responsabile de activitatea lor. În acest context, Curtea reține că atribuțiile Ministerului Finanțelor, contestate de autorii sesizării, au fost instituite anume prin Legea bugetului de stat pe anul 2011. Funcțiile delegate Ministerului Finanțelor de către Parlament nu țin de reglementarea procesului de administrare și utilizare a resurselor financiare ale statului, ci țin doar de administrarea acestora în temeiul prevederilor legale.

42. Prevederile constituționale nu interzic Parlamentului să delege autorităților administrației publice centrale de specialitate unele atribuții ce țin de administrarea și utilizarea resurselor financiare ale statului, iar prevederile constituționale invocate de autorii sesizării (articolele 1, 6, 60, 66, 72, 107, 130 și 131 din Constituție) confirmă acest fapt. Ele însă stipulează două condiții: reglementarea acestor procese se realizează doar prin lege și cheltuielile bugetare se aprobă doar după stabilirea sursei de finanțare. Curtea consideră că aceste condiții au fost respectate, procesele și atribuțiile respective fiind reglementate prin legea bugetară anuală, iar împuternicirile de care dispune Ministerul Finanțelor **nu-i permit să efectueze cheltuieli financiare fără stabilirea surselor financiare respective, pentru a nu admite majorarea deficitului bugetar aprobat**.

43. Din analiza prevederilor contestate, rezultă că atribuțiile conferite Ministerului Finanțelor prin legea bugetară anuală nu au drept scop creșterea deficitului bugetar anual, ci urmăresc gestionarea eficientă a economiilor realizate în procesul executării bugetare. Potrivit obiectului său de reglementare, articolul 20 din Legea bugetului de stat pe anul 2011 **nu împuternicește Ministerul Finanțelor să modifice balanța de plăți sau deficitul bugetului de stat**, nefiindu-i transmise competențele Parlamentului de a aproba și de a controla executarea bugetului de stat.

44. Curtea observă că sporirea gradului de complexitate al societăților moderne, inclusiv în contextul crizei economice, determină necesitatea obiectivă de a avea guverne care să dispună de mecanisme instituționale flexibile pentru a putea conduce economia. În acest context, rolul Parlamentului este de a se concentra asupra abordării politice a problemelor principale din societate, mai puțin asupra celor de natură tehnică.

45. Curtea reține că, potrivit articolului 104 din Constituție, Guvernul este responsabil în fața Parlamentului. Deputații își exercită atribuțiile de control asupra Guvernului prin întrebări, interpelări, moțiuni simple și moțiuni de cenzură, în baza articolelor 105, 106 și 106¹ din Constituție. De asemenea, în arsenalul pe care partidele parlamentare îl au la dispoziție pentru a controla puterea executivă se află și comisiile de anchetă. Astfel, modificările financiar-bugetare respective operate în Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nu afectează esența controlului bugetar efectuat de către Parlament.

46. Prin urmare, Curtea consideră că prevederile legale, prin care Parlamentul delegă Ministerului Finanțelor anumite împuterniciri, nu încalcă principiul separației și colaborării puterilor în stat, fiind în concordanță cu dispozițiile articolelor 1, 6, 60, 66, 72, 107, 130 și 131 din Constituție.

Pentru motivele menționate, în temeiul dispozițiilor articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61 alin.(2), 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se recunosc drept constituționale:

- prevederile art.IX pct.2, 3, 5 și 7 din Legea nr.48 din 26 martie 2011 pentru modificarea și completarea unor

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Nr. 22. Chișinău, 25 octombrie 2011.

acte legislative;

- prevederile art.20 lit.a), b), d), f) și l) din Legea bugetului de stat pentru anul 2011 nr.52 din 31 martie 2011.

2. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Alexandru TĂNASE

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.67 din Codul jurisdicției constituționale

1. La 25 octombrie 2011 Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea pentru controlul constituționalității prevederilor art. IX pct.2, 3, 5 și 7 din Legea nr.48 din 26 martie 2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” și art.20 lit.a), b), d), f) și l) din Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr.52 din 31 martie 2011, prin care a recunoscut normele legale contestate ca fiind constituționale.

2. Nefiind de acord cu concluziile Curții privind constituționalitatea art. IX punctele 2, 3, 5 și 7 din Legea nr.48 din 26 martie 2011, îmi expun opinia separată.

3. În ședința plenară a Curții Constituționale reprezentanții Parlamentului și Guvernului au subliniat că modificările și completările efectuate **au scopul de a facilita utilizarea** în termen a mijloacelor din împrumuturi pentru proiecte finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), intrate peste limitele aprobate în bugetul de stat pe anul respectiv, a soldurilor din anii precedenți la granturi, donații, sponsorizări și alte mijloace bănești intrate cu destinație specială, excluzând rectificarea permanentă formală a Legii bugetului de stat, și de a încuraja donatorii interni și externi să investească în economia Republicii Moldova.

4. Este indiscutabil că legiuitorul este în drept să opteze pentru diverse soluții în vederea realizării scopurilor propuse, inclusiv în vederea concretizării și realizării drepturilor economice, pentru instituirea regulilor de administrare și utilizare a resurselor financiare ale statului, însă aceste soluții trebuie să se încadreze în limitele principiilor și normelor constituționale statuate.

5. Consider că la adoptarea Legii nr.48 nu s-a ținut cont de prevederile **imperative** ale art.130 alin.(1) din Constituție, potrivit căruia formarea, administrarea, **utilizarea** și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sunt reglementate **prin lege**.

De asemenea, au fost ignorate dispozițiile art.129 din Constituție, potrivit cărora Parlamentul aprobă direcțiile principale ale activității economice, principiile utilizării împrumuturilor și creditelor străine.

6. Susținând opinia Guvernului și Parlamentului, Curtea Constituțională, în hotărârea sa, a subliniat că normele contestate din Legea nr.847-XIII „vizează exclusiv utilizarea mijloacelor provenite din surse externe doar în baza acordurilor financiare ratificate de către Parlament”. Acordurile de împrumut, fiind tratate internaționale, sunt obligatorii pentru executare, iar destinația și modul de utilizare a mijloacelor financiare sunt consimțite în aceste acorduri.

7. Într-adevăr, conform prevederilor legale, acordurile de împrumut și de finanțare sunt ratificate de Parlament prin lege și sunt transmise Guvernului pentru realizare. În acest context menționez că deseori în aceste acorduri nu este indicată destinația mijloacelor financiare provenite din surse externe (spre exemplu, legea nr.57 din 25 martie 2010, nr.203 din 16 iulie 2010, nr.125 din 18 iunie 2010), mai mult ca atât, consider că legile de ratificare a acordurilor de împrumut nu se înscriu în

cerințele prevăzute de art.130 alin.(1) din Constituție.

8. În Hotărârea nr.29 din 22 mai 2001 „Privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova” Curtea Constituțională a subliniat: „Rațiunea de stat determină în general competența Guvernului și în special atribuțiile sale în domeniul finanțelor, creditelor, impozitelor, prețurilor și circulației monetare. Dreptul Guvernului de a accepta (sau de a nu accepta) majorarea sau reducerea veniturilor, cheltuielilor bugetare printr-o propunere legislativă sau amendament, drept care rezultă expres din norma supusă interpretării, este condiționat de dispozițiile constituționale privind sistemul finanțelor publice naționale, formarea, administrarea, utilizarea și controlul cărora, în temeiul art.130 alin.(1) din Constituție, sunt reglementate prin lege.”

9. Astfel, în opinia mea, legile privind ratificarea acordurilor de împrumut (tratate internaționale) nu pot fi considerate drept legi ce reglementează administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale instituțiilor publice.

10. Țin să subliniez că utilizarea, fără rectificarea bugetului de stat, a mijloacelor bănești cu destinație specială, îndeosebi a cheltuielilor din împrumuturi pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), granturi, donații și sponsorizări intrate în posesia instituțiilor publice și **neincluse în bugetul aprobat**, care de fapt sunt surse reale pentru majorarea deficitului bugetar, constituie o derogare esențială de la regulile de gestionare a deficitului bugetar și afectează controlul financiar-bugetar pe care trebuie să-l efectueze Parlamentul.

11. Completînd art.43 din Legea nr.847-XIII cu alin.(2¹), Parlamentul a admis **majorarea deficitului** bugetar în legătură cu intrările și utilizarea peste prevederile aprobate în buget a împrumuturilor pentru proiectele finanțate din surse externe (ratificate de Parlament), precum și în legătură cu utilizarea soldurilor din anii precedenți de la împrumuturi pentru proiecte finanțate din surse externe (ratificate de Parlament) și de la granturi, donații, sponsorizări, intrate în posesia instituțiilor publice, **fără modificarea separată a legii bugetare anuale**.

Care au fost motivele instituirii derogărilor de la regula generală referitoare la deficitul și excedentul bugetar nu este clar.

Consider că prevederile alin.(2¹) art.43 încalcă art.131 alin.(5) din Constituție și art.43 alin.(2) din Legea nr.847-XIII. Potrivit acestui articol din lege, orice modificare a deficitului bugetar în legea bugetară anuală este însoțită de o decizie a Parlamentului privind modificarea altor acte legislative ce țin de modul de finanțare a deficitului majorat, în conformitate cu art.131 alin.(5) al Constituției.

12. Modificările la Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar, în opinia mea, afectează grav **principiul universalității bugetare**.

Potrivit acestui principiu, bugetul de stat trebuie să cuprindă toate veniturile și toate cheltuielile bugetare, de unde rezultă

că nici un venit și nici o cheltuială bugetară nu trebuie să se realizeze în afara cadrului bugetar.

Este vorba despre o regulă severă și precisă care vizează crearea unui buget integral și are drept scop facilitarea **controlului financiar** asupra serviciilor publice ale statului.

Acest principiu nu se poate aplica în modul corespunzător în cazul bugetelor finanțate și din mijloace extrabugetare, atunci când nu se adoptă legi de rectificare a bugetului de stat anual.

13. Modificările operate aduc atingere și principiului unității, potrivit căruia toate veniturile și toate cheltuielile bugetare trebuie să fie înscrise în bugetul unic de stat.

Principiul unității impune ca „veniturile și cheltuielile bugetare să se înscrie într-un *singur document bugetar*, pentru a se asigura utilizarea eficientă și monitorizarea fondurilor publice cheltuite”. El are drept scop evitarea dispersării operațiunilor financiare ale statului în multiple documente pentru a asigura pe această cale eficiența controlului exercitat de Parlament și a conferi claritate formării și administrării bugetului. Acest principiu pornește de la regula elementară a transpa-

renței, dînd posibilitate legiuitorului să cunoască operațiunile într-o optică globală și completă.

14. În opinia mea, ca urmare a modificărilor operate în Legea nr.847-XIII, Ministerul Finanțelor, căruia îi revine rolul de a sintetiza și coordona procesul bugetar, devine o instituție de legiferare a proceselor și politicilor bugetare, încălcîndu-se astfel dispozițiile art.6 din Constituție.

15. Modificările criticate încalcă de asemenea dispozițiile art.3 alin.(2) și art.4 alin.(3) lit.a) din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 „Privind actele legislative”, potrivit cărora actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei...; la elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă principiile oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente. Dispozițiile modificate ale art.9 alin.(2), art.11 alin.(5) lit.b), art.43 din Legea nr.847-XIII vin în coliziune cu alte articole din această lege, care se referă la balanța bugetului, executarea și rectificarea bugetului de stat etc.

16. Astfel, consider că prevederile art.IX pct.2, 3, 5 și 7 din Legea nr.48 contravin art.130 alin.(1) și art.6 din Constituție.

Elena SAFALERU

**JUDECĂTORUL CURȚII
CONSTITUȚIONALE**

25 octombrie 2011

31

DECIZIE

**asupra expunerii redacționale a Hotărîrii nr.17
din 20.09.2011**

Curtea Constituțională în componența:

Alexandru TĂNASE - președinte

Dumitru PULBERE - judecător

Victor PUȘCAȘ - judecător

Petru RAILEAN - judecător

Elena SAFALERU - judecător

Valeria ȘTERBET - judecător

grefier – Dina Musteață, călăuzindu-se de prevederile art.73 din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară demersul unui judecător al Curții Constituționale privind corectarea unei inexactități în Hotărîrea Curții Constituționale nr.17 din 20.09.2011 „Pentru interpretarea prevederilor art.78 din Constituția Republicii Moldova”.

Examinînd materialele prezentate și argumentele expuse de judecători, Curtea Constituțională

a constatat:

Prin Hotărîrea nr.17 din 20 septembrie 2011 Curtea Constituțională a efectuat interpretarea oficială a prevederilor art.78 din Constituția Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.166-169 din 7 octombrie 2011).

În procesul deliberărilor, judecătorii, cu majoritate de voturi, au decis să excludă din proiectul hotărîrii pentru interpretarea art.78 din Constituție următorul text: „În contextul acestor enunțuri Curtea reține că nereglementarea de către Parlament a termenului de desfășurare a alegerilor prezidențiale în cadrul exercitării interimatului funcției de Președinte, inclusiv în cadrul interimatului succesiv, nu presupune nerealizarea de către Președinte a dispoziției constituționale privind dizolvarea Parlamentului după un an de la ultima dizolvare în cazul în care nu este ales șeful statului”, pe care l-au considerat ca neavînd

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Nr. 3. Chișinău, 18 octombrie 2011.

relevantă în aspectul cauzei examinate.

Fără a se exclude textul respectiv, hotărîrea adoptată a fost transmisă în secția de redactare și, nemaifiind discutată de plenul Curții, a fost semnată și expediată la Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Curtea consideră că s-a comis o greșeală tehnică, care poate fi corectată în condițiile art.73 din Codul jurisdicției constituționale. Potrivit acestui articol, Curtea Constituțională are dreptul să corecteze, din oficiu sau la cererea participanților la proces, inexactitățile din denumiri, desemnări și greșelile de redacție. Corectarea inexactităților și greșelilor de redacție se face numai în ședința Curții Constituționale, cu pronunțarea deciziei respective.

În baza celor expuse, în conformitate cu art.64 și art.73 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se exclude din punctul 4 alineatul 17 al Hotărîrii Curții Constituționale nr.17 din 20.09.2011 „Pentru interpretarea prevederilor art.78 din Constituția Republicii Moldova” următorul text: „În contextul acestor enunțuri Curtea reține că nereglementarea de către Parlament a termenului de desfășurare a alegerilor prezidențiale în cadrul exercitării interimatului funcției de Președinte, inclusiv în cadrul interimatului succesiv, nu presupune nerealizarea de către Președinte a dispoziției constituționale privind dizolvarea Parlamentului după un an de la ultima dizolvare în cazul în care nu este ales șeful statului”.

2. Prezenta decizie este definitivă, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Alexandru TĂNASE

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova**56****HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010**

Curtea de Conturi, în prezența consultantului principal al Comisiei permanente a Parlamentului economie, buget și finanțe dl A.Conișescu, viceministrului transporturilor și infrastructurii drumurilor dl B.Gherasim, contabilului-șef al Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor dna V. Calancea, șefului Serviciului transport naval al Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor dl Ig.Zaharia, directorului Instituției publice „Agenția Națională Transport Auto” dl T.Călugăreanu, managerului-șef al Întreprinderii de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” dl V.Panurco și contabilului-șef dna S.Cheibaș, directorului Întreprinderii de Stat „Servicii Transport Auto” dl I.Gamarț, șefului Inspectoratului auto de stat al Direcției poliție rutieră din cadrul Departamentului poliție al Ministerului Afacerilor Interne dl V.Caramușca, șefului Direcției finanțele economiei naționale, cheltuieli capitale și achiziții publice a Ministerului Finanțelor dl V.Binzaru, șefului Direcției audit intern a Ministerului Economiei dl Iu.Spasov, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², probele de audit fiind colectate la Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (în continuare – MTID), Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” (în continuare – Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”), Instituția Publică „Agenția Națională Transport Auto” (în continuare – ANTA), Întreprinderea de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru” (în continuare – Î.S. „Registru”), Inspectoratul Fiscal Principal de Stat (în continuare – IFPS), Ministerul Finanțelor, Direcția poliție rutieră a Departamentului poliție al Ministerului Afacerilor Interne etc.

Scopul auditului a constat în verificarea regularității formării și utilizării mijloacelor fondului rutier, cu formularea concluziilor de audit.

Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi³. În vederea susținerii constatărilor, formulării concluziilor și recomandărilor, probele de audit au fost obținute prin efectuarea testelor de fond, cu folosirea diferitor tehnici și metode: examinări, analizări, observări, confirmări, interviuri etc.

Examinând rezultatele auditului, audiind raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a c o n s t a t a t:

Verificările efectuate în cadrul auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010 denotă multiple încălcări și deficiențe, determinate de managementul inefficient al finanțelor publice și al sistemului de control intern, precum și de nivelul redus al responsabilităților la exercitarea competențelor privind planificarea, administrarea, gestionarea și raportarea mijloacelor fondului rutier, care se exprimă prin următoarele:

- Evaluările necorespunzătoare de către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și Ministerul Finanțelor a contingentului potențialilor contribuabili au generat erori de calcule la estimarea bazei fiscale și, respectiv, la planificarea încasărilor la fondul rutier.

- Organele de competență (ANTA, Î.S. „Registru” și IFPS) n-au întreprins măsurile corespunzătoare pentru o cooperare rezultativă privind funcționalitatea conformă a sistemului deținătorilor de transport, în vederea asigurării organelor fiscale cu informația necesară, având drept consecință netaxarea a circa 30% din contribuabili – deținători ai unităților respective de transport, ceea ce duce la admiterea evaziunilor fiscale.

- Responsabilizarea redusă a părților implicate în procesul de administrare a autorizațiilor multilaterale ale Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport a cauzat nerespectarea actelor normative în vigoare în acest domeniu și, respectiv, la neîncasarea la bugetul de stat în volum deplin și în termenele stabilite a taxei de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale.

- Neincluderea de către Ministerul Finanțelor în cadrul normativ a reglementărilor corespunzătoare a condiționat raportarea neveridică a amenzilor pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor.

- Actuala modalitate de distribuire a mijloacelor fondului rutier pentru lucrările de întreținere și reparație a drumurilor condiționează neuniformitatea și netransparența estimării cheltuielilor pentru întreținerea unui km de drum, precum și repartizării lor între beneficiari.

- Procesul de achiziționare a lucrărilor de construcție și reparație a obiectelor finanțate din contul mijloacelor fondului rutier, efectuat de Î.S. „ASD”, se desfășoară defectuos, nefiind asigurată monitorizarea adecvată, ceea ce condiționează neexecutarea în termen a lucrărilor contractate, nesancționarea operatorilor economici care nu respectă clauzele contractuale, prelungirea nefondată a termenului de executare a lucrărilor etc.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010, care se anexează la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010 se remit:

- 2.1. Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, pentru documentare, și se cere:

- 2.1.1. Examinarea în cadrul Colegiului ministerului a rezultatelor auditului, în vederea asigurării implementării recomandărilor auditului prin excluderea neregulilor și deficiențelor constatate, precum și ridicării nivelului de

¹M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

²Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011”.

³Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

responsabilitate a persoanelor din cadrul aparatului ministerului cu atribuții în domeniul vizat;

2.1.2. Să asigure o bună guvernare a administrării mijloacelor fondului rutier, prin implicarea elementelor relevante ale managementului eficient și sistemului de control intern;

2.1.3. Să consolideze și să intensifice pîrghiile și metodele de monitorizare a activității instituțiilor și societăților economice din subordine, implicate în procesul de colectare, planificare, executare și raportare a mijloacelor fondului rutier;

2.1.4. În comun cu organele delegate cu competențe în procesele de formare și utilizare a mijloacelor fondului rutier, să perfecționeze cadrul regulator departamental, în vederea asigurării corelării și conlucrării eficiente;

2.2. Instituției Publice „Agenția Națională Transport Auto” și Întreprinderii de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”, pentru înlăturarea neregulilor constatate și conformarea activității la cadrul legal;

2.3. Întreprinderii de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”, pentru documentare și implementarea recomandărilor auditului, și se cere, în comun cu ANTA și, după caz, cu alte organe de competență, asigurarea administrării conforme a conturului „G” – „Evidența executării legislației fiscale” al Registrului de

stat a transporturilor;

2.4. Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, care, în comun cu Ministerul Finanțelor, să identifice carentele și nefuncționalitățile instituționale de formare și administrare a mijloacelor fondului rutier, cu inițierea ajustării cadrului legislativ și regulator departamental, avînd drept obiectiv uniformizarea principiilor în materie de politici și administrare bugetar-fiscală;

2.5. Guvernului, pentru documentare, și se propune audierea factorilor de decizie ai organelor centrale de specialitate implicate în procesul de formare și utilizare a mijloacelor fondului rutier, prin prisma neregulilor constatate de audit și nereglementării obligativității raportării/declarației de către subiecții impozabili a obiectelor impozabile scoase din circulație, ceea ce afectează estimarea corectă a bazei impozabile;

2.6. Parlamentului, pentru informare.

3. Despre implementarea recomandărilor auditului, precum și despre executarea subpunctelor 2.1., 2.2., 2.3. și 2.4. din prezenta Hotărîre se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

4. Prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 57. Chișinău, 20 septembrie 2011.

Aprobat
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr.57 din 20 septembrie 2011

RAPORTUL **auditului formării și utilizării mijloacelor fondului rutier** **în exercițiul bugetar 2010**

I. Introducere

Auditul formării și utilizării mijloacelor fondului rutier în exercițiul bugetar 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 din Legea Curții de Conturi¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², la Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și unele instituții din subordine.

Scopul auditului a constat în verificarea regularității formării și utilizării mijloacelor fondului rutier, cu formularea concluziilor de audit.

Potrivit cadrului legislativ și regulator departamental, părților antrenate în formarea și utilizarea mijloacelor fondului rutier le revin următoarele responsabilități, după cum urmează:

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (în continuare – MTID, sau ministerul) – administrarea și utilizarea conform destinației a mijloacelor fondului rutier, precum și întocmirea, prezentarea către Ministerul Finanțelor, în termenele și formatul stabilite, a Raportului privind executarea bugetului MTID. De asemenea, ministerul este responsabil de elaborarea și publicarea rapoartelor anuale privind utilizarea mijloacelor fondului rutier.

Ministerul Finanțelor – exercitarea controlului asupra virării integrale și la timp a accizelor și taxelor rutiere, precum și calculării și încasării altor taxe. De asemenea, Ministerul Finanțelor urmează să exercite controlul asupra utilizării conform destinației a resurselor fondului rutier.

Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (în continuare – MTIC) - ținerea Registrului de stat al transporturilor, inclusiv conturul „G” - „Evidența executării legislației fiscale” și asigurarea accesului Serviciului Fiscal

de Stat la datele Registrului de stat al transporturilor.

Direcția poliție rutieră a Departamentului poliție al Ministerului Afacerilor Interne (în continuare - DPR) - supravegherea și controlul în domeniul asigurării securității circulației rutiere, respectiv aplicarea și evidența amenzilor, contravențiilor circulației rutiere pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor.

Instituția publică Agenția Națională Transport Auto din subordinea MTID (în continuare - ANTA) - exercitarea monitorizării și asigurării realizării prevederilor legislației naționale și actelor internaționale în domeniul transportului auto.

Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” (în continuare – Î.S. „ASD”) și **Societățile pe Acțiuni „Drumuri”** (în continuare – S.A. „Drumuri”) - asigurarea utilizării eficiente și economice a resurselor financiare alocate de la bugetul de stat pentru construcția, reconstrucția, reparația și întreținerea drumurilor publice, inclusiv din mijloacele fondului rutier.

Responsabilitatea echipei de audit a constat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru formularea concluziilor de audit asupra formării și gestionării mijloacelor fondului rutier. Auditorii nu sînt responsabili de prevenirea faptelor ce presupun fraudă și eroare.

Auditul a fost efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. În vederea susținerii constatărilor, formulării concluziilor și recomandărilor, probele de audit au fost obținute prin efectuarea testelor de fond, cu folosirea diferitor tehnici și metode: examinări, analizări,

¹Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare).

²Hotărîrea Curții de Conturi nr. 74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

³Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

observări, confirmări, interviuri etc. Probele de audit precum și informațiile necesare au fost acumulate de la: Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și unele inspec-torate fiscale teritoriale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Direcția poliție rutieră a Departamentului poliție al Ministerului Afacerilor Interne etc.

II. Prezentare generală

Bazele juridice, organizatorice și financiare de constituire și funcționare a fondului rutier au fost stabilite prin Legea nr.720-XII din 02.02.1996⁴, iar prin Hotărârea Parlamentului nr.893-XIII din 26.06.1996⁵ a fost aprobat Regulamentul de constituire și utilizare a fondului rutier. Fondul rutier are o destinație specială, fiind utilizat pentru finanțarea: întreținerii, reparației și reconstrucției drumurilor publice naționale și locale; proiectărilor de drumuri; dezvoltării bazei de producție a unităților care efectuează lucrări de întreținere a drumurilor, procurării tehnicii și utilajului pentru acestea; producerii de materiale de construcție rutieră; lucrărilor de cercetare științifică, de proiectare și construcție în domeniu; administrării gospodăriei drumurilor.

Sursele de constituire a fondului rutier au constituit:

- Nu mai puțin de 50%, în anul 2010, din volumul total al accizelor la produsele petroliere supuse accizelor;
- Taxele rutiere, percepute conform legislației fiscale⁶; pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova; pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova; pentru folosirea drumurilor de către autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise; de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale; pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj; pentru gazul lichefiat importat și pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto; pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare; pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere;
- Amenzile aplicate pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor;
- Mijloacele obținute din împrumuturile cu destinație specială și mijloacele de la bugetul de stat.

Mijloacele fondului rutier se acumulează în Contul Unic Trezorerial la Ministerul Finanțelor.

Mijloacele fondului rutier se acumulează în Contul Unic Trezorerial la Ministerul Finanțelor.

Mijloacele fondului rutier se acumulează în Contul Unic Trezorerial la Ministerul Finanțelor.

III. Constatări, concluzii și recomandări

3.1. Cu privire la execuția de ansamblu a mijloacelor fondului rutier

Conform Legii bugetului de stat pe anul 2010⁷, în bugetul MTID, pentru fondul rutier au fost aprobate 582977,5 mii. lei, inclusiv din contul accizelor la produsele petroliere - în sumă de 458022,5 mii lei.

Sinteza execuției de ansamblu a acumulării la bugetul de stat și executării mijloacelor fondului rutier de către MTID și

Î.S. „ASD” în anul 2010 se prezintă în Tabelul nr.1.

Tabelul nr.1
mil.lei

Nr. d/o	Indici	Aprobat	Rectificat	Executat de casă	Cheltuieli efective	Soldul de mijloace acumulat la bugetul de stat și nedealcat la fondul rutier
1.	Total, acumulări la bugetul de stat	583,0	583,0	605,1	x	x
2.	Transferat MTID, inclusiv	583,0	583,0	577,0	x	28,1
	- transferuri în fondul rutier (art.271 alin.05)	449,0	483,1	483,1	x	x
	- pentru reparațiile capitale ale altor obiecte (art.243 alin.06)	134,0	99,9	93,9	x	x
2.	Total, cheltuieli (Î.S. „ASD” și MTID)	583,0	583,0	577,0	569,6	x
	- prin intermediul Î.S. „ASD” (art.271 alin.05)	449,0	483,1	483,1	475,7	x
	- prin intermediul MTID (art.243 alin.06)	134,0	99,9	93,9	93,9	x
4.	Soldul mijloacelor bănești rămase în conturile Î.S. „ASD” - la 01.01.2010 - la 31.12.2010	x	x	1,5 1,5	x	x

Sursă: Datele selectate din Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2010, Anexa nr.1 și Raportul privind executarea bugetului MTID din contul cheltuielilor de bază (Formularul nr.2)

Auditul relevă că, potrivit datelor evidenței trezoreriale, încasările la tipurile de venituri care constituie sursele de formare a fondului rutier au fost executate de casă în sumă de 605,1 mil.lei, ceea ce constituie cu 21,8 mil.lei mai mult față de indicii aprobați prin legea bugetară anuală. Din aceste surse, Ministerul Finanțelor a alocat MTID, pentru efectuarea cheltuielilor, 577,0 mil.lei, față de 583,0 mil.lei, sau cu 6,0 mil.lei sub nivelul rectificat.

Finanțarea cheltuielilor fondului rutier se efectuează de către MTID prin intermediul Î.S. „ASD”, în conformitate cu prevederile programelor anuale ale lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor publice, aprobate de Guvern. Ulterior, MTID, din suma de 577,0 mil.lei, a transferat 483,1 mil.lei Î.S. „ASD” și 93,9 mil.lei - unor agenți economici executori de lucrări de reparație capitală a drumurilor.

3.2. Cu privire la execuția în structură a veniturilor fondului rutier

Conform indicilor planificați, sursa principală de formare a fondului rutier o constituie accizele la benzină și motorină, a căror pondere în volumul fondului rutier este de 78,6%, fiind urmate de taxele rutiere - 21,4%. Conform legii bugetare anuale, suma rectificată a accizelor la benzină și motorină constituie 916,0 mil.lei. Potrivit Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010, accizele la benzină și motorină au fost executate în mărime de 903,1 mil.lei, sau cu 12,9 mil.lei mai puțin decât suma aprobată. Din mijloacele acumulate, pentru fondul rutier au fost alocate 458,0 mil.lei, ceea ce corespunde prevederilor Legii bugetului de stat pe anul 2010 (art.2 lit.c)), prin care s-a aprobat cuantumul alocațiilor din contul accizelor la produsele petroliere.

Nivelul de executare a surselor de formare a fondului rutier se prezintă în Tabelul nr.2.

⁴Legea fondului rutier nr.720-XII din 02.02.1996 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare - Legea fondului rutier).

⁵Hotărârea Parlamentului nr.893-XIII din 26.06.1996 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la constituirea și utilizarea fondului rutier” (în continuare - Hotărârea Parlamentului nr.893-XIII din 26.06.1996).

⁶Codul fiscal aprobat prin Legea nr.1163- XIII din 24.04.1997 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare - Codul fiscal).

⁷Legea bugetului de stat pe anul 2010 nr.133-XVIII din 23.12.2009 (cu modificările ulterioare; în continuare - Legea bugetului de stat pe anul 2010).

Tabelul nr.2

Nr. d/o	Denumirea capitolului de incasare	Încasările în bugetul de stat						Alocații pentru fondul rutier		Sold la 31.12.2010	
		Rectificat			Executat			Gradul execuției, %	Suma, mil.lei		%, față de încasat
		Aprobat, mil.lei	Suma, mil.lei	Ponderea,%	Suma, mil.lei	Ponderea, %					
1.	Total	583,0	583,0	100,0	605,1	100	103,8	583,0	96,3		
2.	Accize la benzină și motorină (art.115.16)	458,0	458,0	78,6	451,5	74,6	98,6	458,0	101,4		
3.	Taxe rutiere	125,0	125,0	21,4	153,6	25,4	122,9	125,0	81,4	28,6	
4.	Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (art.115.43)	0,8	0,8	x	0,8	x	100,0	0,7	87,5	0,1	
5.	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova (art.115.44)	66,4	66,4	x	72,5	x	109,2	63,5	87,6	9,0	
6.	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise (art.115.45)	6,8	6,8	x	11,9	x	175,0	9,5	79,8	2,4	
7.	Taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale (art.115.46)	29,4	29,4	x	47,1	x	160,2	33,5	71,1	13,6	
8.	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj (art.115.47)				0,4	x	x	0,4	100,0		
9.	Taxele pentru gazul lichefiat importat și pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto (art.115.48)	15,6	15,6	x	16,3	x	104,5	13,1	80,4	3,2	
10.	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare (art.115.49)	5,0	5,0	x	3,9	x	78,0	3,6	92,3	0,3	
11.	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere (art.115.50)	1,0	1,0	x	0,7	x	70,0	0,7	100,0		
12.	Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor(art.123.06)				0,002		x				

Sursă: Datele selectate din Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2010 (Anexa nr.1) și Informația Trezoreriei de Stat cu privire la veniturile încasate în fondul rutier pe perioada 01.01.2010- 31.12.2010

Acumularea taxelor rutiere a fost executată, în medie, la nivel de 122,9% , care, în aspectul tipurilor de taxe, variază de la 70,0% până la 175,0%. Încasările suplimentare la 5 tipuri de taxe planificate au constituit 30,0 mil.lei. Neîncasările a 2 surse de venit au constituit 1365,8 mii lei, dintre care la taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare – 1075,1 mii lei, și la taxa pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere – 209,7 mii lei.

În anul 2010, real au fost acumulate 403,5 mii lei, inclusiv taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj - 401,9 mii lei, și amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor - 1,6 mii lei, care n-au fost planificate pentru încasare, deși, potrivit cadrului legal, acestea constituie sursele de formare a fondului rutier.

Concluzii: Nivelul de execuție a surselor fondului rutier pe anul 2010 a constituit 103,8% față de prevederile rectificate, inclusiv la taxele rutiere – în medie, 122,9%. Se menționează că, în aspectul tipurilor de taxe rutiere, nivelul execuției variază de la 70,0% până la 175,0%, fapt cauzat de carențele în modul de planificare a veniturilor fondului rutier.

Recomandări conducerii MTID și MF:

1. Să perfecționeze modalitatea estimării veniturilor și cheltuielilor fondului rutier pe termen mediu și lung, cu asigurarea necesităților de finanțare a lucrărilor de construcție și reparație a obiectelor (drumuri), durata de execuție a cărora se efectuează pe parcursul mai multor ani.

3.2.1. Cu privire la execuția taxelor rutiere

În anul 2010, taxelor rutiere percepute conform legislației fiscale le revin 25,4% (153,6 mil. lei) din totalul acumulărilor fondului rutier, față de 21,4% (125,0 mil.lei) – conform indicilor rectificați. În totalul taxelor rutiere încasate la bugetul de stat în sumă de 153,6 mil.lei, mijloacele alocate din sursa respectivă pentru fondul rutier constituie 125,0 mil.lei.

Conform informației Inspectoratului Fiscal Principal de Stat (în continuare - IFPS), restanțele agenților economici

la bugetul de stat pentru taxele rutiere, la situația din 31.12.2010, constituie 4756,9 mii lei, cele mai semnificative fiind la: taxa de folosire a drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova - 1035,2 mii lei (21,8% din totalul restanțelor); taxa de eliberare a autorizațiilor pentru circulația vehiculelor ale căror masă totală, sarcină masică pe osie și gabarite depășesc limitele admise – 2924,1 mii lei (61,9% din totalul restanțelor) etc.

Reieșind din nivelul de semnificație a taxelor rutiere (surselor de formare a fondului rutier), au fost supuse verificărilor următoarele taxe.

• Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova

Prin prisma competențelor instituționale în domeniul administrării taxei de folosire a drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, auditul a colectat probe de audit la: Î.S. Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru” (în continuare - Î.S. „Registru”) din subordinea Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC); Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (MTID); Agenția Națională Transport Auto (ANTA), precum și la unele inspectorate fiscale de stat teritoriale din raioanele: Călărași, Ungheni, Orhei, Edineț, Drochia, Florești, Glodeni, Sădănești și din mun.Bălți.

Potrivit Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a fost acumulată la bugetul de stat în sumă de 72,5 mil.lei, ce constituie 109,2% față de indicele rectificat de 66,4 mil.lei.

Potrivit informației IFPS, la 31.12.2010 restanța la plata în bugetul de stat pentru această taxă a constituit 1,0 mil.lei, concomitent fiind înregistrată supraplata în sumă totală de 60,4 mil.lei, care, comparativ cu începutul anului, s-a majorat cu 57,0 mil.lei. Verificările selective la unele inspectorate fiscale de stat teritoriale au relevat că formarea supraplăților este condiționată de modul neadecvat al raportării de către contribuabili la capitolul taxei respective și, în aceste condiții, de neîntreprinderea acțiunilor de administrare fiscală de către organele de competență.

Conform prevederilor legale, subiecții impunerii acestei

taxe sînt persoanele fizice și juridice - posesori de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova, iar obiectul impunerii sînt autovehiculele înmatriculate permanent sau temporar în Republica Moldova, cu excepția unor mijloace de transport expuse în art. 338 alin.(2) din Codul fiscal.

Evidența unităților de transport înmatriculate se ține de către Registrul de stat al transporturilor⁸ (în continuare - RST), iar achitarea taxei se efectuează la data apariției obligației de achitare a acesteia. Prevederile legale⁹ stipulează că obligația apare înainte de efectuarea testării tehnice obligatorii, prin prezentarea obligatorie expertului a chitanțelor de plată a taxelor de testare și de folosire a drumurilor.

Conform normelor Codului fiscal¹⁰, organele și întreprinderile care efectuează testarea tehnică obligatorie a autovehiculelor sînt obligate să țină în mod computerizat evidența autovehiculelor care au fost supuse testării tehnice obligatorii și să transmită MTIC informația necesară pentru completarea Registrului de stat al transporturilor (conturul „G” - „Evidența executării legislației fiscale”), iar MTIC urmează să asigure accesul organelor Serviciului Fiscal de Stat (în continuare - SFS) la datele RST.

Verificările auditului denotă următoarele:

➤ Î.S. „Registru”, contrar prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1047 din 08.11.1999, n-a completat conturul „G” - „Evidența executării legislației fiscale” (în continuare - conturul „G”) din Registrul de stat al transporturilor, totodată nefiind asigurat accesul la informația respectivă a organelor SFS. La acest capitol, se menționează și neexecutarea cerinței Curții de Conturi, înaintată prin Hotărîrea nr.24 din 22.05.2008¹¹.

Necompletarea și neactualizarea conturului „G” se explică de către Î.S. „Registru” prin prezența deficiențelor în Sistemul informațional automatizat de căutare „Automobilul”, deținut de ANTA (în continuare - SIA „Automobilul”), precum și în procesul de transmitere a informației către Î.S. „Registru”, fiind condiționate și de lipsa de conlucrare între Î.S. „Registru”, ANTA și organele SFS. Astfel, Î.S. „Registru” nu dispune de informația completă pe perioada anterioară auditului, iar pe anul 2010 lipsește integral. La 16.12.2009, ANTA a transmis Î.S. „Registru” masivul informațional privind testarea tehnică a autovehiculelor pe perioada a.2008 - 16.12.2009, prin act de primire/predare, copiat pe flash-drives, în format InterBase, care, ulterior, la 02.02.2010, a fost transmis IFPS fără completarea conturului „G” al RST.

S-au admis nereguli în procesul înmatriculării și certificării unor mijloace de transport, exprimate prin necompletarea unor parametri tehnici ce țin de capacitatea cilindrică a motorului, masa proprie, numărul de locuri pentru pasageri și altele, acestea constituind baza de impozitare, ceea ce a condiționat deficiențe privind plenitudinea informației din RST. Conform datelor RST, la 31.12.2010, erau înmatriculate, în total, 675890 unități de transport, inclusiv 625976 unități care, conform cadrului legal, obligatoriu urmează să fie supuse testării tehnice, cu achitarea taxelor corespunzătoare. Auditul relevă că, din totalul unităților înregistrate de 625976 unități, la 49472 unități (7,9%), în procesul înmatriculării, n-au fost completați parametri tehnici necesari. Î.S. „Registru” motivează această situație prin faptul că pînă în anul 2000 nu au existat norme privind completarea cîmpurilor cu datele tehnice ale vehiculelor. De asemenea, în acea perioadă nu exista nici un sistem automatizat de

verificare a corectitudinii și completării depline cu informație a cîmpurilor informaționale de date.

Conform prevederilor legale¹², MTID îi sînt atribuite funcțiile de autorizare, gestionare, monitorizare și control al stațiilor de testare tehnică, sistemului centralizat unic de testare tehnică a autovehiculelor și remorcilor acestora, la executarea cărora s-au constatat unele neregularități. Astfel, procedura de autorizare a stațiilor de testare tehnică se efectuează în lipsa unor reglementări, care ar specifica exhaustiv modalitatea de autorizare și monitorizare a activității stațiilor de testare, inclusiv obligațiunile stațiilor de testare ce țin de asigurarea ținării și transmiterii informației privind autovehiculele testate, precum și a evidenței rapoartelor de verificare tehnică a vehiculelor și ecusoanelor. Actualmente, autorizațiile se acordă în baza procesului-verbal „Lista obiectelor de control la stația de testare tehnică”, care se întocmește în urma efectuării de către colaboratorii ANTA a unui control privind corespunderea stației de testare cerințelor stabilite¹³.

Conform informației MTID, în anul 2010 au activat 59 stații de testare tehnică autorizate (agenți economici privați), cărora Î.S. „Registru” le-a eliberat 415500 ecusoane și rapoarte de verificare tehnică a vehiculelor.

În urma verificărilor efectuate la unele stații de testare în comun cu colaboratorii ANTA, s-au relevat următoarele:

- Contrar pct.14 din Anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.1047 din 08.11.1999, stațiile de testare nu sînt dotate cu un complex tehnic și de program unic, care să asigure realizarea accesului la banca centrală de date a RST;

- Informația transmisă prin e-mail pe adresa ANTA de către stațiile de testare, în unele cazuri, nu este completă, inclusiv lipsește numărul de înmatriculare a unității de transport și numărul raportului de verificare eliberat. În afară de aceasta, informația nu conține codul IDNP - pentru persoanele fizice, și codul IDNO - pentru persoanele juridice, ceea ce face imposibil de verificat corectitudinea achitării și încasării acestei taxe de către organele SFS și reduce nivelul de administrare a SIA „Automobilul”;

- În cazurile cînd în documentele de înmatriculare a mijloacelor de transport este indicată valoarea „0” la parametrii tehnici, parametrii respectivi se determină de către expert, luînd ca bază valoarea parametrilor unităților de transport analogice după marcă și model, precum și călăuzindu-se de diferite materiale privind datele tehnice ale mijloacelor de transport;

- Contrar pct.20 din Anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.1047 din 08.11.1999, stațiile de testare tehnică, în cazul depistării unor defecțiuni tehnice, eliberează rapoarte de verificare tehnică a vehiculului imprimate în cadrul stațiilor de testare, fără indicarea defecțiunilor tehnice și neajunsurilor depistate în urma testării. În total, în anul 2010 au fost eliberate 25028 de asemenea rapoarte. În aceste condiții, eliberarea unor astfel de rapoarte contribuie la denaturarea situației reale de testare a unităților de transport și care de facto au achitat taxa.

Potrivit informației ANTA, în anul 2010, 59 stații de testare autorizate au supus testării tehnice 394955 unități de transport cărora le-au fost eliberate ecusoane și 17772 unități la care nu au fost eliberate ecusoane, datorită necorespunderii parametrilor tehnici (în total, 412727 unități). Datele solicitate de către audit denotă că aceleași

⁸Legea nr.131-XVI din 07.06.2007 „Privind siguranța traficului rutier” (cu modificările ulterioare).

⁹Hotărîrea Guvernului nr. 1047 din 08.11.1999 „Cu privire la reorganizarea Sistemului informațional automatizat de căutare „Automobilul” în Registrul de stat al transporturilor și introducerea testării autovehiculelor și remorcilor acestora” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare - Hotărîrea Guvernului nr.1047 din 08.11.1999).

¹⁰Art.342 alin.(3) și alin.(4) din Codul fiscal.

¹¹Hotărîrea Curții de Conturi nr.24 din 22.05.2008 „Privind Rapoartele asupra auditului regularității efectuat la Ministerul Dezvoltării Informaționale și la unele instituții și întreprinderi din subordine pe perioada anului 2007”.

¹²Art. 8 lit.e) din Legea nr.131-XVI din 07.06.2007 și pct.4 al Hotărîrii Guvernului nr. 1047 din 08.11.1999.

¹³Anexa nr.3 „Regulile de testare tehnică a autovehiculelor și remorcilor acestora” la Hotărîrea Guvernului nr.1047 din 08.11.1999.

stații de testare (59), pentru aceeași perioadă, au testat 386516 unități de transport cărora li s-au eliberat ecusoane și rapoarte originale de verificare și 25028 unități la care n-au fost eliberate ecusoane (în total, 411544 unități). Acest fapt conturează o diferență de 1183 unități de transport testate între datele deținute de ANTA și cele ale stațiilor de testare, ca rezultat al neconlucrării între părți și lipsei monitorizării regulamentare de către MTID, prin intermediul ANTA.

Conform datelor RST, la 31.12.2010, în Republica Moldova erau înmatriculate 625976 unități de transport care urmau să fie testate, rata unităților de transport care au trecut testarea tehnică și, respectiv, au achitat taxa pentru folosirea drumurilor constituind 65,7%.

În opinia auditului, situația constatată este o consecință și a prezenței unor neconcordanțe ale normelor de drept în cadrul legal existent, precum și a lipsei reglementărilor expres privind situațiile ce țin de obligativitatea și/sau neobligativitatea testării mijloacelor de transport neexploatate provizoriu, scoase din circulație, nefolosite etc., care nu sînt radiate din RST.

Concluzii: Exercițarea neadecvată a obligațiilor de către MTID și Î.S. „Registru” a cauzat admiterea iregularităților la completarea și actualizarea conformă a conturului „G” – „Evidența executării legislației fiscale” al RTS, astfel neasigurînd cu informația necesară organele SFS, în scopul impozitării.

Neregularitățile constatate denotă că MTID și ANTA n-au efectuat monitorizarea conformă a activității stațiilor de testare tehnică, acestea neasigurînd plenitudinea ținerii evidentei mijloacelor de transport supuse testării tehnice, precum și transmiterea informației privind testarea lor, pentru completarea conturului „G” – „Evidența executării legislației fiscale” al RST.

Lipsa obligativității raportării sau declarării de către subiecții impozitării a mijloacelor de transport neexploatate provizoriu, scoase din circulație, nefolosite etc., care nu sînt radiate din RST, prezintă impedimente la plenitudinea calculării și încasării acestei taxe și, respectiv, la estimarea bazei impozabile.

Recomandări conducerii MTID, IFPS, ANTA, MTIC și a Î.S. „Registru”:

2. În comun, să reglementeze, prin prisma cadrului regulator, raporturile de activitate ce ar asigura utilizarea conturului „G” al RST în scopurile determinate de legislație, racordînd actele normative interne la legislația în vigoare, în vederea îmbunătățirii procesului de administrare a taxei de folosire a drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

3. Să asigure o administrare mai bună a procesului de înmatriculare a unităților de transport, conformînd completarea parametrilor tehnici ai unităților de transport la cerințele prescise și revizuind situația existentă la acest capitol.

Recomandări conducerii MTID:

4. Să reglementeze procedura de autorizare a stațiilor de testare a transportului, care ar specifica expres modalitatea de autorizare și monitorizare a activității acestora, fiind determinate obligațiunile și responsabilitățile părților.

• **Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise**

Conform Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise a fost încasată în sumă de 11,9 mil. lei, ce constituie 175,0% față de indicele planificat de 6,8 mil. lei, inclusiv încasată

prin intermediul organelor vamale, pentru autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova - 8,4 mil. lei, și al organelor fiscale de stat - 3,5 mil. lei.

Potrivit art. 349 și art. 350 din Codul fiscal, subiecții impunerii acestei taxe sînt persoane fizice și juridice posesoare de autovehicule a căror masă totală, sarcina masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise, iar obiectul impunerii sînt autovehiculele înmatriculate și cele neînmatriculate în RM, a căror masă totală, sarcina masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise și care folosesc drumurile RM.

În conformitate cu Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1073 din 01.10.2007, circulația pe drumurile publice a transporturilor cu greutate și/sau care depășesc dimensiunile speciale de transport se efectuează cu autorizarea organului abilitat al administrației publice centrale în domeniu. În anul 2010, MTID a eliberat 8 autorizații speciale de transport.

Potrivit Ordinului Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului nr. 63 din 04.05.2009¹⁴, controlul pe drumurile publice al transporturilor cu greutate ce depășesc limitele admise se efectuează de echipele mobile, care activează în cadrul S.A. „Drumuri”: Soroca, Rîșcani, Singerei, Orhei, Ungheni, Strășeni, Ialoveni, Căușeni, Cimișlia și Cahul. Din informația prezentată de Î.S. „ASD”, pe parcursul anului 2010 au fost supuse controlului privind sarcina pe osie și masa totală 17349 automobile, dintre care 2691 unități de transport s-au depistat cu suprasarcină. Taxa calculată conform prevederilor art. 351 alin. (4) din Codul fiscal a constituit 4091,1 mii lei. În acest context, auditul relevă că finanțarea activității echipelor mobile se efectuează în cadrul Programelor anuale de repartizare a mijloacelor fondului rutier, la capitolul administrarea drumurilor, care în anul 2010 a constituit 4062,5 mii lei.

Conform informației IFPS, în anul 2010 aceste taxe au fost calculate în sumă de 6255,1 mii lei, dar s-au încasat 3424,5 mii lei, ce constituie 54,7% din suma calculată în anul de gestiune. Restanțele neachitate la 31.12.2010 au constituit 2924,1 mii lei, sau 61,5% din suma totală a restanțelor taxelor rutiere (4756,9 mii lei), iar supraplățile – de 833,6 mii lei.

Auditul din unele IFS teritoriale a relevat că:

➤ Unele din acestea nu au asigurat identitatea datelor reflectate în fișa personală a contribuabilului, la taxa menționată, cu taxele calculate din procesele-verbale prezentate organelor fiscale de către S.A. „Drumuri”, motivînd prin faptul că efectuarea verificărilor nu este clar reglementată. Se consideră că acest fapt condiționează situații neveridice la capitolul mărirea taxei calculate și neachitarea acesteia;

➤ Nu s-au întreprins măsuri legale de încasare a taxelor calculate și, în consecință, au fost admise restanțe la aceste plăți. Astfel, IFS Orhei, din taxa calculată în sumă de 354,9 mii lei, a încasat 78,6 mii lei, fiind admisă restanța în sumă de 275,2 mii lei; IFS Edineț, din 89,6 mii lei, a încasat 38,0 mii lei (restanța de 51,6 mii lei). O situație analogică s-a constatat și la IFS mun. Bălți, suma restanței fiind de 59,2 mii lei. Conform motivațiilor entității, cauza principală este refuzul agenților economici și al persoanelor fizice de a accepta rezultatele măsurărilor efectuate, adresîndu-se în instanțele de judecată privind contestarea acestor măsurări;

➤ La această taxă sînt înregistrate supraplăți, cauzate de neprezentarea de către unii contribuabili, în modul stabilit, a dărilor de seamă privind calcularea plăților în fondul rutier.

Concluzii: Neexercitarea la nivelul convenit de către organele fiscale teritoriale a controlului asupra virării în

¹⁴Ordinul Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului nr. 63 din 04.05.2009.

cuantum deplin și în termen a surselor de constituire a fondului rutier a determinat formarea restanțelor la diferite plăți în fondul rutier.

Neprezentarea dărilor de seamă de către persoanele juridice plătitoare de taxe rutiere generează riscul de neîncasare a taxelor respective și al neveridicității supra-plăților formate la bugetul de stat.

Recomandări conducerii IFPS:

5. Să intensifice întreprinderea măsurilor de rigoare, prin intermediul organelor fiscale teritoriale, în scopul încasării restanțelor formate la taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise, precum și să asigure completarea fișelor personale ale contribuabililor, întru excluderea neîntemeiată a supra-plăților.

• Taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale, carnetelor (carnete de drum la autorizațiile multilaterale ale Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport (CEMT))

În anul 2010, taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale a fost acumulată în sumă de 47,1 mil.lei, sau la nivel de 160,2% față de suma aprobată (29,4 mil.lei), revenindu-i 30,6% din totalul taxelor rutiere.

Autorizațiile multilaterale ale CEMT se atribuie anual Republicii Moldova, conform deciziei CEMT, în vederea facilitării transporturilor auto internaționale de mărfuri și utilizării mai eficiente a autovehiculelor.

Conform probelor acumulate în cadrul auditului la ANTA, s-a stabilit că Republicii Moldova i-a fost repartizată cota de 1075 autorizații CEMT, valabile pe anul 2010, care, prin deciziile Comisiei CEMT, au fost repartizate integral operatorilor de transport. Totodată, au fost primite 358 autorizații CEMT pentru a fi păstrate ca rezervă, din care s-au utilizat 93.

S-au constatat cazuri de nerespectare a condițiilor de eliberare a autorizațiilor prevăzute în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1430 din 16.12.2008¹⁵. Astfel, verificând aleatoriu 51 de agenți transportatori cu un număr total de 353 de autorizații CEMT, eliberate de ANTA, s-a relevat că, contrar pct.65 din Regulamentul sus-numit, din 34 agenți transportatori (din 51) care urmau să restituie la ANTA autorizațiile retrase, 21 agenți au continuat să le utilizeze, dintre care 4 agenți au obținut de la Curtea de Apel încheieri asigurătorii privind suspendarea executării deciziilor Comisiei CEMT.

Potrivit procesului-verbal al ședinței Comisiei CEMT din 11.05.2010 privind examinarea încălcărilor comise de agenți transportatori autohtoni la punctele de trecere a frontierei de stat a Federației Ruse, urmau să fie retrase 26 autorizații care aparțineau la 10 agenți transportatori, dar efectiv au fost retrase 4 autorizații de la 4 agenți, astfel nerespectându-se pct.64 subpct.15 din Regulamentul menționat.

Potrivit aceluiași proces-verbal, pentru necorespunderea unităților de transport categoriilor EURO, urmau să fie retrase 74 autorizații (36 agenți transportatori), dar de facto au fost retrase 43, iar 4 agenți transportatori cu un număr de 29 autorizații au obținut încheieri asigurătorii pe cale judiciară, restul – 2 autorizații n-au fost retrase.

Contrar pct.64 și pct.65 din Regulamentul nominalizat, care prevăd că agenții transportatori cărora li s-au retras autorizațiile pentru diferite încălcări și n-au fost restituite în termen de 30 zile nu sînt admiși la concursul de repartizare a autorizațiilor CEMT pe anul viitor, din 54 de agenți

transportatori cărora li s-au retras autorizațiile din diferite motive, dar au efectuat neregulamentar curse, 19 agenți au fost admiși la concursul pe anul 2011. De asemenea, s-a relevat că, din 154 agenți transportatori selectați aleatoriu pentru verificarea achitării taxei, instituția a eliberat autorizații CEMT la 45 agenți transportatori fără achitarea taxei în prealabil, după cum prevede art. 7 din Legea fondului rutier, neîncasîndu-se la fondul rutier 344,7 mii lei (248,8 mii lei – achitate în luna ianuarie 2011), din care 90,3 mii lei – restanța formată în anul 2009. Potrivit explicațiilor conducerii ANTA, instituția nu dispune de o bază de date care ar permite vizualizarea on-line a informației cu privire la achitarea taxei, iar informația de la Trezoreria de Stat se obține cu întârziere.

Concluzii: Nivelul redus de responsabilizare a părților aferente procesului de administrare a autorizațiilor CEMT a cauzat nerespectarea actelor normative în vigoare în acest domeniu, precum și a Regulamentului nominalizat, ceea ce a dus la neîncasarea la bugetul de stat în volum deplin și în termenele stabilite a taxei respective.

Recomandări conducerii MTID:

6. Să asigure consolidarea acțiunilor de management și control intern privind supravegherea activității ANTA în ce privește procesul de administrare a autorizațiilor CEMT.

Recomandări conducerii ANTA:

7. Să asigure regularitatea și conformitatea activității ce ține de procedurile de administrare a autorizațiilor CEMT, eliminînd faptele de încălcare a cadrului legal, precum și încasarea la bugetul de stat a restanței în sumă de 90,3 mii lei, formată în anul 2009.

• Taxele pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj, pentru amplasarea publicității exterioare; taxa pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere

Conform Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010, taxele nominalizate au fost acumulate în sumă de 5,0 mil.lei, sau la nivel de 83,3% (6,0 mil.lei). La acest capitol se referă:

1) taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj în sumă de 401,9 mii lei, aceasta nefiind planificată;

2) taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare - 3924,9 mii lei, sau 78,5% din suma planificată (5000,0 mii lei);

3) taxa pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere amplasate în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților - 709,3 mii lei.

Potrivit informației MTID, în anul 2010 au fost eliberate 65 autorizații pentru lucrări de construcție și montaj, 19 autorizații pentru amplasarea publicității exterioare și 41 autorizații pentru amplasarea serviciilor rutiere, suma totală a plăților pentru eliberarea acestora constituind 192,1 mii lei. În rezultatul verificărilor, s-au constatat unele neregularități ce țin de raportare.

Deși, potrivit art.9 alin.(3) din Legea drumurilor¹⁶, executarea diferitelor lucrări în zona de protecție a drumurilor publice se permite numai în baza certificatului de urbanism și cu autorizația administratorului drumurilor, în conformitate cu procedura și cerințele stabilite prin lege, s-a constatat lipsa reglementării acestui mecanism, ceea ce prezintă un risc al neconformității eliberării de către minister a acestor autorizații.

¹⁵Hotărârea Guvernului nr.1430 din 16.12.2008 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de eliberare, utilizare și retragere a autorizațiilor multilaterale ale Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport”.

¹⁶Legea drumurilor nr.509-XIII din 22.06.1995 (cu modificările și completările ulterioare).

Notă: Conform completărilor Legii drumurilor¹⁷, prin Anexa nr.4 la aceasta, a fost introdus Regulamentul privind condițiile de amplasare a obiectivelor în zona drumului public și /sau în zonele de protecție ale acestuia.

În conformitate cu prevederile cadrului legal și regulator departamental¹⁸, ministerul urma să prezinte trimestrial IFPS dări de seamă fiscale privind taxele rutiere, dar s-a stabilit neprezentarea de către minister a acestor dări de seamă.

Concluzii: Neprezentarea dărilor de seamă fiscale vizând unele taxe condiționează raportarea neadecvată și riscul de neachitare și neîncasare integră a taxelor rutiere pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților. Lipsa mecanismului de eliberare a certificatului de urbanism și a autorizațiilor determină eliberarea neconformă de către minister a acestor autorizații.

Recomandări conducerii MTID:

8. Să asigure regularitatea prezentării dărilor de seamă fiscale.

• **Taxele pentru gazul lichefiat importat și pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto** au fost acumulate la bugetul de stat în sumă de 16,3 mil.lei (inclusiv încasate de către organele vamale – 12,8 mil. lei, și de către organele fiscale – 3,5 mil.lei), față de 15,6 mil.lei planificate. Ponderea acestor taxe în suma totală a taxelor rutiere constituie 10,6%, deși, conform prognozei, urma să fie de 12,5%.

• **Amenzile aplicate pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor**

Verificările auditului la Direcția poliție rutieră a Departamentului poliție al MAI referitor la încasarea amenzilor pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor, construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor, amenzi care, conform art. 2 lit. d) din Legea fondului rutier, prezintă o sursă de venit a fondului rutier, au relevat următoarele.

Potrivit Raportului Direcției poliție rutieră privind procesele verbale de aplicare a contravențiilor pe anul 2010, agenții de circulație în domeniul traficului rutier au aplicat în cazul deteriorării drumurilor, pasajelor de nivel, mijloacelor tehnice de dirijare a circulației rutiere, altor instalații rutiere 46 amenzi în sumă de 8,5 mii lei, din care s-au achitat 4,1 mii lei. Totodată, s-a constatat că, potrivit Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2010, la cap.123.06 „Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor” sînt înregistrate 1,6 mii lei, ce reprezintă transferurile unor sume din anii precedenți.

În acest context, auditul a identificat neatribuirea integrală a sumei amenzilor real încasate, în aspectul clasificării bugetare a veniturilor.

Concluzii: Neatribuirea plăților obținute de la aplicarea amenzilor pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor la cap.123.06 „Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor” denotă raportarea neveridică a acestui tip de taxe, cauzată de neincluderea în cadrul normativ al Ministerului Finanțelor¹⁹ a reglementărilor corespunzătoare.

Recomandări conducerii Ministerului Finanțelor:

9. Să asigure excluderea neconcordanțelor privind reflectarea în evidență a amenzilor aplicate pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor, prin ajustarea reglementărilor.

3.3. Cu privire la regularitatea executării cheltuielilor fondului rutier

3.3.1. Referitor la execuția de ansamblu a cheltuielilor

Potrivit Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pe anul 2010, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.456 din 04.06.2010²⁰ (în continuare – Programul), alocațiile în anul de referință constituie 583,0 mil.lei, care, comparativ cu anul 2009, au înregistrat o creștere cu 341,7 mil.lei (de 2,4 ori mai mult).

Conform prevederilor legale²¹, în scopul asigurării transparenței și utilizării eficiente a mijloacelor fondului rutier, este instituit Consiliul fondului rutier (în continuare – Consiliul) cu statut consultativ, activitatea căruia este prevăzută în Regulamentul aprobat prin Anexa nr.4 la Legea fondului rutier. S-a constatat că în anul 2010 Consiliul a activat fără plan de activitate, avînd la activ 2 ședințe, deciziile acestora nefiind supuse publicării, precum prevede Regulamentul.

Potrivit Programului, partea considerabilă a alocațiilor este destinată pentru întreținerea drumurilor – 377,65 mil. lei (64,8%), inclusiv a drumurilor naționale - 255,19 mil. lei (67,6%), și drumurilor locale – 122,46 mil.lei (32,4%). Pentru repararea drumurilor și construcțiilor ingineresti s-a alocat suma de 99,83 mil.lei (17,1%); pentru procurări de mașini, autospeciale și utilaje pentru întreținerea și administrarea drumurilor - 95,0 mil.lei (16,3%), și pentru lucrări de proiectare – 10,5 mil.lei (1,8%).

Analiza executării cheltuielilor fondului rutier în anul 2010, în aspectul articolelor de cheltuieli, se prezintă în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3
(mil.lei)

Nr. d/o	Denumirea articolelor de cheltuieli	Conform program.	Conform programului modificat	Ponderea art. de chelt. în totalul chelt., %	Executat	Cheltuieli efective	Cheltuieli efect. față de progr. modif.		Executat față de progr. modif.		Ponderea art. de chelt. efect. în totalul chelt.
							Suma, mil.lei	%	Suma, mil.lei	%	
	Total cheltuieli	582,9	582,98	100,0	577,2	569,6	-13,38	97,7	-5,78	99,0	100,0
1.	Întreținerea drumurilor, total	333,9	377,65	64,8	377,65	370,05	-7,6	98,0	0	100	65,0

¹⁷Legea nr.85 din 07.07.2011 „Pentru modificarea și completarea Legii drumurilor nr.509-XIII din 22.06.1995”.

¹⁸Articolele 353, 361 și 366 din Codul fiscal și Ordinul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr.289 din 07.06.2007 „Privind aprobarea formularelor tipizate ale dărilor de seamă fiscale pe taxele rutiere”.

¹⁹Circulara Ministerului Finanțelor 161 din 15.12.2009 „Privind modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezoreriei al Ministerului Finanțelor în anul 2009”.

²⁰Hotărîrea Guvernului nr.456 din 04.06.2010 „Pentru aprobarea Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pe anul 2010” (cu modificările ulterioare operate prin Hotărîrea Guvernului nr.984 din 19.10.2010 „Pentru aprobarea modificărilor ce se operează în Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pe anul 2010”).

²¹Art.3.1 din Legea fondului rutier.

1.1.	Reparația curentă a sistemului rutier, lucrările de artă și alte lucrări de întreținere	201,8	266,57	X	268,0	268	1,43	X	1,43	X	X
1.2.	Lucrări pentru asigurarea securității circulației rutiere	45,0	24,63	X	27,27	27,27	2,64	X	2,64	X	X
1.3.	Crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor	1,0	1,0	X	1,0	1,0	0	X	0	X	X
1.4.	Întreținerea drumurilor pe timp de iarnă	55,0	55,0	X	51,37	51,37	-3,63	X	-3,63	X	X
1.5.	Evidența tehnică a drumurilor și implementarea sistemului de optimizare a lucrărilor de reparație și întreținere lor	2,0	1,5	X	1,5	1,5	0	X	0	X	X
1.6.	Elaborarea documentelor normative și lucrările de proiectare tehnologică	1,5	1,35	X	1,35	1,35	0	X	0	X	X
1.7.	Administrarea drumurilor publice	20,0	20,0	X	19,56	19,56	-0,44	X	-0,44	X	X
1.8.	Achitarea datoriilor pentru lucrările efectuate la întreținerea drumurilor	7,6	7,6	X	7,6		-7,6	X	0	X	X
2.	Lucrări de proiectare	20,0	10,5	1,8	10,5	10,5	0	100	0	100	1,8
3.	Procurarea de mașini, autospeciale și utilaje pentru întreținerea drumurilor	95,0	95,0	16,3	95,11	95,11	0,11	100,1	0,11	100,1	16,7
4.	Reparația drumurilor și construcțiilor ingineresti	134,0	99,83	17,1	93,94	93,94	-5,89	94,1	-5,89	94,1	16,5

Sursă: Datele selectate din Raportul privind executarea fondului rutier pe anul 2010

Conform datelor raportate, efectiv au fost executate mijloace în sumă de 569,6 mil.lei, nefiind valorificate 9,5 mil.lei, inclusiv 3,6 mil.lei – pentru întreținerea drumurilor pe timp de iarnă, și 5,9 mil.lei – pentru reparația drumurilor și construcțiilor ingineresti.

Conform Legii fondului rutier, responsabilitatea pentru administrarea și utilizarea conform destinației a mijloacelor fondului îi revine MTID, care, de facto, își exercită funcția de beneficiar prin intermediul Î.S. „ASD”.

În anul 2010, Î.S. „ASD” i s-au transferat mijloace din fondul rutier în sumă de 483,1 mil.lei, fiind utilizate 483,2 mil.lei, din care pentru achitarea datoriilor din anul 2009 - 7,6 mil.lei, a procurărilor de utilaje - 95,1 mil.lei, a lucrărilor de proiectare - 10,5 mil.lei, precum și pentru executarea funcției de beneficiar și administrator și acordarea altor servicii - 26,8 mil.lei. Pentru efectuarea lucrărilor de întreținere a drumurilor și reparațiilor capitale au fost achitate agenților economici 343,2 mil.lei.

Soldul mijloacelor bănești ale fondului rutier neutilizate și rămase în contul Î.S. „ASD” la 31.12.2010 constituie 1,5 mil.lei.

Pentru finanțarea lucrărilor de reparații capitale ale altor obiecte, la art.243.06 au fost alocate 93,9 mil.lei, achitățile efectuându-se de către MTID în baza documentelor primare prezentate de Î.S. „ASD”.

În total, în anul 2010 au fost utilizate mijloace financiare din fondul rutier în sumă de 577,2 mil.lei (cheltuieli de casă), cheltuielile efective fiind de 569,6 mil.lei, formându-se datorii creditoare în sumă de 1,5 mil. lei.

Cu toate că, în perioada auditată, mijloacele financiare alocate din bugetul de stat au fost transferate direct la conturile trezoreriale ale ministerului, acesta a transferat mijloacele financiare Î.S. „ASD” și agenților economici care au efectuat lucrări de reparații, construcții și de reabilitare a drumurilor, în lipsa reglementării transmiterii funcției de beneficiar, precum și în lipsa documentelor ce confirmă executarea lucrărilor care nu sînt adresate ministerului, ci Î.S. „ASD”.

S-a relevat că ministerul nu dispune de reglementări interne referitor la întregul proces de gestionare a mijloacelor bugetare alocate pentru investiții capitale și reparații capitale, cu determinarea clară a relațiilor interdepartamentale la toate etapele procesului bugetar, iar în evidența contabilă a ministerului aceste operațiuni financiare nu și-au găsit reflectare.

3.3.2. Referitor la regularitatea cheltuielilor fondului rutier pentru întreținerea drumurilor

Verificările selective privind regularitatea cheltuielilor din mijloacele fondului rutier pentru întreținerea drumurilor au relevat următoarele.

Pentru întreținerea drumurilor au fost executate cheltuieli de casă în sumă de 377,65 mil. lei (din care 7,6 mil.lei – achitate datoriile din anul precedent), cheltuielile efective constituind 370,05 mil.lei.

Cu nerespectarea prevederilor legale²², contractarea lucrărilor pentru întreținerea drumurilor în sumă de 318,1 mil. lei s-a efectuat fără organizarea licitațiilor.

Lucrările pentru întreținerea drumurilor se efectuează în bază de contract, prin intermediul S.A. „Drumuri”, în care pachetul de acțiuni ale statului este administrat de MTID (inclusiv S.A. „Drumuri” Briceni, în care statul nu deține cota, și trei S.A. „Drumuri”, aflate în gestionarea autorităților publice locale ale UTA Găgăuzia), precum și de către Î.S. „ASD”.

În anul 2010, au fost încheiate contracte de antrepriză cu 39 de întreprinderi rutiere de exploatare a drumurilor. Obiectul contractelor este „desfășurarea activităților de administrare și întreținere a drumurilor publice” și în acestea se reflectă volumul total al lucrărilor contractate (în lei), fără divizarea costului activităților de administrare și de întreținere a drumurilor. Totodată, Anexa nr.2 la contract specifică doar activitățile, fără indicarea costurilor acestora. Potrivit explicațiilor responsabililor din cadrul Î.S. „ASD”, această modalitate de achiziționare a lucrărilor rezultă din specificul activității acestor întreprinderi.

²²Art. 2 alin. (3) lit. b) din Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007).

Distribuirea mijloacelor fondului rutier în scopul întreținerii drumurilor regulamentar urmează a fi efectuată de către MTID, corespunzător lungimii drumurilor deservite de fiecare S.A. „Drumuri”. Auditul a relevat prezența Normelor cu privire la cheltuielile pentru întreținerea și reparația curentă a drumurilor de utilitate generală, aprobate în acest scop de fostul MTID și coordonate cu Ministerul Finanțelor la 12.05.1997 (acestea nefiind actualizate, cu racordarea la situația reală, și publicate în modul stabilit), care real nu se utilizează în procesul fundamentării cuantumului pentru distribuția mijloacelor financiare după lungimea drumurilor deservite de societăți. Astfel, în anul 2010, pentru întreținerea unui km de drum, în medie, pe țară au fost alocate 33,7 mii lei, sau cu 18,3 mii lei mai mult decât în anul 2009. S-a relevat că, în aspectul distribuirii S.A. „Drumuri”, aceste alocatii variază de la 16,3 mii lei până 108,6 mii lei.

În anul 2010, mijloacele fondului rutier au fost distribuite S.A. „Drumuri” în scopurile menționate de către minister, la 01.09.2010, în sumă de 333,98 mil.lei, iar după modificarea Programului, la 25.12.2010 - în sumă de 377,7 mil. lei, conform volumului lucrărilor deja efectuate.

Din contul mijloacelor pentru întreținerea drumurilor, în anul 2010 s-au efectuat și lucrări de reparație curentă în sumă totală de 77,2 mil.lei. La 3 obiecte cu valoarea lucrărilor de 16,9 mil.lei, obiectivul licitației a fost construcția lor. Î.S. „ASD”, nerespectând prevederile SNC nr.16 „Contabilitatea materialelor pe termen lung”, n-a reflectat în evidența contabilă cheltuielile în sumă de 16,9 mil.lei ca „Active materiale în curs de execuții (investiții capitale)”, fiind trecute la cheltuieli din contul mijloacelor financiare pentru întreținerea drumurilor. Totodată, conform Instrucțiunii aprobate prin ordinul MTID nr.01-266 din 18.08.1999²³, lucrările ce constituie obiectul contractelor menționate nu cad sub incidența lucrărilor de reparație curentă.

Din contul mijloacelor fondului rutier prevăzute pentru întreținerea drumurilor s-au finanțat și cheltuielile Î.S. „ASD” pentru administrarea drumurilor publice, conform Normelor defalcărilor aprobate de către MTID la 11.12.2009 și coordonate cu Ministerul Finanțelor la 21.12.2009 în mărime de 3,84% din volumul lucrărilor executate. Conform acestor norme, pe anul 2010 au fost planificate și executate astfel de cheltuieli în sumă totală de 20,3 mil.lei, din care pentru executarea funcției de beneficiar - 12,1 mil.lei (pentru lucrările de reparație din fondul rutier - 1,0 mil.lei, lucrările de reparații din investiții străine - 0,4 mil.lei, și lucrările de întreținere a drumurilor - 10,7 mil.lei).

Valoarea totală a contractelor încheiate cu S.A. „Drumuri” a constituit 270,9 mil.lei, dar efectiv au fost executate de către S.A. „Drumuri” lucrări în volum de 318,1 mil.lei (cu 47,2 mil.lei mai mult). Totodată, unele societăți pe acțiuni n-au îndeplinit volumul contractat cu 45,1 mil.lei, din care S.A. „Drumuri”: Dondușeni - cu 8,0 mil.lei, Edineț - cu 1,5 mil.lei, Florești - cu 1,2 mil.lei, Ocnița - cu 4,0 mil.lei, Ungheni - cu 4,1 mil.lei, Rîșcani - cu 18,1 mil.lei etc. În același timp, alte societăți au executat lucrări cu suma totală de 92,3 mil.lei mai mult decât prevedea valoarea contractului (S.A. „Drumuri”: Bălți - cu 8,9 mil.lei, Cahul - cu 2,3 mil. lei, Călărași - cu 2,8 mil.lei etc.).

Concluzii: Incertitudinea cadrului normativ privind modalitatea de distribuire a mijloacelor fondului rutier pentru lucrările de întreținere și reparație a drumurilor condiționează neuniformitatea și netransparența estimării cheltuielilor pentru întreținerea unui km de drum, precum

și repartizării lor între beneficiari.

La efectuarea lucrărilor de reparație și de întreținere a drumurilor, unele societăți pe acțiuni n-au respectat prevederile contractelor încheiate cu Î.S. „ASD”, depășind valoarea contractuală cu suma totală de 92,3 mil.lei, iar altele n-au îndeplinit-o cu suma de 45,1 mil.lei.

Recomandări conducerii MTID:

10. Să întreprindă măsurile de rigoare privind eliminarea deficiențelor în gestionarea mijloacelor alocate din fondul rutier pentru întreținerea drumurilor publice, prin divizarea clară a tipurilor lucrărilor de reconstrucție, reparație și întreținere a drumurilor, precum și conformându-se la cerințele de ținere a evidenței contabile;

11. Să se determine asupra cadrului regulator privind modalitatea de fundamentare a cheltuielilor pentru lucrările de întreținere și reparație a drumurilor, care să corespundă bunelor practici în domeniu.

3.4. Cu privire la regularitatea efectuării achizițiilor și cheltuielilor din mijloacele fondului rutier

Pe parcursul anului 2010, pentru achiziționarea de lucrări, servicii și bunuri din mijloacele alocate fondului rutier, Î.S. „ASD” a organizat 40 de proceduri de achiziții publice, dintre care: 3 - prin intermediul Bursei Universale de Mărfuri, 36 - prin licitație publică, și 1 procedură - prin cererea ofertei de prețuri. În rezultatul acestora, au fost încheiate 44 de contracte în valoare de 268,5 mil.lei, inclusiv: 19 - privind lucrările de construcție, reparație a îmbrăcămintei rutiere, aplicare a tratamentului bituminos și marcaj orizontal pe drumurile publice; 9 - privind serviciile de proiectare și confecționare a indicatoarelor rutiere, 16 - de achiziționare a materialelor, utilajului specializat, tehnicii de calcul.

Verificările auditului au constatat mai multe iregularități, care se exprimă prin următoarele.

➤ Achiziționarea lucrărilor, serviciilor și bunurilor pentru necesitățile fondului rutier s-a realizat în baza procedurilor organizate pe parcursul anului 2010 de către grupurile de lucru pentru achiziții instituite prin ordinele Î.S. „ASD”. Contrar prevederilor regulamentare²⁴, în ordinele de formare a grupului de lucru nu sînt incluse persoanele concrete desemnate în calitate de membri din cadrul Ministerului Finanțelor și Inspecției de Stat în Construcții, fiind indicate numai denumirile instituțiilor. De asemenea, lipsește Regulamentul intern care reglementează activitatea grupului de lucru pentru achiziții, nefiind stabilite regulamentar funcțiile fiecărui membru.

➤ Grupurile de lucru pentru achiziții n-au respectat prevederile ce țin de întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice²⁵, iar documentele privind desfășurarea licitațiilor nu sînt sistematizate, aflîndu-se în diferite mape.

➤ Contrar prevederilor art.13 și art.19 din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, Î.S. „ASD” n-a elaborat planul anual integral de achiziții și, respectiv, n-a publicat anunțul de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) privind valoarea totală, reieșind din mijloacele alocate, valoarea lucrărilor, serviciilor și bunurilor. Astfel, anunțul de intenție publicat în BAP din 22.06.2010, nr.47-06, a indicat valoarea de 160,0 mil.lei, pe cînd în realitate valoarea contractelor încheiate în anul 2010 constituie 268,5 mil. lei, din care 20,7 mil.lei - valoarea lucrărilor contractate în condițiile de forsmajor.

➤ Cu încălcarea prevederilor Legii nr.96-XVI din 13.04.2007 și Hotărîrii Guvernului nr.352 din 05.05.2009²⁶,

²³Ordinul MTID nr.01-266 din 18.08.1999 „Despre aprobarea Instrucțiunilor ramurale privind clasificarea și definirea lucrărilor de reconstrucție, reparație și întreținere a drumurilor publice”.

²⁴Hotărîrea Guvernului nr. 1380 din 10.12.2007 „Privind aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții” (cu completările ulterioare).

²⁵Hotărîrea Guvernului nr. 9 din 17.01.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice” (cu modificările ulterioare).

²⁶Hotărîrea Guvernului nr.352 din 05.05.2009 „Pentru aprobarea Regulamentului privind realizarea achizițiilor publice de servicii de proiectare a lucrărilor”.

pentru contractarea serviciilor de proiectare a lucrărilor au fost încheiate 9 contracte în sumă de 2,2 mil. lei, în lipsa procedurilor de achiziții publice, din care 2 contracte (1,4 mil. lei) au fost încheiate în baza demersului MTID. Astfel, potrivit recomandărilor Consiliului fondului rutier, MTID a permis procurarea din contul mijloacelor fondului rutier a serviciilor de modificare a proiectului reabilitării drumului M3 Chișinău - Giurgiulești (tronsonul Comrat-Ciumai, km 96,8-151,2, finanțat din surse externe) în sumă de 950,0 mii lei, prin negocieri directe cu o companie străină.

➤ O situație analogică s-a admis la procurarea serviciilor de asistență tehnică și consultanță la elaborarea proiectului Strategiei naționale pentru siguranță rutieră pentru Republica Moldova, prin încheierea contractului din 07.09.2010 cu S.C. „ING Tehno Proiect” S.R.L., în valoare de 28,0 mii euro (442,89 mii lei), fără organizarea procedurii de achiziție. Se atestă faptul că, în scopul elaborării proiectului Strategiei respective, prin Dispoziția Guvernului nr. 43-d din 28.05.2010²⁷, a fost instituit un grup de lucru cu participarea reprezentanților ministerelor abilitate, care urma să elaboreze și să prezinte Guvernului proiectul nominalizat până la 15.07.2010, Strategia națională pentru siguranță rutieră fiind aprobată de Guvern la 27.12.2010²⁸.

➤ I.S. „ASD”, la desemnarea câștigătorului licitației publice pentru achiziționarea lucrărilor, utilizează criteriul de bază „cel mai mic preț”, neutilizând criteriul „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic”, cu specificarea în caietul de sarcini a aspectelor legate de calitate, termenele de executare a lucrărilor, experiența operatorului economic, tehnologia utilizată, dotarea tehnică etc. Evaluarea ofertelor, exclusiv în baza acestui criteriu, a condiționat neexecutarea în termen a lucrărilor contractate de către unii operatori desemnați câștigători. Astfel, din 8 participanți la licitația din 13.05.2009 privind construcția obiectului Drumul R30 „Anenii Noi-Căușeni-Ștefan Vodă-frontieră cu Ucraina, ocolirea orașului Căușeni”, cu „cel mai mic preț”, a fost desemnată drept câștigătoare „Magic Integral N.C.” S.R.L. Verificările auditului au relevat că, potrivit documentelor de licitație, câștigătorul licitației nu avea experiență de efectuare a lucrărilor în domeniu, ci în construcții civile. În aceste condiții, cu acest operator, la 29.05.2009, a fost încheiat contractul de antrepriză în sumă de 26,4 mil. lei, cu finanțare din sursele investițiilor capitale.

Pe parcursul anilor 2009-2010, „Magic Integral N.C.” S.R.L. a executat lucrări la acest sector de drum în sumă de 6,3 mil. lei, ceea ce constituie 23,8% din valoarea contractului (26,4 mil. lei). Dat fiind această situație, operatorul economic nominalizat a participat la o altă licitație – din 03.09.2010, privind achiziționarea lucrărilor de construcție a unui drum de acces finanțat din contul mijloacelor fondului rutier prevăzute pentru întreținerea drumurilor. Astfel, din 2 participanți, acesta a fost desemnat drept câștigător, fiind încheiat contractul din 08.09.2010, în valoare de 7,45 mil. lei. Analogic, aceste lucrări s-au executat la nivel de 79,2%, sau în sumă de 5,9 mil. lei.

În aceleași condiții, la 20.07.2010, a fost încheiat contractul pentru execuția lucrărilor de aplicare a tratamentului bituminos pe drumul M1 Chișinău-Leușeni - frontieră cu România (km 6-99), în valoare de 25,8 mil. lei (la „cel mai mic preț”, din 5 ofertanți), cu operatorul economic SC „Neledimpex” S.R.L., care a participat la licitație în asociere cu S.C. „SVAM” S.R.L. – nerezident, prin repartizarea fizică, valorică și procentuală, respectiv, de 23% și 77%. La setul documentelor de licitație nu este anexat documentul prin care S.C. „SVAM” S.R.L. ar atesta împuternicirile atribuite

S.C. „Neledimpex” S.R.L. spre a o prezenta în cadrul licitației. Se menționează că inițial, conform Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pe anul 2010, în scopul executării lucrărilor la acest obiectiv, au fost prevăzute mijloace în sumă de 30,0 mil. lei, ulterior, prin modificarea Programului, fiind precizate la nivel de 2,6 mil. lei, în limita lucrărilor efectuate, ceea ce constituie 10,0% din valoarea contractului.

➤ În anul 2010, I.M. „Badprim” S.R.L. a executat lucrări de reparație a drumului R 30 Vișoara-Purcari (km 0-6,4) în sumă de 17,4 mil. lei, finanțate din contul mijloacelor fondului rutier. În anul 2009, pentru reparația acestui sector de drum, au fost alocate surse în mărime de 6,1 mil. lei din contul investițiilor capitale. Auditul relevă că contractul de antrepriză din 30.06.2009, în valoare de 23,3 mil. lei, conform căruia se desfășoară lucrările respective, a fost încheiat în urma licitației publice din 15.07.2009, care s-a desfășurat cu încălcarea legislației. Astfel, la evaluarea ofertelor, grupul de lucru pentru achiziții nu s-a folosit de dreptul de a respinge oferta, conform pct. 114 lit. f) din Regulamentul cu privire la achizițiile publice de lucrări, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1123 din 15.09.2003, valoarea ofertei (23,3 mil. lei) fiind cu 22,3% mai mică decât costul orientativ de deviz aprobat. În procesul executării lucrărilor, antreprenorul a efectuat unele lucrări neprevăzute în devizul-ofertă în sumă de 1,6 mil. lei, care ulterior au fost legalizate prin întocmirea a 2 acorduri adiționale.

➤ În cazurile existenței proiectelor și devizelor de cheltuieli pentru reparația unor obiecte, I.S. „ASD” a scos la licitații lucrările de reparație doar a sectoarelor de drum, acestea fiind parte a obiectului, fără a dispune de devize separate pe acestea. Conform Raportului de verificare nr. 1089-09-10 din 02.11.2010, efectuat de către Serviciul de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor (în continuare – SSVEPC), asupra obiectului reparația îmbrăcăminte rutiere pe drumul R1 Chișinău-Ungheni – Sculeni – frontieră cu România (km 5,4-9,7), costul orientativ de deviz a constituit 36,2 mil. lei (fără TVA). Astfel, s-a relevat că în cadrul licitației publice din 14.09.2010 au fost achiziționate lucrări pentru executarea lucrărilor la acest obiect, fără indicarea porțiunii/lungimii concrete de drum și în lipsa devizului separat, care ar justifica valoarea contractată de 9,1 mil. lei.

O situație analogică s-a constatat și la achiziționarea lucrărilor de reparație a drumului „M14 Brest – Briceni – Chișinău – Tiraspol – Odesa, km 760-763”. Pentru finanțarea acestui obiectiv, în anul 2010 au fost alocate din fondul rutier 10,7 mil. lei (în anul 2009 s-au alocat 5,2 mil. lei din contul investițiilor capitale). Costul devizului verificat de SSVEPC al obiectului constituie 27,9 mil. lei, lucrările de reparație fiind contractate în sumă de 15,75 mil. lei. Conform documentației de proiect, urmau a fi reparate 3 construcții (poduri) și 2 sectoare de drum. Conform caietului de sarcini, s-a efectuat achiziționarea reparației a 3 construcții și a unui sector de drum, în lipsa unui deviz separat, cu includerea lucrărilor enumerate.

➤ Se relevă că contractele de antrepriză nu sînt întocmite în conformitate cu prevederile legale. Astfel, motivîndu-se caracterul sezonier al lucrărilor de reparație a drumurilor, în contractele respective se stipulează că termenul de executare a lucrărilor poate fi modificat în funcție de condițiile climaterice. În unele cazuri, o astfel de stipulare a termenului de executare a lucrărilor a dus la nerespectarea lor, nevalorificîndu-se pe deplin și sursele alocate. Prezența acestei clauze generează modificarea ulterioară a termenului de executare a lucrărilor. De

²⁷Dispoziția Guvernului nr. 43-d din 28.05.2010 „Cu privire la crearea Grupului de lucru pentru elaborarea proiectului Strategiei naționale în domeniul siguranței traficului rutier”.

²⁸Hotărârea Guvernului nr. 1214 din 27.12.2010 „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale pentru siguranță rutieră”.

asemenea, contractele nu prevăd clauze pentru aplicarea sancțiunilor în caz de neexecutare în termen a lucrărilor. Unele contracte sînt încheiate pentru reparația selectivă a unei porțiuni de drum, fără indicarea concretă a sectoarelor pasibile reparației, ceea ce prezintă o dificultate în cadrul verificării corectitudinii executării acestor lucrări în conformitate cu documentația de proiect.

Concluzii: Procesul de achiziționare a lucrărilor de construcție și reparație a obiectelor finanțate din contul mijloacelor fondului rutier, efectuat de Î.S. „ASD”, se desfășoară defectuos. Modalitatea de evaluare a ofertelor doar în baza criteriului „cel mai mic preț” a cauzat neexecutarea în termen de către unii operatori - cîștigători a lucrărilor contractate, iar nestipularea în contracte a modului de sancționare a operatorilor economici care nu respectă clauzele contractuale limitează autoritatea contractantă în pîrghii eficiente asupra executării conforme. Totodată, lipsa unei monitorizări adecvate asupra îndeplinirii de către antreprenori a obligațiilor contractuale a condiționat prelungirea nefondată a termenului de executare a lucrărilor. În aceste condiții, Î.S. „ASD” a permis contractarea și efectuarea unor lucrări suplimentare, precum și substituirea unor tipuri de lucrări cu altele, limitînd transparența procesului de achiziționare.

Nivelul scăzut al managementului la planificarea și organizarea activității de achiziționare, precum și al monitorizării executării a condiționat gradul neadecvat de valorificare a mijloacelor fondului rutier în scopurile și prioritățile stabilite. Totodată, în viziunea ministerului, se consideră inoportun termenul reglementat de desfășurare a procedurilor de achiziții publice ale acestor tipuri de lucrări, termenul de examinare a ofertelor și cel de desfășurare a licitațiilor, luîndu-se în considerație specificul și condițiile climatice necesare pentru efectuarea lucrărilor de reparație a drumurilor.

Recomandări conducerii MTID :

12. Să asigure excluderea practicii defectuoase de desfășurare a procesului de achiziții publice de către Î.S. „ASD”, cu conformarea la prevederile cadrului legal și consolidarea managementului la acest compartiment.

Recomandări conducerii MTID și MF:

13. MTID, în comun cu MF, să înainteze propuneri pentru modificarea cadrului legal privind reglementarea termenelor rezonabili care ar asigura achiziționarea lucrărilor de reparație a drumurilor.

Recomandări conducerii Î.S. „ASD”:

14. Să elaboreze planurile anuale privind achiziționarea lucrărilor de construcție și reparație a drumurilor publice, materialelor și utilajului specializat, precum și publicarea conformă a anunțului de intenție.

15. Să implementeze un proces eficient al monitorizării executării obligațiilor contractuale de către antreprenori, cu includerea în clauzele contractuale a prevederilor ce țin de nerespectarea termenelor de execuție a volumelor de lucrări contractate.

16. La desemnarea cîștigătorului licitației publice după criteriul „cel mai mic preț”, în caietul de sarcini să specifice: termenul de execuție a lucrărilor, asistența tehnică, experiența operatorului economic și alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor.

3.5. Privind procurarea de mașini, autospeciale și utilaje pentru întreținerea drumurilor

Conform Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pe anul 2010, pentru procurarea de mașini, autospeciale și utilaje pentru întreținerea drumurilor au fost preconizate 95,0 mil.lei, cheltuielile efective constituind

95,1 mil. lei. Din mijloacele menționate au fost procurate unități de tehnică rutieră, care au fost repartizate la S.A. (Î.S.) „Drumuri”, cu majorarea ulterioară (în anul 2011) a cotei statului în capitalul social al întreprinderii, inclusiv 31 autogredere, în valoare de 48,7 mil.lei, și 33 mașini combinate KM 800C KAMAZ 65115-848-62, în valoare de 41,6 mil.lei.

Achiziționarea autogrederelor a fost efectuată prin intermediul Bursei de Mărfuri a Moldovei, la licitația din 04.08.2010. Conform Dării de seamă privind achiziționarea bunurilor, prezentată Agenției Achiziții Publice, documentele de licitație au fost oferite la 15 agenți economici, către termenul-limită fiind depuse 4 oferte. Cîștigător a fost desemnat ofertantul S.R.L. „Microcel”, cu care s-a încheiat contractul pentru achiziționarea a 30 autogredere de model „CHANLIN PY165”, în valoare 47,16 mil.lei (inclusiv TVA). Ulterior, prin acordul adițional din 10.09.2010, valoarea contractului a fost majorată pînă la 48,7 mil.lei, pentru achiziționarea încă a unei unități (în total – 31).

Deși oferta (Anexa nr.3 la documentele obligatorii de calificare) prevede oferirea unui termen de garanție de 2 ani și „i) asigurarea cu piese de schimb gratis în perioada de garanție, j) deservirea pe perioada garanției și post-garanției”, în contractul de achiziții din 04.08.2010 este specificată clauza privind termenul de garanție de 2 ani, indiferent de complexitatea defectiunii tehnice, fără specificarea listei pieselor de schimb. Totodată, la 23.12.2010, cu unul din contractanți a fost încheiat contractul de garanție și deservire tehnică, care prevedea garanția doar asupra unității tehnice procurate, iar deservirea tehnică - contra valoare, fără ca garanția să se răsfrîngă asupra pieselor cu uzură rapidă.

Prin intermediul Bursei de Mărfuri a Moldovei, la 24.08.2010, au fost achiziționate 30 mașini rutiere multifuncționale KM 800C KAMAZ 65115-848-62 de la SC „Ruta-Prim Service”, S.R.L., desemnată drept cîștigătoare (din 4 ofertanți), la „cel mai mic preț”, în valoare de 37,8 mil.lei. Ulterior, prin Acordul adițional din 10.09.2010, Î.S. „ASD” a procurat suplimentar 3 mașini, valoarea contractului majorîndu-se cu 3,8 mil. lei, constituind în total 41,6 mil.lei.

Concluzii: Efectuarea achizițiilor publice prin încheierea unor contracte de către Î.S. „ASD”, cu nespecificarea în clauzele contractuale a condițiilor obligatorii care rezultă din ofertă, poate condiționa cheltuieli suplimentare din contul mijloacelor fondului rutier.

Recomandări conducerii MTID și Î.S. „ASD”:

17. Să conformeze încheierea contractelor de achiziții publice la condițiile obligatorii care rezultă din ofertă.

3.6. Privind cheltuielile pentru reparația capitală (drumuri și construcții ingineresti)

În conformitate cu Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pe anul 2010, pentru reparația capitală a drumurilor inițial s-a aprobat suma de 134,0 mil.lei, care, după modificarea acestuia prin Hotărîrea Guvernului nr.984 din 19.10.2010²⁹, a constituit 99,8 mil.lei, diminuîndu-se cu 34,2 mil.lei alocațiile pentru reparațiile capitale ale 15 sectoare de drumuri și construcții ingineresti, cu aceeași sumă majorîndu-se alocațiile pentru întreținerea drumurilor. În anul 2010, din contul mijloacelor fondului rutier, au fost executate și finanțate lucrări de reparații capitale în valoare de 93,94 mil.lei (pe o lungime de 142,8 km), ce constituie 94,1%, neasigurînd valorificarea a 5,9 mil.lei. Situația privind valorificarea mijloacelor fondului rutier, în aspectul obiectelor, se prezintă în Tabelul nr.4

²⁹Hotărîrea Guvernului nr.984 din 19.10.2010 „Pentru aprobarea modificărilor ce se operează în Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier” (cu modificările ulterioare).

Tabelul nr.4

Nr. d/o	Obiectele	Aprobat	Modificat	Executat (finanțat)	Cheltuieli efective	Mijloace nevalorificate	Tipul lucrărilor	Informativ: contractat în anul
1.	M1 „Chișinău-Leușeni-fr. cu România”, km 6-99	30,00	2,62	2,62	2,62		Aplicarea tratamentului bituminos	25,8 (2010)
2.	M3 "Chișinău-Cimișlia-Vulcănești- Giurgiulești-fr. cu Rom", km 203-218 (selectiv)	5,00	5,00	4,99	4,99	0,01	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	4,93 (2010)
3.	R1 „Chișinău-Ungheni-Sculeni-fr.cu România”, km 5,4-9,7	11,00	9,22	9,13	9,13	0,09	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	9,10 (2010)
4.	R14 „Bălți-Sărăteni-M2”, km 5-11(selectiv)	12,00	9,82	9,82	9,82		Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	9,69 (2010)
5.	R34 „Hincești-Leova-Cahul-Slobozia Mare”, km 135-167 (selectiv)	6,00	5,16	5,16	5,16		Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	5,09 (2010)
6.	R7 „Soroca-Drochia-Costesti-fr.cu România” (acces spre s.Nicoreni), km 3,7-13 (selectiv)	5,00	5,06	5,06	5,06		Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	4,99 (2010)
7.	R8 „Otaci-Edineț”, km 11-40 (selectiv)	6,00	6,07	6,07	6,07		Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	5,99 (2010)
8.	R9 „Soroca-Arionesti-Moghiliov Podolski” (Ucraina) (selectiv)	7,40	7,50	7,50	7,50		Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	7,39 (2010)
9.	R42 „Ungheni-Măcărești-Bărboieni”, km 28-31	6,00	4,90	0,49	0,49	4,41	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	4,82 (2010)
10.	L266 „Prepelita-Pepeni-Bălăsești”, km 5-8 (selectiv)	10,00	9,12	7,87	7,87	1,25	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	9,00 (2010)
11.	„R 43-drum de acces spre Trebujeni”, km 1	2,00	2,00	2,00	2,00		Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	2,00 (2010)
12.	L409.2 „Drum de acces spre s. Nișcani”, km 0-2	2,35	2,25	2,24	2,24	0,01	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	3,14 (2010)
13.	L461 „Ialoveni-Molești”, km 10-11	3,00	2,90	2,87	2,87	0,03	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	2,83 (2010)
14.	M 14 "Brest-Briceni-Chișinău-Tiraspol-Odesa", km 760-763	10,75	10,74	10,73	10,73	0,01	Reparația podurilor	15,74 (2009)
15.	R 30 "Vișoara-Purcari", km 0-6,4	17,50	17,47	17,39	17,39	0,08	Reparația îmbrăcă-mintei rutiere	23,18 (2009)
	Total	134,0	99,83	93,94	93,94	5,89		-

Sursă: Raportul privind executarea bugetului instituției publice din contul cheltuielilor de bază la 31.12.2010 a MTID (Formularul nr.2)

Reieșind din totalul cheltuielilor, costul reparației unui km de drum al diferitor sectoare variază de la 161,3 mii lei pînă la 3585,4 mii lei. Obligațiunile contractuale nu au fost îndeplinite la 2 obiective, nefiind valorificate mijloace în sumă de 5,66 mil lei (la drumul R42 „Ungheni-Măcărești-Bărboieni”, km 28-31 lucrările au fost executate la nivel de 10,1%, suma nevalorificată constituind 4,41 mil.lei, și la drumul L266 „Prepelita-Pepeni-Bălăsești”, km 5-8, au fost executate lucrări la nivel de 86,3%, nevalorificîndu-se 1,25 mil.lei).

Notă: Pe parcursul auditului, Curtea de Conturi a solicitat Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale să efectueze verificări de specialitate ale volumelor lucrărilor executate pe 7 obiective, sursa de finanțare fiind mijloacele fondului rutier. Pînă la definitivarea auditului nu au fost prezentate aceste rezultate.

Concluzii: Conducerea MTID n-a asigurat exercitarea adecvată a funcțiilor de către responsabilii din cadrul ministerului și Î.S. „ASD” privind gestionarea eficientă a mijloacelor publice destinate lucrărilor de întreținere și reparație a drumurilor.

Administratorul Î.S. „ASD” n-a asigurat monitorizarea executării contractelor de antrepriză de către operatorii contractați, ceea ce a cauzat nevalorificarea mijloacelor alocate în aceste scopuri (5,66 mil.lei).

Recomandări conducerii MTID și Î.S. „ASD”

18. Să implementeze un mecanism coerent privind organizarea achiziționării lucrărilor de întreținere, reparație a drumurilor, precum și monitorizarea executării acestor lucrări în termenul stabilit și calitativ, excluzînd cazurile de nevalorificare a mijloacelor alocate.

19. Să întreprindă acțiunile de rigoare întru asigurarea calității lucrărilor de reparație a obiectivelor prevăzute în

³⁰Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997, Standardul Național de Contabilitate nr.18 „Venitul”.

³¹Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997, Standardul Național de Contabilitate nr.3 „Componenta consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”.

³²Hotărîrea Curții de Conturi nr.21 din 20.04.2007 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și eficienței utilizării fondului rutier în perioada anilor 2005-2006 (9 luni)”.

³³Hotărîrea Curții de Conturi nr.17 din 09.03.2010 „Despre aprobarea Raportului auditului mijloacelor alocate de la bugetul de stat în exercitiul bugetar 2008, conform unor hotărîri secrete ale Guvernului, desecretizate în perioada 13.11.2009-25.02.2010”.

³⁴Hotărîrea Curții de Conturi nr.24 din 22.05.2008 „Privind Rapoartele asupra auditului regularității efectuat la Ministerul Dezvoltării Informaționale și la unele instituții și întreprinderi din subordine pe perioada anului 2007”.

Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier .

4. Alte constatări

Unele societăți pe acțiuni n-au asigurat plenitudinea și continuitatea înregistrării în contabilitate a operațiunilor economice și atribuirii veniturilor la perioada gestionară, precum și prezentarea facturilor fiscale la momentul apariției obligației fiscale. Astfel, lucrările de întreținere a drumurilor efectuate în luna decembrie a anului de gestiune se transmit prin procese-verbale și facturi fiscale în luna ianuarie a anului viitor, denaturîndu-se în așa mod volumul veniturilor și cheltuielilor din anul de raportare, astfel nerespectîndu-se prevederile pct.13 și pct.14 din Standardul Național de Contabilitate nr.18 „Venitul”³⁰ și pct. 14 din Standardul Național de Contabilitate nr.3 „Componenta consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”³¹. În evidența contabilă aceste cheltuieli se reflectă ca „Producția în curs de execuție”. Conform rapoartelor financiare pe anul 2010 ale S.A. „Drumuri”, la situația din 31.12.2010 soldul acestor cheltuieli constituia 9,7 mil.lei.

MTID n-a executat pe deplin cerințele din Hotărîrea Curții de Conturi nr. 21 din 20.04.2007³² și nr.17 din 09.03.2010³³, ce țin de: efectuarea inventarierii drumurilor publice și atributul acestora, inclusiv a zonelor de protecție a drumurilor, cu înregistrarea reglementară la organele cadastrale a bunurilor aflate în gestiune; stabilirea normativelor de întreținere a drumurilor; examinarea, în comun cu organele de resort, a situației vizînd existența decalajelor între numărul total al unităților de transport înmatriculate în republică și al unităților de transport care au susținut testarea tehnică, cu determinarea modalității de conservare a celor ce nu susțin testarea tehnică. Nu s-a executat pe deplin nici cerința din Hotărîrea Curții de Conturi nr.24 din 22.05.2008³⁴ referitor la asigurarea formării, înregistrării, actualizării și

utilizării informațiilor conturului „G” al Registrului de stat al transporturilor, conform prevederilor regulamentare.

Pe parcursul anului 2010, ministerul a efectuat delimitarea terenurilor ocupate de drumurile publice naționale, ce constituie un element din inventarierea drumurilor publice și atributulor acestora.

Concluzii: Conducerea Î.S. „ASD” n-a asigurat un management eficient al raportării conforme a volumelor lucrărilor efectuate, ceea ce cauzează încălcarea disciplinei financiare, politicile contabilității nefiind racordate la prevederile legale.

Se relevă executarea nedeplină a cerințelor din unele Hotărâri ale Curții de Conturi, ceea ce condiționează prezența neregularităților cu același caracter, constatate și de prezentul audit.

Recomandări conducerii MTID și Î.S. „ASD”:

20. Să întreprindă măsuri oportune privind asigurarea unui management financiar eficient la gestionarea conformă a mijloacelor alocate din fondul rutier, cu racordarea distinctă a elementelor politicii de contabilitate la cadrul legal.

21. Să identifice soluții și pîrghii pentru asigurarea executării cerințelor înaintate de Curtea de Conturi, inclusiv a celor ce țin de înaintarea propunerilor privind modificarea și completarea cadrului legal.

Concluzii generale de audit

În perioada auditată, nefuncționalitatea interacțiunii dintre organele de administrare a plăților în fondul rutier, precum și neexercitarea în plină măsură a atribuțiilor de către organele abilitate cu funcții de evidență și control al formării și utilizării fondului rutier au condiționat admiterea neregularităților la acumularea și administrarea mijloacelor fondului rutier, acest fapt fiind cauzat de carențe în modul de planificare a veniturilor și cheltuielilor fondului rutier. Astfel, nivelul de execuție a surselor fondului rutier pe anul 2010 a constituit 103,8% față de prevederile rectificate, inclusiv la taxele rutiere – în medie, 122,9%, iar în aspectul tipurilor a variat de la 70,0% pînă la 175,0 %.

Exercitarea neadecvată a obligațiilor de către MTID și Î.S. „Registru”, precum și neexecutarea cerințelor Curții de Conturi înaintate prin hotărârile anterioare **au cauzat admiterea iregularităților la buna funcționalitate a conturului „G”** – „Evidența executării legislației fiscale” al RTS, nefiind asigurat cu informația necesară și IFPS, în scopul impozitării. Această neregularitate se datorează și faptului că ANTA n-a efectuat monitorizarea conformă a activității stațiilor de testare tehnică, acestea neasigurînd

plenitudinea ținerii evidenței mijloacelor de transport supuse testării tehnice, cu raportarea acestei informații în modul stabilit.

Rămîne problematică și situația privind nereglementarea obligativității raportării sau declarării de către subiecții impozitării a mijloacelor de transport neexploatate provizoriu, scoase din circulație, nefolosite etc., care nu sînt radiate din RST, ceea ce implică impedimente la plenitudinea calculării și încasării acestei taxe și, respectiv, la estimarea bazei impozabile. Totodată, neprezentarea de către aceștia a dărilor de seamă fiscale generează riscul de neîncasare a taxelor respective, precum și al neveridicității supraplăților formate la bugetul de stat. În acest context, se atestă și nivelul redus al controlului de competență de către organele fiscale asupra virării depline și în termen a surselor de constituire a fondului rutier, ceea ce a determinat formarea restanțelor la diferite plăți aferente fondului rutier.

Nivelul redus de responsabilizare a părților aferente procesului de administrare a autorizațiilor CEMT a cauzat nerespectarea actelor normative în vigoare în acest domeniu, fapt ce a dus la neîncasarea la bugetul de stat în volum deplin și în termenele stabilite a taxei nominalizate.

Neinclusiunea în cadrul regulator al Ministerului Finanțelor a reglementărilor corespunzătoare a condiționat raportarea neveridică la cap.123.06 „Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor”.

Actuala modalitate de distribuire a mijloacelor fondului rutier pentru lucrările de întreținere și reparație a drumurilor condiționează neuniformitatea și netransparența estimării cheltuielilor pentru întreținerea unui km de drum.

Procesul de achiziționare a lucrărilor de construcție și reparație a obiectelor finanțate din contul mijloacelor fondului rutier, efectuat de Î.S. „ASD”, se desfășoară defectuos, ca urmare nefiind asigurată monitorizarea adecvată, ceea ce condiționează neexecutarea în termen a lucrărilor contractate, nesancționarea operatorilor economici care nu respectă clauzele contractuale, prelungirea nefondată a termenului de executare a lucrărilor etc.

Conducerea Î.S. „ASD” n-a asigurat un management eficient al raportării conforme a volumelor lucrărilor efectuate, ceea ce cauzează încălcarea disciplinei financiare, politicile contabilității nefiind racordate la prevederile legale.

Responsabili de consolidarea raportului:

**Directorul Departamentului de audit I,
auditor public**

**Șeful echipei de audit,
controlor superior de stat, auditor public**

**Membrul echipei de audit,
controlor superior de stat**

Natalia Trofim

Maria Ninescu

Tudor Sula

57**HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului veniturilor publice administrate de către Serviciul Vamal în anul 2010**

Curtea de Conturi, în prezența ministrului finanțelor dl V.Negruța, directorului general al Serviciului Vamal dl T.Balițchi, șefului Biroului vamal Chișinău dl M.Filimon, șefului Biroului vamal Centru dl E.Chichioi, șefului Biroului vamal Bălți dl V.Muntean, șefului Biroului vamal Briceni dl V.Cemortan, șefului Biroului vamal Bender dl V.Dodon, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului veniturilor publice administrate de către Serviciul Vamal în anul 2010.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², avînd ca scop stabilirea gradului de regularitate a îndeplinirii de către organele vamale a funcțiilor și atribuțiilor prevăzute de actele legislative și normative privind perceperea drepturilor de import/export, administrarea restanțelor, înlesnirilor la plățile vamale și aplicarea regimurilor vamale cu impact economic, a respectării legislației privind modul de apreciere a valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import, precum și a corectitudinii aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă.

Auditul a fost planificat și s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. Metodologia de audit a constat din acțiuni de colectare a probelor privind datele raportate de Serviciul Vamal în Informațiile privind sumele calculate ale drepturilor de import/export, în conformitate cu Regulamentul „Cu privire la schimbul de informații între Ministerul Finanțelor și Serviciul Vamal în contextul gestionării veniturilor bugetului de stat administrate de către Serviciul Vamal”, fiind folosite și alte tehnici și metode de audit.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a c o n s t a t a t :

Auditul veniturilor administrate de către Serviciul Vamal (în continuare – SV) în anul 2010 a relevat următoarele:

- Veniturile colectate în anul 2010 la bugetul de stat de către Serviciul Vamal au fost executate în sumă de 9750,3 mil.lei (107,0%), sau cu o depășire de 639,0 mil.lei față de planul indicativ aprobat.

- În anul 2010, scutirile și facilitățile fiscale, acordate în temeiul cadrului legal și normativ, la plata drepturilor de import au constituit 2997,3 mil.lei, sau 30,7% din volumul total al veniturilor administrate de SV în perioada de gestiune.

- În rezultatul atribuirii incorecte a pozițiilor tarifare la unele mărfuri, precum și din lipsa unor prețuri de referință la unele poziții tarifare, care au determinat, respectiv, valorile diminuate ale mărfurilor, bugetul n-a încasat circa 2,5 mil.lei.

- Din soldul datorilor de 57,4 mil.lei, format în urma întocmirii actelor constatatoare (la 01.01.2010) și a drepturilor de import în sumă de 49,2 mil.lei, în anul 2010 la bugetul de stat au fost încasate 18,1 mil.lei, sau 17,0% din sumele respectiv calculate, iar 22,2 mil.lei (20,8%) din volumul total calculat au fost anulate, restanțele la 31.12.2010 constituind 66,3 mil.lei, sau fiind în creștere cu 8,9 mil.lei față de anul 2009.

- Documentarea neconformă a proceselor-verbale pe contravenții administrative a generat litigii, în rezultatul

căroră SV a fost silit să anuleze amenzile în sumă de 1,9 mil.lei. Din aceleași motive, la bugetul de stat nu s-au încasat încă 13,5 mil.lei.

- Reflectarea în declarațiile vamale a unor coduri incorecte a facilitat scoaterea de sub supravegherea vamală și punerea în circulație liberă a unor active materiale (19,6 mil.lei) destinate includerii în capitalul social, cu scutiri de 4,3 mil. lei.

- Efectuarea de către agenții economici a tranzacțiilor prin intermediul firmelor rezidente în zonele off-shore, avînd drept scop diminuarea sau majorarea valorii în vamă a mărfurilor, soldate cu neachitarea drepturilor de import/export și restituirea TVA din livrările la cota „0” (21,2 mii de declarații de import/export, cu valoarea mărfurilor în vamă de 4,8 miliarde lei).

- S-au admis denaturări în evidența financiară, care au determinat raportarea neveridică la Ministerul Finanțelor a costului facilităților acordate în anul 2010 la drepturile de import/export cu suma de 384,0 mil.lei; raportarea neveridică a soldurilor creditoare ale agenților economici cu 93,5 mil.lei; raportarea neveridică cu 50,2 mil.lei a soldului restanțelor contribuabililor față de bugetul de stat cu termen mai mare de 6 ani; denaturarea Raportului privind controlul asupra valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import (plasate în liberă circulație) cu suma de 286,5 mil.lei.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului veniturilor publice administrate de către Serviciul Vamal în anul 2010, care se anexează la prezenta hotărîre.

2. Hotărîrea și Raportul de audit se remit:

- 2.1. Serviciului Vamal și se cere să întreprindă măsuri pentru implementarea recomandărilor auditului, indicate în Raport, și să intensifice controlul asupra activității comerciale externe, întru asigurarea securității economice a statului, respectării legislației vamale și ridicării nivelului responsabilității organelor vamale pentru administrarea veniturilor la bugetul de stat;

- 2.2. Ministerului Finanțelor și se cere:

- 2.2.1. să întreprindă măsuri pentru implementarea recomandărilor auditului, indicate în Raportul de audit, asigurînd evidența, plenitudinea colectării și raportării veniturilor la bugetul de stat; în comun cu Serviciul Vamal, să aprobe în mod operativ normele de ținere a evidenței contabile a veniturilor administrate de către organele vamale, modul de raportare a mijloacelor bănești achitate de către agenții economici în avans, precum și structura și formatul Raportului privind acumularea veniturilor la bugetul de stat;

- 2.2.2. să elaboreze și să aprobe cadrul regulator departamental referitor la criteriile și procedurile de evaluare-prognosticare a veniturilor bugetare publice, avînd ca obiectiv stabilirea sistemului de indicatori de performanță pentru Serviciul Vamal în ansamblu, inclusiv în aspectul subdiviziunilor structurale;

- 2.2.3. să perfecteze și să supună aprobării de către Ministerul Finanțelor Regulamentul-cadru privind criteriile

¹Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare).

²Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011”.

³Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

și procedurile de stabilire a prețurilor de referință la unele categorii de mărfuri, în scopul neadmiterii diminuării nejustificate a valorii în vamă și, respectiv, asigurării încasării integrale a drepturilor de import;

2.3. Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei și se recomandă să revizuiască scutirile și facilitățile la plata drepturilor de import, în scopul sporirii veniturilor la bugetul de stat, acordând prioritate celor destinate dezvoltării activităților de producție și creării locurilor de muncă, precum și cadrul legislativ privind activitatea în zonele economice libere.

3. Se ia act că, pe parcursul auditului, Serviciul Vamal a rectificat: datoriile față de bugetul de stat cu termen mai mare de 6 ani, raportate incorect prin diminuare cu 50,2 mil. lei; eroarea privind calcularea costului facilităților fiscale, determinată de audit în diminuare cu 384,0 mil. lei; Raportul

privind controlul asupra valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import (plasate în liberă circulație) pe anul 2010, cu suma de 286,5 mil. lei; declarațiile vamale, inclusiv luând sub supraveghere vamală activele materiale destinate includerii în capitalul social în sumă de 19,6 mil. lei, cu scutiri de 4,3 mil. lei.

4. Hotărârea și Raportul de audit anexat se remite Guvernului și Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului, pentru informare.

5. Despre măsurile întreprinse pentru executarea pct. 2 din prezenta hotărâre se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

6. Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art. 34 alin. (7) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 61. Chișinău, 26 septembrie 2011.

Anexă
la Hotărârea Curții de Conturi
nr. 61 din 26 septembrie 2011

RAPORTUL

auditului veniturilor publice administrate de către Serviciul Vamal în anul 2010

I. Introducere

Auditul veniturilor publice administrate de către Serviciul Vamal în anul 2010 a fost efectuat în temeiul art. 28 și art. 31 din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Scopul misiunii de audit a constat în stabilirea gradului de regularitate a îndeplinirii de către organele vamale a atribuțiilor prevăzute de Codul vamal, aprobat prin Legea nr. 1149-XIV din 20.07.2000³ Codul fiscal, aprobat prin Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997⁴; Legea cu privire la tariful vamal⁵, a unor indicații interne ale Serviciului Vamal, aprobate prin Ordinele directorului general al Serviciului Vamal, precum și în obținerea probelor de audit competente, relevante și rezonabile, pentru susținerea raționamentelor, constatările, concluziilor asupra regularității operațiunilor economice ce au stat la baza colectării veniturilor la bugetul de stat, administrate de către Serviciul Vamal.

Responsabilitatea conducerii Serviciului Vamal constă în îndeplinirea atribuțiilor ce-i revin entității: asigurarea respectării și executării legislației vamale; controlul mărfurilor, mijloacelor de transport și altor bunuri deplasate peste frontiera vamală a Republicii Moldova; administrarea statisticii vamale; întocmirea și prezentarea către Ministerul Finanțelor a informațiilor privind sumele calculate ale drepturilor de import/export în conformitate cu Regulamentul cu privire la schimbul de informații între Ministerul Finanțelor și Serviciul Vamal în contextul gestionării veniturilor bugetului de stat administrate de către Serviciul Vamal, aprobat la 20.12.2005⁶; respectarea prevederilor legale în activitatea vamală; elaborarea și implementarea unui sistem de management financiar și control eficient, având și obligația de a asigura prevenirea și descoperirea erorilor și fraudelor.

Responsabilitatea echipei de audit a constat în

obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea concluziilor și opiniilor de audit asupra veniturilor colectate la bugetul de stat și administrate de către Serviciul Vamal. Totodată, auditorii nu sînt responsabili de prevenirea fraudelor și erorilor.

Metodologia de audit. Auditul a fost efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi⁷ și Ghidul cu privire la auditul veniturilor de stat⁸. Probele de audit au fost colectate la Birourile vamale: Chișinău, Centru, Briceni, Bender, Bălți și Aparatul central al Serviciului Vamal, care au administrat 77,8% din veniturile bugetului de stat, colectate de Serviciul Vamal. La exercitarea auditului s-au aplicat proceduri de fond, fiind folosite diferite tehnici și metode, cum ar fi: verificarea calculării și înregistrării veniturilor administrate de către organele vamale în Sistemul informațional „Asycuda World” și programul „Economist”; analiza, pe perioadele auditate, a datelor din informațiile privind sumele calculate și achitate ale drepturilor de import/export; examinarea documentelor primare, analiza schimbului de informații la nivel de unele state, analiza modificărilor în legislație, intervenite în perioada auditată. Agenții economici nominalizați în prezentul Raport au fost selectați din baza de date a Serviciului Vamal.

II. Prezentare generală

Serviciul Vamal este organul administrației publice, subordonat Ministerului Finanțelor, care implementează politica vamală în vederea asigurării securității economice a statului, prin facilitarea comerțului, securizarea traficului internațional de mărfuri și mijloace de transport, asigurarea respectării reglementărilor vamale și perceperea drepturilor de import și export, lupta împotriva fraudelor vamale și dezvoltarea unei administrații profesionale și transparente, care să implementeze standarde internaționale în vederea simplificării procedurilor de vămuire și să protejeze societatea, aplicînd uniform și imparțial legislația vamală. Serviciul

¹Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare).

²Hotărârea Curții de Conturi nr. 74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011”.

³Codul vamal al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 1149-XIV din 20.07.2000 (în continuare – Codul vamal).

⁴Codul fiscal, aprobat prin Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997 (cu modificările ulterioare; în continuare – Codul fiscal).

⁵Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380-XIII din 20.11.1997 (în continuare – Legea nr. 1380-XIII din 20.11.1997).

⁶Regulamentul cu privire la schimbul de informații între Ministerul Finanțelor și Serviciul Vamal în contextul gestionării veniturilor bugetului de stat administrate de către Serviciul Vamal, aprobat la 20.12.2005.

⁷Hotărârea Curții de Conturi nr. 58 din 28.12.2009 “Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

⁸Ghidul cu privire la auditul veniturilor de stat, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 71 din 30.12.2010.

Vamal (în continuare - SV) este un organ cu statut de persoană juridică, care dispune de stampilă cu Stema de stat, activează conform principiului de instituție bugetară, finanțată de la buget. În teritoriu activează Birourile și posturile vamale, care exercită funcțiile de percepere a drepturilor de import/export, control vamal, contracarare a fraudelor vamale și alte atribuții. În activitatea sa, SV se conduce de prevederile Constituției Republicii Moldova, Codului vamal, Legii nr.1150-XIV din 20.07.2000⁹, altor acte legislative și normative care reglementează activitatea vamală. Activitatea SV este monitorizată de organizațiile internaționale de profil - Organizația Mondială a Vămirilor, Comisia Europeană și altele.

III. Rezumat

➤ **Veniturile colectate la bugetul de stat în anul 2010 de către Serviciul Vamal au fost executate în sumă de 9750,3 mil.lei (107,0%), sau cu o depășire de 639,0 mil.lei față de planul indicativ (cifra de control) stabilit de către Ministerul Finanțelor.**

➤ **Deficitul balanței comerciale în valoare de 1941,3 mil. dolari SUA a crescut în anul 2010, față de anul 2009, cu 16,1% (831,5 mil. dolari SUA).**

➤ **În anul 2010, scutirile și facilitățile fiscale, acordate în temeiul cadrului legal și normativ la plata drepturilor de import, au constituit 2997,3 mil.lei, sau 30,7% din volumul total al veniturilor administrate de SV în perioada de gestiune.**

➤ **Completarea unor declarații vamale cu atribuirea incorectă a pozițiilor tarifare la unele mărfuri, precum și lipsa unor prețuri de referință la unele poziții tarifare, stabilite de SV drept călăuză la declararea valorii în vamă a mărfurilor, au determinat ratarea unor venituri la bugetul de stat în sumă totală de 2,5 mil.lei.**

➤ **Declarațiile vamale cu coduri incorecte (41 de cazuri) privind regimul vamal au condiționat scoaterea de sub supraveghere vamală și punerea în circulație liberă a unor active materiale destinate includerii în capitalul social în sumă de 19,6 mil.lei, cu scutiri de plăți în sumă de 4,3 mil.lei.**

➤ **Din soldul datoriei de 57,4 mil.lei, format în urma întocmirii actelor constatatoare, la 01.01.2010, și a drepturilor de import în sumă de 49,2 mil.lei, în anul 2010 la bugetul de stat au fost încasate 18,1 mil.lei, sau 17,0% din sumele respectiv calculate, iar 22,2 mil.lei (20,8%) din volumul total calculat au fost anulate, restanțele la 31.12.2010 constituind 66,3 mil.lei, sau cu 8,9 mil.lei mai mult față de anul 2009.**

➤ **Documentarea neconformă a proceselor-verbale privind contravențiile administrative s-a soldat cu neîncasarea integrală a amenzilor aplicate de către organele vamale, fiind anulate în perioada de gestiune amenzi în sumă de 1,9 mil.lei, soldul restanțelor la 31.12.2010 însumând 13,5 mil.lei.**

➤ **Modificarea cadrului legal ce ține de majorarea cotelor la unele tipuri de accize aplicate la unele poziții tarifare, în unele cazuri, nu a influențat uniform importurile, acestea înregistrând reduceri la cantitățile de marfă importată, care au determinat scăderea cu 80,1 mil.lei a valorii importurilor și, respectiv, a drepturilor de export/import percepute. Taxa specială s-a diminuat cu 11,6 mil.lei.**

➤ **Efectuarea de către agenții economici a tranzacțiilor prin intermediul firmelor rezidente în zonele off-shore creează riscuri privind diminuarea sau majorarea valorii în vamă a mărfurilor, soldate cu neachitarea drepturilor de import/export și restituirea**

din bugetul de stat a TVA din livrările la cota „0” (21,2 mii declarații de import/export cu valoarea mărfurilor în vamă de 4,8 mld.lei).

➤ **Analiza datelor statistice a relevat micșorarea importurilor cu 632,9 mil.dolari SUA și majorarea exporturilor cu 127,3 mil.dolari SUA. Datele privind comerțul exterior înregistrate de către SV, comparativ cu cele înregistrate de organele similare din țările CSI, nu exprimă cu certitudine regularitatea operațiunilor de comerț și, respectiv, potențialul protejării economiei naționale, fapt ce necesită o monitorizare exigentă a importurilor și exporturilor din partea organelor vamale ale Republicii Moldova.**

➤ **În anul 2010 au fost înregistrate 21 de cazuri de contrabandă cu țigări (2,4 mil. pachete), fiind pornite 20 de cauze penale.**

➤ **SV n-a asigurat raportarea veridică la Ministerul Finanțelor a costului facilităților acordate în anul 2010 la drepturile de import/export, diminuând suma respectivă cu 384,0 mil.lei și denaturând Raportul privind controlul asupra valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import (plasate în liberă circulație) pe anul 2010 cu suma de 286,5 mil.lei.**

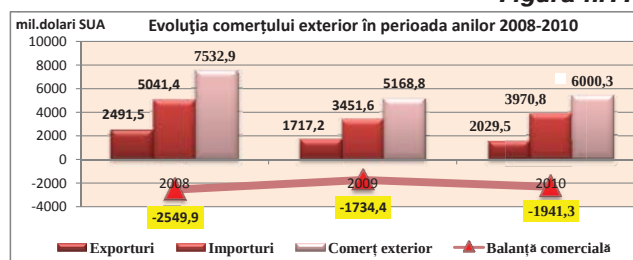
➤ **Datorită lipsei metodei unice de raportare și a unor norme de ținere a evidenței contabile a veniturilor administrate de către SV, s-a constatat o diferență de 93,5 mil.lei (156,1-62,6) a soldurilor creditoare ale agenților economici, reflectate în Informația privind sumele calculate și achitate ale drepturilor de import/export la 31.12.2010, prezentată Ministerului Finanțelor, și în Informația întocmită de Trezoreria de Stat.**

IV. Constatări, concluzii și recomandări

1. EVOLUȚIA COMERȚULUI EXTERIOR

În anul 2010, comerțul exterior a înregistrat suma de 6000,3 mil. dolari SUA, fiind în creștere cu 831,5 mil. dolari SUA (16,1%), comparativ cu anul 2009, și în diminuare cu 1532,6 mil. dolari SUA (-20,3%), în comparație cu indicii din anul 2008. Evoluția comerțului exterior în ultimii trei ani este redată în Figura nr.1.

Figura nr. 1

Sursă: SV (declarațiile vamale de export și import)¹⁰

Datele sus-indicate denotă menținerea tendinței de preponderență a importului în structura comerțului exterior, care în anul 2010 a însumat 3970,8 mil.dolari SUA (66,2%), fiind în creștere cu 519,2 mil.dolari SUA (15,0%), comparativ cu anul 2009, și sub nivelul anului 2008 cu 1070,6 mil. dolari SUA (21,2%). În totalul importurilor pe țări, ponderea de 51,4% (2041,7 mil.dolari SUA) o dețin țările Uniunii Europene, fiind urmate de țările CSI – 33,4% (1325,6 mil. dolari SUA), și alte țări – 15,2% (603,5 mil.dolari SUA).

Exporturile în anul 2010 au însumat în total 2029,5 mil. dolari SUA (33,8%), fiind în creștere cu 312,3 mil.dolari SUA (18,2%) față de anul 2009 și cu 462,0 mil.dolari SUA (18,5%) sub nivelul anului 2008. Ponderea de 47,1% (956,0 mil.dolari SUA) o dețin exporturile în țările Uniunii Europene, urmate de exporturile în țările CSI – 37,3% (757,5 mil.

⁹Legea serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20.07.2000.

¹⁰(Informația include operațiunile de import/export ale întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și din mun.Bender).

dolari SUA), și exporturile în alte țări – 15,7% (316,0 mil. dolari SUA).

Decalajul stabilit în evoluția exporturilor și importurilor a determinat formarea în anul 2010 a deficitului balanței comerciale în valoare de 1941,3 mil. dolari SUA. Soldul balanței comerciale cu țările Uniunii Europene s-a încheiat cu un deficit de 1085,7 mil. dolari SUA, fiind în creștere cu 246,4 mil. dolari SUA (29,5%) față de anul 2009, iar la nivelul țărilor CSI balanța comercială a înregistrat o descreștere cu 56,8 mil. dolari SUA, ca rezultat al majorării exportului către aceste țări.

Analiza datelor statistice pe perioada anului 2010, efectuată pentru a identifica fluctuațiile importului și exportului, a relevat devieri ale datelor statistice privind comerțul exterior înregistrat de către SV și țările CSI, care se reflectă în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1

Țările CSI	Datele statistice privind comerțul exterior înregistrat în anul 2010 (mil. dolari SUA)				Devieri (+,-) (mil. dolari SUA)	
	conform informațiilor organelor vamale din țările CSI		conform informațiilor Serviciului Vamal al Republicii Moldova		import	export
	export	import	export	import		
1	2	3	4	5	6=5-2	7=4-3
1. Federația Rusă	1111,5	420,7	512,0	553,9	-557,6	91,3
2. Ucraina	713,5	73,5	109,5	631,4	-82,1	36,0
3. Republica Belarus	110,0	83,2	83,2	116,8	6,8	0,0
Total:	1935,0	577,4	704,7	1302,1	-632,9	127,3

Sursă: Datele comerțului bilateral pe anul 2010 din statistica vamală a SV

Datele statistice sus-indicate denotă că importurile înregistrate în anul 2010 în statistica SV, comparativ cu cele înregistrate în statistica vamală a unor țări din CSI, sînt micșorate la capitolul importuri cu 632,9 mil. dolari SUA (Federația Rusă - cu 557,6 mil. dolari SUA, Ucraina - cu 82,1 mil. dolari SUA), în timp ce exporturile spre aceste țări sînt majorate cu 127,3 mil. dolari SUA (Federația Rusă - cu 91,3 mil. dolari SUA, Ucraina - cu 36,0 mil. dolari SUA). Operațiunile de import/export înregistrate în statistica SV, dar neînregistrate în statistica vamală a unor țări din CSI, nu exprimă cu certitudine regularitatea operațiunilor de comerț și, respectiv, potențialul protejării economiei naționale, fapt ce necesită o monitorizare exigentă a importurilor și exporturilor din partea organelor vamale ale Republicii Moldova, întru reducerea riscului de neîncasare deplină a drepturilor de import, de nerepatriere a valutei obținute în urma operațiunilor de export și de restituire a TVA de la bugetul de stat pentru mărfurile și serviciile destinate pentru export.

Potrivit explicațiilor SV, unele devieri statistice se datorează lipsei datelor statistice oficiale privind operațiunile de import/export exercitate de către unii agenți economici din stînga Nistrului, precum și metodologiei de raportare a datelor statistice.

Concluzii: Decalajul stabilit în evoluția exporturilor și importurilor a determinat formarea în anul 2010 a deficitului balanței comerciale în valoare de 1941,3 mil. dolari SUA, înregistrînd o creștere față de anul 2009 cu 16,1% (831,5 mil. dolari SUA). Analiza datelor statistice denotă că importurile și exporturile înregistrate de către SV, comparativ cu cele înregistrate de organele vamale din țările CSI, au fost micșorate la capitolul importuri cu 632,9 mil. dolari SUA și majorate la capitolul exporturi cu 127,3 mil. dolari SUA, neexprimînd cu certitudine regularitatea operațiunilor de comerț și, respectiv, potențialul protejării economiei naționale, fapt ce necesită o monitorizare exigentă a importurilor și exporturilor din partea organelor vamale ale Republicii Moldova.

Recomandări SV:

1. Să asigure schimbul operativ de informații cu serviciile vamale ale altor state, precum și cu organizațiile internaționale, în scopul prevenirii, combaterii și investigării contrabandei, fraudelor vamale.

2. Să intensifice controlul asupra activității comerciale

externe, întru asigurarea securității economice a statului, respectării și executării legislației vamale.

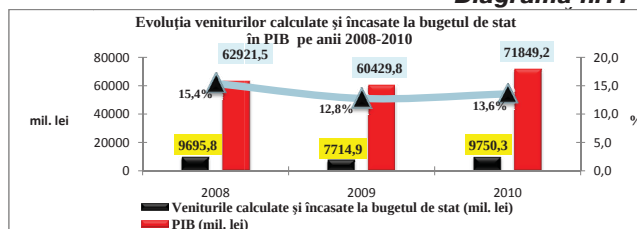
3. Să asigure controlul asupra legalității introducerii/scoaterii mărfurilor, mijloacelor de transport și altor bunuri în/din teritoriul vamal al țării, precum și monitorizarea procedurilor de vămuire, avînd drept scop îndeplinirea formalităților vamale.

2. COLECTAREA VENITURILOR BUGETARE

În temeiul legislației în vigoare (Codul vamal, Codul fiscal, Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997, alte acte legislative și normative), precum și în baza unor indicații interne, aprobate prin Ordinele directorului general al SV, la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală, în bugetul de stat se percep drepturile de import și, respectiv, drepturile de export administrate de către SV, precum: taxa pe valoarea adăugată, taxa vamală, accizele, taxa pentru proceduri vamale, alte plăți prevăzute de legislație, care constituie venituri ale bugetului de stat.

În perioada anului 2010, veniturile administrate de către SV au fost executate în sumă de 9750,3 mil. lei (107,0%), sau cu o depășire de 639,0 mil. lei față de planul indicativ (cifra de control) stabilit de către Ministerul Finanțelor. Comparativ cu anul 2009, a fost înregistrat un spor în sumă totală de 2035,4 mil. lei (26,4%), influențat de majorarea cotelor accizelor, inclusiv la importurile produselor din tutun, benzină, motorină, automobile și alte mărfuri, cu suma de 390,5 mil. lei. Ponderea veniturilor bugetului de stat administrate de către SV în Produsul Intern Brut în anul 2010 a constituit 13,6%, sau cu 0,8 puncte procentuale mai mult față de anul 2009 și cu 1,8 puncte procentuale mai puțin față de anul 2008, și este reflectată în Diagrama nr.1.

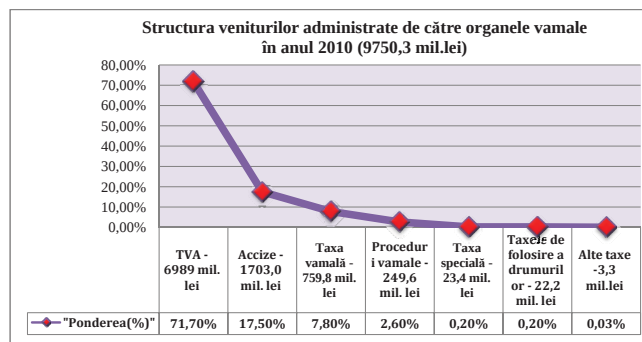
Diagrama nr. 1

Sursă: Datele din Informația privind evoluția drepturilor de import/export raportate Ministerului Finanțelor, precum și informațiile statistice

Structura veniturilor administrate de către organele vamale sub aspectul impozitelor, taxelor și altor plăți acumulate la bugetul de stat în anul 2010 indică că partea preponderentă a plăților vamale în totalul veniturilor îi revine TVA la import – 71,7%, urmată de accize – 17,5%, taxele vamale – 7,8%, alte plăți – 3,0%, și este redată în Figura nr.2.

Figura nr.2

Sursă: Rapoartele SV privind structura veniturilor

Deși veniturile colectate au înregistrat o creștere, în unele cazuri, birourile vamale n-au asigurat ritmicitatea executării planului indicativ lunar (cifra de control) stabilit de către Ministerul Finanțelor (în continuare – planul indicativ) pe o perioadă de 5 luni, fiind înregistrată mai accentuat la: BV Briceni – cu 65,5 mil.lei (6,5%), BV Centru – cu 13,7 mil.lei (4,9%) și BV Bălți – cu 36,1 mil.lei (9,4%); BV Ungheni – cu 66,0 mil.lei (9,8%), pe o perioadă de 3 luni. La BV Cahul, executarea anuală a drepturilor de import/export la nivel de 117,0% se datorează repartizării planului indicativ lunar la un nivel destul de scăzut, fapt ce a influențat executarea sporită, de până la 188,0%, pe tot parcursul anului. Cu 3,5 mil.lei sub limita planului precizat sînt executate drepturile de import/export la BV Centru, unde nivelul de executare a fost inferior o perioadă de 8 luni ale anului 2010.

În structura pe entitate, ponderea majoră a veniturilor în volumul încasărilor revine: BV Chișinău – 57,3% (5589,7 mil.lei), urmat de BV Briceni – 10,3% (1001,8 mil.lei), BV Leușeni – 10,1% (983,1 mil.lei), BV Ungheni – 6,9% (673,4 mil.lei) și BV Bender – 5,9% (575,5 mil.lei). Veniturile încasate la bugetul de stat și ponderea încasărilor în veniturile totale calculate, la nivel de birouri vamale, în anul 2010 se reflectă în Tabelul nr.3.

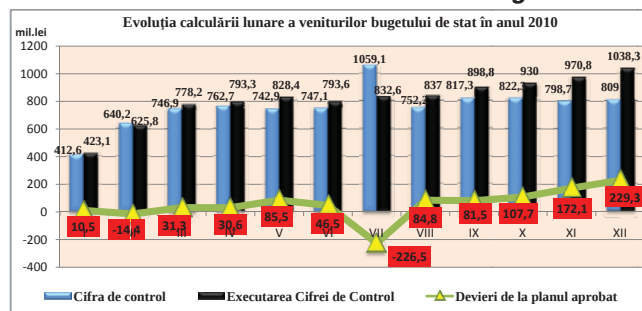
Tabelul nr.3

Nr. d/o	Biroul vamal	Planul indicativ precizat (mil.lei)	Total venituri încasate (mil.lei)	Devieri (+,-) (mil.lei)	Ponderea încasărilor în veniturile totale calculate (%)
1	2	3	4	5=4-3	6=(4/3)*100
Total pe Serviciul Vamal		9111,3	9750,3	639,0	100,0
1.	Chișinău	5225,4	5589,7	364,3	57,3
2.	Briceni	900,4	1001,8	101,4	10,3
3.	Leușeni	945,8	983,1	37,3	10,1
4.	Ungheni	631,5	673,4	41,9	6,9
5.	Bender	529,9	575,5	45,6	5,9
6.	Bălți	379,2	383,5	4,3	3,9
7.	Centru	282,0	278,5	-3,5	2,9
8.	Cahul	198,2	231,7	33,5	2,4
9.	Aparatul central, alte taxe	18,9	33,1	14,2	0,3

Sursă: Informația operativă lunară privind executarea cifrei de control a drepturilor de import/export la situația din 31.12.2010

Analiza calculării veniturilor lunare la bugetul de stat, care urmau a fi încasate prin SV, denotă că planul indicativ precizat nu a fost executat în lunile februarie și iulie ale anului 2010, veniturile administrate de organele vamale în aceste perioade fiind colectate sub limitele planului indicativ cu 14,4 mil.lei și, respectiv, cu 226,5 mil.lei. Cu toate acestea, executarea de ansamblu a drepturilor de import/export nu o depășește de 7,0% față de planul indicativ se datorează, în mare parte, încasărilor din luna decembrie, realizărilor cu 229,3 mil.lei (28,3%) mai mult față de prevederi, deși planul indicativ pe luna decembrie a fost precizat în creștere față de alte perioade de gestiune (809,0 mil.lei). Evoluția calculării lunare a veniturilor bugetului de stat se prezintă în Figura nr.3.

Figura nr.3

Sursă: Informații operative lunare ale SV privind executarea cifrei de control a veniturilor

Potrivit Informației operative lunare privind executarea planului indicativ al drepturilor de import/export pe birourile

vamale la 31.12.2010, SV a generalizat executarea veniturilor la nivel de birouri vamale și Aparatul central al SV, raportînd o executare eronată a veniturilor cu 12,2 mil.lei, inclusiv pe Aparatul central al SV – cu „minus” 6,8 mil.lei față de planul indicativ; BV Ungheni – cu „minus” 5,3 mil.lei, în timp ce sumele respective au fost atribuite ca executate BV Centru – cu „plus” 7,4 mil.lei, BV Chișinău – cu „plus” 0,8 mil.lei, BV Leușeni – cu „plus” 0,4 mil.lei etc. Eroarea constatată de audit a fost rectificată prin delimitarea și precizarea planului indicativ între birourile vamale, la 05.07.2011, SV prezentînd o informație nouă cu privire la executarea planului indicativ în aspectul birourilor vamale.

Deși, în ansamblu, drepturile de import/export sînt executate peste limita planului indicativ, analiza decalajului majorării cotei accizului la importurile de bere, produse din tutun, benzină, motorină și autoturisme denotă că modificările cotelor accizelor în condițiile legii au influențat, în unele cazuri, neuniform cantitatea și valoarea mărfurilor importate, iar unele tipuri de accize au fost colectate sub limita precizată cu 80,1 mil.lei, inclusiv accizele la autoturisme – cu 36,9 mil.lei; la bere – cu 28,4 mil.lei; la benzină și motorină – cu 13,0 mil.lei, și la alte accize – cu 1,8 mil.lei. La fel, cu 11,6 mil.lei sub limita precizată a fost colectată taxa specială. Cantitatea mărfii și suma accizelor în evoluție pe 4 poziții tarifare se prezintă în Tabelul nr.4.

Tabelul nr.4

Datele statistice ale Serviciului Vamal									
Poziția tarifara	Cota inițială	Cota majorată	Devieri	Cantitatea			Suma accizului		
				2009	2010	Devieri	2009	2010	Devieri
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8	9	10=9-8
2203- bere	1,48	1,85	0,37	40818,5	24946,0	-15872,5	60414,0	46151,3	-14262,7
2402- produsele din tutun	6,6+3%	6,6+12%	6,6+9%	4811,4	4866,1	54,7	87127,0	285925,2	198798,2
2710- benzină și motorină	4,80	7,0	2,2	386,6	364,0	-22,6	270594,7	402707,2	132112,5
2710- benzină și motorină	750,0	1125,0	375,0 (1,5)	289,8	247,1	-42,7	390673,3	500375,3	109702,0
Total, 2710	750,0	1125,0	375,0 (1,5)				661268,0	903082,5	241814,5
	0,44	0,45	0,01						
8703- autoturisme	1,75	3,50	1,75	18821,0	17523,0	-1298,0	446111,0	390761,5	-55349,5
	0,44	0,45	0,01						
	0,33	0,34	0,01						

Sursă: Codul fiscal, Titlul IV, Legea cu privire la tariful vamal și datele statistice ale SV

Datele din tabel denotă că, deși cota accizului la bere s-a majorat în anul 2010 cu doar 0,37 lei, importurile și valoarea accizului s-au diminuat față de anul 2009 cu 15,9 mil. litri și, respectiv, cu 14,3 mil.lei. Veniturile de la acest tip de accize în sumă de 46,2 mil.lei (61,9%) sînt colectate cu **28,4 mil.lei (38,1%)** sub limita planului indicativ.

Majorarea cotelor accizelor la produsele din tutun nu a avut impact negativ asupra cantității și valorii importurilor, acestea fiind în creștere cu 54,7 mii bucăți, față de anul 2009, iar drepturile de import colectate în sumă de 285,9 mil.lei sînt cu 51,3% peste limitele precizate și, respectiv, cu 198,8 mil.lei (328,2%) față de rezultatele din anul 2009.

Deși cantitatea importurilor la benzină și motorină a înregistrat o descreștere cu 65,3 mii tone față de anul 2009, iar accizele calculate și percepute în sumă de 903,1 mil.lei sînt sub limita planului indicativ cu circa **13,0 mil. lei (1,4%)**, veniturile la buget de la aceste importuri au sporit, fiind în creștere cu 241,8 mil.lei (36,6%) față de anul precedent.

Majorarea cotei accizului la autoturisme a influențat reducerea încasărilor la tipul respectiv de acciz, care, fiind perceput în sumă de 390,8 mil.lei, este cu **36,9 mil.lei (9,4%)** sub limita planului indicativ și în descreștere cu 55,3 mil.lei (12,4%) față de anul 2009.

Nivelul de executare a drepturilor de export/import a fost influențat și de încasările percepute ca taxă specială drept urmare a aplicării măsurilor de salvagardare în temeiul Legii nr.289-XVI din 20.12.2007¹¹, prin care a fost reglementată pentru o perioadă de 4 ani, inclusiv pentru anul 2010, taxa

¹¹Legea nr.289-XVI din 20.12.2007 "Privind aplicarea unei măsuri de salvagardare".

vamală excepțională specială de 37%, dar nu mai puțin de 105 euro/tonă, aplicată suplimentar față de taxa vamală în vigoare la unele poziții tarifare la importurile de zahăr. Taxa specială colectată în anul 2010, în sumă de 23,4 mil. lei, este cu **11,6 mil. lei (33,1%)** sub nivelul planului indicativ și cu 10,6 mil. lei (31,3%), în descreștere față de anul 2009.

Concluzii: Veniturile vamale colectate la bugetul de stat în anul 2010 de către SV, comparativ cu planul aprobat, au fost executate cu o depășire de 639,0 mil. lei (7,0%), cu toate că la 30.06.2010 veniturile au fost precizate în direcția majorării cu 466,4 mil. lei. Modificarea cadrului legal ce ține de majorarea cotelor la unele tipuri de accize aplicate la unele poziții tarifare, în unele cazuri, nu a influențat uniform importurile, acestea înregistrând reduceri la cantitățile de marfă importată, care au determinat scăderea bruscă cu 80,1 mil. lei a valorii importurilor și, respectiv, a drepturilor de import/export percepute, fapt ce denotă unele rezerve privind drepturile de import/export colectate. Taxa specială colectată în anul 2010 este cu 11,6 mil. lei sub nivelul cifrei de control. Informația cu privire la executarea planului indicativ al veniturilor în aspectul birourilor vamale a fost raportată eronat cu suma de 12,2 mil. lei.

Recomandări SV:

4. Să sporească nivelul responsabilității organelor vamale pentru executarea planului indicativ de acumulare a veniturilor la bugetul de stat.

5. Să intensifice activitatea organelor vamale din teritoriu la compartimentul aplicarea uniformă a legislației fiscale și vamale la calcularea și perceperea drepturilor de import/export.

Recomandări SV și MF:

6. Să reevalueze parametrii de calculare și stabilire a planurilor indicative de colectare a drepturilor de import/export în aspectul subdiviziunilor departamentale.

3. CU PRIVIRE LA RESTANȚELE ADMINISTRATE DE CĂTRE SERVICIUL VAMAL

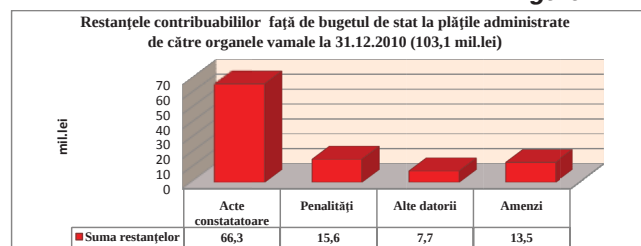
Conform Raportului cu privire la creanțele SV pe plăți ce reprezintă veniturile bugetului de stat la 31.12.2010, restanțele contribuabililor față de bugetul de stat la plățile administrate de organele vamale, înregistrate și raportate de SV la 31.12.2010, au constituit 103,1 mil. lei, inclusiv 36,0 mil. lei – formate în anul 2010 (26,7 mil. lei – la plățile de bază, și 9,3 mil. lei – penalități calculate).

Cele mai mari restanțe au fost admise de către BV Chișinău – 40,5 mil. lei; Aparatul central al SV – 25,2 mil. lei; BV Centru – 10,4 mil. lei; BV Bălți – 6,6 mil. lei; BV Ungheni – 6,0 mil. lei; BV Leușeni – 5,1 mil. lei; BV Bender – 2,3 mil. lei; BV Briceni – 3,3 mil. lei și BV Cahul – 3,6 mil. lei.

La nivel de contribuabil, cele mai mari restanțe față de bugetul de stat au înregistrat: S.R.L. „Limagrain Moldova” – 6,0 mil. lei; I.M. „Lurial” S.R.L. – 3,1 mil. lei; CAP „Plumeria” – 3,1 mil. lei; SC „Metafer” S.R.L. – 2,8 mil. lei; S.A. „Accent Electronic” – 2,6 mil. lei; S.R.L. „Unitranzit” – 2,4 mil. lei; S.R.L. „Andrevlad” – 1,3 mil. lei; S.R.L. „Bunele Tradiții” – 0,8 mil. lei; F.P. „Standart” S.R.L. – 0,7 mil. lei etc.

Soldul restanțelor contribuabililor față de bugetul de stat la 31.12.2010 este format din acte constatatoare în sumă de 66,3 mil. lei, penalități – de 15,6 mil. lei, din alte datorii – în sumă de 7,7 mil. lei, și amenzi – de 13,5 mil. lei, care se prezintă în Figura nr.4.

Figura nr.4

Sursă: Rapoartele cu privire la creanțele SV

Organele vamale nu întreprind măsuri pentru executarea silită a restanțelor agenților economici. La BV Bălți s-au constatat plăți prolongate pe un termen de 5 luni în sumă totală de 3,1 mil. lei ale S.A. „Alfa Nistru”, în baza scrisorilor de garanție bancară ale BC „Victoriabank” S.A. BV Bălți, dispunând de informația privind tranzacția de import al utilajului cu valoarea în vamă de 119,0 mii lei, nu a informat executorul judecătoresc despre dreptul de proprietate al S.R.L. „Denimport” asupra utilajului sus-menționat, pentru a fi supus sechestrului, întru stingerea datoriei în sumă de 179,5 mii lei, aceste acțiuni fiind întreprinse în cadrul auditului.

În Raportul cu privire la creanțele SV pe plățile ce reprezintă veniturile bugetului de stat la 31.12.2010 s-au reflectat restanțele cu termen mai mare de 6 ani în sumă totală de 59,1 mil. lei, acestea, de fapt, la 31.12.2010, constituind 8,9 mil. lei, fiind majorate nejustificat cu suma de 50,2 mil. lei (59,1-8,9), inclusiv la TVA – cu 43,8 mil. lei, taxa vamală – cu 7,5 mil. lei. În timpul auditului, aceste datorii au fost rectificate, iar Raportul respectiv a fost prezentat repetat Ministerului Finanțelor, la 24.06.2011.

Concluzii: Soldul restanțelor contribuabililor față de bugetul de stat a înregistrat o creștere semnificativă, ceea ce denotă o subapreciere din partea factorilor responsabili a disciplinei de plată. Soldul restanțelor cu termen mai mare de 6 ani în sumă totală de 59,1 mil. lei, reflectat în Raportul cu privire la creanțele SV pe plățile ce reprezintă veniturile bugetului de stat la 31.12.2010, a fost majorat nejustificat cu suma de 50,2 mil. lei față de cel raportat, la finele perioadei de gestiune constituind, de fapt, suma de 8,9 mil. lei (59,1-50,2).

Recomandări SV:

7. Să intensifice și să aplice pîrghiile legale pentru încasarea necondiționată a restanțelor contribuabililor față de buget.

4. CU PRIVIRE LA EVIDENȚA CONTABILĂ A VENITURILOR ADMINISTRATE DE CĂTRE SERVICIUL VAMAL

Serviciul Vamal nu a întreprins măsurile necesare pentru a coopera cu Ministerul Finanțelor în domeniul evidenței contabile a veniturilor administrate de către organele vamale, ceea ce a dus la neelaborarea normelor unice, și, respectiv, nu a eliminat diferențele la sumele calculate și neachitate, precum și a soldurilor înregistrate în conturile agenților economici.

În rezultatul verificării drepturilor de import/export calculate și achitate în perioada anului 2010, a datelor înregistrate în modulul „Economist”, s-a constatat că soldurile creditoriale ale agenților economici, raportate de SV în Informația privind sumele calculate și achitate ale drepturilor de import/export la 31.12.2010, constituie 156,1 mil. lei, fiind cu 93,5 mil. lei mai mari față de soldurile creditoriale ale agenților economici (în sumă de 62,6 mil. lei) raportate la finele anului 2010 de către Trezoreria de Stat în Informația cu privire la sumele calculate și achitate în perioada 01.01.2010-31.12.2010.

Concluzii: Lipsa metodei unice de raportare și a unor norme de ținere a evidenței contabile a veniturilor administrate de către SV s-a soldat cu o diferență de 93,5 mil. lei (156,1-62,6), ce ține de soldurile creditoriale ale agenților economici reflectate în Informația privind sumele calculate și achitate ale drepturilor de import/export la 31.12.2010, prezentată Ministerului Finanțelor, și în Informația întocmită de Trezoreria de Stat.

Recomandări SV și Ministerului Finanțelor:

8. Să aprobe în mod operativ norme de ținere a evidenței

contabile a veniturilor administrate de către organele vamale și modul de raportare a mijloacelor bănești achitate de către agenții economici în avans, precum și structura și formatul Raportului privind acumularea veniturilor la bugetul de stat.

5. ACTIVITĂȚILE ORGANELOR VAMALE CU PRIVIRE LA COLECTAREA VENITURILOR

5.1. Cu privire la valoarea în vamă

În conformitate cu prevederile art.122 din Codul vamal, pentru calcularea drepturilor de import și drepturilor de export, baza de calcul a taxei vamale, a taxei pe valoarea adăugată, a accizului și a taxei pentru proceduri vamale o constituie volumul natural sau valoarea în vamă a mărfurilor, determinată în condițiile legii, precum și impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la data importului, fără a ține cont de accize și de taxa pe valoarea adăugată.

Conform art.10 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997, valoarea în vamă a mărfii introduse pe teritoriul vamal se determină prin următoarele metode:

- 1) în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă, ori în baza prețului efectiv plătit sau de plătit;
- 2) în baza valorii tranzacției cu marfă identică;
- 3) în baza valorii tranzacției cu marfă similară;
- 4) în baza costului unitar al mărfii;
- 5) în baza valorii calculate a mărfii;
- 6) prin metoda de rezervă.

Cea mai răspândită este metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă. În cazul în care metoda în cauză nu poate fi aplicată, în mod succesiv se folosesc altele. Fiecare din metode se aplică doar în cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin metoda precedentă. Metodele nr.4 și nr.5 pot fi aplicate în orice consecutivitate, la dorința declarantului. Conform pct.4 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 14.05.2002¹², valoarea în vamă a mărfurilor introduse este determinată de declarant, organul vamal avînd obligația de a verifica corectitudinea determinării de către declarant a valorii în vamă, inclusiv corectitudinea metodei alese de declarant pentru determinarea valorii în vamă și oportunitatea aplicării ei, precum și integritatea documentelor prezentate de declarant, autoritatea vamală fiind în drept să ia decizii în privința corectitudinii ori incorectitudinii valorii în vamă a mărfii anunțate de declarant. Conform art.8 alin.(3) din Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997, autoritatea vamală este în drept să determine valoarea în vamă a mărfurilor, aplicînd consecutiv metodele indicate în art.10 din legea nominalizată, în cazurile în care nu există date ce ar confirma corectitudinea determinării valorii în vamă a mărfii anunțate sau cînd există temei de a considera că datele prezentate de declarant nu sînt veridice și/sau nu sînt suficiente.

Auditul a constatat denaturarea datelor din Raportul privind controlul asupra valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import (plasare în liberă circulație) pe anul 2010, generalizat pe SV, care sînt majorate cu 286,5 mil. lei la capitolele: „Valoarea în vamă majorată a mărfurilor” și „Suma suplimentară a drepturilor de import percepută”, inclusiv pe BV Chișinău – cu 280,1 mil.lei, și pe BV Bălți – cu 6,4 mil.lei. La efectuarea procedurilor de audit s-a constatat aplicarea neuniformă și contrar limitelor cadrului regulamentar a metodei de apreciere a valorii în vamă a mărfurilor. Se relevă că la BV Chișinău, din 132,4 mii de declarații ale valorii în vamă, prin metoda nr.1 au fost determinate 114,0 mii de declarații (86,1%), iar prin metoda nr.6 – 18,4 mii de declarații (13,9%). La BV Bălți, din 7,1 mii de declarații ale valorii în vamă perfectate, prin metoda nr.1 au fost determinate 5,9 mii de declarații, sau 83,4%, și prin

metoda nr.6 – 1,2 mii de declarații (16,6%). La BV Bender, din 5,0 mii de declarații ale valorii în vamă, prin metoda nr.1 au fost determinate 4,8 mii de declarații (96%), și prin metoda nr.6 – 0,2 mii de declarații, sau 4% din numărul total al tipizateelor DVV. Verificarea prin eșantionare a relevat că în 866 de cazuri colaboratorii vamali nu au completat în mod obligatoriu, în corespundere cu Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 14.05.2002, rubricile 7 și 8 din tipizatele DVV-2, ce țin de argumentarea alegerii metodei respective ori a cauzelor renunțării la metodele precedente, fapt ce indică un risc sporit de determinare incorectă a valorii în vamă a mărfurilor, atît la momentul declarării lor, cît și după efectuarea auditului postvămuire (la BV Bălți – 257 de cazuri, BV Briceni – 583 de cazuri, și BV Bender, la posturile vamale: Anenii Noi, Ștefan Vodă și Căușeni – 26 de cazuri). BV Bălți, BV Briceni și BV Bender, la determinarea valorii în vamă a mărfurilor, aplică metodele nr.1 și nr.6 și nu aplică consecutiv metodele nr.2, nr.3, nr.4 și nr.5, în conformitate cu cerințele articolelor 12, 13, 14, 15 și 16 din Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997, invocînd riscuri privind determinarea valorii în vamă a mărfurilor și ratarea veniturilor la bugetul de stat.

S-a constatat că, întru respectarea procedurilor de declarare a mărfurilor, în unele cazuri, declarantul nu prezintă, iar organul vamal nu solicită toate documentele ce confirmă valoarea în vamă a mărfurilor revăzute de punctele 13-16 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 14.05.2002. Colaboratorii BV Bălți au acceptat scrisori de trăsură internațională (CMR) și facturi comerciale (invoice) în baza cărora au fost vămuite mărfurile pe care lipseau ștampilele punctelor vamale ale țărilor de export și tranzit, iar la declarațiile vamale nu au anexat certificatele de origine ale mărfurilor, certificatele de calitate, de conformitate, documentele de transport etc.

5.1.1. Corectitudinea calculării drepturilor de import/export la unele mărfuri

În scopul sporirii eficienței corectitudinii determinării valorii în vamă a mărfurilor, precum și a încasării depline a drepturilor de import, pe parcursul anului 2010, aprecierea valorii în vamă a mărfurilor a fost reglementată și prin Indicațiile interne emise de SV „Cu privire la stabilirea prețurilor de referință la unele categorii de mărfuri”, care, după cum a constatat auditul, în unele cazuri, au fost aplicate neuniform de către colaboratorii vamali. S-a relevat și lipsa unor prețuri la unele poziții tarifare stabilite în aceste indicații pentru a servi drept călăuză la declararea valorii în vamă a mărfurilor (Ordinele SV nr.19-c din 18.01.2010 și nr.225-c din 10.06.2010 „Cu privire la stabilirea prețurilor de referință la unele categorii de mărfuri în funcție de țara de export” (în continuare – Indicațiile cu privire la prețurile de referință elaborate de SV).

Completarea imprecisă și fără caracteristica detaliată a mărfii de către colaboratorii BV Chișinău a rubricii „31 Descrierea mărfurilor” din declarațiile vamale, precum și lipsa unor prețuri de referință elaborate de SV au dus la ratarea unor venituri la bugetul de stat în sumă de 1,9 mil. lei. Astfel, conform DV nr.3029i21381 din 13.10.2010, în rubrica 31 s-au indicat „pantaloni pentru bărbați din fibre sintetice, de lucru” – 558 de bucăți, valoarea mărfii fiind de 8,3 mii lei, la prețul de 14,8 lei pentru o unitate. Mărfii respective i-a fost atribuit codul marfar 62034311, deși, conform prețurilor de referință, trebuia să i se atribuie codul marfar 62034310, la prețul de 46,9 lei pentru o unitate, astfel valoarea în vamă fiind diminuată cu 22,8 mii lei.

¹²Regulamentul cu privire la modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 14.05.2002 (în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 14.05.2002).

La stabilirea valorii în vamă a unor mărfuri importate din Turcia, China, Emiratele Arabe Unite și Ucraina, în lipsa prețului de referință stabilit de SV drept călăuză la unele poziții tarifare, se ia în considerație prețul din factura comercială (invoice), care este diminuat. În anul 2010, agenții economici S.R.L. „Aridon”, S.R.L. „Tomigan” și S.R.L. „Convizir-Grup” au importat „cămăși pentru bărbați din in” cu codul marfar 620590100, în sumă totală de 635,3 mii lei, la prețul mediu de 13,2 lei pentru o unitate. Luând în considerație faptul că prețul de referință la marfa similară, dar din sintetică și materiale textile, constituie 25,0 lei și, respectiv, 26,8 lei pentru o unitate (nu material natural - in), venitul ratat al bugetului a constituit 156,2 mii lei. În anul 2010, cu codul marfar 611190900 au fost importate „articole și accesorii de îmbrăcăminte tricotată sau croșetate pentru sugari” în valoare de 2,2 mil.lei, la prețul mediu de 47,7 lei/kg. Lipsa prețului de referință elaborat de SV la marfa respectivă a permis importarea acestora la prețuri diminuate, venitul ratat constituind 716,4 mii lei (taxa vamală și TVA). Cu codul marfar 611090900 au fost importate: veste, pulovere, cardigane, jerseuri și articole similare în valoare totală de 848,2 mii lei, cu prețul mediu de 14,2 lei pentru o unitate. Luând în considerație că în Indicațiile cu privire la prețurile de referință elaborate de SV nu este specificată valoarea la acest cod, declararea valorii în vamă s-a efectuat conform facturii comerciale (invoice). Totodată, în indicațiile nominalizate, valoarea mărfurilor similare, dar sintetice, prețul la o unitate constituie 53,6 lei și 67 lei. Astfel, valoarea în vamă a mărfurilor respective a fost diminuată, iar venitul ratat la bugetul de stat a constituit 1077,0 mii lei (taxa vamală și TVA).

5.1.2. Corectitudinea calculării drepturilor de import/export la autoturisme și autovehicule

În cadrul auditului au fost verificate 1,3 mii de declarații, din 22,4 mii înregistrate, referitor la importul definitiv al autoturismelor și autovehiculelor de către persoanele fizice (codurile marfare 8703, 8704). Astfel, conform art.103 alin. (1) pct.24 din Codul fiscal, autoturismele și alte autovehicule (pozițiile tarifare 870321, 870322, 870323, 870324, 870331, 870332, 870333) sînt scutite de TVA. Totodată, aceste poziții tarifare, conform anexei din art.128 Cod fiscal, Titlul IV, sînt supuse accizelor, deoarece poziția tarifară 8703 cuprinde autoturisme și alte autovehicule concepute pentru transportul persoanelor, altele decît cele de la poziția tarifară 8702, inclusiv mașinile de tipul „break” și mașinile de curse. Pentru autovehiculele destinate transportului de mărfuri clasificate la poziția tarifară 8704 se aplică TVA la import.

În scopul clasificării uniforme a mărfurilor de același gen, eficientizării controlului vamal al mărfurilor ce traversează frontiera Republicii Moldova, identificării lor în corespundere cu Nomenclatorul mărfurilor, precum și în temeiul art.141 din Codul vamal, a fost emis Ordinul nr.38-o din 05.02.2009 referitor la clasificarea unor categorii de autovehicule. Analiza selectivă a importului definitiv al autovehiculelor de către persoanele fizice a relevat că pentru 20 autoturisme introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova la poziția tarifară 8704 s-a achitat TVA în sumă de 149,1 mii lei, în timp ce, potrivit datelor tehnice și numărului de înregistrare al acestor autovehicule, urma ca la introducerea lor în țară să li se atribuie poziția tarifară 8703, cu achitarea drepturilor de import (accizelor) în conformitate cu legislația fiscală. Urmare atribuirii incorecte de către inspectorii vamali a codului marfar la autoturismele sus-menționate, la buget n-au fost calculate și încasate accize în sumă de 759,0 mii lei, fiind ratate venituri în sumă de 609,9 mii lei (759,0-149,1).

5.1.3. Posibilitatea exercitării controlului fizic al mărfurilor

În procesul executării misiunii de audit, echipa a participat la controlul fizic al unor mărfuri importate de către un agent economic (cargo) din Turcia. Sistemul informațional „Asycuda World” a selectat declarația vamală în baza criteriilor de risc pe culoarul de control roșu, care prevedea efectuarea obligatorie a controlului fizic ale mărfurilor, determinînd agentul economic cu risc potențial de subevaluare a mărfurilor. De fapt, auditul a constatat că inspectorii BV Chișinău au efectuat controlul fizic parțial, dat fiind că organul vamal nu dispune de spații și depozite la terminalele vamale pentru a efectua controlul fizic total al mărfurilor prin verificarea și contrapunerea corespunderii denumirii și cantității efective importate cu cea declarată, întru executarea prevederilor Codului vamal și Ordinului SV nr.480-O din 18.12.2006¹³. Astfel, persistă riscul de introducere a unor mărfuri în țară fără determinarea corectă a valorii în vamă și, respectiv, fără a fi declarate.

Concluzii: Încălcarea de către colaboratorii vamali a cadrului regulator, exprimată prin completarea necorespunzătoare a unor declarații vamale, fără caracteristica detaliată a mărfii; lipsa unor prețuri la unele poziții tarifare stabilite de SV pentru a servi drept călăuză la declararea valorii în vamă a mărfurilor, precum și atribuirea eronată de către unii inspectori vamali a poziției tarifare 8704, în loc de 8703, la unele autoturisme și autovehicule, care a generat neachitarea pe deplin a accizelor, s-au soldat cu ratarea unor venituri la bugetul de stat în sumă de 2,5 mil.lei. BV Chișinău nu dispune de spații și depozite la terminalele vamale pentru efectuarea controlului fizic total al mărfurilor, astfel persistînd riscul de introducere a unor mărfuri în țară fără determinarea corectă a valorii în vamă și, respectiv, fără a fi declarate.

La determinarea valorii în vamă a mărfurilor, unele organe vamale aplică metodele nr.1 și nr.6, dar nu metodele de vămuire nr.2, nr.3, nr.4 și nr.5, conform prevederilor articolelor 12, 13, 14, 15 și 16 din Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997, fapt care a dus la determinarea neregulamentară a valorii în vamă a mărfurilor și, respectiv, la neîncasarea integrală a drepturilor de import/export.

La BV auditate, completarea obligatorie a rubricilor nr.7 și nr.8 din DVV-2, ce țin de argumentarea alegerii metodei de apreciere a valorii în vamă a mărfurilor și cauzei renunțării la metodele precedente, precum și a sursei de informații, a fost ignorată de către colaboratorii vamali, fapt ce implică un risc major al neasigurării temeiului juridic și regularității modului de declarare a valorii în vamă.

Datele din Raportul privind controlul asupra valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import (plasare în liberă circulație) pe anul 2010 au fost denaturate prin majorare cu 286,5 mil.lei la capitolele: „Valoarea în vamă majorată a mărfurilor” și „Suma suplimentară a drepturilor de import percepută”.

Recomandări SV și Birourilor vamale auditate:

9. Sa respecte prevederile actelor legislative și normative la aprecierea valorii în vamă a mărfurilor, în scopul sporirii eficienței, corectitudinii determinării valorii în vamă, precum și încasării depline a drepturilor de import.

10. Să asigure ridicarea responsabilității angajaților SV la completarea rubricilor nr.7 și nr.8 din DVV-2, ce țin de argumentarea alegerii metodei de apreciere a valorii în vamă a mărfurilor și a cauzei renunțării la metodele precedente, cu indicarea sursei de informații.

11. Să asigure raportarea corectă a activităților privind corectitudinea determinării valorii în vamă, să exercite atribuțiile privind supravegherea activității unităților din

¹³Ordinul SV nr.480-O din 18.12.2006 „Cu privire la aprobarea Metodologiei de prelucrare a declarației vamale în detaliu”.

subordine și dreptul privind exercitarea controlului asupra legalității introducerii/scoaterii mărfurilor în/din teritoriul vamal al țării, în corespundere cu Regulamentul SV, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.4 din 02.01.2007.

12. Să întreprindă măsuri privind modificarea indicațiilor cu privire la prețurile de referință la mărfurile de larg consum, pentru a evita diminuarea valorii în vamă și neincasarea obligațiilor vamale.

13. Să rectifice declarațiile vamale în care s-a atribuit incorect codul marfar la autoturisme (poziția tarifară 8704), în scopul determinării și percepției la bugetul de stat a drepturilor de import (accize).

5.2. Întocmirea actelor constatatoare în cadrul apariției obligației vamale

Conform art.127¹³ alin.(1) din Codul vamal, actul constatator reprezintă un document cu o formă stabilită de SV, întocmit de organele vamale, care servește drept dovadă a apariției obligației vamale, document spre executare obligatorie din momentul aprobării de către conducerea organului vamal și semnării lui de către ambele părți.

În anul 2010, organele vamale au întocmit 1,2 mii de acte constatatoare privind calcularea sau recalcularea drepturilor de export/import, fiind calculate spre încasare drepturi de export/import în sumă totală de 49,2 mil.lei. Ținându-se cont de soldul datorilor format în urma întocmirii actelor constatatoare, la 01.01.2010, în sumă de 57,4 mil. lei, și de drepturile de import calculate spre încasare în anul 2010, în sumă de 49,2 mil.lei, la bugetul de stat au fost încasate drepturi de import în sumă de 18,1 mil.lei. Din suma obligațiilor vamale calculate adăugător, în baza hotărârilor judecătorești, au fost anulate acte constatatoare în sumă de 22,2 mil.lei (20,8%), formându-se la 31.12. 2010 datorii în sumă de 66,3 mil.lei. Cele mai mari datorii pe actele constatatoare au admis: BV Chișinău – 27,7 mil.lei; Aparatul central al SV – 9,6 mil.lei; BV Centru – 10,3 mil.lei; BV Bălți – 4,0 mil.lei; BV Ungheni – 3,1 mil.lei; BV Leușeni – 5,1 mil. lei; BV Briceni – 3,2 mil.lei și BV Cahul – 3,0 mil.lei. Astfel, în anul 2010, BV Chișinău a încasat suplimentar drepturi de import în sumă de 9,8 mil.lei (18,8%), iar anulările în baza hotărârilor judecătorești au constituit 14,6 mil.lei (28,0%), înregistrându-se în evoluție datorii din sumele recalculate în baza actelor constatatoare, care la 31.12.2010 au însumat 27,7 mil.lei (53,2%); BV Bălți – din 8,3 mil.lei calculate, a încasat suplimentar doar 525,6 mii lei (6,3%), fiind anulate plăți calculate în baza hotărârilor judecătorești în sumă de 3,8 mil.lei, la 31.12.2010 restanțele constituind 4,0 mil.lei; BV Ungheni – din 6,2 mil.lei calculate conform actelor constatatoare, a încasat suplimentar drepturi de import în sumă de 181,9 mii lei, sau 2,8% din obligația vamală calculată, fiindu-i anulate plăți în baza hotărârilor judecătorești în sumă de 3,5 mil.lei și înregistrând la finele anului datorii în sumă de 3,1 mil.lei etc.

La BV Bălți, BV Chișinău și BV Bender, recalcularea suplimentară a drepturilor de import în baza actelor constatatoare în 116 cazuri s-a efectuat în mod manual, în mărimi ce variază de la 1,0 leu pînă la 1789,0 lei, recalculele neefectuându-se prin Sistemul informațional „Asycuda World”. Evaluarea și stabilirea veridică a drepturilor de import sînt determinate de fluxul și gradul de procesare a declarațiilor vamale, care, în exclusivitate, depind de funcționalitatea serverului destinat pentru asigurarea procesului informațional tehnologic cu denumirea „Asycuda World”. Pînă în prezent, calcularea obligațiilor privind drepturile vamale și perceperea taxelor și plăților aferente se efectuează prin intermediul unei aplicații mai vechi a SV, denumită „Economist”. Această aplicație urma a fi substituită în anul 2007 cu un modul nou, destinat integrării

în Sistemul informațional „Asycuda World”. În perioada desfășurării auditului, s-a constatat că Serviciul Vamal continuă să utilizeze aplicația veche „Economist”, care, la rîndul său, funcționează separat. Potrivit Hotărârii Curții de Conturi nr.12 din 02.03.2010¹⁴, Serviciul Vamal urmează să informeze Curtea de Conturi, în luna octombrie, despre măsurile întreprinse pentru executarea recomandărilor din această hotărâre.

Concluzii: Obligațiile vamale calculate în baza actelor constatatoare au fost anulate la nivel de 20,8% (22,2 mil. lei) din volumul total calculat, încasîndu-se 18,1 mil.lei, sau 17,0% din sumele respectiv calculate, restanțele la sfîrșitul anului 2010 constituind 66,3 mil.lei, sau cu 8,9 mil. lei mai mult față de anul 2009. Recalcularea suplimentară a drepturilor de import în baza actelor constatatoare s-a efectuat în mod manual, și nu prin Sistemul informațional „Asycuda World”.

Recomandări SV și Birourilor vamale:

14. Să asigure recalcularea drepturilor de import în condițiile prevăzute de legislație și să intensifice monitorizarea nivelului de încasare a obligațiilor vamale recalculate în baza actelor constatatoare.

15. Să se conformeze recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 02.03.2011, inclusiv ce țin de asigurarea integrării modului „Economist” în Sistemul informațional „Asycuda World”.

5.3. Cu privire la contravențiile administrative și cauzele penale pe contrabanda cu țigări

Contravențiile administrative. În anul 2010, secțiile de contracarare a fraudelor vamale au întocmit 1,5 mii de procese-verbale privind contravențiile administrative admise de persoane fizice și juridice, fiind emise 1,5 mii de decizii, potrivit cărora s-au calculat amenzi în sumă de 8,7 mil.lei, însă în modulul „Economist” au fost contabilizate amenzi în sumă de 4,7 mil.lei, sau cu 4,0 mil.lei mai puțin, datorită faptului că o parte din deciziile privind aplicarea amenzilor au fost contestate în conformitate cu prevederile art.280 din Codul vamal. Astfel, în baza deciziilor adoptate, amenzile s-au încasat în proporție de 36,0% (3,1 mil.lei) din suma calculată, restanțele la 31.12.2010 constituind 13,5 mil. lei, inclusiv cu termen mai mare de 6 ani – 3,7 mil.lei, fapt ce indică că documentarea proceselor-verbale privind contravențiile vamale nu în toate cazurile este argumentată și persistă riscul neîncasării amenzilor aplicate și ratării veniturilor la bugetul de stat. Cele mai mari restanțe au înregistrat: BV Chișinău – 9,8 mil.lei; BV Bender – 2,0 mil. lei; BV Ungheni – 0,9 mil.lei; BV Cahul – 0,6 mil.lei etc.

Concomitent, s-a constatat că din suma amenzilor de 14,0 mil.lei, formate la 31.12.2009, care urmau a fi încasate în bugetul de stat în baza recomandărilor auditului precedent al Curții de Conturi, în anul 2010 s-au încasat 143,7 mii lei, fiind stinsă (prin prescripție) suma de 1,8 mil.lei cu termenul mai mare de 6 ani și s-au anulat 27,9 mii lei, restul sumei de 12,1 mil.lei rămînînd în sold la 31.12.2010.

Contrabanda cu țigări. Pe parcursul anului 2010, Direcția delictelor transfrontaliere a SV a depistat 21 de cazuri de contrabandă cu un număr de 2,4 mil. pachete de țigări, fiind pornite 20 cauze penale, iar o cauză penală este disjunctată. Din totalul cauzelor penale pornite, 7 cauze pe 1,5 mil. pachete de țigări, cu valoarea de 12,4 mil.lei, au fost expediate în instanța de judecată, 3 cauze – încetate, 2 cauze – expediate după competență altui organ de urmărire penală, și 9 cauze penale se află în gestiunea Secției urmărire penală a SV. Din cazurile enumerate mai sus, autoritățile române au depistat 6 cazuri de contrabandă cu țigări, inclusiv cazul cu 695,0 mii pachete de țigări, cu valoarea de 2,3 mil.lei, depistat la 04.03.2010 de

¹⁴Hotărârea Curții de Conturi nr.12 „Privind Raportul auditului Sistemului Informațional Integrat Vamal al Serviciului Vamal al Republicii Moldova” din 02.03.2010”.

către inspectorii vamali ai postului vamal Albița și care a fost expediat în instanța de judecată, restul cazurilor fiind în examinare. Organele SV au depistat 15 cazuri de contrabandă cu țigări, inclusiv un caz cu 647,3 mii pachete de țigări, în valoare de 8,9 mil.lei, în postul vamal Giurgiulești-Galați. În instanța de judecată sînt expediate 5 cazuri, iar cazul cu 5,1 mii pachete de țigări, în valoare de 50,8 mii lei, propus pentru judecată, este încetat, cu atragerea la răspundere administrativă.

Concluzii: Documentarea neconformă a proceselor-verbale privind contravențiile administrative a dus la neîncasarea integrală a amenzilor aplicate de către organele vamale, fiind anulate în perioada de gestiune amenzi în sumă de 1,9 mil.lei, soldul restanțelor la 31.12.2010 însumînd 13,5 mil.lei, invocîndu-se riscul neîncasării amenzilor aplicate și ratarea veniturilor la bugetul de stat. În anul 2010 au fost depistate 21 de cazuri de contrabandă cu țigări în număr de 2,4 mil. pachete, fiind pornite 20 de cauze penale.

Recomandări SV:

16. Să asigure monitorizarea cazurilor de contrabandă cu țigări și schimbul operativ de informații cu serviciile vamale ale altor state, precum și cu organizațiile internaționale, în scopul prevenirii, combaterii și investigării contrabandei, fraudelor vamale.

17. Să asigure documentarea conformă a proceselor-verbale de către subdiviziunile structurale și aplicarea pîrghiilor legale privind încasarea la bugetul de stat a restanțelor înregistrate la 31.12.2010, în sumă de 13,5 mil.lei, din amenzile calculate conform deciziilor organelor vamale.

5.4. Administrarea drepturilor de import recalculat de către auditul postvămuire

Potrivit Hotărîrii Guvernului nr.1144 din 03.11.2005¹⁵, organele vamale, la efectuarea controlului vamal, se călăuzesc de principiul selectivității și se limitează la formele controlului vamal ce urmează a fi selectate, prin aplicarea sistemului de administrare a riscurilor. Deși Secția audit postvămuire activă în cadrul Direcției analize riscurilor și audit postvămuire, planul activităților desfășurate a fost elaborat în lipsa analizelor de risc, cu evitarea dispozițiilor reglementate prin Concepția reglementată de Hotărîrea Guvernului nominalizată. Astfel, din 321 de controale efectuate, în cadrul a 179 de controale, sau 55,8%, n-au fost depistate încălcări sau abateri de la legislația fiscală și vamală. În 142 de cazuri (44,2%), în baza controalelor efectuate, au fost recalculate drepturi de import/export în sumă totală de 38,4 mil.lei, din care s-au încasat 6,6 mil.lei, sau 17,2% din obligațiile vamale calculate. Spre executare silită au fost remise 21 de acte în sumă de 8,4 mil.lei, din care în litigiu de judecată se află 5 acte, cu valoarea de 4,5 mil.lei.

Pe parcursul anului 2010 a fost efectuat un audit postvămuire pentru confirmarea scutirilor acordate, cu implicarea colaboratorilor BV Bălți și ai Aparatului central al SV, care au constatat, pe un volum de 442 de pagini, că întreprinderea auditată închiriază utilaj pentru producerea și prelucrarea produselor petroliere, la aceasta sînt angajați 7 operatori de producere, iar materia primă este importată de o societate a invalizilor, astfel întreprinderea fiind scutită de achitarea TVA.

În concluzia finală a Raportului de audit se menționează că întreprinderea supusă auditului este întreprindere de producere, iar materia primă importată a fost toată prelucrată, pe piață fiind realizat doar produsul finit. De fapt, în cadrul auditului nu s-a făcut o analiză privind capacitatea încăperilor și utilajului arendate pentru prelucrarea cantității

impunătoare de păcură importată cu scutiri, capacitatea depozitelor arendate pentru depozitarea materiei prime importate și a produselor finite, precum și referitor la faptul care ar fi productivitatea muncii celor 7 invalizi, din totalul de 12 persoane angajate la întreprindere, pentru a putea prelucra păcura importată în anul 2010 în cantitate de 532,3 tone. În cazul dat, persistă riscul neconfirmării cu certitudine că materia primă importată cu scutiri ar fi fost totalmente prelucrată.

Concluzii: Managementul planificării și executării controalelor prin audit postvămuire în lipsa analizei riscurilor denotă efectuarea a 179 de controale neeficiente (55,8%), soldate cu nedepistarea încălcărilor sau abaterilor de la legislația fiscală și vamală.

Recomandări SV:

18. Să asigure planificarea și efectuarea controalelor prin audit postvămuire în conformitate cu cadrul legal, în baza riscurilor stabilite și în cazul stabilirii contravențiilor vamale.

5.5. Administrarea de către Serviciul Vamal a scutirilor și facilităților vamale

În anul 2010, nivelul de încasare a drepturilor de import/export a fost influențat semnificativ de scutirile și facilitățile vamale, acordate de SV în baza prevederilor Titlului III al Codului fiscal, aprobat prin Legea nr.1417-XIII din 17.12.1997¹⁶, Legii nr.1380-XIII din 20.11.1997 și altor acte normative.

Costul facilităților fiscale acordate la drepturile de import/export la nivel de declarații vamale în anul 2010 au constituit 2997,3 mil.lei, sau 30,7% din volumul total al veniturilor administrate de SV, fiind în creștere cu 485,5 mil. lei (19,3%) față de anul 2009, inclusiv facilitățile acordate la TVA – 2010,3 mil.lei (67,1%); la taxa vamală – 907,5 mil.lei (30,3%); la accize – 75,1 mil.lei (2,5%); proceduri vamale și taxa specială – 4,1 mil.lei și, respectiv, 0,3 mil.lei.

SV n-a asigurat raportarea veridică la Ministerul Finanțelor a costului facilităților acordate în anul 2010 la drepturile de import/export, care, de fapt, la finele anului au constituit 2997,3 mil.lei, suma respectivă fiind diminuată cu 384,0 mil.lei. În timpul auditului, la 11.07.2011, eroarea a fost recalculată, rectificată și raportată corect Ministerului Finanțelor.

La nivel de mărfuri importate prevalează costul facilităților preferințelor tarifare acordate în baza Acordurilor de comerț liber cu țările CSI, ce constituie 758,1 mil.lei, sau 25,3%, din care 745,2 mil.lei – acordate la taxa vamală.

5.5.1. Scutirile acordate la importul gazelor naturale și medicamentelor. Facilitățile la cota redusă de 6% și, respectiv, de 8% a TVA, în baza prevederilor art.96 lit.b) din Titlul III al Codului fiscal, la importul gazelor naturale și medicamentelor, constituie, în totalul scutirilor, 558,1 mil.lei (18,6%) și, respectiv, 236,9 mil.lei (7,9%). În totalul importurilor de gaze naturale și lichefiate, ponderea de 96,3%, sau 537,3 mil.lei, o dețin 4 importatori, și anume: S.A. „Moldova-Gaz” – 485,7 mil.lei, S.R.L. „Dominic” – 22,6 mil.lei, „Lukoil Moldova” S.R.L. – 18,8 mil.lei, S.R.L. „Printeps” – 10,2 mil.lei. La importul de medicamente, ponderea de 63,2%, sau 149,9 mil.lei, este deținută de S.R.L. „Dita East Farm” – 53,3 mil.lei, S.R.L. „Tetis Internațional CO” – 43,6 mil.lei, I.M. „Vinamex” S.R.L. – 34,0 mil.lei, S.R.L. „Rihpangalfarma” – 18,9 mil.lei.

5.5.2. Scutirile acordate la produsele petroliere. Întru executarea Hotărîrii Guvernului nr.83 din 25.01.2006¹⁷ și în baza prevederilor art.4 alin.(15) din Legea 1417-XIII din 17.12.1997, produsele petroliere destinate realizării

¹⁵Hotărîrea Guvernului nr.1144 din 03.11.2005 „Cu privire la aprobarea Concepției sistemului de administrare a riscurilor în Serviciul Vamal”.

¹⁶Legea pentru punerea în aplicare a Titlului III al Codului fiscal nr.1417-XIII din 17.12.1997 (în continuare – Titlul III al Codului fiscal).

¹⁷Hotărîrea Guvernului nr.83 din 25.01.2006 „Privind unele măsuri suplimentare pentru realizarea Acordului de investiții ”Cu privire la Portul Internațional Liber ”Giurgiulești””.

prin unitățile de comercializare a produselor petroliere sînt scutite de TVA la introducerea acestora pe restul teritoriului Republicii Moldova, din Portul Internațional Liber „Giurgiulești”, pe o perioadă de 8 ani. Din momentul primei transbordări de produse petroliere, scutirile acordate S.R.L. „BEMOL RETAIL” la TVA, în baza Acordului nominalizat, au constituit 229,0 mil.lei, inclusiv scutirile acordate în anul 2010 – de 124,2 mil.lei. Conform art.4 alin.(2) și alin.(4) din Legea cu privire la protecția concurenței¹⁸, statul asigură protecția drepturilor și intereselor agentului economic și ale cetățeanului (consumatorului) contra activității monopoliste și concurenței neloiale, iar agentului economic îi este interzis să-și exercite drepturile în vederea limitării concurenței, abuzului de situația sa dominantă și lezării intereselor legitime ale consumatorului.

5.5.3. Scutirile acordate la importul de autoturisme și autovehicule. Facilitățile acordate la importul de autoturisme și autovehicule, la unele poziții tarifare, constituie suma totală de 234,3 mil.lei. De scutiri în sume care variau de la 14,8 mil.lei pînă la 23,3 mil.lei au beneficiat preponderent S.R.L. „DAAC Auto”, S.R.L. „East Auto Lada”, S.R.L. „Continent”, S.R.L. „Autospace” și BS „Leasing Grup” S.A.

5.5.4. Scutirile acordate unor producători din Transnistria la importul de mărfuri. În baza Hotărîrii Guvernului nr.1001 din 19.09.2001¹⁹, art.4 alin.(5) din Legea nr.1054-XIV din 16.06.2000²⁰, art.4 alin.(2) din Legea 1417-XIII din 17.12.1997, producătorii din Transnistria au beneficiat de scutiri la importul de mărfuri în sumă de 195,1 mil.lei.

5.5.5. Scutirile acordate pentru activele materiale destinate includerii în capitalul social. La 31.12.2010, facilitățile la plata drepturilor de import pentru activele materiale importate și destinate includerii în capitalul social au însumat 284,9 mil.lei (9,5%), sau cu 159,0 mil.lei mai mult față de anul 2009.

Deși Curtea de Conturi, în cadrul auditului precedent, s-a expus asupra necesității revizuirii scutirilor și facilităților la plata drepturilor de import, inclusiv pentru activele materiale importate și incluse în capitalul social, contribuabilii continuă să importe în acest acop diverse bunuri, obținînd în așa mod facilități, care nu în toate cazurile au un impact pozitiv asupra economiei, acestea deseori generînd doar o concurență neloială față de importatorii de mărfuri care achită TVA la import.

Prin BV Leușeni, în anul 2007, S.R.L. „Eurotop-Plus” a importat active materiale destinate includerii în capitalul social în sumă totală de 473,9 mii lei, fiind scutită de achitarea drepturilor la import în sumă de 95,2 mii lei. După doi ani, agentul economic a exclus din capitalul social activele materiale sus-menționate, fără a informa organul vamal, schimbînd destinația finală a mărfurilor importate și eschivîndu-se de la achitarea drepturilor la import în sumă de 95,2 mii lei.

Cu toate că, potrivit pct.5 din Circulara SV nr.64-c din 04.03.2009, nu se admite majorarea capitalului statutar din contul creanțelor sau datoriilor pe termen lung și scurt, BV Briceni a admis acordarea de facilități S.R.L. „Tetranspetrol” la plata TVA în sumă de 28,0 mii lei, în timp ce aceasta a înregistrat majorarea capitalului statutar din contul datoriilor pe termen scurt.

Misiunea de audit la BV Briceni a constatat 13 cazuri de nerespectare a cerințelor pct.1 din Circulara Serviciului Vamal nr.64-c din 04.03.2009 „Cu privire la particularitățile acordării facilităților fiscale la importul activelor materiale

destinate majorării capitalului social”, nefiind solicitate de la agenții economici-beneficiari argumentările adecvate ce țin de Registrele conturilor contabile 311.1 „Capital social” și 311.4 „Aporturi ale asociaților”, pentru a confirma că activele materiale au fost incluse în capitalul social, astfel persistînd riscul de beneficiere neîntemeiată de facilitățile fiscale în sumă de 827,3 mii lei.

Contrar prevederilor pct.4 și pct.6 din Normele aprobate prin Ordinul directorului general al SV nr.346-o din 24.12.2009²¹, care specifică completarea rubricilor din declarațiile vamale și atribuirea codurilor regimurilor vamale la importul activelor materiale destinate includerii în capitalul social, în 41 de cazuri s-a constatat atribuirea eronată în rubrica „37” a declarației vamale a codului „40 Import definitiv cu intrare simultană în liberă circulație a mărfurilor, care nu fac obiectul unor scutiri”, precum și a codului regimului vamal „42 Import definitiv cu intrare simultană în liberă circulație a mărfurilor”, în loc de codul „94 Marfă sub supraveghere vamală”, fiind importate active materiale destinate includerii în capitalul social în sumă de 19,6 mil.lei, cu scutiri în sumă totală de 4,3 mil.lei, fapt ce denotă că marfa importată simultan a fost pusă în liberă circulație și scoasă de sub supraveghere vamală.

Concluzii: În anul 2010, scutirile și facilitățile fiscale, acordate în temeiul cadrului legal și normativ la plata drepturilor de import, au constituit 2997,3 mil.lei, sau 30,7% din volumul total al veniturilor administrate de SV în perioada de gestiune.

SV n-a asigurat raportarea veridică la Ministerul Finanțelor a costului facilităților acordate în anul 2010 la drepturile de import/export, diminuînd suma respectivă cu 384,0 mil. lei. S.R.L. „Eurotop-Plus” a exclus din capitalul social activele materiale în sumă de 473,9 mii lei, fără a informa organul vamal, schimbînd destinația finală a mărfurilor importate și eschivîndu-se de la achitarea drepturilor la import în sumă de 95,2 mii lei. S.R.L. „Tetranspetrol” a majorat neregulamentar capitalul statutar din contul datoriilor pe termen scurt, fiind scutită nejustificat de TVA în sumă de 28,0 mii lei. Atribuirea în declarațiile vamale a unor coduri incorecte (41 de cazuri) privind regimul vamal a condiționat scoaterea de sub supraveghere vamală și punerea în circulație liberă a unor active materiale destinate includerii în capitalul social în sumă de 19,6 mil.lei, cu scutiri de 4,3 mil.lei.

Recomandări SV:

19. Să întreprindă măsuri de rectificare a declarațiilor vamale incorecte, depistate de către audit, cu atribuirea corectă a codului regimului vamal și cu punerea sub supraveghere vamală, în conformitate cu legislația, a activelor materiale destinate includerii în capitalul social în sumă de 19,6 mil.lei.

20. Să asigure calcularea și încasarea la bugetul de stat a drepturilor de import în sumă de 95,2 mii lei de la S.R.L. „Eurotop-Plus”, pentru nerespectarea regimului vamal prin excluderea din capitalul social a activelor materiale în sumă de 473,9 mii lei, precum și în sumă de 28,0 mii lei de la S.R.L. „Tetranspetrol”, pentru majorarea neregulamentară a capitalului statutar din contul datoriilor pe termen scurt.

Recomandări Ministerului Economiei și Ministerului Finanțelor:

21. Să revizuiască scutirile și facilitățile la plata drepturilor de import, în scopul sporirii veniturilor la bugetul de stat, acordînd prioritate celor destinate dezvoltării activităților de producție și creării locurilor de muncă.

4.6. Cu privire la activitatea unor zone economice

¹⁸Legea cu privire la protecția concurenței nr.1103-XIV din 30.06.2000.

¹⁹Hotărîrea Guvernului nr. 1001 din 19.09.2001 „Cu privire la declararea mărfurilor de către agenții economici din raioanele de est ale Republicii Moldova”.

²⁰Legea pentru punerea în aplicare a Titlului IV din Codul fiscal nr.1054-XIV din 16.06.2000.

²¹Ordinul nr.346 din 24.12.2009 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu.

libere

Zonele economice libere sînt o parte a teritoriului vamal, iar controlul asupra respectării regimului de trecere a mărfurilor și asigurării respectării regimurilor vamale se exercită în condițiile art.89 din Codul vamal. În conformitate cu art.1 alin.(3) lit.c) și art.6 alin.(11) din Legea cu privire la zonele economice libere²², scopul creării zonei economice libere este dezvoltarea producției orientate spre export, genul prioritar de activitate a rezidenților fiind producția industrială.

A fost supus auditului Biroul vamal Centru, care supraveghează Zona Economică Liberă „Expo-Business-Chișinău”, încasînd de la rezidenții plăți vamale în sumă de 61,8 mil. lei. Actualmente, din 61 de agenți economici rezidenți, 22 activează și se conduc de prevederile Legii nr.440-XV din 27.07.2001, iar 39 de rezidenți – de prevederile Legii nr.625-XIII din 03.11.1995²³, beneficiînd de garanții de stat în cazul implementării unor proiecte investiționale înregistrate pînă la adoptarea noii legi.

În procesul desfășurării auditului au fost examinate declarații vamale de plasare în regim vamal „Zonă Liberă”, precum și declarații vamale de încheiere a destinațiilor respective. În perioada anului 2010, 2 rezidenți (I.M. „MobiTrade” S.R.L.; I.M. „GVG-COM” S.R.L.) ai ZEL „Expo-Business-Chișinău” au efectuat operațiuni de plasare a unui asortiment larg de mărfuri în zona liberă, perfectînd 240 declarații vamale la import în regim vamal extins 7800 „Plasarea mărfurilor în zonă liberă” și 160 declarații vamale la export în regim vamal 3878 „Încheierea plasării în zonă liberă a mărfurilor în vederea scoaterii lor de pe teritoriul vamal”. Verificarea aleatorie a declarațiilor vamale la import și export, perfectate la 2 rezidenți ai subzonei „Sud Est”, a constatat 7 cazuri de diminuare a valorii facturale a mărfurilor la export în sumă totală de 4,3 mil. lei (6,7-2,4). Astfel, rezidentul subzonei „Sud Est” – I.M. „MobiTrade” S.R.L. a importat de la SC „Mobex” S.A. (România) mobilier din lemn în valoare de 4,9 mil. lei (299,9 mii euro), prin Zanto Agent Limited (Noua Zelandă), ultima, în aceeași zi, perfectînd 5 facturi (invoice), prin care a diminuat cu 3,3 mil. lei (199,8 mii euro), sau cu 67,4%, valoarea factuală din 5 declarații vamale de export și, respectiv, exportînd marfa Întreprinderii Individuale „Komanescu Serghei Ivanovici” (regiunea Breansk, Rusia). Biroul vamal Centru a înregistrat tranzacții ale I.M. „MobiTrade” S.R.L. de import/export de mobilă cu valoarea statistică de 23,9 mil. lei, acceptîndu-le datorită faptului că de la activitatea de plasare a mărfurilor în zonă liberă, potrivit legislației, rezidenții zonei libere achită doar proceduri vamale în mărime de 0,1% din valoarea mărfii, iar în cazul dat rezidentul nominalizat în anul 2010 a achitat suma de 23,9 mii lei. În acest context, scopul creării zonelor libere este dezvoltarea producției orientate spre export, dar nu diminuarea valorii facturale a mărfurilor care se află în tranzit prin teritoriul Republicii Moldova. Potrivit legislației, rezidenții zonei libere achită doar proceduri vamale în mărime de 0,1% din valoarea mărfii.

În mod analogic, rezidentul subzonei „Sud Est” – I.M. „GVG-COM” S.R.L. a importat de la SC „Pierrepi Pressofusioni” S.R.L. (România) articole din aluminiu (baterii) în valoare de 1,8 mil. lei (114,0 mii euro), prin Lexington Ventures Limited (Marea Britanie), care, în aceeași zi, a perfectat 2 facturi (invoice), prin care a diminuat valoarea factuală din 2 declarații vamale de export cu 1,1 mil. lei (52,1 mii euro), sau cu 45,7%, și, respectiv, a exportat marfa în adresa firmei „Amal-Merke” (Alma-Ata, Kazahstan). Astfel,

pentru organul vamal a fost important ca plățile aferente procedurilor vamale să fie încasate în deplină măsură, iar schimbările ce se produc în interior nu prezintă interes, deși, sub aspectul conlucrării cu alte organe de drept din țară și de peste hotare în vederea consolidării eforturilor în lupta cu contrabanda, fraudele vamale etc., tranzacțiile respective merită atenție.

Deși rezidenții zonei libere sînt obligați să țină evidența la zi a mărfurilor introduse sau scoase, precum și a mărfurilor fabricate, prelucrate, transformate, stocate, cumpărate sau comercializate în zonă, iar conform prevederilor art.90 din Codul vamal și pct.349 din Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1140 din 02.11.2005²⁴, sînt obligați să prezinte organului vamal cel puțin o dată în lună un raport cu privire la aceste mărfuri, în cadrul auditului astfel de rapoarte n-au fost identificate, iar persoanele responsabile ale Biroului vamal Centru n-au prezentat auditului rapoartele respective pe anul 2010 (la solicitare).

Concluzii: Utilizarea regimului de zonă liberă în scopul efectuării importurilor pe teritoriul vamal oferă posibilitate rezidenților să beneficieze de vacanțe fiscale și de scutiri la plata drepturilor de import.

Recomandări SV :

22. Să asigure un control strict asupra respectării legislației vamale la introducerea și scoaterea mărfurilor din zona economică liberă, inclusiv a mărfurilor importate din CSI în baza unor acorduri de liber schimb.

23. Să asigure recepționarea de la rezidenții zonei libere a rapoartelor cu privire la mărfurile introduse sau scoase din zona economică liberă.

Recomandări Ministerului Economiei:

24. Să revizuiască cadrul legislativ privind activitatea în zonele economice libere și să asigure audierea administrației zonelor economice libere, care este responsabilă de controlul executării contractelor încheiate cu rezidenții zonelor economice libere ce desfășoară activitate de antreprenariat și beneficiază de vacanțe fiscale și scutiri la plata drepturilor de import.

5.7. Efectuarea tranzacțiilor de import/export prin intermediul rezidenților în zonele off-shore

Zona off-shore este țara (teritoriul) cu regim de înlesniri fiscale și/sau care limitează accesul la informațiile despre operațiunile financiare. Veniturile obținute de către persoanele juridice și fizice prin intermediul zonelor off-shore nu sînt impozitate, astfel fiind admise evaziuni fiscale. Tranzacțiile comerciale de import/export efectuate de către rezidenți prin intermediul zonelor off-shore contribuie la nerespectarea legislației vamale și fiscale, soldată cu neachitarea deplină a drepturilor de import/export și restituirea din bugetul de stat, potrivit prevederilor Codului fiscal, a sumelor TVA din livrările impozitate la cota „0”.

Potrivit art.11 lit.i) și lit.h) din Codul vamal, organul vamal contribuie la prevenirea și combaterea spălării banilor, precum și la neadmiterea încălcării reglementărilor vamale și legislației fiscale la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală.

În perioada anului 2010, potrivit informației statistice a SV, au fost selectate 21,2 mii declarații de import/export cu valoarea mărfurilor în vamă de 4,8 miliarde lei (cu 2,4 miliarde lei mai mult față de anul 2009), inclusiv la export – 8,8 mii de declarații cu valoarea de 2,9 miliarde lei, și la import – 12,4 mii de declarații cu valoarea de 1,9 miliarde lei, tranzacțiile fiind exercitate prin intermediul firmelor

²²Legea cu privire la zonele economice libere nr.440-XV din 27.07.2001 (în continuare – Legea nr.440-XV din 27.07.2001).

²³Legea nr.625-XIII din 03.11.1995 „Cu privire la Zona Antreprenoriatului Liber „Expo-Business-Chișinău”.

²⁴Hotărîrea Guvernului nr.1140 din 02.11.2005 „Pentru aprobarea regulamentului de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul vamal al Republicii Moldova”.

rezidente în zonele off-shore (Panama, Gibraltar, Bahamas, Belize, Seychelles, Puerto Rico, Panama, Uruguay, Insulele Marshal etc.), care cad sub incidența Ordinului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr.118 din 20.11.2007 „Privind aprobarea ghidului activităților sau tranzacțiilor suspecte, care cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”²⁵.

În structura exporturilor, semifabricatele din fier sau oțeluri nealiatate, barele și tije din oțeluri, deșeurile și resturile din fontă, de fier sau de oțel, deșeurile lingotate din fier sau oțel, păcura și uleiurile grele, țigările de foi, trabucurile și țigaretile din tutun; scaunele, alt mobilier și părți ale acestuia; medicamentele și citricele (proaspete sau uscate), strugurii, merele, perele, caisele, cireșele, vișinele, piersicile, alte fructe proaspete dețin ponderea de 97,1% (2,8 miliarde lei) în totalul exporturilor cu principalii exportatori: Î.M. „Moldavskii Metallurgiceskii Zavod, S.A. „Metalferos”, S.R.L. „Vamcomplex”, S.R.L. „Roscon”, S.R.L. „Infoton-Com”, S.R.L. „Farmexpo”, S.R.L. „Tera-Felicia”.

La fel, prin zonele off-shore au fost efectuate și unele operațiuni de export de produse cerealiere, principalii exportatori fiind: S.R.L. „Crist-Valg”, S.R.L. „Almarsvet”, S.R.L. „B&B Invest LLP” etc. Astfel, din exportul total de grâu și orz furajer, făină de grâu pentru panificație, cu valoarea totală de 810,5 mil.lei (27,8%), la pozițiile tarifare respective, prin zonele off-shore s-a realizat export în valoare totală de 111,3 mil.lei (13,7%), inclusiv grâu – în valoare de 62,7 mil.lei, și orz – de 48,5 mil.lei.

Exportul semințelor de rapiță și floarea-soarelui, cu valoarea totală de 154,5 mil.lei (5,3%), a fost efectuat totalmente prin zonele off-shore. Ponderea de 77,4% în exportul total al semințelor de floarea-soarelui în valoare totală de 119,6 mil.lei este deținută de: S.R.L. „Orom-Imexpo” – cu 28,7% (34,3 mil.lei) și S.R.L. „Groza” – 28,3% (33,8 mil.lei), urmată de S.R.L. „B&B Invest LLP” – 22,1% (26,4 mil.lei) și alți exportatori – 20,9% (25,1 mil.lei). Exportul semințelor de rapiță în valoare de 34,9 mil.lei (22,6%) este efectuat de S.R.L. „B&B Invest LLP”, în valoare de 22,7 mil.lei, S.R.L. „Tanleo” – de 5,6 mil.lei, S.R.L. „Rostan” și S.R.L. „Orom-Imexpo” – de 6,6 mil.lei.

În structura importurilor, numai 8 secțiuni ale Nomenclatorului de mărfuri dețin 65,5% (1,2 miliarde lei) din totalul importurilor, dintre care: benzină, motorină, păcură, reziduuri de uleiuri din petrol, alte uleiuri din petrol – 18,7%; produse medicamentoase, medicamente, produse farmaceutice – 18,9%; carne de porcine, bovine, caprine, ovine (proaspătă, refrigerată sau congelată) – 7,3%; produse laminate plate, din fier sau din oțeluri nealiatate – 7,5%; aparate telefonice pentru beneficiari, inclusiv telefoanele pentru rețeaua de telefonie mobilă și pentru alte rețele fără fir – 7,0%; banane (proaspete sau uscate), citrice – 3,5%; gaz de sondă și alte hidrocarburi gazoase – 5,7%, cu principalii importatori: SC „Parstar Petrol” S.R.L., S.R.L.

**Responsabil de consolidarea Raportului,
Directorul adjunct al Departamentului
de Audit I
(buget de stat și patrimoniu)**

Victor Munteanu

„Vero Nadina”, S.R.L. „Vinamex”, S.R.L. „Tetis International”, S.R.L. „Dita East Farm”, S.R.L. „Companie”, S.R.L. „Stealz”, S.R.L. „Metalica Zuev”, S.R.L. „DAAC System Integrator”, S.A. „Moldtelecom”, S.R.L. „MS Impex” – 25,3 mil.lei; S.R.L. „Selida-Lux”, S.R.L. „Duvasen”, „Tezed-S” S.R.L.; „Dominic”, S.R.L. „Konstail” etc.

Deși prin Legea nr.48 din 26.03.2011²⁶ au fost incluse unele modificări la art.14 din Codul fiscal, privind obiectul impunerii, ce va constitui veniturile din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, aceste condiții de impozitare nu prevăd explicit impozitarea bunurilor importate prin intermediul zonelor off-shore, astfel invocându-se riscul eschivării de la impozitarea bunurilor importate.

Concluzii: Efectuarea de către agenții economici a tranzacțiilor prin intermediul firmelor rezidente în zonele off-shore (21,2 mii declarații de import/export cu valoarea mărfurilor în vamă de 4,8 miliarde lei) creează riscuri privind diminuarea sau majorarea valorii în vamă a mărfurilor, soldate cu neachitarea drepturilor de import/export și restituirea de la bugetul de stat a TVA din livrările la cota „0”.

Recomandări Ministerului Finanțelor:

25. Să revadă obiectul impunerii, ce constituie veniturile obținute din orice surse, cu determinarea explicită a cuantumului taxei ce ar putea fi aplicată la impozitarea bunurilor importate prin intermediul zonelor off-shore.

V. Concluzii generale

Deținând atribuții privind administrarea veniturilor bugetare publice, Serviciul Vamal a colectat în anul 2010 la bugetul de stat 9750,3 mil.lei, ceea ce reprezintă 13,6% în raport cu Produsul Intern Brut. Totodată, auditul a constatat că neexecutarea conformă a legislației și cadrului reglator de către personalul SV a determinat ratarea unor venituri la bugetul de stat; scoaterea de sub supraveghere vamală și punerea în circulație liberă a unor active materiale destinate includerii în capitalul social; admiterea unor denaturări în evidența financiară, având drept consecință raportarea neveridică la Ministerul Finanțelor a costului facilităților acordate în anul 2010 la drepturile de import/export; raportarea neveridică a soldurilor creditoare ale agenților economici; denaturarea Raportului privind controlul asupra valorii în vamă la mărfurile introduse în regim vamal de import (plasate în liberă circulație); creșterea semnificativă a scutirilor și facilităților vamale; nerespectarea legislației în zonele economice libere; creșterea numărului tranzacțiilor efectuate prin rezidenții zonelor off-shore, prin care se admit evaziuni fiscale și altele.

Prezentul Raport a fost întocmit în baza probelor acumulate în misiunile de audit la SV (L.Cirdei, T.Popovschi), BV Chișinău și BV Centru (N.Furnica, R.Fricătel), BV Bender (M.Mozan, I.Cojocari), BV Bălți (S.Malevici, D.Ciubotaru, I.Lungu și BV Briceni (V.Gamulinschi, G.Medvedi).

²⁵Ordinul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr.118 din 20.11.2007 „Privind aprobarea ghidului activităților sau tranzacțiilor suspecte, care cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”.

²⁶Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 48 din 26.03.2011.

58**HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului performanței „Au fost realizate obiectivele Proiectului Energetic II în condițiile de utilizare eficientă și eficace a surselor financiare?”**

Curtea de Conturi, în prezența viceministrului economiei dl I. Popa, șefului Direcției generale datorii publice dna E. Matveeva, viceministrului sănătății dl Gh. Turcan, directorului general al Î.S. „Moldelectrica” dl G. Dimov, directorului Unității consolidate pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei dna L. Burlui, directorului Institutului de Cardiologie dl M. Popovici, președinților raioanelor: Ștefan Vodă – dl V. Buzu, Drochia – dl A. Marian, Leova – dna E. Grețu, Fălești – dl V. Muduc; viceprimarului or. Anenii Noi – dl V. Vdovenco, și primarului or. Taraclia – dl S. Filipov, călăuzindu-se de art. 2 alin. (1) și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului performanței „Au fost realizate obiectivele Proiectului Energetic II în condițiile de utilizare eficientă și eficace a surselor financiare?”.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2011, cu Standardele de audit și Manualul de audit al performanței ale Curții de Conturi.

Curtea de Conturi și-a propus ca obiectiv de a răspunde la următoarele întrebări:

- Mijloacele investite în cadrul Proiectului Energetic II, la componenta electrică, au fost utilizate în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate și au contribuit la atingerea indicatorilor de performanță stabiliți și la îmbunătățirea securității și siguranței sistemului de transport al energiei electrice?

- Mijloacele investite în cadrul Proiectului Energetic II, la componenta termică, au fost utilizate în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate și au contribuit la atingerea indicatorilor de performanță stabiliți și la îmbunătățirea disponibilității, calității și eficienței încălzirii și alimentării cu apă caldă a clădirilor selectate?

Auditul a fost planificat și s-a efectuat la Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei (în continuare – Unitatea) și la Î.S. „Moldelectrica”. În cadrul auditului au fost efectuate vizite la fața locului la 8 stații electrice, 9 consilii raionale, 3 primării orășenești, precum și la 45 de obiecte de menire socială, la care a fost verificată eficiența utilizării surselor creditelor și echipamentelor instalate în cadrul Proiectului Energetic II (în continuare – PE II).

Examinând rezultatele auditului, audiind raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi,

a constatat:

PE II se integrează în procesul reformelor din sectorul termoelectric, inițiat de Guvernul Republicii Moldova și finanțat din mijloacele împrumutului extern oferit Republicii Moldova de către Banca Mondială.

Pentru implementarea PE II, Republica Moldova a obținut credite în mărime de 32,4 mil. Drepturi speciale de trageră – circa 45,0 mil. dolari SUA, sau echivalentul a circa 540,0 mil. lei. Din suma totală a creditului, 26,0 mil. dolari SUA (57,8%) au fost destinate Î.S. „Moldelectrica”, pentru implementarea componentei electrice a PE II, și 19,0 mil. dolari SUA (42,2%) – pentru implementarea componentei termice.

La 01.07.2011 au fost efectuate debursări din contul

creditului în sumă de 40,2 mil. dolari SUA, ceea ce reprezintă 89,3% din valoarea creditului contractat.

PE II a urmărit îmbunătățirea securității și siguranței sistemului de transportare și furnizare en gros a energiei electrice, precum și sporirea eficienței energetice la obiectele de menire socială prioritar selectate.

Cît privește componenta electrică, se denotă că obiectivul de dezvoltare stabilit pentru PE II nu este realizat integral, misiunea de audit relevînd problemele, neregulile și impedimentele care au limitat utilizarea eficientă și eficace a surselor financiare, precum și atingerea obiectivelor propuse și a performanțelor stabilite, după cum urmează:

➤ Implementarea contractului 3833-A3 „Dispecerat și comunicații” (sistemul SCADA), cu valoarea de 17,3 mil. dolari SUA (65,4% din valoarea creditului), se tergiversează, întîrziind și în raport cu ultimul grafic aprobat (01.07.2011), astfel persistînd riscul anulării creditului nedebursat în mărime de 3,9 mil. dolari SUA. Funcționarea acestui sistem este una din condițiile de aliniere a sistemului energetic național la cel european, însă Compania suedeză „ABB Power Technologies”, responsabilă de implementarea acestui sistem, nu-și îndeplinește obligațiunile contractuale asumate, care se exprimă prin:

- nepunerea în funcțiune a 170 de panouri cu RTU560 și REF54x (cu valoarea de 30,5 mil. lei, inclusiv costul panourilor), din motiv că conțin erori substanțiale, situațiile menționate nefiind soluționate nici în perioada auditului;

- neinstalarea pe parcursul a mai mult de 2 ani a 10 seturi de baterii de acumulatori destinate alimentării stațiilor electrice în valoare totală de 8,0 mil. lei, fapt care expune acumulatorii unui risc sporit de ieșire prematură din funcțiune;

- livrarea tehnicii de calcul de o calitate mai joasă (parametri tehnici fiind inferiori celor contractați), ceea ce a determinat efectuarea unor cheltuieli nejustificate în sumă de 100,0 mii lei.

Se remarcă că neimplementarea sistemului SCADA condiționează tergiversarea integrării sistemului energetic național în cel european; posibilitatea redusă de rambursare a creditului; nerealizarea unor indicatori-cheie de performanță, precum și a obiectivului PE II, la componenta electrică.

➤ Lipsește argumentarea tehnico-economică a necesității înlocuirii încăperilor separate pentru instalarea echipamentelor de evidentă, dispecerat și telecomunicație existente cu căsuțe capitale. Conform concluziei experților care au efectuat studiul de fezabilitate, încăperile existente urmau a fi păstrate și dotate suplimentar cu sisteme de condiționare. De fapt, Î.S. „Moldelectrica” a luat o altă decizie în acest sens, proiectînd și construind 54 de căsuțe cu valoarea de 19,1 mil. lei, destinate instalării la stațiile electrice a panourilor de evidentă a energiei electrice și a componentelor sistemului SCADA la prețuri exagerate (prețul de cost al 1 m² de suprafață fiind mai mare de 10,0 mii lei).

➤ Din contul creditului au fost efectuate unele cheltuieli inefficiente și iraționale pentru achiziționarea de la Compania turcească „Areva T&D Enerji Endustrisi A.S.” a 27 de transformatoare de tensiune înaltă cu valoarea de 8,0 mil. lei,

¹M.O., 2008, nr. 237-240, art. 864.

care urmează a fi înlocuite din cauza calității neadecvate, totodată, Î.S. „Moldelectrica” a suportat pierderi în sumă de 2,4 mil.lei în urma ieșirii din funcțiune (exploziei) a 2 transformatoare din cele achiziționate.

➤ Î.S. „Moldelectrica” a achiziționat, în anul 2008, de la S.R.L. „ABS” (din surse proprii) echipamente destinate modernizării SE Vulcănești cu valoarea de 8,9 mil.lei, care la acel moment nefiind de o necesitate stringentă, nu sînt instalate o perioadă de 3 ani și se află sub cerul liber, în rezultatul cărui fapt întreprinderea a suportat cheltuieli ineficiente în sumă de 4,5 mil.lei (mijloace achitate în avans).

Cele menționate se datorează schimbării frecvente a top-managementului Î.S. „Moldelectrica”; controlului intern ineficient la aceasta; monitorizării neadecvate a executării contractelor; neîntreprinderii măsurilor de rigoare față de furnizorii care nu execută obligațiunile contractuale etc. Este necesar de întreprins măsuri urgente la Î.S. „Moldelectrica” privind revizuirea procedurilor de control intern în domeniul achiziției, recepționării și punerii în funcțiune utilă a bunurilor achiziționate, implementarea unui management corelat pentru valorificarea eficientă a resurselor materiale, umane și financiare.

Referitor la componenta termică, se remarcă că obiectivul de dezvoltare al acesteia, în mare măsură, a fost realizat, beneficiind de ameliorarea aprovizionării cu agent termic 64 instituții de menire socială, inclusiv 7 instituții medico-sanitare publice subordonate Ministerului Sănătății, precum și 43 de blocuri locative. Totodată, misiunea de audit a relevat că factorii de decizie din cadrul unor autorități și instituții publice centrale și locale nu au dat dovadă de prudență și capacitate managerială analitică la încadrarea în proiectul respectiv, la implementarea acestuia și la utilizarea sistemelor termice instalate, limitînd atingerea performanțelor stabilite. Astfel:

➤ Consiliile raionale nu au elaborat criterii de selectare a instituțiilor beneficiare. În consecință, de îmbunătățirea aprovizionării cu agent termic au beneficiat unele instituții care dispuneau de sisteme de încălzire funcționale, angajînd împrumuturi și efectuînd cheltuieli iraționale în sumă de 2,9 mil.lei.

➤ Unele blocuri ale instituțiilor, incluse în proiect, care necesită reparații capitale au beneficiat de sisteme de termoficare noi, pentru care s-au cheltuit 1,4 mil.lei, dar care n-au fost utilizate nici după instalarea încălzirii, consiliile raionale efectuînd cheltuieli ineficiente pentru achitarea dobînzii.

➤ La implementarea componentei termice a PE II nu s-a ținut cont de obiectivele Concepției privind renovarea sistemului republican de alimentare cu căldură și de practicile internaționale privind sporirea eficienței termice prin reabilitarea clădirilor. Drept urmare, din suma de 2,5 mil.dolari SUA, prevăzută inițial pentru reabilitarea clădirilor, s-au utilizat numai 60,0 mii dolari SUA, situația dată fiind cauzată de procedurile complexe stabilite de către BM pentru achiziționarea acestor servicii, precum și de lipsa de insistență a factorilor de decizie.

➤ Unele autorități publice n-au ales cele mai optime și eficiente variante ale instalațiilor, ceea ce a condiționat cheltuieli ineficiente din sursele creditare în sumă de 4,7 mil.lei.

➤ În unele instituții nu sînt utilizate eficient suprafetele încălzite, acestea suportînd cheltuieli care nu au acoperire financiară. Din necesitatea de a economisi surse financiare pentru achitarea serviciilor, sau din lipsa rețelilor interne de distribuție, precum și datorită stării deplorabile a acestora, unele instituții nu utilizează, sau utilizează ineficient, sistemele de producere a apei calde.

➤ Neexecutarea corespunzătoare a obligațiilor contrac-

tuale de către unii antreprenori a dus la apariția deficiențelor în funcționarea unor sisteme de încălzire și la ieșirea prematură din funcțiune a unor utilaje, fapt ce a generat cheltuieli suplimentare beneficiarilor în mărime de 0,9 mil.lei.

➤ Managementul contabil al instituțiilor care au beneficiat de împrumuturi și de bunuri achiziționate și instalate din contul acestora nu a asigurat veridicitatea raportării situațiilor financiare și patrimoniale, fiind depistate diferite erori contabile, inclusiv nefiind reflectate în evidența contabilă: împrumuturile în valoare de 90,1 mil.lei la Aparatele președinților raioanelor, sau, după caz, la primăriile orașelor; sistemele de termoficare construite cu valoarea de 73,1 mil.lei; dobînzile aferente împrumuturilor în sumă de 1,2 mil.lei la costul obiectelor instalate etc.

Deficiențele relevate sînt cauzate de: neexecutarea pe deplin de către consiliile raionale a obligațiilor prevăzute de Acordul de credit în ceea ce privește implementarea activităților în cadrul proiectului cu eficiența și consecvența cuvenită, în conformitate cu practicile adecvate administrative, financiare, de inginerie tehnică și energetice; managementul necorespunzător al unor instituții care au beneficiat de reabilitarea sistemelor de termoficare; neexecutarea pe deplin de către unii antreprenori a obligațiilor contractuale; lipsa mijloacelor financiare necesare pentru reabilitarea clădirilor, precum și pentru acoperirea cheltuielilor legate de achiziționarea serviciilor de termoficare; refuzul unor instituții de a utiliza serviciile costisitoare ale sistemelor de termoficare noi; lipsa unei conlucrări eficiente între managerii de proiect și contabilii-șefi ai instituțiilor care au beneficiat de investiții din credit, precum și de nerespectarea de către factorii de decizie a actelor normative în vederea transmiterii și înregistrării corespunzătoare a mijloacelor fixe intrate din sursele creditare.

În contextul celor expuse, se remarcă că, deși Ministerul Economiei, conform funcțiilor atribuite, urma să participe la elaborarea și implementarea măsurilor de asigurare a securității energetice a țării, la coordonarea acțiunilor în domeniul eficienței energetice, la monitorizarea implementării proiectelor de eficiență energetică, precum și să supravegheze activitatea autorității abilitate cu administrarea lucrărilor în acest domeniu, iar Unitatea - să pregătească și să implementeze Proiectul Energetic II (componentele electrică și termică), să monitorizeze și să evalueze performanțele, să asigure realizarea eficientă a procesului de instruire a beneficiarilor proiectelor în curs de implementare, aceștia nu și-au exercitat corespunzător obligațiunile, în consecință neimplementîndu-se în termen și calitativ unele părți ale componentei electrice(SCADA), astfel nefiind atinse unele din obiectivele propuse și performanțele stabilite. De asemenea, la componenta termică nu s-au utilizat eficient o parte din sursele creditare acordate, precum și sistemele de termoficare instalate, iar în unele cazuri – opțiunile cost-minime de încălzire.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) și alin.(6) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului performanței „Au fost realizate obiectivele Proiectului Energetic II în condiții de utilizare eficientă și eficace a surselor financiare?”, care se anexează la prezenta Hotărîre.

2. Hotărîrea și Raportul de audit se remit autorităților indicate în punctele 2.1.–2.7. din prezenta hotărîre și se recomandă să ia atitudine, conform competențelor, referitor

la rezultatele auditului și să întreprindă măsuri în vederea lichidării deficiențelor identificate de auditul respectiv, precum și implementării recomandărilor expuse în acestea, după cum urmează:

2.1 Ministerului Economiei:

2.1.1. Să examineze Raportul de audit și să implementeze un management eficient întru exercitarea atribuțiilor sale, precum și să întreprindă măsuri de evitare a deficiențelor identificate în cadrul altor proiecte similare;

2.1.2. În calitate sa de fondator al Î.S. „Moldelectrica”, să întreprindă măsuri concrete întru îmbunătățirea sistemului de control intern, în vederea monitorizării executării lucrărilor efectuate în cadrul Proiectului Energetic II, precum și a executării lucrărilor de instalare a echipamentelor achiziționate din surse proprii, care sînt depozitate;

2.2. Ministerului Finanțelor, pentru informare și luare de atitudine;

2.3. Unității consolidate pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei, spre a aduce la cunoștință Comitetului de supraveghere rezultatele auditului, în scopul întreprinderii măsurilor de rigoare în vederea lichidării deficiențelor identificate în cadrul auditului respectiv;

2.4. Î.S. „Moldelectrica”, pentru examinarea rezultatelor auditului la ședința Consiliului de administrație și întreprinderea în regim de urgență a măsurilor în vederea implementării în termenele stabilite a componentei electrice a Proiectului Energetic II, întru eliminarea riscului de nedebursare integrală a surselor creditului;

2.5. Consiliilor raionale (Anenii Noi, Cantemir, Drochia, Fălești, Leova, Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Taraclia), pentru examinarea Raportului de audit, în vederea lichidării deficiențelor identificate de auditul respectiv și implementării recomandărilor auditului;

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 63. Chișinău, 6 octombrie 2011.

2.6. Ministerului Sănătății, pentru întreprinderea măsurilor de utilizare eficientă a sistemelor de termoficare instalate din contul surselor creditare, precum și în vederea reflectării corespunzătoare în evidența contabilă a instituțiilor beneficiare a mijloacelor fixe intrate din contul creditului;

2.7. Guvernului:

2.7.1. pentru informare și luare de atitudine, precum și pentru documentare și monitorizarea realizării obiectivelor și activităților prevăzute în Acordurile de credit încheiate între RM și BM (nr.3833-MD și nr. 4541-MD);

2.7.2. pentru întreprinderea măsurilor de îmbunătățire a activității Comitetului de supraveghere al Unității consolidate pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei;

2.7.3. pentru audierea Raportului Ministerului Economiei privind implementarea Proiectului Energetic II, în vederea întreprinderii măsurilor de rigoare la implementarea componentei electrice, precum și pentru întreprinderea unor acțiuni concrete de remediere a deficiențelor relevate la implementarea Proiectului Energetic II.

3. Prezenta Hotărîre și Raportul de audit se remit Parlamentului Republicii Moldova pentru informare și o posibilă luare de atitudine.

4. Rezultatele auditului se aduc la cunoștință **Comisiei permanente economie, buget și finanțe a Parlamentului**, pentru o posibilă luare de atitudine.

5. Despre măsurile întreprinse pentru executarea pct.1 și pct.2 din prezenta Hotărîre, precum și pentru implementarea recomandărilor auditului se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

6. Prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

Serafim URECHEAN

RAPORTUL

auditului performanței

“Au fost realizate obiectivele Proiectului Energetic II în condiții de utilizare eficientă și eficace a surselor financiare?”

Introducere

Informație generală despre Proiectul Energetic II

Proiectul Energetic II se integrează în procesul reformelor din sectorul termoelectric, inițiat de Guvernul Republicii Moldova și finanțat din mijloacele celui mai mare credit oferit vreodată Republicii Moldova de către Banca Mondială, de circa 45,0 mil. dolari SUA. PE II are scopul de a susține eficient și consecvent tranziția subsectorului electroenergetic spre o industrie modernă, orientată comercial, capabilă de a se autofinanța și a acorda servicii fiabile, durabile, precum și de a contribui la tranziția subsectorului termoelectric spre unul mai eficient din perspective economice, bazat pe principii de utilizare rațională a resurselor energetice.

La inițierea etapei de pregătire a PE II, Guvernul RM a solicitat AID să continue asistența acordată sectorului energetic atît prin intermediul Creditului de Ajustare Structurală III, cît și prin credite investiționale (creditul pentru dezvoltare) – PE II.

Pentru pregătirea proiectului, AID a acordat¹ RM un avans în sumă de 1,5 mil. dolari SUA. Pregătirea PE II a inclus 3 studii de fezabilitate, efectuate în anii 2000-2001, fiind utilizate mijloacele din avansul menționat și din grantul oferit de Guvernul Japoniei în sumă de 700,0 mii dolari SUA. Scopul studiilor de fezabilitate a fost argumentarea

tehnico-economică a implementării PE II.

Conform procedurilor BM, etapele de pregătire a proiectelor de dezvoltare se finalizează cu aprobarea de către Consiliul director a Documentului de evaluare a proiectului. Documentul de evaluare a PE II a fost aprobat la 25 noiembrie 2003 și cuprinde: descrierea proiectului, sursele și condițiile de finanțare, acesta fiind documentul principal în baza căruia BM monitorizează implementarea proiectului.

Proiectul Energetic II include 4 componente: A,B,C și D.

Componenta A: Perfecționarea sistemului energetic. De implementarea acestei componente este responsabilă Î.S. „Moldelectrica”.

Componenta B: Îmbunătățirea livrării agentului termic și ridicarea eficienței termoficării în clădirile selectate. Responsabilitatea pentru implementarea acestei componente revine la 17 consilii raionale și Ministerului Sănătății, cu care Ministerul Finanțelor a încheiat Acorduri de recreditare, beneficiarii implementării Componentei B a proiectului fiind, de rînd cu consiliile raionale, primăriile și Ministerul Sănătății, 61 de instituții de menire social-culturală, precum și locatarii a 43 de blocuri.

Componenta C: Asistența tehnică pentru implementarea PE II și a reformelor din sectorul energetic.

¹Conform scrisorii de acord, semnată în numele Asociației Internaționale pentru Dezvoltare la 19 ianuarie, iar în numele Împrumutatului (Republica Moldova) – la 10 februarie 2000.

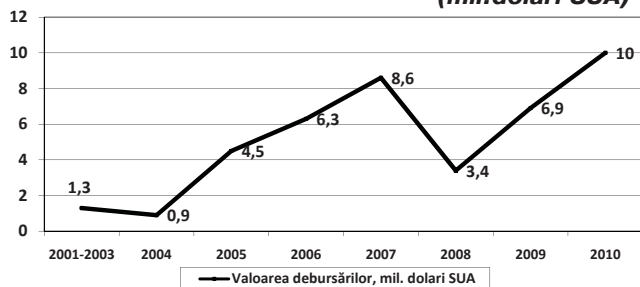
Componenta D: Managementul și administrarea PE. Asigurarea cheltuielilor operaționale pentru instituirea și funcționarea Unității în scopurile managementului proiectului.

Bugetul și sursele de finanțare

Pentru implementarea PE II, AID² a acceptat să acorde Republicii Moldova un împrumut în diverse valute, cu echivalentul a 25,7 mil.DST, sau circa 35,0 mil.dolari SUA (creditul 3833-MD), iar în anul 2009 a suplinit împrumutul³ cu echivalentul a 6,7 mil.DST, sau circa 10,0 mil.dolari SUA (creditul 4541-MD). Astfel, pentru implementarea PE II, Republica Moldova a obținut credite în mărime de 32,4 mil. DST – circa 45,0 mil.dolari SUA, sau echivalentul a circa 540,0 mil.lei. Din suma totală a creditului, 24,6 mil.dolari SUA (54,6%) au fost destinate Î.S. „Moldelectrica”, pentru implementarea componentei electrice a PE II, iar 13,6 mil. dolari SUA (30,2%) – consiliilor raionale, și 6,8 mil.dolari SUA (15,2%) – Ministerului Sănătății, pentru implementarea componentei termice.

Din sursele creditelor 3833-MD și 4511-MD, contractate în valoare totală de 32,4 mil.DST, în perioada anilor 2001-2010, au fost debursate 27,6 mil.DST (41,9 mil.USD, sau 85,2%), din care s-au efectuat cheltuieli de 27,4 mil. DST (41,5 mil.dolari SUA).

Diagrama nr. 1
Debursările pentru perioada anilor 2002-2010
în cadrul Creditelor 3833-MD și 4511-MD
(mil.dolari SUA)

Sursă: Informația prezentată de Unitate

Datele din Diagrama nr.1 relevă că ponderea cea mai mare a debursărilor revine celor din anul 2010, pe parcursul căruia s-au debursat 10,0 mil.dolari SUA (23,8% din totalul debursărilor), și din anul 2007 – respectiv, 8,6 mil.dolari SUA (20,5%). Domeniile principale în care au fost direcționate sursele din credite se prezintă în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
Destinația cheltuielilor efectuate din contul
creditelor pentru implementarea Proiectului
Energetic II în anii 2004-2010
(mil.dolari SUA)

Categoriza de cheltuieli (conform Acordurilor de finanțare)	Cheltuieli cumulative de la începutul proiectului			
	TOTAL	% în total, general	Creditul 3833-MD	Creditul 4511-MD
(1) Lucrări	0,06	0,1	0,06	
(2) Bunuri și echipament, inclusiv	39,2	48,5	31,3	7,9
2.1. Componenta electrică	21,0	26,0	21,0	
2.2. Componenta termică	18,2	22,5	10,3	7,9
(3) Servicii de consultanță și audit	1,3	1,6	1,3	
(4) Cheltuieli operaționale ale Unității	0,9	1,1	0,8	0,08
Contribuția Guvernului RM	0,1	0,2	0,1	
Total, credit pe anii 2004 - 2010	41,56	100,0	33,6	7,98

Sursă: Informațiile prezentate de Unitate

Datele din tabel denotă că ponderea majoră în totalul

cheltuielilor din credite revine cheltuielilor pentru procurarea bunurilor, care constituie 94,4%. Pentru servicii de consultanță s-au cheltuit mijloace în sumă totală de 1,3 mil. dolari SUA (3,1%).

Din sursele creditului pentru componenta electrică a PE II s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 21,0 mil.dolari SUA (50,6%), iar pentru componenta termică – în sumă de 18,2 mil.dolari SUA (43,8%).

Rolul Ministerului Economiei în domeniul eficienței energetice

Conform pct.7 lit. o) din Regulamentul Ministerului Economiei⁴, pentru realizarea funcțiilor de bază ce îi revin, ME are următoarele atribuții: (1) monitorizează implementarea concepțiilor, strategiilor și programelor de dezvoltare a complexelor electroenergetice, termoelectrice, gazelor naturale, resurselor energetice, eficienței energetice și energiilor regenerabile la nivel național și regional; (2) organizează elaborarea, în comun cu întreprinderile energetice și alte organizații interesate, a programelor pe termen mediu și lung și a proiectelor investiționale pentru dezvoltarea sectorului energetic și a subsectoarelor lui; (3) participă la elaborarea și implementarea măsurilor de asigurare a securității energetice a țării; (4) coordonează acțiunile în domeniul eficienței energetice, precum și supraveghează activitatea autorității abilitate cu administrarea lucrărilor în acest domeniu; (5) monitorizează implementarea proiectelor de eficiență energetică și de energii regenerabile.

Potrivit Documentului de evaluare, ME este autoritatea responsabilă de implementarea proiectului în mod eficient, în conformitate cu obiectivele proiectelor și cu acordurile încheiate cu AID.

Rolul Unității consolidate pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei

Întru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei, conform pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr.1276 din 21.12.2000⁵, a fost creată, la 21.12.2000, Unitatea consolidată în domeniul respectiv, care este o instituție publică, având obligațiunea de a prezenta MF și ME rapoarte, inclusiv privind utilizarea mijloacelor financiare.

Scopul Unității este de a asigura implementarea eficientă a proiectelor în domeniul energiei prin administrarea, monitorizarea și coordonarea lucrărilor de implementare a acestor proiecte în conformitate cu cerințele organismelor financiare internaționale donatoare.

Unitatea este responsabilă de pregătirea și implementarea Proiectului Energetic II (componentele electrică și termică) și altor proiecte cu caracter financiar, investițional și de asistență tehnică în domeniul energiei.

Sarcinile principale ale Unității sint: implementarea proiectelor BM și ale altor donatori în domeniul energiei; îndeplinirea sau asigurarea îndeplinirii tuturor sarcinilor stipulate în acordurile de împrumut/grant pentru proiectele implementate, inclusiv auditul anual, monitorizarea și evaluarea performanțelor, inspectarea periodică; coordonarea și asigurarea realizării eficiente a procesului de instruire a personalului Unității, a beneficiarilor proiectelor în curs de implementare; asigurarea efectuării studiilor necesare pentru implementarea proiectelor; desfășurarea altor tipuri de activități necesare pentru implementarea eficace a proiectelor în sectorul energetic.

Organele de conducere ale Unității sint:

• Comitetul de supraveghere, a cărui componență a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1276 din

²Acordul de credit pentru dezvoltare (Proiectul Energetic II) între Republica Moldova și Asociația internațională pentru dezvoltare, semnat la 4 decembrie 2003 și ratificat prin Legea nr.567-XV din 25.12.2003. Creditul 3833 MD.

³Acordul cu privire la finanțarea suplimentară a Proiectului Energetic II cu 6,7 mil. DST (circa 10,0 mil.dolari SUA) (creditul 4511-MD) între Republica Moldova (Ministerul Economiei) și AID, semnat la 16 martie 2009, ratificat prin Legea nr.22-XVII din 12.06.2009.

⁴Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.690 din 13.11.2009 "Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, structurilor și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia.

⁵Hotărârea Guvernului nr.1276 din 21.12.2000 "Cu privire la crearea Unității consolidate pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei" (în continuare – Hotărârea Guvernului nr. 1276 din 21.12.2000).

21.12.2000;

• Directorul Unității.

Rolul Î.S. „Moldelectrica” în implementarea componentei electrice a PE II

Î.S. „Moldelectrica” a fost creată în temeiul Hotărârii Guvernului nr.1000⁶ și Ordinului ministrului industriei și energiei nr.92 din 19.10.2000, prin separarea activelor funcționale ale Î.S. „Moldtranselectro”, și are ca obiectiv principal de activitate – gestionarea operativă centralizată a sistemului electroenergetic la nivel de Serviciu Dispecerat Central și transportarea energiei electrice prin rețelele electrice de tensiune înaltă etc.

Conform Acordului de credit pentru PE II, Î.S. „Moldelectrica” execută componenta electrică a PE II cu consecvența și eficiența corespunzătoare și în conformitate cu practicile administrative, financiare, ingineresti, energetice și ecologice respective; întreprinde toate măsurile necesare pentru a permite Unității să îndeplinească responsabilitățile sale referitoare la gestionarea proiectului, inclusiv managementul financiar, raportarea referitor la proiect, aranjamentele de audit și procurări; menține politici și proceduri adecvate, care îi vor permite evaluarea în bază continuă, în conformitate cu indicatorii satisfăcători pentru AID, a executării componentei electrice a PE II și atingerii obiectivelor acesteia etc.

Rolul consiliilor raionale în implementarea componentei termice a PE II

Potrivit Acordului de credit, consiliile raionale contribuie la realizarea obiectivelor componentei termice, desemnează managerii proiectului, exploatează și mențin instalațiile finanțate din mijloacele creditului în modul corespunzător și rambursează suma totală a mijloacelor creditului retrase din contul de credit.

Conform Acordurilor de împrumut subsidiar⁷/Contractelor de recreditare⁸, consiliile raionale sînt obligate să asigure utilizarea tuturor mijloacelor împrumutului numai în scopurile proiectului. Controlul și responsabilitatea asupra utilizării și implementării eficiente, precum și calitatea lucrărilor efectuate se pune în sarcina ME și a consiliilor raionale.

SFERA ȘI OBIECTIVELE AUDITULUI

Auditul performanței privind implementarea Proiectului Energetic II, în perioada anilor 2000-2011, s-a axat, în măsură semnificativă, pe evaluarea performanțelor

atinse, preponderent pe eficiența, economicitatea și eficacitatea gestionării mijloacelor financiare și a bunurilor materiale, fiind motivat de semnificația creditului acordat Republicii Moldova pentru implementarea PE II, precum și de interesul Guvernului Republicii Moldova și al societății față de efectul și rezultatele obținute. Acțiunile de audit au fost inițiate în scopul asigurării unei eficiențe mai sporite a utilizării mijloacelor pentru implementarea proiectului actual, precum și a altor proiecte care vor fi implementate ulterior, localizării zonelor în care rezultatele activității manageriale au înregistrat un nivel redus, precum și identificării cauzelor acestora, cu formularea recomandărilor, menite să îmbunătățească managementul în domeniu și să eficientizeze utilizarea bunurilor achiziționate.

Obiectivul principal al auditului a constat în analiza performanțelor atinse în urma implementării PE II în sistemele electroenergetic și termoelectric ale RM; evaluarea contribuției creditorului și a beneficiarului la realizarea proiectului, cu emiterea recomandărilor, care să asigure îmbunătățirea proceselor aferente domeniului menționat.

Obiectivele specifice ale auditului urmează să răspundă la următoarele întrebări:

➤ *Mijloacele investite în cadrul Proiectului Energetic II, la componenta electrică, au fost utilizate în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate și au contribuit la atingerea indicatorilor de performanță stabiliți și la îmbunătățirea securității și siguranței sistemului de transport al energiei electrice?*

➤ *Mijloacele investite în cadrul Proiectului Energetic II, la componenta termică, au fost utilizate în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate și au contribuit la atingerea indicatorilor de performanță stabiliți și la îmbunătățirea disponibilității, calității și eficienței încălzirii și alimentării cu apă caldă a clădirilor prioritar selectate?*

Curtea de Conturi expune în acest Raport constatările și concluziile principale ale auditului, considerîndu-le a fi relevante pentru Parlament, Guvern, BM, Î.S. „Moldelectrica”, pentru societate, precum și pentru alte părți interesate.

Domeniul de aplicare a auditului și metodologia de audit.

Domeniul de aplicare a auditului și metodologia de audit sînt expuse în Anexa nr. 1.

⁶Hotărîrea Guvernului nr.1000 din 02.10.2000 „Cu privire la crearea unor întreprinderi de stat în sectorul electroenergetic”.

⁷Acordurile de împrumut subsidiar, încheiate între Ministerul Finanțelor și 9 consilii raionale.

⁸Contractele de recreditare a împrumutului destinat pentru îmbunătățirea sistemelor de încălzire la obiectele publice de menire socială încheiate între Ministerul Finanțelor și 8 Consilii raionale.

AUDITUL COMPONENTEI ELECTRICE A PE II**Informație generală**

Sistemul electroenergetic al Republicii Moldova include: producerea, transportul și distribuția energiei electrice.

Î.S. „Moldelectrica”, ca parte integră a sistemului electroenergetic, asigură transportul și dispecerizarea energiei electrice și funcționează în paralel cu sistemul energetic al Ucrainei (fiind interconectat prin 7 linii electrice de tensiune înaltă de 330 kV și 14 linii – de 110 kV). În afară de aceasta, prin trei linii electrice de tensiune înaltă de 110 kV și prin linia de 400 kV se asigură interconexiunea cu sistemul energetic al României în „regim de insulă”.

O sarcină actuală pentru Republica Moldova este integrarea sistemului electroenergetic al țării în rețeaua europeană a operatorilor de sistem și de transport al energiei electrice ENSTO-E (UCTE), inclusiv prin extinderea interconexiunilor cu sistemul energetic al României, ceea ce ar permite accesul la energia electrică de pe piața europeană.

Scopul studiului de fezabilitate a constat în argumentarea tehnico-economică a componentei electrice a PE II,

fiind evaluată valoarea preliminară a acesteia de 27,8 mil. dolari SUA, precum și stabiliți indicatorii-cheie de performanță.

Implementarea componentei electrice a PE II urma să asigure: îmbunătățirea evidenței în rețeaua de transportare a energiei electrice; implementarea unui nou sistem de telecomunicații și dispecerizare; modernizarea echipamentului stațiilor electrice; restaurarea rețelei de transport. Realizarea celor menționate urma să contribuie la integrarea sistemului electroenergetic național în cel european și, împreună cu consolidarea legăturilor electrice RM – România și RM – Ucraina, să permită creșterea substanțială a gradului de fiabilitate a procesului de transport al energiei electrice atît pentru consumatorii locali, cît și pentru cei de pe axa est-vest.

După efectuarea de către Compania de consultanță „FICHTNER” GmbH and Co KG, Germania (în continuare – Compania de consultanță), în anul 2001, a studiului de

fezabilitate, s-a constatat că Î.S. „Moldelectrica” nu dispune de surse financiare proprii pentru implementarea obiectivelor aferente PE II și necesită surse externe.

Negocierile în vederea obținerii surselor financiare externe au parcurs o perioadă de 2 ani după finalizarea studiului de fezabilitate. Ca rezultat, Acordul de credit pentru dezvoltare (PE II, creditul 3833-MD) între Republica Moldova (în calitate de împrumutat) și AID (în calitate de împrumutant) și Acordul de proiect între AID și Î.S. „Moldelectrica” au fost semnate la 04.12.2003. În realitate, finanțarea componentei electrice a proiectului a fost inițiată în anul 2005, sau după un an de la încheierea de către MF cu Î.S. „Moldelectrica” a Acordului de împrumut subsidiar (26.02.2004), perioadă în care au fost încheiate primele contracte de achiziții.

La momentul obținerii surselor financiare destinate PE II, studiul de fezabilitate realizat cu 3 ani în urmă oferea un sistem de dispecerat și telecomunicații bazat pe o tehnologie moral învechită, care necesită actualizare. În acest context, în anul 2004, Unitatea a desfășurat o licitație privind achiziția serviciilor de consultanță (actualizarea studiului de fezabilitate și elaborarea documentelor de licitație vizând componenta electrică a PE II). În cadrul acestei licitații, drept câștigătoare a fost declarată Compania germană „Lahmeyer”⁹, care în anul 2005 a actualizat partea aferentă sistemului de dispecerat și telecomunicații din primul studiu de fezabilitate, pentru ce, din contul creditului, a fost achitat echivalentul sumei de 106,0 mii dolari SUA, astfel fiind utilizate mijloace pentru efectuarea și actualizarea studiului de fezabilitate aferent componentei electrice a PE II în sumă totală de 549,4 mii dolari SUA.

Conform Acordului de împrumut subsidiar nr.3833-MD, Î.S. „Moldelectrica”, pentru implementarea componentei electrice a PE II, a beneficiat de un împrumut în sumă de 26,0 mil. dolari SUA, pe un termen de 20 ani, cu perioada de grație de 5 ani. Pentru realizarea obiectivului PE II, în Acordul de împrumut subsidiar au fost stabilite următoarele direcții de utilizare a mijloacelor creditului:

a. Îmbunătățirea contorizării în rețeaua de transport al energiei electrice (procurarea și instalarea: (i) contoarelor de energie în toate punctele de conexie ale rețelei de transmisie a Î.S. „Moldelectrica”, și (ii) transformatoarelor de curent și tensiune în punctele de măsurare);

b. Restaurarea și modernizarea dispeceratului și telecomunicațiilor (punerea în funcțiune a sistemului SCADA);

c. Modernizarea echipamentului stațiilor electrice de 110 kV și 330 kV;

d. Restaurarea prioritară a rețelei de transport (reparația liniilor de înaltă tensiune de 110 kV și 330 kV deteriorate, inclusiv a celor deteriorate în urma înghețurilor din noiembrie 2000 și vinturilor puternice din martie 2002);

e. Atenuarea impactului asupra mediului ambiant în cadrul sistemului de transport (inclusiv: (i) înlocuirea bateriilor care conțin substanțe toxice (PCB) și (ii) elaborarea Planului general de management al mediului pentru toate activitățile Î.S. „Moldelectrica”).

Conform condițiilor Acordului de credit încheiat între RM și BM, proiectul urma a fi încheiat la 30.04.2008, ulterior, prin modificările efectuate de nenumărate ori, termenul fiind prelungit pînă la 31.12.2011.

Totodată, se remarcă că în Planul de acțiuni al Guvernului RM pe anii 2011-2014 (punctele 249-250), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.179¹⁰, este prevăzut că, pentru

interconectarea sistemului electroenergetic al RM la rețeaua europeană a operatorilor de sistem și de transport al energiei electrice ENSTO-E, este necesară modernizarea sistemului de dispecerat și comunicații al Î.S. „Moldelectrica” (termenul aprobat – anul 2011, trimestrul IV), iar pentru diversificarea surselor de aprovizionare cu energie primară, este necesară reutilizarea stației de transformare 400 kV Vulcănești (anul 2011, trimestrul II).

CONSTATĂRILE AUDITULUI

Obiectivul auditului: Mijloacele investite în cadrul Proiectului Energetic II, la componenta electrică, au fost utilizate în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate și au contribuit la atingerea indicatorilor de performanță stabiliți și la îmbunătățirea securității și siguranței sistemului de transport al energiei electrice?

Impactul perceput și impactul așteptat asupra situației din sectorul energetic în urma implementării PE II se reflectă în documentele de pregătire, planificare, aprobare și implementare a proiectului. S-a stabilit că proiectul, în mod direct sau indirect, urma să sprijine financiar și instituțional consolidarea sectorului energetic, precum și să îmbunătățească securitatea și fiabilitatea livrării de energie în țară, însă, deși distribuția mijloacelor financiare s-a efectuat pe direcții strategice, eforturile depuse n-au contribuit în măsură deplină la consolidarea infrastructurală propusă, iar tranziția acestuia spre o piață de energie electrică pe plan național și regional durează în timp. Î.S. „Moldelectrica”, în cele mai costisitoare direcții de implementare a PE II, n-a obținut cele mai calitative și performante echipamente și nu în toate cazurile a ținut cont de principiile de economicitate, eficiență și eficacitate la utilizarea mijloacelor financiare și a patrimoniului, aceasta datorindu-se: tergiversării în timp a realizării componentei electrice a PE II; schimbării frecvente a managementului decizional; controlului intern ineficient; monitorizării neadecvate a executării contractelor; precum și depozitării timp îndelungat a bunurilor achiziționate, fără a fi instalate.

Sursele de finanțare a componentei electrice a PE II

Conform procedurilor BM stabilite pentru etapele de pregătire a proiectelor de dezvoltare, acestea se finalizează cu aprobarea de către Consiliul director a Documentului de evaluare a proiectului¹¹, care cuprinde descrierea proiectului, sursele și condițiile de finanțare, iar BM ulterior monitorizează implementarea acestuia.

Pentru implementarea componentei electrice a PE II, conform PAD, se preconizau investiții din sursele creditului – în valoare de **24,6 mil.dolari SUA** (88,5%), și din sursele proprii ale Î.S. „Moldelectrica” – de **3,2 mil.dolari SUA** (11,5%), sau, în total, **27,8 mil.dolari SUA**. Sursele respective sînt destinate pentru procurarea și instalarea echipamentelor moderne de măsurare/contorizare a energiei electrice și de testare a transformatoarelor de măsurare; echipamentelor pentru modernizarea a 4 stații electrice; unui sistem modern și performant de dispecerat și telecomunicații; bunurilor și materialelor pentru liniile electrice aeriene, precum și pentru acțiunile de îmbunătățire a calității mediului ambiant.

Conform Acordului de împrumut subsidiar încheiat între MF și Î.S. „Moldelectrica”, creditul a fost contractat în sumă de 26,0 mil.dolari SUA, de către RM, de la AID, cu rata dobînzii de 0,75%. Î.S. „Moldelectrica” achită MF pentru acest credit o dobîndă comercială cu rata flotantă,

⁹Compania Lahmeyer International, Germania.

¹⁰Hotărîrea Guvernului nr.179 din 23.03.2011 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pe anii 2011-2014” //Monitorul Oficial nr.46-52/212, 01.04.2011.

¹¹Documentul de evaluare a proiectului pentru creditul propus Republicii Moldova în valoare de 25,7 mil.DTS pentru implementarea Proiectului Energetic II, întocmit la 30 octombrie 2003 (în continuare – Documentul de evaluare a proiectului).

care în anul 2011 a atins 8,0%. În afară de aceasta, tot pentru componenta electrică a PE II, din creditul în sumă totală de circa 45,0 mil. dolari SUA, obținut de RM, au fost achitate serviciile de consultanță și actualizare a studiului de fezabilitate în sumă de **608,0 mii dolari SUA**, precum și serviciile de audit anual al situațiilor financiare ale Î.S. „Moldelectrica” în sumă de **150,0 mii dolari SUA** (în total – **758,0 mii dolari SUA**), suma fiind rambursată de RM prin intermediul MF, din contul veniturilor bugetului de stat.

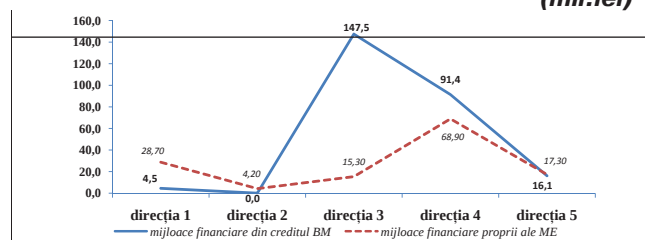
Pentru implementarea componentei electrice a PE II, Unitatea și Î.S. „Moldelectrica” au atribuit contracte pe 5 direcții principale: 1) contorizare; 2) echipament pentru testarea transformatoarelor de măsurare; 3) dispecerat și comunicații; 4) echipamentul de tensiune înaltă pentru reutilizarea parțială a 4 stații electrice și 5) bunuri și materiale pentru LEA.

Sursele reale utilizate de Î.S. „Moldelectrica” pentru implementarea PE II

Misiunea de audit a constat că la 01.01.2011 au fost efectuate debursări din contul creditului în sumă de **21,0 mil.dolari SUA**, ceea ce reprezintă 80,8% din valoarea creditului contractat (**26,0 mil.dolari SUA**). Î.S. „Moldelectrica” a achitat pentru acest credit o dobândă în mărime de **4,3 mil. dolari SUA**, totodată fiind rambursată și o parte din creditul debursat în sumă de **1,7 mil.dolari SUA**.

Sursele reale utilizate de Î.S. „Moldelectrica” pentru implementarea celor 5 direcții principale, în perioada anilor 2005-2010, sînt prezentate în Diagrama nr. 2.

Diagrama nr.2
(mil.lei)

Sursă: Analiza contractelor încheiate între Î.S. „Moldelectrica” și furnizorii acesteia, din toate sursele

Datele din Diagramă relevă că Î.S. „Moldelectrica” a efectuat cheltuieli, în perioada anilor 2005-2010, în sumă de 394,0 mil.lei, inclusiv din contul surselor creditare – 259,6 mil.lei (65,9%), și din sursele proprii – 134,4 mil.lei (34,1%). Astfel, pentru realizarea a 5 direcții au fost utilizate atât surse din credit, cât și mijloace proprii ale întreprinderii. Doar direcția 2 (achiziția echipamentului pentru testarea transformatoarelor de măsurare în sumă de 4,2 mil.lei) a fost realizată integral din sursele proprii ale Î.S. „Moldelectrica”. În afară de aceasta, au fost efectuate cheltuieli din sursele proprii în sumă de 95,8 mil.lei pentru efectuarea lucrărilor de instalare a echipamentelor procurate în cadrul altor 3 direcții, precum și pentru proiectarea și construcția a 54 de clădiri (prețul de cost al 1 m² de suprafață fiind mai mare de 10,0 mii lei), destinate instalării panourilor de evidență a energiei electrice și componentelor sistemului SCADA la stațiile electrice în sumă de 19,1 mil.lei. Se menționează că în Raportul studiului de fezabilitate actualizat este indicat că toate stațiile electrice dispun de încăperi separate pentru plasarea componentelor SCADA/telecomunicații și că suprafețele acestora sînt suficiente, ținîndu-se cont și de faptul că utilajul învechit va fi scos din încăperi, fiind recomandată doar instalarea climatizoarelor pentru menținerea temperaturii constante în acestea.

Conform Documentului de evaluare, Î.S. „Moldelectrica” urma să contribuie cu surse proprii la implementarea componentei electrice a PE II, a căror pondere urma să constituie 11,5% din cheltuielile totale. De fapt, numai pînă

la 01.01.2011 ponderea acestora constituia 34,1%, ceea ce este pozitiv în cazul în care mijloacele ar fi fost utilizate în mod economic și eficient, însă Î.S. „Moldelectrica” a efectuat unele cheltuieli ineficiente pentru construcția clădirilor costisitoare.

Î.S. „Moldelectrica” n-a întreprins măsurile necesare privind realizarea unor indicatori de performanță

Indicatorii-cheie de performanță reprezintă baza cantitativă și calitativă pentru evaluarea măsurii în care scopurile specifice și obiectivele de dezvoltare a PE II au fost realizate. Analiza documentelor aferente procesului de inițiere și aprobare a PE II a relevat că indicatorii-cheie de performanță au fost elaborați de Î.S. „Moldelectrica” și coordonați de Compania de consultanță, ulterior fiind incluși în PAD și Acordul de credit.

Indicatorii-cheie de performanță au fost stabiliți în vederea evaluării măsurii în care proiectul atinge scopurile sale specifice și obiectivul de dezvoltare – de a îmbunătăți securitatea și siguranța sistemului de transportare și furnizare en gros a energiei electrice și, astfel, de a facilita funcționarea eficientă, comercial orientată, a sistemului electroenergetic, atât la nivel local, cât și la nivel internațional. Scopurile specifice care urmează a fi realizate în urma implementării eficiente a componentei electrice a PE II includ:

- furnizarea eficientă a energiei electrice;
- reducerea pierderilor tehnice și comerciale;
- îmbunătățirea și modernizarea sistemului de dispecerat și telecomunicații;
- îmbunătățirea securității și eficienței livrărilor de energie electrică.

Pentru monitorizarea activității PE II la componenta electrică au fost elaborați și monitorizați 4 indicatori-cheie de performanță ai impactului, 5 – de performanță ai rezultatului și 3 – de performanță financiară.

Urmare acțiunilor de audit întreprinse, s-a relevat că, în perioada implementării PE II (anii 2004-2010), Î.S. „Moldelectrica” a raportat Unității despre realizarea acestor indicatori, iar ultima – Băncii Mondiale. Se relevă că au fost stabiliți unii indicatori care nu reflectă performanțele Î.S. „Moldelectrica”, iar alții – nu sînt relevanți (despre care se va descrie în continuare).

Realizarea indicatorilor-cheie de performanță ai impactului:

➤ **Reducerea incidenței și duratei întreruperilor în funcțiunea liniilor de transport de tensiune înaltă și a stațiilor electrice cu 35%** a fost atinsă doar în anii 2009 și 2010, constituind **55,4%** și, respectiv, **36,0%**. Pentru a asigura realizarea indicatorului dat, au fost organizate și implementate la Î.S. „Moldelectrica” contractele 3833-A4 (procurarea echipamentelor pentru modernizarea a 4 stații electrice) și 3833-A5 (procurarea bunurilor și materialelor pentru LEA), iar în proces de realizare se află contractul 3833-A3 (implementarea sistemului SCADA, care face posibilă colectarea operativă a informației în regim on-line de la elementele sistemului de transport, analizează și monitorizează starea sistemului, exercită controlul și dispecerizarea fluxurilor de energie electrică). Odată cu implementarea acestui sistem, va fi posibilă înregistrarea automată în timp real a duratei întreruperilor în rețea.

➤ **Reducerea pierderilor nontehnice (în urma renovării sistemului de contorizare) cu 75%.** S-a relevat că, la momentul inițierii PE II, Î.S. „Moldelectrica” nu dispunea de careva date privind pierderile nontehnice în rețeaua de transport, deoarece acestea nu pot avea loc în liniile electrice de transport, întrucît conectarea neautorizată la ele, din punct de vedere tehnic, este exclusă și sînt caracteristice doar rețelelor de distribuție.

Unitatea a raportat BM, la acest indicator, că nu se atestă pierderi nontehnice în perioada implementării PE II.

În contextul celor expuse, se remarcă că acest indicator nu este relevant pentru evaluarea măsurii în care proiectul își va atinge obiectivul de dezvoltare și scopurile sale specifice.

➤ **Reducerea energiei nelivrate cu 200 MWh pe an.** Conform datelor Î.S. „Moldelectrica”, prezentate BM, indicatorul dat a fost realizat ținându-se cont de faptul că n-a existat energie nelivrată consumatorului în perioada implementării PE II, însă, deoarece pînă la implementarea PE II au existat cazuri de întrerupere a energiei electrice, acest indicator a fost propus pentru monitorizare.

➤ **Reducerea consumului tehnologic cu 5% (în urma renovării sistemului de dispecerat).** Potrivit datelor Î.S. „Moldelectrica”, consumul tehnologic de energie electrică, în anul 2010, constituia 136,96 GWh, care, practic, este la nivelul anului 2002 (138,9 GWh), etapa inițială de implementare a PE II, iar în perioada anilor 2003-2009 acesta a variat de la 122,6 GWh pînă la 139,6 GWh. Analizînd datele respective, se poate concluziona că acest indicator, ca și cei precedenți, putea fi atins doar în urma implementării unor politici manageriale și decizionale eficiente.

Se menționează că nivelul acestor pierderi se încadrează în cel aprobat de ANRE de 3,5% și admis pentru a fi inclus în tarif. Cu toate acestea, valoarea lor reglementată este exagerată și, fără eforturi sau măsuri speciale costisitoare, poate fi diminuată pînă la 2,8-2,9%, ținându-se cont de faptul că în perioada anilor 2007-2009, fără a fi renovat sistemul de dispecerat, nivelul lor a variat de la 2,68% pînă la 2,9%. Totodată, se menționează că, în anul 2010, nivelul pierderilor a constituit 3,19%, care s-a majorat față de anii 2007-2009. Factorii care au influențat valoarea pierderilor de energie electrică sînt: valoarea sarcinii, puterea reactivă, componenta constantă a regimului de funcționare a rețelei de transport, regimul de funcționare a surselor de energie electrică etc.

Modernizarea operatorului de sistem (sistemul de dispecerat) va permite reducerea consumului tehnologic (pierderilor reglementate) de energie electrică cu 5,0-7,0 puncte procentuale suplimentar. În țările UE, nivelul cumulat al pierderilor tehnice (transportul și distribuția) este de maximum 10,0%, pe cînd în RM, la momentul actual, este de aproximativ 17,0% (3,5% – în rețelele de transport, și aproximativ 13,5% – în rețelele electrice de distribuție), aceste pierderi fiind incluse în tariful pentru energia electrică livrată consumatorului final, deși pierderile reale sînt mai mari (furturile).

Realizarea indicatorilor-cheie de performanță ai rezultatului: (1) instalarea a 585 de contoare și a unui sistem de management al contorizării; (2) instalarea echipamentului pentru CND și de telecomunicații; (3) instalarea a 47 de întrerupătoare pentru 3 stații electrice principale; (4) reparația LEA 330-kV: prin montarea a 40 km de conductoare, 120 de piloni, 240 km cablu; (5) reparația LEA 110-kV: prin montarea a 5 km de conductoare, 65 de piloni metalici, 45 km de cablu.

Patru indicatori-cheie de performanță (din cei 5 aprobați) au fost realizați, nefiind realizat indicatorul 2 – instalarea echipamentului pentru CND și de telecomunicații, acțiune care urmează a fi realizată prin implementarea sistemului SCADA.

Realizarea indicatorilor menționați a contribuit și la majorarea volumului furnizat de energie electrică. Astfel, volumul energiei electrice transportate în anul 2010 (4,2 mld. kWh), față de anul 2004 (3,6 mld. kWh), a crescut cu 16,7%.

Realizarea **indicatorilor de performanță financiară.** Urmare acțiunilor de audit, s-a constatat că 2 indicatori (din

cei 3 aprobați) au fost realizați integral, iar unul – parțial, și anume:

➤ **Deservirea datoriei** (Î.S. „Moldelectrica” nu are dreptul să înregistreze datorii pînă cînd veniturile nete ale întreprinderii din anul fiscal anterior datei înregistrării acestei datorii sau din ultimele 12 luni încheiate anterior înregistrării acestei datorii nu depășesc de cel puțin 1,5 ori cerințele estimate de stingere a datoriilor întreprinderii în oricare din perioadele fiscale ulterioare, inclusiv datoriile care urmează a fi suportate). Conform informației Î.S. „Moldelectrica” și probelor de audit, acest indicator este realizat, ceea ce a dat posibilitate întreprinderii să achite în termenele stabilite creditul BM și dobînda calculată pentru acest credit;

➤ **Lichiditățile pe termen scurt** (în scopul asigurării cu suficiente lichidități pe termen scurt, necesare pentru a-și onora obligațiile curente, Î.S. „Moldelectrica” i s-a solicitat să mențină un raport al activelor curente față de obligațiunile curente nu mai mic de 1,2). Se relevă că, în perioada implementării PE II, Î.S. „Moldelectrica” a asigurat realizarea acestui indicator, cu excepția anilor 2009-2010, în care întreprinderea nu s-a asigurat cu suficiente lichidități pe termen scurt, necesare ca să-și onoreze obligațiile curente. Astfel, raportul activelor curente către obligațiunile curente (lichiditățile pe termen scurt) în anul 2009 a fost de 0,83, iar în anul 2010 – de 1,12, care este diminuat față de cel aprobat (1,2). Această situație se datorează faptului că: (1) începînd cu anul 2009, la datoriile curente ale Î.S. „Moldelectrica” este inclus creditul BM, care va fi scadent în următorul an fiscal; (2) valoarea activelor curente este insuficientă pentru a asigura lichiditatea pe termen scurt;

➤ **Creanțe** (Î.S. „Moldelectrica” trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura faptul ca creanțele la finele fiecărui an fiscal să nu depășească echivalentul a 60 de zile de vînzări, în baza cifrelor de vînzări ale anului fiscal precedent). Se denotă că acest indicator a fost realizat, creanțele fiind de 38 – 58 zile de vînzări.

Realizarea mai detaliată a indicatorilor de performanță este prezentată în Anexa nr.2.

Recomandări conducerii Î.S. „Moldelectrica”:

1. Să întreprindă măsurile de rigoare în vederea asigurării realizării indicatorilor de performanță aprobați pînă la implementarea integrală a PE II.

Recomandări conducerii Unității:

2. Să asigure monitorizarea și evaluarea performanțelor întru realizarea indicatorilor de performanță aprobați pînă la implementarea integrală a PE II.

Desfășurarea procedurilor de achiziție, precum și livrările bunurilor achiziționate, de regulă, nu s-au încadrat în termenele stabilite

Atît achizițiile, cît și instalarea echipamentelor, de regulă, au fost tergiversate, termenele de realizare extinzîndu-se frecvent în timp. Aceste tergiversări se datorează necesității revizuirii studiului de fezabilitate, conclucrării ineficiente între Î.S. „Moldelectrica” și furnizori, schimbării frecvente a managerilor de proiect, livrării de către furnizori a unor echipamente necalitative, care nu pot fi instalate și date în exploatare. O parte din bunurile achiziționate au fost depozitate, fără a fi instalate, iar altele la momentul instalării erau moral depășite, acestea devalorizîndu-se. Ca urmare, n-a fost atins unul din scopurile principale ale PE II – îmbunătățirea și modernizarea în termenele stabilite a sistemului de dispecerat și telecomunicații.

Conform Acordului de credit pentru PE II, semnat la 4 decembrie 2003, creditul acordat Î.S. „Moldelectrica” intra în vigoare la 31 martie 2004 și debursările urmau a fi efectuate în cadrul a 7 contracte de achiziții.

Urmare acțiunilor de audit întreprinse, s-a constatat că debursările au fost efectuate cu întîrzieri, începînd cu anul 2005 și pînă în anul 2007, cauzate de tergiversarea în timp

a achiziționării echipamentelor.

De menționat că achiziția a 585 de contoare de energie electrică și a echipamentului aferent cu valoarea de 340,0 mii dolari SUA (contractul 3833-A1) s-a târâgănat în timp, din cauză că Compania de consultanță nu s-a încadrat în termenele stabilite pentru elaborarea și pregătirea caietului de sarcini, nu era flexibilă la doleanțele beneficiarului, iar beneficiarul solicita frecvent modificări. Urmare celor menționate, contractarea pentru prima direcție de utilizare a creditului – „Îmbunătățirea contorizării în rețeaua de transport al energiei electrice” a durat mai mult de 1,5 ani. Misiunea BM în Republica Moldova din aprilie 2005 a atenționat asupra necesității urgentării procesului de procurare a contoarelor. Cu toate acestea, contractul a fost încheiat tocmai la 11 ianuarie 2006, fiind realizat integral la 04.08.2006. Până la 01.01.2011, din 585 de contoare achiziționate, Î.S. „Moldelectrica” a pus în funcțiune 535 de contoare; 45 de contoare (în sumă de 215,7 mii lei) se aflau la depozitul acesteia, iar 5 contoare au fost comercializate unor agenți economici.

Notă: În perioada efectuării auditului, Î.S. „Moldelectrica” a pus în funcțiune utilă 45 contoare de evidență a energiei electrice procurate din mijloacele PE II, stocate la depozit timp îndelungat.

În mod analogic, implementarea contractului 3833-A3 „Dispecerat și comunicații” (sistemul SCADA), cu valoarea de 17,3 mil.dolari SUA (65,4% din valoarea creditului), a fost prelungită de 4 ori, întârziind și în raport cu ultimul grafic aprobat.

Implementarea sistemului SCADA face posibilă colectarea operativă a informației de la elementele sistemului de transport, analiza și monitorizarea stării sistemului, exercitarea controlului și dispecerizarea fluxurilor de energie electrică. Funcționarea acestui sistem este una din condițiile de aliniere a sistemului energetic național la cel european.

Încheierea contractului menționat a decurs timp de 3 ani de la obținerea mijloacelor creditare, aceasta datorându-se faptului că în perioada menționată s-a revizuit studiul de fezabilitate, s-au selectat și contractat consultanții (care au acordat asistență la pregătirea licitației și evaluarea ofertelor), s-a pregătit și s-a desfășurat licitația respectivă, s-a semnat contractul. Drept rezultat, implementarea contractului menționat a fost prelungită de 4 ori, dar nici până la momentul actual nu este finisată. Astfel, în iunie 2005 fiind aprobat Raportul actualizat al Studiului de fezabilitate privind reabilitarea sistemului de măsurare, dispecerat, comunicație și transport al Î.S. „Moldelectrica”, abia după 2 ani, la 1 iunie 2007, a fost încheiat contractul între Î.S. „Moldelectrica” și Compania „ABB Power Technologies”, Suedia (în continuare – Compania „ABB”) privind implementarea sistemului SCADA. Până la 31.12.2010, s-au modificat unele elemente ale obiectului contractului, precum și termenul de finalizare a acestuia prin 5 amendamente și 23 de cereri de schimbare, înaintate de Î.S. „Moldelectrica” și Compania „ABB”. În urma acestor modificări, valoarea contractului (echivalentul în dolari SUA) a fost majorată, constituind 17,0 mil.dolari SUA. Suma facturilor acceptate la 31.08.2011 era de 13,4 mil.dolari SUA, sau 77,5 % în raport cu suma contractată. La aceeași dată, s-au achitat antreprenorului 12,3 mil.dolari SUA, ce constituie 71,1% – în raport cu suma contractată, și 91,8% – în raport cu suma facturilor acceptate.

Motivele principale ale tergiversării contractului 3833-A3 sint:

✓ Înlocuirea sistemului analogic SCADA cu unul digital (ținându-se cont de faptul că cel analogic era moral depășit), care a generat un șir de modificări ale contractului și timp suplimentar pentru efectuarea lucrărilor de implementare; Pentru efectuarea lucrărilor, antreprenorul a atras un

număr mare de subcontractanți din diferite țări și uneori n-a putut să organizeze lucrul eficient al subcontractanților săi;

✓ Schimbarea frecventă de către Compania „ABB” a managerilor de proiect (de la începutul implementării contractului 3833-A3 (anul 2007), Compania „ABB”, a schimbat 3 manageri de proiect, ultimul fiind numit în funcție la 01.07.2011);

✓ La finele auditului n-a fost întocmită documentația de proiect necesară pentru întreg sistemul de telecomunicații (OPGW, WAN, PABX) și pentru instalarea stațiilor operaționale;

✓ La finele auditului n-a fost asigurată traducerea documentației. Conform clauzelor contractului, documentația tehnică pentru echipamentele furnizate de către antreprenor urma a fi tradusă în limba română și/sau limba rusă. Cu toate acestea, până la momentul actual, este tradusă numai o parte mică a setului de documente. Lipsa traducerii documentației tehnice și a documentației de proiectare generează imposibilitatea experților și tehnicienilor beneficiarului de a studia, a coordona și a accepta sistemele livrate;

✓ La finele auditului n-au fost desfășurate instruirile personalului Î.S. „Moldelectrica” privind sistemul SCADA/EMS și sistemele pentru stații;

✓ Imposibilitatea înlăturării urgente de către furnizor și producător a problemelor tehnice depistate la echipamentul livrat și montat (erori la proiectarea panourilor cu RTU560 și REF54x, la montarea internă, la asamblarea circuitelor cablurilor de control și la asamblarea mecanică a acestora etc.), situația nefiind soluționată și în perioada auditului.

Compania „ABB”, responsabilă de implementarea sistemului SCADA, nu-și îndeplinește obligațiunile contractuale asumate, prin ce se tergiversează implementarea acestuia.

✓ Au fost livrate și montate 170 panouri cu RTU560 și REF54x, care conțin erori substanțiale.

În anii 2009-2011, Compania „ABB” a livrat 170 de panouri pe care era instalat echipament performant (cu valoarea de 30,5 mil.lei, inclusiv costul panourilor), care nu funcționează. Se remarcă că, în cadrul testărilor efectuate în iulie-august 2009 la uzina producătoare (cu participarea reprezentanților Î.S. „Moldelectrica”), panourile testate erau funcționale, iar cele livrate s-au dovedit a fi nefuncționale. Specialiștii Î.S. „Moldelectrica” au identificat erori aferente panourilor: la proiectarea panourilor; la montarea internă; la asamblarea circuitelor cablurilor de control și la asamblarea mecanică a acestora.

În cadrul misiunii de audit au fost efectuate vizite la fața locului la 8 SE, în urma cărora s-a relevat că: la 7 SE echipamentul era instalat, dar nu funcționa; la SE Anenii Noi (la 01.06.2011) nu erau nici inițiate lucrările de montare a acestuia, deși, conform ultimului grafic aprobat, acestea urmau a fi efectuate până la finele lunii mai a.c.; la SE Orhei (05.05.2011) se efectuau lucrări de eliminare a erorilor admise în schemele panourilor cu REF, de către un subcontractor al Companiei „ABB”. Se menționează că la SE Orhei astfel de lucrări s-au efectuat și în perioada 16.03.2011-18.04.2011. Cu toate acestea, până la 30.06.2011, deficiențele n-au fost înlăturate și echipamentul n-a fost pus în funcțiune. Deși la 05.10.2010 Unitatea a informat Compania „ABB” despre existența deficiențelor semnificative și despre nefuncționarea utilajelor instalate pe panouri, ultima n-a întreprins măsuri pentru urgentarea înlăturării deficiențelor, delegând doar două persoane care urmau să se ocupe de problema în cauză, însă deficiențele n-au fost înlăturate. În consecință, echipamentul în valoare de 8,0 mil. lei nu este pus în funcțiune timp de mai mult de 2 ani.

Deficiențele menționate au generat imobilizarea pe un

timp îndelungat a mijloacelor circulante din credit, imposibilitatea ME de a obține venituri din utilizarea eficientă a mijloacelor fixe.

✓ *A fost livrată tehnică de calcul de o calitate mai joasă față de cea contractată.*

În urma acțiunilor de audit efectuate, s-a constatat că, în lipsa unui control intern eficient în cadrul Î.S. „Moldelectrica”, aceasta a primit, în perioada anilor 2007 – 2010, de la Compania „ABB” 11 unit. de tehnică de calcul în valoare de 479,9 mii lei, cu parametri inferiori celor contractați (la componentele hardware: memorie RAM, placa video, unitatea de hard disk), totodată nefiind livrate de către compania respectivă unele dispozitive de intrare (HP USB Optical 3 Button Mouse) și dispozitive de ieșire (HP xw4400 Localization Kit), care au fost facturate de către Compania „ABB” și achitate de către Î.S. „Moldelectrica”. Se remarcă că, potrivit prețurilor actuale ale producătorilor, valoarea tehnicii recepționate cu parametrii respectivi este majorată cu cel puțin **100,0 mii lei**, astfel fiind efectuate plăți neîntemeiate din contul creditului.

Se concluzionează că neimplementarea sistemului SCADA determină tergiversarea integrării sistemului energetic național în cel european; posibilități reduse de rambursare a creditului; nerealizarea unor indicatori-cheie de performanță, precum și a obiectivului PE II la componenta electrică. În cazul în care contractul 3833-A3 nu va fi finalizat până la data de închidere a PE II (31.12.2011), suma restantă din credit de 3,9 mil. dolari SUA va fi anulată și Î.S. „Moldelectrica” va fi impusă să finanțeze din mijloacele proprii activitățile rămase în cadrul contractului.

Recomandări Consiliului de administrație și conducerii Î.S. „Moldelectrica”:

3. Să îmbunătățească sistemul de control intern pentru procesul de monitorizare a executării contractelor de către antreprenori, prin stabilirea clară a responsabilităților personalului și prin consolidarea activităților de control;

4. Să întreprindă măsurile de rigoare în vederea micșorării stocurilor de bunuri materiale, precum și instalării bunurilor depozitate și utilizării eficiente a echipamentelor achiziționate;

5. Să ajusteze necesitățile și prioritățile instituționale la mijloacele disponibile, ținând cont de utilizarea cât mai eficientă a patrimoniului;

6. Să întreprindă măsurile de rigoare în vederea implementării sistemului SCADA, cu identificarea și gestionarea eficientă a riscurilor legate de realizarea și punerea în funcțiune a sistemului SCADA.

7. Să ia măsurile prevăzute de clauzele contractuale față de furnizorul – Compania „ABB” pentru livrarea tehnicii de calcul cu parametri inferiori celor contractați, precum și față de persoanele responsabile din cadrul întreprinderii care au admis recepționarea tehnicii de o calitate mai joasă față de cea contractată și achitată.

Tergiversarea în timp a instalării unor echipamente a generat majorarea cheltuielilor de instalare

Verificarea selectivă a cheltuielilor efectuate de Î.S. „Moldelectrica” din surse proprii pentru instalarea echipamentului procurat din sursele creditului (contractul 3833-A4) a relevat că valoarea mijlocului fix pus în funcțiune variază semnificativ pentru utilaje de același tip (eșantionul selectat: 20 de întrerupătoare cu elegaz de tip GL311F1; 13 întrerupătoare cu elegaz de tip GL315; 12 separatoare de tip S2D2AT și 22 de separatoare de tip S2DAT).

Se remarcă că lucrările au fost executate de S.A. „Transenergo-Reparație” (pentru anii 2006-2007) și S.A. „Moldelectromontaj” (pentru anii 2008-2009), selectate în rezultatul desfășurării procedurilor de achiziții (licitații),

la care au participat cite un singur operator economic. În acest sens, exemplificăm că pentru montarea a 20 de întrerupătoare cu elegaz de tip GL311F1, în valoare de 8,5 mil. lei, au fost efectuate cheltuieli din sursele proprii ale Î.S. „Moldelectrica” în sumă de 2,3 mil. lei. Cheltuielile ce țin de punerea în funcțiune a mijloacelor fixe respective, înregistrate în evidența contabilă a întreprinderii, variază de la 68,6 mii lei (sau 15,4% față de prețul de achiziție) până la 210,2 mii lei (47,3%).

Analogic, cheltuielile ce țin de punerea în funcțiune a 13 întrerupătoare cu elegaz de tip GL315, înregistrate în evidența contabilă, au variat de la 365,2 mii lei (20,9%) până la 699,5 mii lei (43,2%). De asemenea, cheltuielile respective la 12 separatoare de tip S2D2AT au variat de la 22,4 mii lei (5,7%) până la 299,8 mii lei (74,9%), iar la cele 22 de separatoare de tip S2DAT – de la 21,3 mii lei (17,9%) până la 0,8 mil. lei (193,4%).

Livrarea și montarea echipamentelor la stații se efectua pentru fiecare celulă în parte (care include, de exemplu, pentru LEA 330kV: 1 întrerupător cu elegaz de tip GL315F1; cite 2 unități de separatoare de tip S2D2AT și de tip S2DAT; precum și 1 set de transformatoare de curent de tensiune). Conform informației prezentate de persoanele responsabile din cadrul întreprinderii, această situație a fost determinată de faptul că lucrările de montare a echipamentului s-au contractat și s-au raportat pe celule, pe cînd în evidența contabilă acestea sînt atribuite pentru fiecare tip de echipament în parte (decizie luată după efectuarea inventarierii mijloacelor fixe la finele anului 2010, deși lucrările de instalare au avut loc în perioada anilor 2005-2010). Astfel, echipamentelor montate în lipsa documentelor justificative li-au fost atribuite diferite costuri, fapt care nu reflectă adevăratele costuri de montare și de punere în funcțiune a unor mijloace fixe.

Situația descrisă a fost influențată și de faptul că Î.S. „Moldelectrica” n-a asigurat transparența și economicitatea achizițiilor lucrărilor respective, acestea fiind achiziționate dintr-o singură sursă, iar neparticiparea mai multor operatori economici la procedurile de achiziție a lucrărilor respective a influențat raportul cost-eficiență. Asupra majorării cheltuielilor de montare a influențat negativ și tergiversarea termenului de instalare a echipamentului, pe parcurs crescînd și prețurile la lucrările de montare și la materialele necesare.

Misiunea de audit a constatat și faptul că Î.S. „Moldelectrica” a atribuit eronat la valoarea de bilanț a 2 separatoare de tip S2DAT rata dobînzii calculate în mărime de 946,7 mii lei.

Notă: Î.S. „Moldelectrica” a efectuat corectările necesare în evidența contabilă în iulie 2011, micșorînd valoarea separatoarelor cu 946,7 mii lei.

Recomandări conducerii Î.S. „Moldelectrica”:

8. Să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea concurenței la organizarea procedurilor de achiziție a lucrărilor de montare a echipamentelor, în scopul sporirii potențialului de a obține cel mai bun raport cost-eficiență;

9. Să planifice procedurile de achiziție în așa mod, încît livrările și montările de echipamente să fie efectuate în perioade scurte de timp.

Unele bunuri achiziționate din sursele creditului n-au fost puse în funcțiune utilă timp îndelungat

În evidența contabilă a Î.S. „Moldelectrica”, la 01.01.2011, sînt înregistrate stocuri de bunuri și materiale în curs de execuție în sumă de 152,2 mil. lei, din care 70,4 mil. lei (sau 46,2%) constituie bunurile achiziționate în anii 2006-2009, din contul creditului.

Depozitarea pe o perioadă îndelungată a bunurilor s-a datorat, în mare măsură, prelungirii de nenumărate ori a

termenului de executare a contractului 3833-A3 (decembrie 2008), ultimul termen fiind stabilit – iunie 2011, dar contractul nu este realizat nici până în prezent.

Compania „ABB” n-a instalat pe parcursul a mai mult de 2 ani 10 seturi de baterii de acumulatori destinate alimentării stațiilor electrice, fapt care expune acumulatorii unui risc sporit de ieșire prematură din funcțiune.

În cadrul contractului 3833-A3 (achiziția sistemului de dispecerat și comunicații), furnizorul – Compania „ABB” a depozitat la Î.S. „Moldelectrica”, la 23.12.2008, 4 seturi de baterii de acumulatori model SBL-346, iar la 01.11.2009 – 6 seturi, în valoare totală de 8,0 mil. lei. Pentru montarea acestora sînt necesare stelaje speciale. Din cauză că furnizorul a livrat stelaje necorespunzătoare, pînă la momentul efectuării verificărilor (iulie 2011) bateriile n-au fost instalate. Conform instrucțiunii de exploatare, bateriile de acumulatori puteau fi depozitate pe o perioadă de cel mult un an. Cu toate că Î.S. „Moldelectrica” a solicitat furnizorului să înlocuiască bateriile, acesta a refuzat, prezentînd o scrisoare de la producătorul acumulatorilor, precum că durata depozitării nu are impact asupra funcționalității echipamentului. Se remarcă că, potrivit instrucției producătorului privind instalarea și operarea bateriilor,¹² termenul maxim de păstrare fără reincărcare a acestora este de 12 luni de la momentul fabricării. În cazul dat, bateriile se află fără reincărcare mai mult de 2,5 ani.

Misiunea de audit a relevat că unicul set de baterii de acumulatori montat la SE Vatra are deteriorate 37 de elemente (din 170), sau 21,8%.

În contextul celor expuse, se concluzionează că 10 seturi de baterii de acumulatori cu valoarea de 8,0 mil. lei, achiziționate din mijloacele creditului 3833-MD cu mult înainte de a fi instalate, au fost utilizate ineficient, ținîndu-se cont de faptul că unele din ele și în prezent sînt depozitate, iar la cele instalate pînă la finele auditului unele elemente erau deteriorate.

Situația menționată este cauzată de imposibilitatea Î.S. „Moldelectrica” de a asimila în termene rezonabile bunurile intrate din credit; managementul decizional și controlul intern insuficient; schimbarea frecventă a conducerei Î.S. „Moldelectrica” (în anii 2004-2010, de 5 ori a fost schimbat conducătorul întreprinderii); modificarea clauzelor contractuale de către Î.S. „Moldelectrica”; neexecutarea conformă a clauzelor contractuale de către antreprenori. În rezultat, bunurile depozitate n-au fost exploatate perioade îndelungate și, deci, n-au contribuit la formarea valorii adăugate scontate.

Calitatea neadecvată a echipamentului a rezultat în ieșirea din funcțiune a 2 transformatoare de tensiune înaltă cu valoarea de 2,4 mil. lei

Misiunea de audit a constatat că, în decembrie 2010, la SE Chișinău a explodat transformatorul de tensiune 330kV de modelul AT4-362, cu valoarea de 1,2 mil. lei, achiziționat și livrat în cadrul contractului 3833-A4, de către Compania „AREVA T&D Enerji Endustrisi A.S.”, Turcia (în continuare – Compania „AREVA”), în februarie 2006, și montat în octombrie 2007, din sursele proprii ale Î.S. „Moldelectrica”. În iunie 2011, o situație similară s-a constatat la SE Bălți, unde a ieșit din funcțiune un alt transformator similar, achiziționat și livrat de către firma respectivă în aprilie 2007 și montat în februarie 2010. În contextul celor expuse, se relevă că ambele transformatoare au fost montate după expirarea termenului de garanție (un an de zile).

În rezultatul investigațiilor efectuate de către specialiștii Î.S. „Moldelectrica”, s-a constatat că motivul exploziei transformatorului a fost o defecțiune admisă de uzina producătoare. Ulterior, Î.S. „Moldelectrica” a transmis furnizorului

materialele investigațiilor. După analiza materialelor, furnizorul a informat întreprinderea că din informația prezentată nu reiese că accidentul s-a produs din cauza unei defecțiuni admise de uzină. Discuțiile între Î.S. „Moldelectrica” și furnizor privind problemele menționate au continuat pînă la momentul încheierii misiunii de audit, fiecare dintre părți înaintînd argumentele sale, iar transformatoarele nefiind înlocuite.

Imaginea nr. 1

Rămășițele transformatorului de tensiune 330kV de modelul AT4-362, care a explodat la SE Chișinău

Sursă: Fotografiiile făcute de echipa de audit a Curtii de Conturi

Conducerea actuală a Î.S. „Moldelectrica” susține că transformatoarele livrate de Compania „AREVA” în cadrul contractului 3833-A4 (27 unit. de transformatoare de tensiune și curent cu costul total de livrare de 7,3 mil. lei), achitate din sursele creditului, amenință siguranța aprovizionării cu energie electrică, siguranța altor echipamente montate la stațiile electrice, precum și siguranța personalului, acestea urmînd a fi înlocuite. Deci, suma creditului în aceeași mărime s-a utilizat ineficient și irațional, iar transformatoarele achiziționate au fost un impediment în realizarea obiectivului PE II, concomitent fiind utilizate ineficient și sursele proprii ale Î.S. „Moldelectrica”, în sumă de 173,6 mii lei, pentru montarea transformatoarelor.

Se concluzionează că 2 transformatoare achiziționate din contul creditului, care au fost în exploatare utilă timp de 3 ani și, respectiv, 1,3 ani, au ieșit din funcțiune, generînd pierderi Î.S. „Moldelectrica” în sumă de 2,4 mil. lei, iar celelalte 25 de transformatoare rămase în exploatare pun în pericol siguranța celui alt utilaj livrat de furnizorul menționat, neasigurîndu-se totodată sporirea securității și siguranței sistemului de transport al energiei electrice și, respectiv, a procesului de aprovizionare cu energie electrică pe scară largă a consumatorilor autohtoni, impact așteptat de la realizarea contractului 3833-A4.

Recomandări Consiliului de administrație și conducerei Î.S. „Moldelectrica”:

10. Să instituie un grup de lucru, cu participarea experților independenți în domeniu, care să ateste starea echipamentelor livrate în cadrul contractului 3833-A4 și, în baza rezultatelor, să întreprindă măsurile de rigoare întru soluționarea chestiunii în cauză.

Neexecutarea clauzelor contractului privind achizi-

¹² Instrucția producătorului privind instalarea și operarea bateriilor.

ționarea unor echipamente destinate modernizării SE Vulcănești 400 kV, care nu este parte componentă a PE II, a generat suportarea de către Î.S. „Moldelectrica” a cheltuielilor ineficiente în sumă de 4,5 mil.lei.

Misiunea de audit a relevat că SE Vulcănești 400kV a fost propusă spre modernizare în primul studiu de fezabilitate, prin înlocuirea întrerupătoarelor existente și a transformatorului de curent 41T. Însă, ținându-se cont de faptul că suma creditului a fost limitată, aceasta n-a fost inclusă în PE II (contractul 3833-A4), ci în lista celor 32 de stații beneficiare ale sistemului SCADA/EMS (contractul 3833-A3), care prevedea conexiunea echipamentului stației la sistemul SCADA/EMS, pentru a fi posibilă dirijarea acestuia de la distanță.

Pentru modernizarea echipamentului SE Vulcănești 400kV, la 16 iunie 2008, fosta conducere a Î.S. „Moldelectrica” a încheiat cu S.R.L. „ABS” 3 contracte privind livrarea întrerupătoarelor cu elegaz, a separatoarelor și transformatoarelor în valoare totală de 8,9 mil.lei, în lipsa unui proiect privind necesitatea instalării acestora.

Contractele privind achiziționarea separatoarelor și transformatoarelor prevăd doar livrarea echipamentului respectiv de către furnizor, fără a fi pus în funcțiune de către acesta, iar contractul privind achiziția întrerupătoarelor cu elegaz (nr. CUABB08-06 din 11.06.2008, în sumă de 3,4 mil.lei) prevede atât livrarea, cât și instalarea.

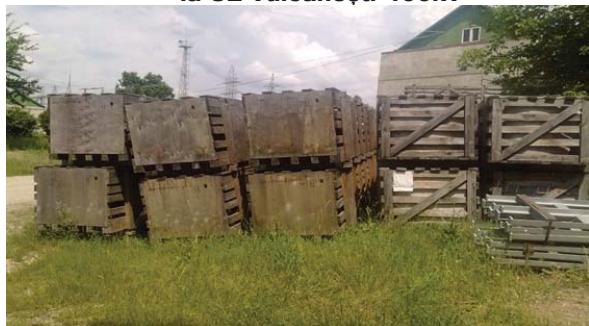
Se menționează că Î.S. „Moldelectrica” a prevăzut în contractele încheiate în sumă de 8,9 mil. lei achitarea în avans a 50,0% din valoarea acestora, iar restul sumei – în termen de 10 zile de la momentul livrării echipamentului, fără a se ține cont de faptul că, potrivit clauzelor contractului (nr. CUABB08-06 din 11.06.2008), furnizorul urma, după livrare, să efectueze lucrările de instalare a întrerupătoarelor.

Î.S. „Moldelectrica” a achitat avansul prevăzut în cele 3 contracte în iunie 2008, în sumă de 4,5 mil.lei. S.R.L. „ABS” a livrat echipamentele în noiembrie – decembrie 2008, solicitând transferul integral al sumei rămase, fără a efectua lucrări de instalare a întrerupătoarelor.

Pe parcursul a 3 ani n-au fost întreprinse măsurile de rigoare atât din partea furnizorului, în vederea instalării întrerupătoarelor, cât și din partea Î.S. „Moldelectrica”, privind achitarea integrală a echipamentelor, părțile aflându-se în litigiu, iar echipamentul în valoare de 8,9 mil.lei se află sub cerul liber la SE Vulcănești 400kV, nefiind instalat (vezi **Imaginile nr.2 și nr.3**). Se relevă că termenul de garanție a echipamentului a expirat în decembrie 2010.

Imaginea nr.2

Întrerupătoarele cu elegaz, separatoarele și transformatoarele depozitate la SE Vulcănești 400kV

Imaginea nr. 3

Întrerupătoarele cu elegaz, separatoarele și transformatoarele depozitate la SE Vulcănești 400kV

Sursă: Fotografii făcute de echipa de audit a Curtii de Conturi.

Cauza principală a neexecutării condițiilor contractuale este neîntreprinderea de către top-managementul Î.S. „Moldelectrica” a măsurilor de rigoare în vederea aplanării conflictului cu furnizorul privind achitarea echipamentului și instalarea acestuia.

Se menționează că nepunerea în funcțiune utilă a echipamentului achiziționat pentru SE Vulcănești 400kV a contribuit la neexecutarea în termenul stabilit a Planului de acțiuni al Guvernului pe anii 2011-2014, în ce privește realizarea acțiunii „Diversificarea surselor de aprovizionare cu energie primară” (acțiune care urma a fi realizată prin reutilizarea SE Vulcănești 400kV), precum și nu aduce valoare adăugată Î.S. „Moldelectrica”.

Recomandări Consiliului de administrație și conducerii Î.S. „Moldelectrica”:

11. Să întreprindă măsuri de revizuire a procedurilor controlului intern în domeniul achiziției, recepționării și punerii în funcțiune utilă a bunurilor achiziționate, pentru a evalua și a minimaliza pe viitor riscurile aferente;

12. Să întreprindă măsurile de rigoare în vederea punerii în funcțiune utilă a echipamentelor de la SE Vulcănești 400kV, cu luarea măsurilor legale față de persoanele vinovate.

CONCLUZIE GENERALĂ

➤ Generalizând cele relatate, se poate concluziona că **obiectivul de dezvoltare stabilit pentru PE II la componenta electrică – de a îmbunătăți securitatea și siguranța sistemului de transportare și furnizare en gros a energiei electrice și, astfel, de a facilita funcționarea eficientă, comercial orientată, a sistemului electroenergetic, atât la nivel local, cât și la nivel internațional, nu s-a realizat pe deplin**, cauza fiind neimplementarea contractului 3833-A3 „Dispecerat și comunicații” (sistemul SCADA), în sumă de 17,3 mil.dolari SUA (65,4% din valoarea creditului), care se tergiversează, inclusiv în raport cu ultimul grafic aprobat (01.07.2011), inițial fiind prevăzută realizarea acestuia în anul 2008. Funcționarea acestui sistem este una din condițiile de aliniere a sistemului energetic național la cel european, însă Compania suedeză „ABB Power Technologies”, responsabilă de implementarea acestui sistem, nu-și îndeplinește obligațiunile contractuale asumate.

Au fost efectuate unele cheltuieli ineficiente și iraționale

pentru achiziționarea a 27 de transformatoare de tensiune înaltă din contul creditului, cu valoarea de 8,0 mil. lei, care urmează a fi înlocuite din cauza calității neadecvate (totodată, întreprinderea suportând pierderi în sumă de 2,4 mil. lei în urma ieșirii din funcțiune a 2 transformatoare din cele achiziționate). De asemenea, au fost efectuate unele cheltuieli ineficiente și iraționale pentru achiziționarea de către Î.S. "Moldelectrica", în anul 2008 (din sursele proprii), a unor echipamente destinate modernizării SE Vulcănești 400kV (care nu este parte componentă a PE II), în valoare de 8,9 mil. lei (fiind achitată suma de 4,5 mil. lei), care la acel moment nu erau de o necesitate stringentă și, ca urmare, acestea nu sînt instalate o perioadă de 3 ani, aflîndu-se sub cerul liber. Persistă riscul anulării sumei restante din credit în mărime de 3,9 mil. dolari SUA în cazul neimplementării pînă la 31.12.2011 a PE II (îndeosebi, sistemul SCADA). În perioada analizată, au fost raportați unii indicatori de performanță care nu reflectă performanțele Î.S. "Moldelectrica", alții – nu sînt relevanți, iar cei realizați nu pot să evalueze măsura în care proiectul și-a atins obiectivul de dezvoltare și scopurile sale specifice propuse. Toate acestea sînt condiționate de: tergiversarea în timp a realizării componentei electrice a PE II, schimbarea frecventă a managementului decizional, controlul intern ineficient, monitorizarea neadecvată a executării contractelor, neîntreprinderea măsurilor de rigoare față de furnizorii care nu execută obligațiunile contractuale etc.

Sînt necesare măsuri urgente pentru revizuirea procedurilor de control intern în domeniul achiziției, recepționării și punerii în funcțiune utilă a bunurilor achiziționate, implementarea unui management corelat pentru valorificarea eficientă a resurselor materiale, umane și financiare.

AUDITUL COMPONENTEI TERMICE A PE II **Informație generală**

Misiunea statului în domeniul termoelectricității este de a asigura alimentarea fiabilă și calitativă a consumatorilor cu energie la tarife rezonabile și cu impact admisibil asupra mediului.

Sectorul național termoelectric reprezintă o componentă a complexului energetic al Republicii Moldova, care are ca sarcină producerea, transportarea și distribuția energiei termice, și se constituie din sisteme centralizate de alimentare cu energie termică, sisteme descentralizate (instalații autonome de alimentare cu căldură) și sisteme locale. La începutul anilor 2000, sectorul termoelectric național trecea printr-o criză acută, generată de faptul că o parte din sistemele sectoriale de alimentare cu căldură nu erau exploatate, iar altă parte se exploata la un nivel redus, utilajul înregistrînd uzură fizică și morală, fără a fi exploatat. Acest fapt era resimțit în cea mai mare măsură de instituțiile publice, sociale din localitățile urbane (școli, grădinițe, instituții medicale), care nu dispuneau de mijloace financiare pentru achitarea serviciilor necesare. Sistemele existente erau moral uzate, funcționau ineficient, generînd pierderi substanțiale de căldură, fiind necesară o tranziție spre descentralizarea încălzirii, în condițiile în care consumatorii finali ar fi putut să controleze nivelul de serviciu și să se adapteze la bugetul disponibil. Toate acestea impuneau găsirea în regim de urgență a oportunităților alternative de alimentare cu căldură, în primul rînd a instituțiilor menționate, prin implementarea tehnologiilor energetice eficiente, precum și a măsurilor de conservare a energiei pentru minimalizarea consumurilor, cu un impact minim asupra mediului, respectîndu-se principiul de cost-eficiență. În contextul celor expuse, reabilitarea sistemelor de termoficare a unor clădiri prioritar selectate a fost inclusă în partea B - Componenta termică a Proiectului Energetic II.

Anterior semnării acordului de credit (anul 2003), AID a acordat un avans din contul creditului în valoare de 1,1 mil. dolari SUA pentru pregătirea proiectului, din care 0,7 mil.

dolari SUA s-au direcționat pentru implementarea proiectului-pilot, în scopul renovării sistemelor de aprovizionare cu energie termică a 5 obiecte de menire socială și 8 blocuri locative din or. Ungheni.

Scopurile componentei termice a proiectului sînt îmbunătățirea livrării agentului termic și sporirea eficienței acestuia în clădirile prioritar selectate, precum și creșterea eficienței proceselor de livrare și de consum al încălzirii. Pentru atingerea acestor scopuri, a fost acordat un credit în valoare de 19,0 mil. dolari SUA, din care s-au debursat, la 01.01.2011, mijloace în sumă de 18,2 mil. dolari SUA. Din aceste surse, au fost reabilitate sistemele de termoficare a 64 de instituții publice de menire socială cu 209 clădiri, precum și a 43 de blocuri locative.

Proiectul Energetic II a urmărit sporirea eficienței energetice la obiectele de menire socială prioritar selectate. În acest sens, investițiile au fost direcționate spre achiziționarea și instalarea cazanelor performante, a rețelilor externe de distribuție, utilizînd țevi preizolate, care minimizează pierderile de agent termic, precum și, în majoritatea cazurilor, a rețelilor interne.

CONSTATĂRILE AUDITULUI

Obiectivul auditului: Mijloacele investite în cadrul Proiectului Energetic II, la componenta termică, au fost utilizate în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate și au contribuit la atingerea indicatorilor de performanță stabiliți și la îmbunătățirea disponibilității, calității și eficienței încălzirii și alimentării cu apă caldă a clădirilor selectate?

Implementarea componentei termice a PE II, conform documentelor de aprobare a creditului investițional, urma să sporească disponibilitatea, calitatea și eficiența serviciilor de termoficare în clădirile prioritar selectate. S-a relevat că au fost realizate obiectivele proiectului privind sporirea disponibilității și calității serviciilor de termoficare. Totodată, deși în aceste scopuri au fost direcționate surse substanțiale, n-au fost întreprinse măsuri suficiente pentru sporirea eficienței energetice prin reabilitarea clădirilor. De asemenea, unele clădiri care au beneficiat de termoficare și unele componente ale sistemelor nu se utilizează, iar altele se utilizează la un grad redus. La utilizarea mijloacelor din credit nu în toate cazurile s-a ținut cont de principiile de economicitate, eficiență și eficacitate. Cele menționate condiționează: pierderi de surse energetice în urma nereabilitării clădirilor, neutilizarea capacităților instalațiilor, efectuarea unor cheltuieli ineficiente din credit, nerealizarea beneficiilor scontate de către unele sisteme de termoficare, precum și cheltuieli suplimentare ale beneficiarilor. Acestea sînt cauzate de: neelaborarea de către consiliile raionale a criteriilor de selectare a instituțiilor ce urmau a fi incluse în proiect, neselectarea celor mai optime și eficiente variante ale instalațiilor, managementul necorespunzător la consiliile raionale și monitorizarea insuficientă a implementării componentei termice.

Sursele de finanțare a componentei termice a PE

Din creditele destinate implementării PE II (45,0 mil. dolari SUA), pentru componenta termică au fost direcționate mijloace financiare în sumă de 19,0 mil. dolari SUA (42,2%), fiind semnate 18 Acorduri de refinanțare (împrumut subsidiar) între Ministerul Finanțelor și 17 consilii raionale, în sumă totală de 12,2 mil. dolari SUA. În afară de aceasta, MF a încheiat, în perioada anilor 2004-2006, cu Ministerul Sănătății și Protecției Sociale și 3 Acorduri de implementare, în sumă totală de 6,8 mil. dolari SUA.

Din sursele alocate în sumă totală de 19,0 mil. dolari SUA, la 01.01.2011, au fost debursate mijloace financiare

în sumă de 18,2 mil.dolari SUA, adică 95,8 %.

Pentru implementarea componentei termice a proiectului, au fost utilizate mijloace din trei granturi acordate de SIDA în perioada anilor 2002-2009, în sumă totală de 12,7 mil.SEK (echivalentul a circa 1,8 mil.dolari SUA). Astfel, în cadrul acestui proiect, SIDA a acordat, în anul 2002, un grant în sumă de 6,4 mil.SEK (echivalentul a 0,9 mil. dolari SUA), pentru asistență tehnică la implementarea componentei termice. Ulterior, pentru continuarea asistenței tehnice în vederea implementării componentei termice a PE II în curs de desfășurare, în baza Acordului de grant¹³ din 04.12.2003, SIDA a acordat încă 2,0 mil.SEK (echivalentul a 0,3 mil.dolari SUA). Pentru suportul extins, destinat implementării în anul 2009, SIDA a mai acordat un grant¹⁴ în sumă de 4,3 mil.SEK (echivalentul a 0,6 mil.dolari SUA), real fiind debursate mijloace financiare în sumă de 1,5 mil. SEK (echivalentul a 0,2 mil.dolari SUA).

Se remarcă că consiliile raionale sînt obligate să asigure utilizarea tuturor mijloacelor împrumutului numai în scopurile proiectului, să ramburseze împrumutul și să prezinte toată informația solicitată de Ministerul Finanțelor și Unitate cu privire la utilizarea mijloacelor împrumutului și executarea obligațiilor împrumutatului conform acordurilor.

Nu au fost elaborate de către consiliile raionale criteriile de selectare a instituțiilor ce urmează a fi incluse în proiect

După semnarea, în anul 2003, a acordului de credit destinat implementării componentei termice a PE II, Unitatea a informat consiliile raionale despre posibilitatea înaintării unor instituții pentru a fi incluse în lista preliminară a beneficiarilor PE II.

Se remarcă că consiliile raionale, fără a elabora unele criterii de selectare a instituțiilor, au prezentat Unității listele instituțiilor selectate care urmau să beneficieze de reabilitarea sistemelor de termoficare.

Misiunea de audit, ieșind la fața locului, a relevat că de îmbunătățirea aprovizionării cu agent termic au beneficiat unele instituții care dispuneau de sisteme de încălzire autonomă funcționale sau necesitau investiții suplimentare pentru punerea în funcțiune a acestora. Totodată, au beneficiat de ameliorarea sistemelor de termoficare și unele blocuri care nu se utilizează perioade îndelungate.

În contextul celor expuse, exemplificăm că:

➤ **Grădinița nr.3 din or. Anenii Noi** dispunea de centrala termică construită în perioada anilor 2006-2008 din mijloacele publice, cu valoarea de **201,8 mii lei**, care nu era pusă în funcțiune. Centrala termică, are și două cazane (anul producerii 2002), care nu au fost exploatate. Pentru punerea acesteia în funcțiune mai erau necesare mijloace în sumă de 20,0 mii lei. Cu toate acestea, au fost efectuate cheltuieli din contul creditului pentru conectarea Grădiniței nr.3 la centrala termică comună, în valoare de **896,2 mii lei**.

Se menționează că recomandarea experților Companiei de consultanță, de asemenea, a fost de a nu include în proiect Grădinița nr.3, ținîndu-se cont de faptul că aceasta dispunea de centrală termică. La momentul auditului, centrala termică construită din sursele consiliului raional nu era dată în exploatare.

În consecință, sursele investite de consiliul raional, în sumă de **201,8 mii lei**, au fost utilizate inefficient.

Imaginea nr.4

Centrala termică a Grădiniței nr. 3 din orașul Anenii Noi (exteriorul și interiorul clădirii) care nu a fost pusă în funcțiune

Sursă: Fotografii făcute de echipa de audit a Curții de Conturi

➤ **Centrul de Sănătate Publică Anenii Noi**, de asemenea, dispunea de o centrală termică autonomă, amplasată la parterul instituției (instalată în anul 1999, în același an fiind înlocuite și rețelele de distribuție a agentului termic). Cu toate acestea, din contul creditului, pentru Centrul de Sănătate Publică Anenii Noi au fost efectuate cheltuieli ce țin de instalarea punctului termic și a rețelilor externe în sumă de **750,8 mii lei**, acest fapt fiind motivat prin necesitatea reutilizării sau înlocuirii în următorii 2-3 ani a cazanelor existente. Se relevă că pentru înlocuirea cazanelor și instalarea pompelor aferente sistemului de încălzire, conform prețurilor medii de pe piață, ar fi fost necesare **110,0 mii lei**.

Astfel, în cazul menționat, au fost efectuate cheltuieli inefficiente în valoare de **640,0 mii lei**.

➤ În mod analogic s-au inclus în proiect **Centrul Medicilor de Familie și Centrul de Sănătate Publică** din orașul Taraclia, care anterior dispuneau de încălzire autonomă. Pentru conectarea acestora la centrala termică nouă, din sursele creditului, s-au efectuat cheltuieli în sume, corespunzător, de **491,7 mii lei și 394,6 mii lei**. Urmare procedurilor de audit, s-a constatat că Centrul de Sănătate Publică, deși a fost conectat la centrala termică nouă, în sezonul de încălzire 2010-2011 nu s-a folosit de serviciile acesteia, iar Centrul Medicilor de Familie, după primul sezon de încălzire, intenționează să refuze noul sistem de termoficare.

De asemenea, în anul 2008, a fost inclusă în PE II și Universitatea de Stat din orașul Taraclia, fiind efectuate cheltuieli din sursele de credit în sumă de circa **497,0 mii lei**, pentru conectarea acesteia la centrala termică nouă. De menționat că, anterior includerii în PE II, instituția dispunea de un proiect privind instalarea centralei termice autonome, pentru care au fost efectuate cheltuieli de la bugetul de stat în sumă de **150,0 mii lei**.

Se concluzionează că pentru instituțiile menționate nu au fost identificate soluții optime de utilizare eficientă a surselor creditare, nefiind justificată pe deplin necesitatea angajării surselor creditare în sumă de **2,9 mil.lei**, ținîndu-se cont și de costul de rambursare a surselor. Aceste surse puteau fi direcționate pentru reabilitarea sau instalarea sistemelor de termoficare la alte instituții, care în realitate necesitau îmbunătățire.

Recomandări consiliilor raionale:

13. La angajarea altor credite investiționale, să elaboreze criterii de selectare a instituțiilor care necesită investiții, identificînd soluțiile optime de utilizare eficientă a surselor împrumutate, precum și a bunurilor instalate.

Recomandări Centrului Medicilor de Familie și Centrului de Sănătate Publică din orașul Taraclia:

14. Să determine soluțiile optime de utilizare a sistemelor

¹³Acordul specific încheiat între Guvernul Suediei și Guvernul Republicii Moldova referitor la susținerea sectorului energetic al Republicii Moldova în anii 2006-2010 (SIDA, contribuția nr.71001672) din 28.09.2006.

¹⁴Acordul specific încheiat între Guvernul Suediei și Guvernul Republicii Moldova (SIDA, contribuția nr.71002249) din 22.04.2009.

de termoficare noi, construite din sursele creditare.

Eficiența mijloacelor investite în instalarea sistemelor de încălzire noi putea fi sporită

Unul din obiectivele Concepției privind renovarea sistemului republican de alimentare cu căldură¹⁵, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 189 din 20.02.2003, este crearea în țară a unui sistem capabil să asigure alimentarea consumatorilor cu energie termică calitativă, la prețuri cât mai mici, cu un consum specific minim de combustibil și un impact cât mai redus asupra mediului. Conform Concepției, la realizarea obiectivului menționat, politica statului urmează să se axeze pe utilizarea unor soluții eficiente propuse de specialiștii în domeniu, Guvernul urmînd să susțină soluțiile elaborate, care permit reducerea cantității de combustibil folosite pentru alimentarea cu căldură, fiind necesară elaborarea, adoptarea și asistarea financiară a programelor naționale de conservare a energiei și de implementare a tehnologiilor avansate energoeficiente.

Totodată, potrivit prevederilor Documentului de evaluare a proiectului, îmbunătățirea aprovizionării cu încălzire și apă caldă include investiții cu participarea beneficiarilor, constînd în reabilitarea eficienței energetice a exteriorului clădirilor (izolație, ferestre) și reabilitarea sistemelor interne de distribuție a încălzirii și a apei calde ale clădirilor, pentru a reduce pierderile de căldură.

Conform practicilor internaționale, soluțiile cele mai eficiente și rentabile pentru economisirea energiei termice și, corespunzător, pentru micșorarea cheltuielilor respective sînt: izolarea pereților exteriori și a acoperișului și instalarea ferestrelor de termopan, deoarece energia termică se pierde: prin geamuri - 10%; prin ușă - 15%; prin podea - 15%; prin acoperiș - 25%; și prin pereți - 35%.

Imaginea nr.5

Pierdere de energie termică în clădirile nereabilitate

Sursă: Programul de reabilitare termică aplicat la Berlin¹⁶.

În contextul celor expuse, în scopul sporirii eficienței energetice, în Documentul de evaluare a proiectului (planul de procurări¹⁷) inițial erau prevăzute mijloace în valoare de 2,5 mil.dolari SUA, pentru reabilitarea clădirilor care urmau să beneficieze de îmbunătățirea aprovizionării cu agent termic, totodată fiind prevăzută și contribuția locală pentru finanțarea acestor tipuri de lucrări. Cu toate acestea, din contul creditului, s-au efectuat astfel de lucrări doar la Grădinița nr.3 Cantemir și la Școala nr.1 Strășeni, în sumă de 60,0 mii dolari SUA.

Situația dată este cauzată de procedurile complexe stabilite de către BM pentru toate etapele procesului de achiziționare, inclusiv față de ofertanți. Ca urmare, la procedurile de achiziție organizate în anul 2004, pentru 4 loturi, s-au prezentat ofertanți doar pentru două loturi, în

cadru cărora au fost atribuite 2 contracte, care prevedeau reabilitarea clădirilor Grădiniței nr.3 Cantemir și a Școlii nr. 1 Strășeni.

Ținîndu-se cont de situația creată, la etapa negocierii acordării suplimentare a creditului, destinat integral implementării componente termice (anul 2008)¹⁸, nu au fost prevăzute mijloace din credit pentru reabilitarea termică a clădirilor.

Luîndu-se în considerare faptul că majoritatea consiliilor raionale nu dispuneau de surse financiare destinate reabilitării clădirilor, la momentul instalării sistemelor de termoficare clădirile nu au fost reabilitate.

Imaginea nr. 6

Clădirea școlii „Ștefan Vodă”
(blocul atelierului)

Imaginea nr. 7

Clădirea școlii „D. Cantemir”
or. Ștefan Vodă

Sursă: Fotografii făcute de echipa de audit a Curții de Conturi

Se remarcă că, în cazul în care clădirile incluse în proiect ar fi fost reabilitate termic, era posibilă și instalarea unor centrale termice de o capacitate mai mică, ceea ce ar fi generat economia surselor creditare la achiziționarea acestora, precum și, ulterior, în procesul de utilizare a sistemelor, economisirea atît a surselor energetice, cît și a mijloacelor financiare.

În consecință, în clădirile nereabilitate, pentru a asigura confortul termic necesar, consumurile de energie sînt mai mari, iar instituțiile suportă cheltuieli suplimentare.

Notă: După instalarea sistemelor de termoficare, unele instituții, în limita alocațiilor prevăzute în devizele de cheltuieli, au efectuat lucrări de reabilitare termică a clădirilor.

Recomandări consiliilor raionale:

15. Să prevadă în bugetul instituțiilor, în limita posibilităților, mijloace financiare pentru reabilitarea clădirilor în care au fost instalate stații termice noi, în scopul sporirii eficienței energetice și economisirii surselor.

Realizarea indicatorilor de performanță

Indicatorii-cheie de performanță au fost stabiliți în vederea evaluării măsurii în care proiectul atinge scopurile sale specifice și obiectivul de dezvoltare ce ține de îmbunătățirea disponibilității, calității și eficienței încălzirii în clădirile publice prioritar selectate.

Scopurile specifice care urmau a fi realizate în urma implementării eficiente a componente termice sînt:

➤ **creșterea disponibilității încălzirii în instituțiile sociale de importanță majoră și în clădirile rezidențiale;**

➤ **creșterea eficienței proceselor de livrare și consum al încălzirii** (prin îmbunătățirea eficienței termice, reducerea semnificativă a pierderilor, datorită folosirii tehnologiilor moderne cu performanță înaltă și mecanisme de reglare autonomă).

Indicatorii-cheie de performanță pentru componenta termică au fost elaborați de către RM, negociați¹⁹ cu BM și incluși în Documentul de evaluare a proiectului²⁰. Astfel, potrivit acestuia, **pentru componenta termică a PE II, au**

¹⁵Hotărârea Guvernului nr.189 din 20.02.2003 „Despre aprobarea Concepției privind renovarea sistemului republican de alimentare cu căldură”.

¹⁷Anexa nr.6 „Aranjamente de procurări și debursări” la Documentul de elaborare a proiectului pentru creditul propus Republicii Moldova în valoare de 25,7 mil.DTS pentru implementarea Proiectului Energetic II, întocmit la 30 octombrie 2003.

¹⁸Memorandumul Băncii Mondiale din 17.10.2008.

¹⁹Memorandumul Băncii Mondiale din 16 mai 2002.

²⁰Documentul de evaluare a Creditului propus Republicii Moldova pentru Proiectul Energetic II, din 30.10.2003, elaborat de către experții Băncii Mondiale.

fost stabiliți 2 indicatori de performanță ai impactului și 3 indicatori ai rezultatului.

Potrivit acordurilor de credit, RM, în calitate de împrumutat, urmează să mențină politicile și procedurile adecvate, care îi vor permite să monitorizeze și să evalueze continuu, în conformitate cu indicatorii acceptabili pentru AID, implementarea Proiectului și atingerea obiectivelor acestuia. Conform prescripțiilor Hotărârii Guvernului nr.1276 din 21.12.2000, una din sarcinile Unității este de a evalua și a monitoriza performanțele proiectelor. De asemenea, și în Documentul de evaluare a proiectului este prevăzut că Unitatea monitorizează progresul implementării proiectului în baza indicatorilor de performanță stabiliți.

Urmare aplicării procedurilor de audit, s-a relevat că în perioada implementării proiectului (anii 2004-2010), Unitatea a monitorizat un indicator al impactului și cei trei indicatori ai rezultatului, iar aprecierea unuia dintre indicatori se poate efectua doar teoretic (subiect desfășurat în continuare).

Realizarea indicatorilor de performanță ai impactului:

- **Sporirea disponibilității serviciilor de încălzire în clădirile selectate, de la 0-30 zile până la 120 zile pe an, în timpul sezonului de încălzire.**

Indicatorul respectiv reflectă realizarea subobiectivului aferent disponibilității încălzirii calitative în instituțiile prioritar selectate.

Analiza rapoartelor²¹ prezentate BM și ME de către Unitate relevă că instalarea centralelor termice autonome noi și reabilitarea sistemelor au permis realizarea indicatorului respectiv pentru fiecare din obiectele finalizate, deoarece aprovizionarea cu agent termic și, după caz, cu apă caldă este posibilă pe parcursul întregului an, conectarea la serviciile de termoficare fiind la dispoziția beneficiarului.

Valoarea-țintă a fost stabilită în baza datelor sondajelor sociale incluse în raportul²² întocmit în anul 2000 de către expertul contractat de către BM. De menționat că, conform normelor în vigoare²³, durata medie a perioadei de încălzire pentru Republica Moldova este de 162 zile. Astfel, valoarea-țintă a indicatorului menționat a fost stabilită sub nivelul cerințelor normative. Mai mult decât atât, specificul sistemelor de termoficare autonome este asigurarea disponibilității agentului termic la discreția gestionarului pe întreaga perioadă a anului.

Se remarcă, ca un risc, că lipsa surselor financiare la instituțiile publice gestionare ale sistemelor de termoficare, aprobate la articolul „Energia termică”, afectează disponibilitatea serviciilor calitative de încălzire pentru perioada stabilită.

- **Consumul energiei termice specifice (încălzirea spațiilor) în clădirile reabilite [W/m²] înainte și după implementarea proiectului, în condițiile designului (temperatura în interiorul clădirii +18°, C/afara – 16° C); economii de circa 30%.**

Indicatorul respectiv urma să reflecte realizarea subobiectivului aferent calității și eficienței încălzirii după implementarea proiectului în instituțiile prioritar selectate.

Economiile de 30% reprezintă expresia financiară a reducerii consumurilor de combustibil și a cheltuielilor de întreținere a sistemelor, fiind influențate pozitiv și de beneficiile financiare obținute de la Fondul de Carbon pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Deși Unitatea solicită și acumulează informația respectivă (consumul resurselor energetice și combustibilului atât cantitativ, cât și valoric, cheltuielile de mentenanță a sistemelor de termoficare noi), până la momentul actual nu au fost calculate și generalizate economiile obținute din perspectiva evaluării realizării indica-

torului respectiv nici pentru sistemele de termoficare instalate în perioada anilor 2004-2006.

În anul 2010, experții Companiei de consultanță, în Raportul privind impactul asupra mediului²⁴, au inclus un tabel, în care este prezentat consumul specific înainte și după implementarea proiectului. Aprecierii nivelului de realizare a indicatorului se efectuează în baza unor calcule estimative fundamentate pe experiența anterioară a experților, fapt ce implică o oarecare marjă de eroare, precum și induce riscul aprecierii neobiective a realizării acestui indicator. Din aceste considerente, echipa de audit concluzionează că, din cauza complexității, acest indicator poate fi evaluat doar teoretic.

Evaluarea realizării indicatorului respectiv, conform relațiilor responsabililor de la Unitate, va fi evaluată după încheierea proiectului.

Indicatorii rezultatului:

- **Numărul clădirilor incluse în proiect.**

Au fost stabilite 127 clădiri beneficiare. În cadrul componentei termice, de reabilitarea sistemelor de termoficare au beneficiat **64 de instituții de menire socială și 43 de blocuri locative** (în total, **252 de clădiri**), astfel indicatorul menționat fiind realizat.

- **Numărul de studenți, cadre didactice și copii din învățământ care beneficiază de încălzire calitativă pe parcursul a 120 de zile în timpul sezonului de încălzire.**

În cadrul componentei termice a PE II, s-a preconizat că de îmbunătățirea încălzirii calitative și eficiente vor beneficia 13,2 mii de elevi, profesori din școli și copii din grădinițe. Indicatorul menționat a fost realizat, beneficiind de încălzire la necesitate și, după caz, de apă caldă pe parcursul anului 27,0 mii de profesori, elevi și copii.

- **Numărul de pacienți internați, personalul medical și ambulatoriu, care beneficiază de încălzire calitativă pe parcursul a 120 de zile, sau în timpul sezonului de încălzire.**

Valoarea-țintă a indicatorului la finalizarea proiectului a fost de 1,2 mil. persoane. Potrivit datelor preluate din informația misiunii de supraveghere a BM, numărul de pacienți, inclusiv deserviți în policlinică, precum și al personalului medical care beneficiază pe an de încălzire calitativă și eficientă este de 2,0 mil. de persoane, indicatorul respectiv fiind realizat. Depășirea valorii-țintă se datorează faptului că în proiect inițial se preconiza includerea obiectelor de menire socială din raioane, ulterior fiind incluși și pacienții instituțiilor medico-sanitare publice (Spitalul Clinic Republican și Institutul Oncologic).

Recomandări Unității:

16. *Să întreprindă măsurile de rigoare în vederea urgentării procesului de colectare și generalizare a datelor necesare pentru evaluarea indicatorului de performanță „Consumul energiei termice specifice (încălzirea spațiilor) în clădirile reabilite [W/m²] înainte și după implementarea proiectului, în condițiile designului (temperatura în interiorul clădirii +18°, C/afara – 16° C); economii de circa 30% până la finele implementării PE II.*

La unele instituții de același tip au fost proiectate sarcini termice diferite, care au determinat dimensionarea diferențiată a capacităților centralelor termice

În urma acțiunilor de audit la fața locului, s-a constatat că, în perioada anilor 2004-2006, la centralele termice ale instituțiilor incluse în proiect se instalau, de regulă, câte două cazane destinate producerii agentului termic și, după caz, a apei calde menajere, pe cînd în perioada anilor 2007-2011 la centralele termice se instalau câte 3 cazane. Verificările la

²¹Rapoartele de progres prezentate trimestrial Băncii Mondiale de către Unitatea pentru monitorizarea și implementarea proiectelor în domeniul energiei.

²²Raportul de evaluare socială a încălzirii și utilităților publice în Republica Moldova din septembrie 2000.

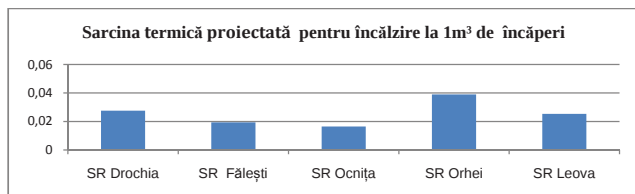
²³Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la furnizarea și utilizarea energiei termice” nr.434 din 09.04.1998; SNIP 23-01-99.

²⁴Raportul privind impactul asupra mediului pentru PE II din 19.03.2010, întocmit de experții Companiei de consultanță FVB din 19.03.2010.

fața locului au relevat că, din cele trei cazane instalate, unul, de regulă, nu funcționa, fiind de rezervă.

Analiza comparativă a sarcinilor proiectate a relevat că pentru clădirile incluse în proiect capacitățile centralelor termice proiectate diferă:

Diagrama nr. 1

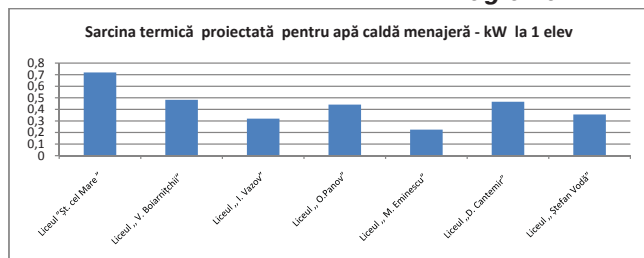

Sursă: Informațiile prezentate de către IMSP

Datele din Diagramă relevă că sarcina termică minimală pentru încălzirea 1 m³ al încăperilor este de 0,016 – la Spitalul raional Ocnița, și maximală de 0,038 – la Spitalul raional Orhei, sau de 2,4 ori mai mare. Acest fapt a influențat prețul de cost al sistemelor de termoficare, generând cheltuieli suplimentare din mijloacele creditului pentru achiziționarea și instalarea acestora, totodată determinând și un grad scăzut de utilizare a capacităților centralelor termice instalate.

Se remarcă că capacitățile termice au fost calculate de către instituțiile de proiectare în baza informațiilor privind sarcinile termice pe obiecte, elaborate de către consultanții locali, ulterior proiectele fiind expertizate de către Direcția verificare și expertizare a proiectelor de construcții din cadrul Agenției pentru Dezvoltare Regională fără obiecții. De asemenea, s-a constatat că la instituțiile preșcolare și școlare au fost proiectate sarcini diferite pentru apă caldă la un elev/copil, deși cantitatea necesară de apă caldă a fost stabilită în baza aceluiași standarde și norme de proiectare.

Diagrama nr. 2

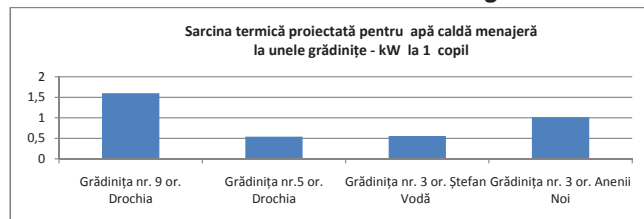

Sursă: Informațiile prezentate de către instituțiile respective

Datele din Diagramă denotă că sarcinile termice proiectate pentru apă caldă la un elev variază de la 0,44 (Liceul „Mihai Eminescu” din or. Anenii Noi) până la 0,72 (Liceul „Ștefan cel Mare” din or. Drochia), ceea ce reprezintă o sarcină proiectată de 1,6 ori mai mare.

S-a constatat, de asemenea, că și sarcina termică proiectată pentru apă caldă menajeră ce revine unui copil la unele grădinițe este diferită.

Diagrama nr. 3

Sursă: Informațiile prezentate de către instituțiile respective

Datele prezentate în Diagramă denotă că sarcina termică proiectată pentru apă caldă la un elev variază între 0,53 (Grădinița nr. 5 din or. Drochia) și 1,01 (Grădinița nr. 9 din aceeași localitate), ceea ce în raport reprezintă o sarcină de 2 ori mai mare. Acest fapt a generat costuri suplimentare la

achiziționarea și instalarea utilajului necesar pentru producerea apei calde menajere.

Totodată, în unele instituții gradul de utilizare a capacităților instalate atât pentru încălzire, cât și pentru apă caldă este redus. Se remarcă că, potrivit concluziei expertului în audit energetic, doctor în tehnică, puterile termice, îndeosebi pentru apă caldă menajeră, sînt supradimensionate, aceasta fiind și una din cauzele utilizării reduse a capacității instalațiilor.

Se menționează, de asemenea, că capacitățile respective sînt calculate ținîndu-se cont atât de suprafețele instituțiilor (inclusiv cele neutilizate), cât și de numărul de elevi conform proiectului, însă, în realitate, completarea cu elevi a instituțiilor de învățămînt este la un nivel scăzut. Ca urmare, în unele instituții nu sînt utilizate eficient suprafețele încălzite, instituțiile suportînd cheltuieli, care nu au acoperire financiară, ținîndu-se cont de faptul că cheltuielile pentru întreținerea instituțiilor sînt stabilite reieșind din numărul de elevi înmatriculați. Din aceeași cauză, și capacitățile termice pentru apă caldă nu sînt utilizate la nivelul stabilit. În acest context, se exemplifică că nivelul mediu de completare cu elevi a capacităților de proiect la 10 instituții școlare incluse în PE II este de **46,3%**, inclusiv pentru 4 licee indicele dat este mai mic de 35%, ceea ce influențează și gradul de utilizare a capacităților instalate.

Recomandări consiliilor raionale:

17. Să întreprindă măsuri de utilizare eficientă a suprafețelor instituțiilor de învățămînt, inclusiv privind optimizarea cheltuielilor destinate întreținerii acestora.

Investițiile efectuate în sistemele de termoficare ale unor instituții nu aduc beneficiile scontate

Misiunea de audit a constatat că, datorită managementului necorespunzător al unor instituții care au beneficiat de reabilitarea sistemelor de termoficare, lipsei mijloacelor financiare necesare pentru reparația clădirilor, precum și pentru acoperirea cheltuielilor legate de achiziționarea surselor de termoficare, nu se utilizează eficient atât spațiile, cât și utilajul instalat, în rezultat acesta, aflîndu-se în condiții nefavorabile, se deteriorează. Totodată, bugetul suportă cheltuieli pentru achitarea creditelor și a dobînzilor aferente, iar pentru o parte din utilajul instalat și neutilizat se calculează și uzura.

În contextul celor expuse, se exemplifică că:

➤ **Blocul atelierului Liceului „Ștefan Vodă”** nu se utilizează din anul 2005, deoarece necesita investiții substanțiale pentru reparația capitală. Cu toate acestea, blocul a fost inclus în proiect și s-au efectuat cheltuieli, în anul 2010, în sumă de **300,0 mii lei**, pentru instalarea punctului termic și a rețelelor acestuia, utilajul nefiind utilizat.

➤ În aceeași ordine de idei, **Blocul C al Liceului „Boianitchii”** din orașul Drochia a fost inclus în proiect în anul 2009, deși nu era și nu este exploatat, necesitînd reparații capitale. Valoarea mijloacelor investite pentru conectarea blocului menționat la centrala termică constituie **373,0 mii lei**.

➤ Deși **Blocul curativ 2 al Spitalului raional Leova** nu era utilizat de la începutul anilor 2000 și necesita reparație capitală, acesta a fost inclus în proiect în anul 2005, fără a fi reparat, fiind utilizate surse creditare în sumă de **402,2 mii lei** pentru instalarea punctului termic și a rețelelor externe de distribuție.

➤ Pe parcursul a mai mult de 5 ani de la instalarea sistemelor termice noi (anul 2006), la **Grădinița nr. 10 din orașul Fălești** nu se utilizează un bloc cu suprafața totală de **1330 m²**, pentru care au fost efectuate investiții în valoare de **312,0 mii lei**.

➤ Punctele termice individuale cu valoarea de **150,4 mii lei**, destinate **blocurilor Bibliotecii și Centrului de creație din or. Fălești**, nu se utilizează pe parcursul a mai mult de 4 ani, blocurile menționate fiind asigurate cu agent termic prin conectarea directă la centrala termică,

fără utilizarea punctelor termice respective.

Ținându-se cont de faptul că punctele termice nu sînt utilizate, se pune la îndoială necesitatea angajării creditului în vederea instalării acestora, luîndu-se în calcul faptul că creditul urmează a fi rambursat, inclusiv dobînda calculată.

➤ În majoritatea instituțiilor vizitate, sistemele de producere a apei calde se utilizează la un nivel redus, cauzele fiind lipsa surselor financiare pentru achitarea serviciilor respective și lipsa sau starea deplorabilă a rețelilor interne de distribuție a apei calde la unele instituții, astfel capacitățile sistemelor instalate în acest scop fiind utilizate neficient.

N-au fost alese cele mai optimale și eficiente variante ale instalațiilor, care ar fi generat economii ale surselor creditare

➤ Pentru implementarea componentei termice a PE II, îmbunătățirea alimentării cu energie termică a 4 instituții medico-sanitare publice (Spitalul Clinic Republican, Institutul de Cardiologie, Institutul Oncologic și Centrul pentru Plasarea și Reabilitarea Copiilor de Vîrstă Fragedă), MF a încheiat cu Ministerul Sănătății, în anul 2005, un acord privind alocarea mijloacelor financiare în sumă de 3,3 mil. dolari SUA.

În urma acțiunilor de audit întreprinse, s-a relevat că au fost utilizate ineficient mijloace în sumă de **2,9 mil. lei** pentru achiziționarea și instalarea cazanelor de aburi. Conform probelor obținute în cadrul auditului, cele 4 instituții subordonate Ministerului Sănătății, incluse în PE II, în anul 2004, au înaintat demersuri Ministerului Sănătății, solicitînd instalarea unor centrale termice autonome, care ar produce încălzire, apă caldă și abur tehnologic. Necesitatea instalării centralelor autonome era justificată prin faptul că, începînd cu anii 1996-1997, S.A. „Termocom” nu mai livra acestora apă caldă menajeră, iar încălzirea clădirilor se începea toamna tîrziu și se sîta primăvara devreme, din care cauză temperatura în încăperile spitalelor și ale Centrului pentru Plasarea și Reabilitarea Copiilor de Vîrstă Fragedă era sub normele stabilite. Rețelele interne și externe de distribuție ale Spitalului Clinic Republican și Institutului Oncologic erau deteriorate și necesitau a fi înlocuite.

Comisia guvernamentală, analizînd solicitările instituțiilor și argumentele aduse de S.A. „Termocom”, care era împotriva debransării de la încălzirea centralizată a instituțiilor nominalizate (a celor mai mari consumatori ai Centralei termice „Sud”, din sectorul „Malina Mică”, deoarece aceasta condiționa creșterea bruscă a tarifelor pentru consumatorii particulari), a decis că prioritară pentru instituțiile respective este asigurarea cu apă caldă și abur, iar pentru Spitalul Clinic Republican și Institutul Oncologic este necesară și înlocuirea rețelilor externe și sistemelor interne de distribuție. Comisia a propus instalarea la Spitalul Clinic Republican (inclusiv Institutul de Cardiologie), Institutul Oncologic și la Centrul pentru Plasarea și Reabilitarea Copiilor de Vîrstă Fragedă a 3 centrale termice cu cazane de aburi pentru producerea apei calde și a aburului în scopuri tehnologice.

Tot din sursele creditare, la Spitalul Clinic Republican și Institutul Oncologic au fost înlocuite rețelele interne de distribuție.

Varianta instalării a 2 centrale termice dotate cu cazane de abur pentru Spitalul Clinic Republican și Institutul Oncologic a fost găsită cea mai optimală în baza studiului de fezabilitate realizat de către experții Companiei de consultanță, decizia finală fiind luată de către Comitetul de Supraveghere al Unității la 11.03.2005.

Centralele termice ale Spitalului Clinic Republican și Institutului Oncologic, dotate cu cîte 3 cazane de abur, au fost prevăzute în scopul producerii aburului pentru necesități

tehnologice (spălătorii și sterilizare) și apei calde menajere, precum și pentru a servi ca rezervă de alimentare cu agent termic pentru încălzire.

Potrivit mențiunilor experților care au asistat misiunea de audit, pierderile specifice de energie la transformarea aburului în agent termic și apă caldă sînt de 1,5 ori mai mari decît în cazul cazanelor de apă, generînd corespunzător consumuri și cheltuieli mai mari. Cazanele de abur se instalează numai dacă este necesar aburul pentru consumatorii tehnologici, sau pentru deservirea gospodăriei de păcură (cînd cazanele ard păcura), și sînt mai costisitoare decît cele de apă fierbinte, necesitînd surse suplimentare la deservire, precum și mai periculoase în exploatare.

Instituțiile menționate utilizează în scopuri tehnologice doar 20% din capacitățile cazanelor pentru producerea aburului (Spitalul Clinic Republican – numai pentru sterilizare, iar Institutul Oncologic – pentru spălătorie și sterilizare), iar restul – pentru producerea apei calde și, după caz, încălzire de rezervă. Atît în opinia experților, cît și a șefilor serviciilor tehnice de la instituții, cea mai optimală variantă ar fi fost instalarea a cîte un cazan cu capacitatea de cel mult 2 tone aburi/oră și a cîte 2 cazane de apă pentru producerea apei calde și a încălzirii de rezervă.

Se remarcă că aprecierea incorectă a tipului cazanelor (inclusiv a procesului de transformare a aburului în agent termic și apă caldă menajeră) a implicat costuri suplimentare pentru achiziționarea cazanelor de aburi și a utilajelor aferente, care sînt mai costisitoare față de cele de apă, precum și consumuri excesive de energie.

*În condițiile în care, pentru a asigura necesarul de abur tehnologic la centralele termice ale Spitalului Clinic Republican și Institutului Oncologic, se instalau cîte un cazan de aburi, iar pentru producerea apei calde și a agentului termic de rezervă - cîte două cazane de apă de aceeași capacitate, din sursele creditului destinat implementării PE II puteau fi economisite mijloace financiare în sumă de **2,9 mil.lei**, numai din diferența de prețuri ale cazanelor, iar ținînd cont de faptul că cazanele de aburi înregistrează consumuri de gaze mai mari, puteau fi economisite surse și din micșorarea consumurilor.*

Se denotă că centrala termică a Spitalului Clinic Republican (dată în exploatare în anul 2008) a fost prevăzută și pentru aprovizionarea cu aburi în scopuri tehnologice și cu apă caldă menajeră a Clinicii Institutului de Cardiologie. În scopul conectării acesteia la centrala termică respectivă, din sursele creditului au fost efectuate cheltuieli în sumă de **1,4 mil.lei**, pentru instalarea rețelilor externe de distribuție și a punctului termic individual. Utilajul respectiv practic nu a fost utilizat, din cauza că Institutul de Cardiologie a refuzat, încă de la etapa inițială, primirea aburului pentru producerea apei calde menajere, deoarece prețul acesteia este de circa 2,5 ori mai mare față de prețul apei încălzite la boilerile electrice de care dispunea institutul. În consecință, Institutul de Cardiologie obține anual economii de mijloace financiare de circa **0,8 mil.lei**.

➤ De asemenea, **Azilul pentru persoanele cu dezabilități în etate din or.Leova**, amplasat într-un bloc al Spitalului raional Leova, care a fost asigurat cu agent termic de la centrala acestuia în perioada anilor 2005-2007, a refuzat serviciile respective, deoarece spitalul, în scopuri de economie, începea sezonul de încălzire tîrziu și îl sîta devreme, precum și din motivul lipsei apei calde menajere.

Se remarcă că pentru reabilitarea sistemului de termoficare a Azilului au fost utilizate ineficient surse creditare în sumă de **214,3 mii lei**, care sînt rambursate de către Consiliul raional Leova, inclusiv dobînda calculată, iar Consiliul raional a mai efectuat cheltuieli suplimentare pentru instalarea încălzirii autonome în blocul Azilului în

sumă de **43,1 mii lei**.

➤ În scopul aprovizionării cu agent termic a 33 de apartamente din or. Ștefan Vodă (din 56 de apartamente amplasate în 2 blocuri de locuit, 23 apartamente dispuneau de încălzire autonomă), incluse în PE II, au fost prevăzute surse din credit în sumă de 1,8 mil. lei, ceea ce, în medie, constituie cîte 55,0 mii lei pentru fiecare apartament, nefiind prevăzută înlocuirea sistemelor interne de aprovizionare cu încălzire și apă caldă.

Se remarcă că consiliul raional n-a ținut cont de faptul că un număr impunător de apartamente dispunea de încălzire autonomă și că puteau fi instalate cazane autonome și în celelalte apartamente (prețul de piață al cărora este de circa 16,0 mii lei). Astfel, în cazul luării deciziei de către consiliul raional privind implementarea ultimei opțiuni, din sursele creditare s-ar fi putut economisi circa **1,0 mil. lei** (fără a fi luate în calcul și dobînzile aferente).

Deficiențele în funcționarea sistemelor de încălzire au generat cheltuieli suplimentare beneficiarilor

➤ Numai după 4 sezoane de exploatare, un cazan instalat (în anul 2005) din sursele creditare la Spitalul raional Leova s-a defectat și nu mai poate fi exploatat. Astfel, investiția din credit în valoare de circa **170,0 mii lei**, destinată procurării și instalării cazanului respectiv, termenul de exploatare a căruia este de cel puțin 10 ani, n-a adus beneficiile scontate. Nefiind stabilită cauza și fără a fi calculată uzura, bunul a fost scos din uz. În luna septembrie 2010, din sursele consiliului raional a fost procurat și instalat un cazan nou, în schimbul celui defectat, pentru care s-au efectuat cheltuieli în sumă de **183,9 mii lei**.

Pentru funcționarea corespunzătoare a sistemului de termoficare respectiv, era necesară instalarea unui punct termic suplimentar, astfel Spitalul raional Leova, în anul 2009, fiind nevoit să contracteze proiectarea și instalarea unui punct termic suplimentar, pentru care au fost efectuate cheltuieli în sumă de **291,1 mii lei**, inclusiv din contul Consiliului raional Leova – **256,3 mii lei**, și din sursele proprii – de **34,8 mii. lei**.

În acest context, sursele creditare în sumă de 170,0 mii lei au fost utilizate ineficient, iar ținînd cont de dobînda aferentă (25,5 mii lei), suma totală utilizată ineficient constituie 195,5 mii lei. Concomitent, din contul bugetului public național, pentru înlăturarea deficiențelor din sistemul de încălzire au fost cheltuite suplimentar mijloace în sumă totală de 475,0 mii lei.

➤ Consorțiul condus de S.A. „Horus”, care era responsabil de instalarea centralelor termice în anul 2008 la Spitalul Clinic Republican și la Institutul Oncologic, nu și-a îndeplinit corespunzător obligațiile contractuale, centralele termice nefiind testate și puse în exploatare utilă în termenele stabilite de contract. S.A. „Horus” a refuzat să execute lucrările restante și să remedieze defecțiunile depistate în perioada de garanție, din cauza că Unitatea a aplicat, în temeiul clauzelor contractuale, sancțiuni pentru nefinalizarea în termen a lucrărilor, prin reținerea ultimei plăți în mărime de 10% din valoarea contractului, ceea ce a constituit 106,8 mii euro și 96,9 mii USD.

Din aceste considerente, instituțiile au fost nevoite să contracteze lucrările respective cu alți executori, achitînd din cont propriu mijloace financiare în sumă de **390,3 mii lei**. Se remarcă că Unitatea a informat MS despre necesitatea activării garanției bancare, în scopul acoperirii cheltuielilor

care urmau a fi suportate, însă acesta nu a întreprins măsurile de rigoare.

Sedintele Comitetului de supraveghere al Unității nu au avut un caracter regulat

Potrivit pct.16 și pct.22¹ din Hotărîrea nr.1276 din 21.12.2000, **Comitetul de supraveghere este responsabil de:** promovarea politicii și principiilor generale care reglementează activitatea Unității; examinarea și aprobarea rapoartelor semestriale și anuale ale Unității privind evaluarea implementării proiectelor și a dărilor de seamă ale directorului Unității; direcționarea generală a implementării proiectului; apărarea intereselor beneficiarilor de proiect; asigurarea transparenței la utilizarea fondurilor. Sedintele Comitetului de supraveghere se convoacă cel puțin o dată în semestru.

Analiza proceselor-verbale ale Comitetului de supraveghere au relevat faptul că, în perioada implementării PE II, sedintele Comitetului nu au avut caracter regulat, acesta întrunindu-se în 7 ani de 8 ori, iar în anii 2006, 2007 și 2009 n-au avut loc astfel de sedințe, astfel Comitetul neexecutîndu-și responsabilitățile de supraveghere a Unității. Nici în una din sedintele desfășurate n-au fost examinate și aprobate rapoartele semestriale și anuale ale Unității privind evaluarea implementării proiectelor, precum și dările de seamă ale directorului Unității. Ca urmare, n-a fost asigurat un control permanent asupra utilizării eficiente a mijloacelor creditului și monitorizării implementării Proiectului Energetic II.

Managerii de proiect n-au monitorizat corespunzător implementarea contractelor

Potrivit ACD²⁵, municipiile-participante (beneficiarii) desemnează managerul proiectului, cu termenii de referință, calificările și experiența acceptabile pentru AID, care este responsabil de administrarea activităților ce urmează a fi îndeplinite la Partea B a Proiectului. Condițiile generale ale contractelor încheiate în cadrul PE II, conform normelor stabilite de BM, stipulează că în atribuțiile managerului de proiect intră verificarea și coordonarea documentației de proiect, precum și verificarea executării și recepționării lucrărilor.

Misiunea de audit a relevat că la unele dintre obiectele de menire socială vizitate nu a fost respectată procedura de acceptare a lucrărilor, certificatele de finalizare a lucrărilor fiind semnate fără efectuarea inspecției de rigoare, fapt confirmat de depistarea la fața locului a abaterilor de la documentația de proiect pe componenta termomecanică. Cauza acceptării lucrărilor nefinalizate se datorează: **(i) calificării neadecvate a unor manageri de proiect; (ii) lipsei unor contracte de executare a lucrărilor în limba oficială (inclusiv în perioada anilor 2009-2011); și (iii) executării necorespunzătoare a obligațiilor stabilite.**

Astfel, din cei 11 manageri de proiect numiți pentru monitorizarea implementării proiectului la instituțiile supuse auditului, 3 nu dețin calificarea necesară.

Se relevă faptul că contractele de executare a lucrărilor au fost prezentate beneficiarilor în limba engleză, fapt care, în unele cazuri, nu a permis managerilor de proiect cunoașterea exhaustivă a drepturilor și îndatoririlor acestora.

E necesar de menționat că la obiectele de menire socială a 5 raioane din cele 9 vizitate, au fost depistate abateri de la executarea lucrărilor potrivit documentației de proiect, deși certificatele de finalizare a lucrărilor erau semnate de către managerii de proiect. În acest context, exemplificăm că:

➤ centralele termice de la: Liceele „V.Boiarnițchii” și „Ștefan cel Mare” din or.Drochia, precum și cele instalate la Grădinița nr.3 și Liceul „Ștefan Vodă” au fost puse în

²⁵Punctul 1 al Părții C „Condițiile pentru implementare” din Acordul de credit pentru dezvoltare (Proiectul Energetic II) dintre Guvernul Republicii Moldova și Asociația Internațională de Dezvoltare, semnat la 04 decembrie 2003. Creditul 3833 MD.

exploatare fără sisteme antiincendiu;

➤ la centrala termică a Liceului „Ștefan cel Mare” din or.Drochia nu a fost construit grupul sanitar prevăzut de proiect;

➤ la centrala termică a Liceului „I.Vazov” din or.Taraclia și la centrala veche a Spitalului raional Drochia nu au fost instalate sistemele de încălzire;

➤ la centralele termice ale Spitalului raional Leova și Liceului „L.Tolstoi”, date în exploatare în anul 2005, lipsesc contoarele termice;

➤ la majoritatea instituțiilor contoarele termice au fost instalate după darea în exploatare a centralelor termice;

➤ la unele puncte termice nu au fost instalate sistemele de ventilare prevăzute de proiect;

➤ la punctele termice ale unor instituții nu au fost livrate, instalate sau lipseau pompe de drenaj, de alimentare pe linia de adaos și de recirculare: or.Taraclia – 5 pompe (livrate la 06.09.2011, după vizita misiunii de audit); or.Ștefan Vodă – 6 pompe; or.Anenii Noi – 8 pompe (livrate la 30.06.2011, după vizita misiunii de audit);

➤ la unele din obiectele vizitate lipsesc ventile, presostate, supape de siguranță, atenuatoare de vibrații etc.

Se relevă că managerii de proiect au acceptat sistemele de termoficare fără a documenta și a cere de la antreprenori să înlăture deficiențele, fapt ce a generat, în unele cazuri, achitarea integrală a sumelor contractate, fără ca antreprenorii să-și execute unele obligațiuni contractuale, prin ce consiliile raionale n-au contribuit pe deplin la asigurarea fiabilității sistemelor de termoficare.

Recomandări consiliilor raionale:

18. *Să instituie o comisie care să verifice lucrările executate în corespundere cu documentația de proiect coordonată, în scopul depistării neajunsurilor, și să ceară de la antreprenor remedierea tuturor deficiențelor constatate.*

Recomandări Unității:

19. *Să întreprindă măsurile de rigoare în vederea traducerii contractelor care sînt în stadiu de executare, în scopul cunoașterii de către managerii de proiect a drepturilor și obligațiilor acestora.*

Înregistrarea în evidența contabilă a creditului și a bunurilor instalate din sursele creditare s-a efectuat cu nerespectarea cadrului legal

Legea contabilității²⁶ interzice deținerea activelor și surselor fără reflectarea acestora în contabilitate.

În cadrul auditului s-a relevat că:

➤ mijloacele împrumutate de către 7 consilii raionale pentru implementarea componentei termice a PE II, în sumă de **90,1 mil. lei (Orhei - 7,9 mil. lei, Ocnița - 8,6 mil. lei, Cantemir - 3,7 mil. lei, Taraclia - 14,6 mil. lei, Anenii Noi - 13,3 mil. lei, Drochia - 27,7 mil. lei, Ștefan Vodă - 14,3 mil. lei)**, sînt înregistrate numai în evidența contabilă a Direcțiilor generale finanțe ale consiliilor raionale, nefiind reflectate în evidența Aparatelor președinților raioanelor, sau, după caz, a primăriilor orașelor. Ultimele n-au reflectat în evidență bunurile și lucrările executate din mijloacele creditului pe parcursul recepționării acestora de către managerii de proiect, urmare acestui fapt nefiind formată corespunzător valoarea mijloacelor fixe. În consecință, sistemele de termoficare instalate din contul creditului n-au fost transmise și înregistrate corespunzător în evidența gestionarilor, totodată necalculându-se corect uzura. Dobînzile achitate nu sînt atribuite la valoarea mijloacelor fixe achiziționate și instalate din contul creditului. Bunurile intrate din credit și transmise în gestiune economică

entităților n-au fost depuse în capitalul social al acestora, respectiv nefiind majorată cota de participare a autorităților locale fondatoare.

➤ MS, Aparatele președinților raioanelor și primăriile care au beneficiat de împrumuturi nu au respectat cadrul normativ²⁷ ce ține de reflectarea în evidența contabilă a mijloacelor fixe achiziționate și instalate din contul creditului. Bunurile intrate din sursele creditare urmau a fi înregistrate prin formarea obiectelor de inventar separate pentru centralele termice, precum și pentru rețelele externe de distribuție, iar valoarea rețelilor interne și punctelor termice individuale urma a fi reflectată la majorarea valorii clădirilor în care au fost instalate. De regulă, suma totală a investițiilor s-a înregistrat la un singur obiect de inventar – centrala termică. În mod similar, în valoarea de intrare a clădirii centralei termice a Institutului Oncologic au fost incluse cheltuielile de montare, instalare, transport ale tuturor obiectelor de inventar, în consecință, valoarea de intrare a acesteia fiind neîntemeiat majorată cu 9,0 mil. lei. De asemenea, suma de 583,4 mii lei aferentă cheltuielilor de transport, asigurare, instalare a utilajului destinat sistemului de termoficare a Centrului pentru Plasarea și Reabilitarea Copiilor de Vîrstă Fragedă a fost înregistrată neîntemeiat la majorarea valorii clădirii fostului punct termic în care a fost amplasată noua centrală termică. Cele menționate se datorează faptului că MS n-a transmis valoarea bunurilor separat pe obiecte de inventar, cu includerea corespunzătoare și a cheltuielilor aferente.

➤ Majoritatea bunurilor instalate nu au fost înregistrate în evidența contabilă a beneficiarilor la momentul punerii în funcțiune utilă a acestora, fapt ce a condiționat, în unele cazuri, necalcularea uzurii, iar în altele – calcularea incorectă a acesteia.

➤ Se exemplifică că, deși sistemele de termoficare ale beneficiarilor Consiliilor raionale: Orhei – în valoare de 7,9 mil. lei, Ocnița – de 8,6 mil. lei, Cantemir – de 4,4 mil. lei, Taraclia – de 14,6 mil. lei, Anenii Noi – de 13,3 mil. lei, Drochia – de 27,7 mil. lei și Ștefan Vodă – de 14,3 mil. lei au funcționat în perioada de încălzire 2010-2011, valoarea acestora nu s-a înregistrat în evidența contabilă a beneficiarilor la bilanțul cărora se numără blocurile incluse în proiect. Pentru perioada de exploatare menționată n-a fost calculată uzura acestora. În contextul celor expuse, rapoartele financiare ale instituțiilor menționate nu oferă o imagine reală și fidelă a situațiilor financiare.

➤ Unele instituții nu au asigurat respectarea normelor²⁸ ce țin de reflectarea la costul obiectelor a dobînzilor aferente împrumuturilor, care reglementează că dobînzile aferente împrumuturilor (la capitalizarea acestora) se includ în costul obiectelor. De fapt, n-au reflectat la costul obiectelor dobînda achitată, după cum urmează: Consiliul raional Cantemir – în sumă de **466,4 mii lei**; Aparatul președintelui raionului Fălești – **287,0 mii lei**; Consiliul raional Leova – **237,0 mii lei**; primăria or.Fălești – **407,0 mii lei**. Neatribuirea dobînzii achitate la valoarea obiectelor fixe formate din investițiile efectuate din credit generează micșorarea cheltuielilor reale ce țin de formarea acestora, a valorii de bilanț a mijloacelor fixe, precum și necalcularea uzurii corespunzător sumelor respective.

➤ N-a fost aplicată corect rata de schimb valutar la calcularea echivalentului în valută națională al valorii sistemelor de termoficare instalate la Gimnaziul „M. Eminescu” și Grădinița de copii nr.3 ale Primăriei or.Cantemir, ceea ce a condiționat diminuarea neîntemeiată a valorii de bilanț a

²⁶Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007, art. 17 „Reguli generale privind contabilitatea elementelor patrimoniale”.

²⁷Ordinul Ministerului Finanțelor cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice nr.93 din 19.07.2010 (în continuare – Instrucțiunea aprobată prin ordinul MF nr.93); Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.338 din 21 martie 2003

²⁸pct.196 alin. (3) din Instrucțiunea aprobată prin ordinul MF nr.93.

acestora cu **358,1 mii lei**.

Cele menționate sînt cauzate de faptul că factorii de decizie n-au respectat actele normative care reglementează domeniul vizat și că n-a existat o conlucrare eficientă între managerii de proiect și contabilii-șefi în vederea înregistrării corespunzătoare a mijloacelor fixe.

Recomandări consiliilor raionale:

20. Să adopte decizii privind transmiterea către instituțiile beneficiare a bunurilor achiziționate și instalate din sursele creditului, care să fie însoțite de documentele corespunzătoare, cu indicarea bunurilor pe tipuri, conform Clasificatorului mijloacelor fixe.

21. Să elaboreze proceduri ale controlului intern în domeniul înregistrării în evidența contabilă a bunurilor pe obiecte separate, după cum prevede cadrul normativ, inclusiv ce ține de conlucrarea eficientă între managerii de proiect și contabilii-șefi.

Consiliile raionale nu dispun de mijloace pentru rambursarea creditelor contractate din PE II

Acordul de credit pentru dezvoltare (Proiectul Energetic II) a fost încheiat între RM (în persoana MF) și AID, MF fiind responsabil de rambursarea creditului contractat.

În Acordul de credit este prevăzut că MF și municipiile beneficiare urmează să încheie Acorduri de recreditare, conform cărora ultimele urmau să achite creditul și dobînzile din sursele de venituri proprii în așa mod, ca bugetul de stat să-și recupereze cheltuielile efectuate pentru rambursarea datoriei externe. Conform condițiilor contractelor de recreditare încheiate între MF și consiliile raionale, drept garanție de rambursare a împrumutului servesc defalcările sumelor din veniturile generale de stat pentru bugetul raional și transferurile din fondul de susținere financiară a bugetului respectiv.

În cadrul auditului s-a relevat că, de fapt, în perioada anilor 2006-2010, plățile aferente rambursării creditului și dobînzii pentru componenta termică a PE II au fost efectuate direct de la bugetul de stat – pentru instituțiile din cadrul MS, iar pentru consiliile raionale – prin defalcările sumelor din veniturile generale de stat pentru bugetul raional (mijloacele au fost prevăzute expres prin calcule la stabilirea rapoartelor între bugetul de stat și bugetele UAT, ca cheltuieli de bază). Astfel, în aceste scopuri, de la bugetul de stat au fost alocate mijloace în sumă de 14,4 mil.lei, inclusiv pentru plata dobînzilor – 5,8 mil.lei, și pentru rambursarea creditului – 8,6 mil.lei. În contextul celor expuse, bugetul de stat nu și-a recuperat cheltuielile efectuate pentru rambursarea datoriei externe, după cum prevăd Acordurile de recreditare.

În cadrul auditului s-a relevat că consiliile raionale nu dispun de surse pentru plata dobînzilor și a creditului, ținîndu-se cont de faptul că veniturile proprii ale unităților

administrativ-teritoriale în structura acestora, pentru ultimii 3 ani, constituie 15-25%.

Recomandări consiliilor raionale:

22. Să întreprindă măsuri în vederea sporirii veniturilor UAT, precum și optimizării cheltuielilor în scopul asigurării capacităților de rambursare a creditelor și dobînzilor aferente.

CONCLUZIE GENERALĂ

Generalizînd cele expuse la componenta termică a PE II, se poate menționa că **obiectivul de dezvoltare al acesteia privind îmbunătățirea disponibilității, calității și eficienței încălzirii și alimentării cu apă caldă a clădirilor prioritare selectate prin reconstrucția complexă a sistemelor de producere, distribuție și consum al energiei termice, folosind tehnologii moderne, în mare parte, a fost atins**. Astfel, în 53 de instituții preșcolare, de învățămînt și medicale, incluse în proiect etc., s-a îmbunătățit simțitor calitatea aprovizionării cu agent termic, iar unele dintre acestea au beneficiat și de apă caldă. Implementarea PE II în localitățile în care sistemele vechi funcționau pe bază de cărbune, mazut sau păcură a fost utilă și din punct de vedere ecologic, avînd ca rezultat reducerea emisiilor de substanțe nocive în atmosferă.

Totodată, se relevă că au fost cheltuite irațional surse creditate în sumă de 8,4 mil.lei pentru înlocuirea sistemelor de termoficare la instituțiile care dispuneau de sisteme funcționabile, sau care necesitau investiții nesemnificative pentru darea în exploatare a celor existente, precum și din cauza neselectării celor mai optime și eficiente variante ale instalațiilor. Instalarea sistemelor performante de termoficare în clădiri nereabilitate termic afectează capacitatea acestora de a produce agent termic în condiții de eficiență, iar includerea în proiect a unor clădiri neutilizate care necesită reparații capitale a generat neexploatarea utilajului în valoare de 1,5 mil.lei, investițiile respective neaducînd beneficiile scontate. În unele instituții nu sînt utilizate eficient suprafețele încălzite, acestea suportînd cheltuieli care nu au acoperire financiară. Din necesitatea de a economisi surse financiare pentru achitarea serviciilor, sau din lipsa rețelelor interne de distribuție, precum și datorită stării deplorabile a acestora, unele instituții nu utilizează sau utilizează ineficient sistemele de producere a apei calde. N-a fost respectat cadrul legal ce ține de reflectarea în evidența contabilă a creditelor și a mijloacelor fixe achiziționate și instalate din sursele creditului.

În contextul celor expuse, se relevă că consiliile raionale cărora le revine responsabilitatea asupra utilizării și implementării eficiente și conform destinației a împrumutului recreditat, precum și asupra asigurării calității lucrărilor efectuate, nu și-au exercitat corespunzător atribuțiile respective.

**Șeful echipei de audit,
controlor superior de stat, auditor public**

Ana Ghilețchi

**Membrii echipei de audit:
controlor superior de stat, auditor public
controlor superior de stat**

Lilian Ungureanu

Iulian Dumitraș

NOȚIUNI PRINCIPALE

Cerere de tragere a mijloacelor – cerere înaintată în adresa AID de către UCIMPE, cu solicitarea transferării mijloacelor la contul indicat în ea.

Debursare – cheltuire.

Disponibilitate – probabilitatea ca la un anumit moment un dispozitiv să se găsească în stare de funcționare.

Drepturi Speciale de Tragere – instrument monetar

internațional ce servește ca Etalon monetar, care constituie un mijloc de echilibrare a lichidității internaționale, de evitare atît a deflației, cît și a inflației.

EMS –sistem de instrumente asistate de calculator, utilizate de către operatorii de rețele electrice pentru a monitoriza, a controla și a optimiza performanțele de producție și /sau de transport și de sistem.

Fiabilitate – proprietatea unui dispozitiv de a îndeplini o funcție impusă în condiții date, într-un interval de timp dat.

Gestiunea energiei termice – totalitatea activităților de înregistrare și urmărire a livrărilor de agenți termici (abur, apă fierbinte și apă caldă) la consumatorii finali, cu referire la cantitate, calitate, grad de asigurare.

Indicatori de performanță – parametrii ale caror niveluri de realizare se stabilesc.

Instalație de alimentare cu energie termică – totalitatea instalațiilor de producere, transport și distribuție a energiei termice executate în scopul asigurării consumatorului cu aceasta.

Instalație de producere a energiei termice – totalitatea instalațiilor care produc abur, apă fierbinte sau apă caldă.

Instalație de transport și distribuție a energiei termice sau rețele termice – ansamblul de conducte, instalații de pompare și de alte instalații auxiliare, cu ajutorul cărora se transportă, continuu și în regim controlat, energia termică de la producători la consumatori.

Monitorizare – măsurare/determinare continuă a unor indicatori și raportarea acestora la un set de valori prestabilite, în scopul de a identifica deviații sau excepții de la rezultatele normale sau anticipate.

MMS – efectuează stocarea și managementul datelor pe termen lung, care sînt livrate de sistemele de contorizare.

Reabilitarea clădirilor – operațiuni efectuate asupra unor clădiri, după o perioadă de exploatare, cu scopul de a restabili caracteristicile tehnice și de eficiență ale acestora.

Rețea termică – ansamblu de conducte, instalații de pompare și de alte instalații auxiliare, cu ajutorul cărora se transportă continuu și în regim controlat energia termică.

RTU – realizează conexiunea cu echipamentele supra-vegheate, citesc starea acestora (cum ar fi poziția deschis/închis a unui releu sau a unei valve), citesc mărimile măsurate, cum ar fi: presiunea, debitul, tensiunea sau curentul; pot controla echipamentele, trimițînd semnale, cum ar fi cel de închidere a unui releu sau a unei valve;

REF54x – terminalele din Serii REF 541, REF 543 și REF 545 (denumite în continuare în funcție de numărul de intrări/ieșiri) sînt concepute pentru a exercita funcțiile de securitate, control local și la distanță, de semnalizare, de măsurare și monitorizare (control) de diferite tipuri de conexiuni în rețeaua de 6 ... 35 kV, la stații de clasă de înaltă de tensiune de 110 ... 500 kV, precum și la stații de distribuție auxiliară, ca o protecție primară sau de back-up.

SCADA – sistem informațional modern de colectare, înregistrare a datelor, destinat urmăririi și conducerii operative a proceselor industriale, în baza datelor achiziționate online.

Studiu de fezabilitate – documentația tehnico-economică, care stabilește principalii indicatori tehnico-economici aferenți obiectivului de investiții, pe baza fundamentărilor făcute în studiul de prefezabilitate asupra necesității și oportunității realizării acestuia, și cuprinde soluțiile funcționale, tehnologice, constructive și economice ce urmează a fi supuse aprobării.

Anexa nr. 1

Domeniul de aplicare a auditului și metodologia

■ Domeniul de aplicare

Curtea de Conturi a Republicii Moldova, în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2011, a inițiat auditul performanței Proiectului Energetic II, pentru a evalua dacă s-au atins obiectivele și s-au realizat indicatorii de performanță ale acestuia în condiții de utilizare eficientă și eficace a surselor creditului destinat implementării PE II. Auditul s-a realizat la Unitate, Î.S. „Moldelectrica”, la 9 consilii raionale și 4 instituții medico-sanitare publice.

Auditul efectuat oferă informații privind modul în care s-au utilizat sursele alocate și ce rezultate s-au obținut și determină cit de economicos și eficient au administrat sursele și utilizează bunurile obținute factorii de decizie, precum și ce acțiuni urmează să întreprindă beneficiarii de credit pentru a remedia situația creată în acest domeniu.

■ Metodologia

În scopul obținerii probelor de audit, am aplicat următoarea metodologie și proceduri:

❖ **Pentru a analiza** cum Unitatea, Î.S. „Moldelectrica”, MS și Unitățile administrativ-teritoriale au implementat PE II, **am studiat** Acordul de credit pentru dezvoltare între RM și AID, din 04.12.2003; Acordul de proiect între Î.S. „Moldelectrica” și AID, din 04.12.2003; Acordul de recreditare între Î.S. „Moldelectrica” și MF; Acordurile de împrumut subsidiar între MF și 3 consilii raionale (Cantemir, Fălești, Leova); Contractele de recreditare între MF și 6 consilii raionale (Orhei, Drochia, Anenii Noi, Ocnița, Ștefan Vodă, Taraclia); Studiile de fezabilitate, cu actualizările și ajustările ulterioare; deciziile și alte documente ale împrumutătorilor; Rapoartele de progres ale Unității privind realizarea Proiectului Energetic II; Memorandumurile și scrisorile BM aferente realizării proiectului; Contractele 3833-A1 – 3833-A5 la componenta electrică, încheiate între Î.S. „Moldelectrica” și cîștigătorii licitațiilor organizate de Unitate, precum și executarea unor contracte atribuite de Î.S. „Moldelectrica” și contractelor 3833-B.1, B.3, B.5, B.6 și 4541-B.8, B.9, B.10, la componenta termică,

încheiate între MS, consiliile raionale, primării și cîștigătorii licitațiilor; Rapoartele financiare ale Î.S. „Moldelectrica” pe anii 2004-2010; Corespondența Î.S. „Moldelectrica” și a Unității cu Compania „ABB” și Compania „AREVA”; Contribuțiile Î.S. „Moldelectrica” la implementarea proiectului; Documentele contabile aferente înregistrării împrumuturilor, intrării bunurilor, rulajelor și soldurilor bunurilor, actele de verificare și alte informații din evidența contabilă, astfel **determinînd** nivelul de realizare a PE II și a procedurilor de monitorizare.

❖ **Am purtat discuții** cu conducerea Unității, a Î.S. „Moldelectrica” și a instituțiilor beneficiare pe componenta termică, precum și **am consultat opinia** a 2 experți independenți **privind implementarea PE II**, precum și **privind evaluarea și raportarea** indicatorilor de performanță aprobați.

❖ **Pentru a evalua** activitatea de monitorizare a Unității, **am examinat** realizarea obiectivelor generale ale PE II și a indicatorilor de performanță stabiliți; după caz, **am determinat** motivele care au influențat devierile și rezultatele.

❖ **Pentru a obține** asigurarea rezonabilă că implementarea proiectului a fost monitorizată rezonabil, **am identificat** responsabilii de monitorizare și dacă aceștia au elaborat politici și proceduri aferente, precum și **am studiat** procesele-verbale ale ședințelor Comitetului de supraveghere al Unității.

❖ **Pentru a determina** reflectarea corespunzătoare a sumelor creditelor și a bunurilor achiziționate din contul creditului, precum și posibilitatea consiliilor raionale, primăriilor, Î.S. „Moldelectrica” de a rambursa creditul BM și a achita dobînzile aferente, **pentru a evalua** indicatorii financiari de performanță aprobați (pentru Î.S. „Moldelectrica”), **am examinat** rapoartele financiare pe anii 2004-2010.

❖ **Pentru a stabili** dacă mijloacele din credit au fost gestionate eficace și dacă au contribuit la ameliorarea sistemului energetic și la îmbunătățirea livrării agentului termic, **am identificat** starea anterioară implementării

proiectului, ce ameliorări se presupuneau și care era aria de acoperire conform studiului de fezabilitate efectuat pentru PE II; **am analizat** cum s-au selectat beneficiarii surselor de credit la componenta termică; **am constatat** ce urma să fie realizat în urma implementării contractelor finanțate din credit, selectate pentru analiză și testare; **am identificat** cum se utilizează sistemele după instalare și testare; ce utilaje principale urmau a fi instalate (ce componente) și ce lucrări urmau a fi executate; **am verificat** dacă contractorii au executat corespunzător și în termenele stabilite clauzele contractuale; **am analizat** eficiența și randamentul utilizării bunurilor obținute din credite.

❖ **Pentru a evalua** dinamica consumurilor de gaze și energie electrică comparativ cu perioada de până la implementarea proiectului, ca să putem aprecia eficiența centralelor și instalațiilor, **am analizat** aceste consumuri ale beneficiarilor de credite.

❖ **Pentru a identifica** ce surse au utilizat beneficiarii (imprumutații) pentru a înlătura deficiențele apărute în funcționarea sistemelor, **am analizat** documentele

contabile ale acestora.

❖ **Pentru a obține** informații aferente rambursării creditului BM și achitării ratei dobânzii aferente, **am efectuat** o vizită la MF.

❖ **Pentru a obține** informații generale și a identifica cauzele deficiențelor constatate, **au fost intervievate** 48 de persoane (inclusiv: 14 manageri de proiect, 8 conducători de instituții, 1 primar, 1 președinte de raion, 16 responsabili tehnici, 8 contabili-șefi).

❖ **Pentru a formula** concluzii, **am efectuat** analize, întocmind calcule privind evoluția, ponderea și gradul de executare a diferitor indicatori.

❖ **Pentru a evalua** nivelul implementării PE II și **pentru a constata** la fața locului funcționalitatea bunurilor procurate din sursele utilizate pentru implementarea proiectului, **am efectuat vizite** la 8 SE ale Î.S. „Moldelectrica”, 9 consilii raionale, 3 primării orășenești, precum și la 45 obiecte de menire socială (unde am examinat 20 centrale termice și 62 puncte termice).

Anexa nr. 2

Tabelul nr. 1. Progresul realizării indicatorilor-cheie de performanță

Nr. d/o	Indicatori-cheie de performanță (2002)	Realizarea indicatorilor	Comentarii
Indicatori ai impactului:			
1.1.	Reducerea incidenței și duratei întreruperilor în funcțiunea liniilor de transport de tensiune înaltă și a stațiilor electrice cu 35% (2002: 253 ore)	Durata totală a întreruperilor pe an, inclusiv stațiile electrice de 10, 35 și 110 kV și LEA respective: 2003- 215 ore; 2004- 304 ore; 2005- 249 ore; 2006- 202 ore; 2007- 921 ore; 2008- 203 ore; 2009- 113 ore; 2010- 162 ore	Reducerea incidenței în rețea presupune reducerea duratelor de deconectare, datorită alternativelor de alimentare a porțiunilor rețelei electrice debransate de la un alt nod al rețelei electrice. Durata întreruperilor în funcțiunea liniilor de transport este direct condiționată de operativitatea serviciului de dispecerat și a intervențiilor realizate de către echipe în teren. De asemenea, un factor care determină majorarea termenului de restabilire a alimentării cu energia electrică în cazuri de accidente este micșorarea numărului personalului destinat intervențiilor în teren. Pentru asigurarea realizării indicatorului dat, au fost întocmite și implementate la Î.S. „Moldelectrica” contractele 3833-A4 și 3833-A5, în proces de implementare se află contractul 3833-A3, care face posibilă colectarea operativă a informației în regim on-line de la elementele sistemului de transport, analizează și monitorizează starea sistemului, exercită controlul și dispecerizarea fluxurilor de energie electrică. Concluzie: Odată cu implementarea contractului 3833-A3, va fi posibilă înregistrarea automată în timp real a duratei întreruperilor în rețea.
1.2.	Reducerea pierderilor non-tehnice (în urma renovării sistemului de contorizare) cu 75%	a. Pierderi non-tehnice în rețeaua de transmisie: inexistente b. Pierderi non-tehnice în rețeaua de distribuție: 2002- 11,0%; 2003- 11,0%; 2004- 8,0%; 2005- 5,0%; 2006- 2,0%; 2007- 1,7%; 2008- 1,4 %; 2009- 0,6 %; 2010- 0,68 %	Conform informației prezentate de Î.S. „Moldelectrica”, pierderile din rețeaua de transport au fost reduse, în perioada anilor 2000-2005, până la cote mai joase decât cele stabilite ca ținte la etapa de pregătire a proiectului. Aceasta a fost posibil prin realizarea acțiunilor de contorizare efectuate de Î.S. „Moldelectrica” din surse proprii (achiziția a 98 contoare). Astfel, în perioada anilor 2005-2010 nu s-au înregistrat pierderi non-tehnice. Monitorizarea și raportarea indicatorului dat s-a efectuat pentru rețeaua de distribuție a energiei electrice. Conform informației prezentate de directorul Unității, la realizarea și monitorizarea eficace a indicatorului dat au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractelor 3833-A1 și 3833-A3 (sistemul MMS). De menționat faptul că contractul 3833-A3 până la momentul actual se implementează la Î.S. „Moldelectrica”. S-a relevat că la momentul inițierii PE II, Î.S. „Moldelectrica” nu dispunea de careva date privind pierderile non-tehnice în rețeaua de transport, deoarece pierderile non-tehnice nu pot avea loc în liniile electrice de transport, iar conectarea neautorizată la ele, din punct de vedere tehnic, este exclusă, acestea fiind caracteristice doar rețelelor de distribuție. Se remarcă că Unitatea a raportat BM, la acest indicator, că nu se atestă pierderi non-tehnice în perioada implementării PE II. Concluzie: În contextul celor expuse, se remarcă că acest indicator nu este relevant pentru evaluarea măsurii în care proiectul își va atinge obiectivul de dezvoltare și scopurile sale specifice.
1.3.	Reducerea energiei nelivrate cu 200 MWh pe an	Energia nelivrată pe an în: 2002-0; 2003-118.08 MWh; 2004-3674.10 MWh; 2005-0MWh; 2006-0MWh; 2007- 0MWh; 2008- 0MWh; 2009-0MWh; 2010-0MWh	Existența cantităților anuale respective de energie nelivrată este cauzată de limitarea sarcinii, și nu de întreruperile din funcțiune. Conform informației prezentate de directorul Unității, la realizarea și monitorizarea eficace a indicatorului dat au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractelor 3833-A4 și 3833-A5 (prin asigurarea fiabilității de transport al energiei electrice) și în cadrul contractelor 3833-A1 și 3833-A3 (sistemul MMS) (prin asigurarea unui sistem adecvat de evidență a fluxurilor de energie electrică în toate punctele de delimitare cu sisteme externe și cu sisteme de distribuție a energiei electrice). De menționat faptul că contractul 3833-A3, până la momentul actual, se implementează la Î.S. „Moldelectrica”. Î.S. „Moldelectrica”, fără eforturi costisitoare (investiții în echipamentul existent la momentul contractării creditului BM, precum și ulterior), poate reduce volumul energiei electrice nelivrate rețelelor de distribuție cu 200 MWh pe an și mai mult. Concluzie: În contextul celor expuse, se remarcă că acest indicator nu este relevant pentru evaluarea măsurii în care proiectul își va atinge obiectivul de dezvoltare și scopurile sale specifice.
1.4.	Reducerea consumului tehnologic cu 5% (în urma renovării sistemului de dispecerat)	Consumul tehnologic s-a redus anual, după cum urmează: 2002-138.90 GWh; 2003-126.85 GWh; 2004 -139.60 GWh; 2005-124.90 GWh; 2006-127.2 GWh; 2007-120.0 GWh;	Conform informației prezentate de directorul Unității, la realizarea și monitorizarea eficace a indicatorului dat au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A3. Potrivit opiniei ex-consultatului pe componenta electrică a Proiectului Energetic II, indicatorul dat urma a fi raportat după implementarea sistemului SCADA. Analizând datele respective, se poate concluziona că acest indicator, ca

Tabelul nr. 2. Progresul realizării indicatorilor de performanță financiară

Nr. d/o	Denumirea indicatorului	Realizarea indicatorilor	Comentarii
Indicatori de performanță financiară:			
Deservirea datoriei			
1.	Î.S. „Moldelectrica” nu va suporta datorii până când veniturile nete ale întreprinderii din anul fiscal anterior datei înregistrării datoriei sau din ultimele 12 luni încheiate anterior înregistrării acestei datorii nu depășesc de cel puțin 1,5 ori cerințele estimate de stingere a datorilor întreprinderii în oricare din perioadele fiscale ulterioare, inclusiv datorile care urmează să fie suportate.	În perioada monitorizată, Î.S. „Moldelectrica” n-a avut alte cerințe de stingere a datorilor, cu excepția creditului BM.	
Lichiditățile pe Termen Scurt			
2.	Pentru a se asigura cu suficiente lichidități pe termen scurt, necesare ca întreprinderea să-și onoreze obligațiile curente, Î.S. „Moldelectrica” i s-a solicitat să mențină un raport al activelor curente către obligațiuni curente nu mai mic de 1,2.	2004 – 3,26; 2005 – 2,89; 2006 – 2,4; 2007 – 3,53; 2008 – 1,87; 2009 – 0,83 (1,2); 2010 – 1,12 (1,61).	În perioada anilor 2009 – 2010, Î.S. „Moldelectrica” n-a menținut un raport al activelor curente către obligațiuni curente nu mai mic de 1,2, de fapt acesta fiind de 0,83 (în anul 2009) și de 1,12 (în anul 2010). Această situație se datorează faptului că: (1) începând cu anul 2009, la datorile curente ale Î.S. „Moldelectrica” este inclusă porțiunea de credit al BM ce va fi scadență în următorul an fiscal; (2) valoarea insuficientă a activelor curente pentru a asigura lichiditatea pe termen scurt. Dacă partea pe termen scurt a creditului este exclusă din calcul, indicatorul dat de 1,2 și, respectiv, de 1,61.
3.	Datoriile debitoare Î.S. „Moldelectrica” trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura ca creanțele la sfârșitul fiecărui an fiscal să nu depășească echivalentul a 60 de zile de vânzări în baza cifrelor de vânzări din anul fiscal precedent.	2004 – 47 zile; 2005 – 54 zile; 2006 – 47 zile; 2007 – 58 zile; 2008 – 45 zile; 2009 – 38 zile; 2010 – 46 zile.	În perioada monitorizată, Î.S. „Moldelectrica” a asigurat ca creanțele la sfârșitul fiecărui an fiscal să nu depășească echivalentul a 60 de zile de vânzări în baza cifrelor de vânzări din anul fiscal precedent.

Sursă: Informații colectate de misiunea de audit de la Î.S. „Moldelectrica”.

2009-124,7 GWh; 2010-122,60 GWh; 2010-136,96 GWh	și cei precedenți, putea fi atins doar în urma implementării unor politici manageriale și decizionale eficiente. Se menționează că nivelul acestor pierderi se încadrează în cel aprobat de ANRE de 3,5% și admis pentru a fi inclus în tarif. Cu toate acestea, valoarea lor reglementată este exagerată și fără eforturi sau măsuri speciale costurile pot fi diminuate până la 2,8%-2,9%, punându-se cont de faptul că în perioada anilor 2007-2009, fără a fi renovat sistemul de distribuție, acesta a constituit de la 2,68% până la 2,9%. Totuși, se menționează că, în anul 2010, nivelul pierderilor a atins 3,19% și s-a majorat față de anul 2007-2009. Factorii care au influențat valoarea pierderilor de energie electrică sunt: valoarea sarcinii, puterea reactivă, componenta constantă, regimul de funcționare a rețelei de transport, regimul de funcționare a surselor de energie electrică etc. Modernizarea operațională de sistem (sistemul de distribuție) va permite reducerea consumului tehnologic (pierderilor reglementate) de energie electrică la 2,7-3,0%, punând astfel la dispoziția societății UE nivelul optim al pierderilor tehnice (trebuie să fie distribuit) este de maximum 10,0%, pe când în RM acesta, la momentul actual, este de aproximativ 17,0% (3,5% - în rețele de transport, și aproximativ 13,5% - în rețele electrice de distribuție), aceste pierderi fiind incluse în tariful pentru energia electrică livrată consumatorului final, pierderile reale fiind mai mari (furturile). Concluzie: În perioada implementării PE II a fost monitorizat și raportat indicatorul respectiv, care, de fapt, urma a fi raportat după implementarea contractului 3833-A3.
Indicatorii rezultatelor:	
2.1.	Nr. de contoare instalate: 400; plus instalarea unui sistem de management al contorizării La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractelor 3833-A1 și 3833-A2. Nr. de contoare instalate: 383; plus instalarea unui sistem de management al contorizării Instalarea echipamentului pentru Centrul Național de Dispecer. Instalarea echipamentului de telecomunicații
2.2.	La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A4. 47 întrerupătoare pentru 3 sații electrice principale La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5. În total, s-au instalat 86 piloni de beton, 54 piloni de metal, 155 fundații din beton, mai mult de 26-400 accesorii (izolație, cleme etc.), precum și 30 km de sîrmă de oțel de aluminiu Până în februarie 2006, toate bunurile și materialele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5 au fost livrate și ulterior instalate. De menționat faptul că, începând cu anul 2001, Î.S. „Moldelectrica” a reușit să execute un șir de lucrări de reparație la linile de tensiune înaltă de 330 kV.
2.3.	La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A4. 47 întrerupătoare pentru 3 sații electrice principale La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5. În total, s-au instalat 86 piloni de beton, 54 piloni de metal, 155 fundații din beton, mai mult de 26-400 accesorii (izolație, cleme etc.), precum și 30 km de sîrmă de oțel de aluminiu Până în februarie 2006, toate bunurile și materialele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5 au fost livrate și ulterior instalate. De menționat faptul că, începând cu anul 2001, Î.S. „Moldelectrica” a reușit să execute un șir de lucrări de reparație la linile de tensiune înaltă de 330 kV.
2.4.	La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A4. 47 întrerupătoare pentru 3 sații electrice principale La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5. În total, s-au instalat 86 piloni de beton, 54 piloni de metal, 155 fundații din beton, mai mult de 26-400 accesorii (izolație, cleme etc.), precum și 30 km de sîrmă de oțel de aluminiu Până în februarie 2006, toate bunurile și materialele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5 au fost livrate și ulterior instalate. De menționat faptul că, începând cu anul 2001, Î.S. „Moldelectrica” a reușit să execute un șir de lucrări de reparație la linile de tensiune înaltă de 330 kV.
2.5.	La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A4. 47 întrerupătoare pentru 3 sații electrice principale La realizarea indicatorului au contribuit echipamentele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5. În total, s-au instalat 86 piloni de beton, 54 piloni de metal, 155 fundații din beton, mai mult de 26-400 accesorii (izolație, cleme etc.), precum și 30 km de sîrmă de oțel de aluminiu Până în februarie 2006, toate bunurile și materialele achiziționate în cadrul contractului 3833-A5 au fost livrate și ulterior instalate. De menționat faptul că, începând cu anul 2001, Î.S. „Moldelectrica” a reușit să execute un șir de lucrări de reparație la linile de tensiune înaltă de 330 kV.

Sursă: Informații colectate de misiunea de audit de la Uniunea și Î.S. „Moldelectrica”.

Urmare acțiunilor de audit întreprinse, s-a relevat că, în perioada implementării PE II (anii 2004-2010), Î.S. „Moldelectrica” a raportat Unității despre realizarea acestor indicatori, iar ultima – BM. Se relevă că au fost stabiliți unii indicatori care nu reflectă performanțele Î.S. „Moldelectrica”, iar alții – nu sunt relevanți.

Se remarcă că realizarea indicatorilor menționați a contribuit și la majorarea volumului de energie electrică transportată, care în anul 2010 (4,2 mld. kWh), față de anul 2004 (3,6 mld. kWh), a crescut cu 16,7%.

LISTA ABREVIERILOR

Termenul abreviat	Detaliere
AID	Agentia Internațională pentru Dezvoltare
Acordul de credit/ Acord	Acordul de credit pentru dezvoltare (Proiectul Energetic II) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare, semnat la 04 decembrie 2003 și ratificat prin Legea nr.567-XV din 25.12.2003. Creditul 3833-MD Acordul cu privire la finanțarea suplimentară a Proiectului Energetic II cu 6,7 mil.DST (circa 10,0 mil.dolari SUA) (<i>creditul 4511-MD</i>) între Republica Moldova (Ministerul Economiei) și AID, semnat la 16 martie 2009 și ratificat prin Legea nr.22-XVII din 12.06.2009
BM	Banca Mondială
CND	Centrul Național de Dispecerat
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EMS	Energy Management System (sistemul de management al energiei)
ENTSO-E	Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport de energie electrică
LEA	Liniile electrice aeriene
ME	Ministerul Economiei
MF	Ministerul Finanțelor
MS	Ministerul Sănătății
MMS	Metering Management System (sistemul de management de măsurare a energiei)
RM	Republica Moldova
RTU	Remote Terminal Unit (Unități Terminale Comandate la Distanță)
PAD	Documentul de evaluare a proiectului (Project appraisal document)
PE II	Proiectul Energetic II
PIP	Planul de implementare a proiectului
SCADA	Supervisory Control and Data Acquisition, sau, conform altor publicații, Security Control and Data Acquisition (Monitorizare, Control și Achiziții de Date)
SE	Stație electrică
SEK	Cronă suedeză
SF	Studiu de fezabilitate
UCTE	Uniunea pentru Coordonarea Transportului Energiei Electrice
Unitatea	Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei

59**HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului gestionării patrimoniului
public de către S.A. "Termocom" pe perioada
anilor 2009-2010**

Curtea de Conturi, în prezența viceministrului economiei dl Il.Popa, directorului Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică dl L.Belinschi, viceprimarului mun.Chîșinău dl N.Grozavu, directorului Direcției Generale Finanțe a Consiliului municipal Chîșinău și, concomitent, vicepreședinte al Consiliului S.A., "Termocom" dna V.Herța, consilierului ex-administratorului procedurii Planului al S.A., "Termocom" dl V.Stahi, prim-vice-direc-torului general (director tehnic) al S.A., "Termocom" dl V.Leu, vicedirec-torului general (director comercial) al S.A., "Termocom" dl M.Aruso, contabilului-șef adjunct (ex-contabil-șef) al S.A., "Termocom" dl A.Leahu, direc-torului general al S.A., "CET-1" dl F.Moiseev, contabilului-șef al S.A., "CET-2" dl Iu.Lobadiuc, șefului-adjunct al Direcției livrări și desfacere gaze al S.A., "Moldovagaz" dl D.Bicec,

precum și a altor persoane cu funcții de răspundere din cadrul subdiviziunilor Consiliului municipal Chîșinău, călău-zindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului gestionării patrimoniului public de către S.A., "Termocom" pe perioada anilor 2009-2010.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011, avînd ca scop obținerea probelor de audit credibile și rezonabile pentru susținerea constatărilor și concluziilor de audit asupra gestionării patrimoniului public de către S.A., "Termocom" pe perioada anilor 2009-2010.

Auditul s-a efectuat potrivit Standardelor de audit ale Curții de Conturi². Probele de audit au fost obținute prin diferite examinări, observări, confirmări, recalculări etc.,

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

în vederea susținerii constatărilor, formulării concluziilor și recomandărilor.

Examinând rezultatele auditului, audiind raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

Urmare verificărilor efectuate în cadrul auditului la S.A., „Termocom”, se menționează prezența iregularităților și indisciplinei financiare la gestionarea resurselor și administrarea patrimoniului public, acestea fiind determinate de:

1. Lipsa unei strategii de asigurare a eficienței activității sectorului termoelectric în mun. Chișinău atât la nivelul autorităților administrației publice locale din mun. Chișinău, cât și la nivelul Societății, fapt ce determină utilizarea irațională de către S.A., „Termocom” a capacităților de producție, care, la rindul său, generează costuri nejustificate de producție.

2. Neîndeplinirea prevederilor Planului de reorganizare a S.A., „Termocom”, fapt ce a cauzat deteriorarea situației economico-financiare, și care se exprimă prin:

- Neasigurarea reducerii pierderilor în rețea pînă la 18%, însoțite de costuri suplimentare în sumă de 15,5 mil. lei (a.2009) și, respectiv, de 35,3 mil. lei (a.2010).

- Neactualizarea valorii activelor Societății în conformitate cu cele de piață.

- Neîncluderea îndelungată în procesul de producție a activelor materiale ale Societății în valoare de 47,3 mil. lei, ceea ce duce la imobilizarea activelor circulante, uzura fizică și morală a lor și, respectiv, la diminuarea valorii acestora.

- Neîntreprinderea măsurilor necesare de către factorii de decizie ai Societății pentru încasarea în termen a creanțelor, ceea ce a determinat apariția unor creanțe cu risc sporit de nerecuperare în sumă de 111,1 mil. lei.

- Creșterea în continuare a datoriilor creditoare (la 01.01.2011 – 2688,4 mil. lei, sau de 2,5 ori mai mari decît cele existente la 01.12.2001 – 1093,4 mil. lei), ceea ce determină riscul neîndeplinirii procedurii Planului și denotă gestionarea ineficientă a Societății de către Comitetul creditorilor și administratorul procedurii Planului.

- Nedecontarea datoriilor creditoare suspendate și nerambursabile conform procedurii Planului în sumă de 928,1 mil. lei.

- Suportarea unor cheltuieli ce determină comprimarea masei debitoare a Societății în sumă de 1,8 mil. lei, pentru salarizarea președintelui Comitetului sindical, pentru studiile superioare ale angajaților, procurarea abonamentelor în transportul urban, pentru arenda automobilelor și utilizarea combustibilului de către acestea, care, în perioada de insolabilitate a întreprinderii, nu sînt argumentate din punct de vedere economic.

3. Managementul financiar și controlul intern necorespunzător au determinat gestionarea defectuoasă a activității S.A., „Termocom” și au admis tarife exagerate pentru consumatorii de energie termică, care se exprimă prin:

- Neexaminarea de către Consiliul Societății a problemelor majore cu care se confruntă Societatea și nedeterminarea măsurilor necesare pentru depășirea lor.

- Lipsa unei metodologii exhaustive de stabilire a mărimii pierderilor de energie termică admisibile în rețea, luate ca bază la calcularea tarifelor.

- Lipsa unei baze juridice pentru stabilirea drepturilor și obligațiilor Societății și proprietarilor de apartamente din blocurile locative, ceea ce determină riscul neîncasării contraprestației pentru energia termică livrată și generează incompatibilitatea pentru reclamarea de sine stătător de către Societate a creanțelor consumatorilor casnici.

- Încheierea cu unii consumatori a contractelor de livrare a energiei termice fără indicarea parametrilor de calitate

pe care Societatea este obligată să-i asigure în încăperile încălzite.

- Lipsa reglementărilor interne privind modul de determinare a volumului de energie termică livrată pentru fiecare categorie de consumator.

- Stabilirea volumului de apă caldă livrată consumatorilor casnici în baza apometrelor ce nu aparțin Societății și care nu sînt verificate din punct de vedere metrologic.

- Neverificarea calității serviciilor prestate de Î.M. „Infocom”.

- Majorarea neîntemeiată a cantității de energie termică livrată consumatorilor pentru încălzirea apei menajere, ce a dus la calcularea unor venituri suplimentare în a.2009 în sumă de 14,7 mil. lei, și în a.2010 în sumă de 19,9 mil. lei.

- Înregistrarea creanțelor gestionarilor fondului locativ (în continuare – GFL) cu risc înalt de neîncasare în sumă de 180,5 mil. lei, formate în rezultatul diferenței între volumul de energie termică livrată consumatorilor casnici (conform datelor S.A. „Termocom”) și volumul de energie termică înaintată spre plată (de către Î.M. „Infocom”).

- Neasigurarea integrității patrimoniului Societății, ca urmare a efectuării inventarierii anuale cu abateri de la prevederile legale.

- Neînregistrarea drepturilor asupra bunurilor imobile în valoare inițială de 139294,9 mii lei, precum și asupra terenurilor.

- Înregistrarea eronată a unor bunuri în valoare de 0,9 mil. lei și neînregistrarea unor creanțe în sumă de 1,6 mil. lei, ceea ce a determinat micșorarea valorii activelor Societății cu 0,7 mil. lei.

- Neconservarea mijloacelor fixe neutilizate în procesul de producție cu valoarea de bilanț de 60,2 mil. lei, pentru întreținerea cărora, în perioada auditată, au fost suportate cheltuieli în sumă de 3,6 mil. lei.

- Lipsa unor informații exhaustive privind valoarea patrimoniului public transmis în gestiunea S.A. „Termocom”.

- Suportarea, în perioada anilor 2009 și 2010, a cheltuielilor iraționale privind calcularea GFL a primelor pentru asigurarea achitării creanțelor consumatorilor casnici, în sumă de 12,0 mil. lei, în lipsa analizei contribuției acestora la majorarea încasărilor și reducerea datoriilor fondului locativ.

- Includerea în costurile pentru determinarea tarifului la energia termică a cheltuielilor pentru întreținerea obiectelor neproductive în sumă de 404,5 mii lei (a.2010).

- Acordarea angajaților Societății a diferitor sporuri la salariu, contrar prevederilor regulamentare, în lipsa surselor de acoperire și a unor reglementări privind determinarea criteriilor de performanță în activitatea angajaților, ceea ce a cauzat cheltuieli suplimentare în sumă de 24,6 mil. lei.

- Calcularea neregulamentară membrilor Consiliului Societății a unor sporuri la salariu în sumă de 27,0 mii lei, precum și a salariului pentru timpul nelucrat și a primelor administratorului Societății în sumă de 47,4 mii lei.

- Efectuarea achizițiilor în condiții de netransparență, fără asigurarea unei concurențe loiale, ceea ce a determinat caracterul formal al acestora și a condiționat prețuri exagerate la unele bunuri.

- Nerespectarea prevederilor regulamentare și admiterea conflictului de interese în procesul de achiziție.

- Majorarea neargumentată de către antreprenorii care au efectuat în perioada anilor 2009-2010 lucrări de reconstrucție și reparație capitală pentru S.A., „Termocom” a volumului de lucrări executate cu 4855,5 mii lei, ca urmare a neconfirmării documentare a cheltuielilor și nedeclarării la Serviciul Fiscal de Stat a unor cheltuieli de manoperă.

- Nerespectarea prevederilor regulamentare privind

ținerea evidenței contabile și completarea documentelor contabile primare, precum și confirmarea datoriilor și creanțelor (inclusiv față de buget).

• Decontarea neregulamentară a mijloacelor fixe în valoare inițială de 4,9 mil. lei.

Managementul S.A., „Termocom” nu a identificat riscurile de neasigurare a funcționalității Societății și a manifestat neglijență față de sistemul de control intern și audit intern. În consecință, cumularea managementului necorespunzător cu imprudența în gestiunea economico-financiară a deteriorat grav finanțele S.A., „Termocom”, aflate în continuare în stare de insolvență. În acest context, precum și pentru o evaluare mai profundă și veridică a cauzelor ce au generat deteriorarea situației economico-financiare, se consideră necesar a supune S.A., „Termocom” unei revizii documentare în materie de management financiar și gestiune economică pentru perioada realizării Planului de reorganizare (anii 2002-2010) și administrării acesteia de către creditorii, principalii creditorii fiind în subordinea Guvernului.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) și alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul auditului gestionării patrimoniului public de către S.A., „Termocom” pe perioada anilor 2009-2010, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. Consiliului Societății și directorului general al S.A., „Termocom”, pentru examinare, și se cere implementarea recomandărilor auditului, precum și înlăturarea iregularităților constatate;

2.2. Consiliului municipal Chișinău, Primăriei mun. Chișinău, pentru examinare, și se cere:

2.2.1. elaborarea și aprobarea unui plan complex de restructurare operațională și financiară, avînd drept obiectiv depășirea stării de insolvență și onorarea angajamentelor și obligațiilor financiare curente și istorice;

2.2.2. examinarea oportunității încheierii contractelor directe între consumatorii casnici și distribuitorii/producătorii de energie termică din mun. Chișinău, precum și a contorizării energiei termice livrate pentru încălzirea apei reci;

2.2.3. determinarea oportunității menținerii în cadrul

S.A., „Termocom” a centralelor termice din localitățile suburbane ale mun. Chișinău;

2.2.4. determinarea patrimoniului public transmis în gestiunea S.A., „Termocom”, cu asigurarea corelării ponderii acestuia în capitalul social al Societății;

2.2.5. asigurarea unei activități eficiente a Consiliului S.A., „Termocom”, cu monitorizarea permanentă a activității acestuia;

2.2.6. examinarea oportunității calificării S.A. „Termocom” în calitate de autoritate contractantă, conform prevederilor art.12 din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007;

2.3. Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, pentru informare, și se cere stabilirea mărimii maxime admisibile a pierderilor de energie termică în rețea, luată ca bază pentru calcularea tarifelor;

2.4. Ministerului Finanțelor, pentru documentare, și se cere asigurarea efectuării unui control privind respectarea legislației în vigoare de către antreprenorii care au efectuat lucrări de reconstrucție capitală și reparație capitală la S.A. „Termocom” în anii 2009-2010;

2.5. Ministerului Economiei, pentru documentare, și se cere determinarea soluțiilor necesare pentru eficientizarea activității complexului termoelectric din mun. Chișinău și soluționarea problemelor privind achitarea datoriilor reciproce ale întreprinderilor din acest complex;

2.6. Guvernului, pentru informare și în vederea:

2.6.1. inițierii, prin intermediul organelor abilitate cu funcții de investigații și control financiar, a reviziei documentare și expertizelor de rigoare privind activitatea economico-financiară a S.A. „Termocom” pentru perioada realizării Planului de reorganizare;

2.6.2. modificării prevederilor regulamentare privind stabilirea temperaturii apei reci, luate ca bază la calcularea consumului de energie termică pentru încălzirea apei, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.191 din 19.02.2002;

2.7. Procuraturii Generale, în vederea examinării, conform competențelor;

2.8. Parlamentului, pentru informare.

3. Despre măsurile întreprinse pentru executarea subpct.2.1.- 2.5. din prezenta hotărâre se va informa Curtea de Conturi pînă în aprilie 2012.

4. Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 64. Chișinău, 6 octombrie 2011.

Aprobat
prin Hotărârea Curții de Conturi
nr.64 din 6 octombrie 2011

RAPORTUL

**auditului gestionării patrimoniului public de către
S.A. „Termocom” pe perioada anilor 2009-2010**

I. INTRODUCERE

Auditul gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termocom” (în continuare – S.A. „Termocom”, sau Societatea, după caz), pe perioada anilor 2009-2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi¹ și în conformitate cu Programele activității de audit a Curții de Conturi pe anii 2010 și 2011.

Scopul auditului a constat în evaluarea regularității gestionării patrimoniului public și în verificarea situațiilor financiare înregistrate în rapoartele financiare ale S.A. „Termocom” întru asigurarea faptului că acestea nu conțin denaturări semnifi-

cative și oferă o imagine reală și fidelă.

Responsabilitatea conducerii S.A. „Termocom” constă în implementarea unui sistem de management financiar și control eficient în gestionarea patrimoniului public, întocmirea corectă și prezentarea rapoartelor financiare în conformitate cu cadrul legal de raportare financiară, prevenirea fraudelor și erorilor.

Responsabilitatea echipei de audit constă în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor și concluziilor de audit privind regularitatea gestionării patrimoniului public și verificarea situațiilor financiare

¹Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

înregistrate în rapoartele financiare.

Auditul s-a desfășurat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi², bazate pe Standardele Internaționale de Audit.

Metodologia de audit a constat în acțiuni de colectare a probelor, în urma examinării înregistrărilor și documentelor, a regulamentelor și altor acte normative interne, rapoartelor financiare, a contractelor încheiate, precum și a unor documente relevante, prin observații, investigații, chestionări, confirmări și calcule. De asemenea, au fost solicitate informații de la terțe părți.

Reieșind din pragul de semnificație, precum și ca urmare a identificării ca zone cu probabilitate de apariție a riscurilor, au fost supuse auditului: fluxul intrărilor și ieșirilor activelor pe termen lung (active materiale în curs de execuție, mijloace fixe); creanțele pe termen scurt aferente facturilor comerciale; capitalul propriu; datoriile privind facturile comerciale; alte venituri operaționale; cheltuielile generale și administrative; cheltuielile pentru retribuirea muncii.

II. PREZENTARE GENERALĂ

Societatea pe Acțiuni de tip închis „Termocom” a fost înființată prin reorganizarea Întreprinderii de arendă „Termocom” Chișinău. În baza Hotărârii Adunării generale a acționarilor din 23.05.1998, a fost aprobat un nou statut al Societății, înregistrat de către Camera Înregistrării de Stat la data de 15.09.1998, care prevedea reorganizarea acesteia în Societate pe Acțiuni de tip deschis.

Genul principal de activitate al S.A. „Termocom” este producerea, distribuția și livrarea energiei termice diferitor consumatori din mun. Chișinău. În prezent, în gestiunea S.A. „Termocom” se află 23 de centrale termice (inclusiv 19 în suburbiile municipiului Chișinău), 21 de stații de pompare, 258,8 km de rețele termice magistrale și de distribuție (în două țevi), 263,4 km de rețele de intercartier (în două țevi), 195,2 km de rețele de alimentare cu apă caldă menajeră, 367 de puncte termice centralizate, 191 de puncte termice individuale. Din lipsa consumatorilor, o parte din aceste rețele termice, cu lungimea de circa 15,0 km (rețele magistrale), nu se mai utilizează în procesul de furnizare a energiei termice.

Prin Hotărârea Judecătorei Economice a Republicii Moldova din 29.11.2001, S.A. „Termocom” a fost declarată în stare de insolabilitate și a fost derulată procedura de reorganizare, iar în calitate de administrator a fost confirmat dl D.Antocel. La ședința creditorilor din 16.01.2002 s-a acceptat efectuarea procedurii de reorganizare în baza planului, elaborat de debitor, cu participarea administratorului procesului de insolabilitate, pe un termen de 4 ani. Prin Decizia Judecătorei Economice din 16.07.2002, acționarii au fost înlăturați de la gestiunea Societății, fiind introdusă administrarea acesteia de către creditorii prin intermediul administratorului procedurii de insolabilitate. Luând în considerare importanța S.A. „Termocom” pentru asigurarea securității energetice a țării, prin Hotărârea Guvernului nr.94 din 05.02.2009³, a fost prelungit termenul procedurii planului cu 3 ani (până la 05.02.2012). Conform Deciziei Curții Supreme de Justiție din 04.03.2010 privind încetarea procesului de insolabilitate, cu continuarea procedurii Planului, gestionarea Societății a fost transmisă de la Comitetul creditorilor către acționari, sub supravegherea administratorului.

Organele de conducere ale S.A. „Termocom” sînt:

- **Adunarea generală a acționarilor** (reprezentată de: Primăria mun. Chișinău – 460318 acțiuni, sau 71%, salariați – 188680 acțiuni, sau 29%) – organul suprem de conducere al Societății.

- **Consiliul Societății** (format din 7 membri) – reprezintă interesele acționarilor în perioada dintre Adunările generale ale acționarilor și, în limitele atribuțiilor sale, exercită conducerea generală și controlul asupra activității Societății. Consiliul Societății este subordonat Adunării generale a acționarilor.

- **Comisia de cenzori** – exercită controlul asupra activității economico-financiare a Societății și se subordonează numai Adunării generale a acționarilor.

- **Organul executiv** – directorul general al S.A. „Termocom”. De competența organului executiv sînt toate chestiunile de conducere a activității curente a Societății, cu excepția chestiunilor legate de competența Adunării generale a acționarilor sau a Consiliului Societății. De asemenea, Organul executiv asigură îndeplinirea hotărîrilor Adunării generale a acționarilor, deciziilor Consiliului Societății, fiind subordonat acestora.

În cadrul procesului de insolabilitate, în calitate de organe cu atribuții de gestionare a Societății sînt și:

- **Adunarea creditorilor** – reprezintă interesele tuturor creditorilor. Adunarea creditorilor are următoarele atribuții: solicită instanței de judecată aplicarea față de debitor a procedurii planului; prezintă instanței de judecată propuneri referitoare la instituirea de restricții în activitate și în gestiunea de către debitor a patrimoniului său; supraveghează activitatea administratorului, examinînd rapoartele lui, solicită instanței de judecată destituirea și înlocuirea acestuia; decide în privința termenelor și a formei de vînzare a bunurilor debitorului, precum și privind prețul inițial de vînzare al acestor bunuri; decide în alte probleme ale desfășurării procesului de insolabilitate, în conformitate cu legea; verifică soldul și rulajul banilor în contul de acumulare.

- **Administratorul** – persoană desemnată de instanța de judecată pentru supravegherea și/sau administrarea patrimoniului debitorului în cadrul procesului de insolabilitate în modul și în conformitate cu competențele stabilite de cadrul legal.

- **Instanța de judecată** – exercită atribuțiile de supraveghere a administratorului. Instanța poate solicita oricînd explicații sau un raport despre starea de lucruri și administrarea masei debitoare.

Cadrul legal ce reglementează activitatea economico-financiară a Societății este: Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi⁴; Legea privind societățile pe acțiuni nr.1134-XIII din 02.04.1997; Legea insolabilității nr.632-XV din 14.11.2001, precum și alte acte legislative și normative în vigoare ce țin de domeniul respectiv.

Regulile generale obligatorii de ținere a evidenței contabile și de raportare financiară pentru entitatea auditată sînt cele prevăzute de Legea contabilității⁵, Standardele Naționale de Contabilitate⁶ și de politica de contabilitate a Societății.

Contextul general privind activitatea economico-financiară a S.A. „Termocom”

Analiza rezultatelor financiare ale S.A. „Termocom”, în perioada anilor 2008- 2010, se prezintă în Tabelul nr.1.

Tabelul nr.1
(mii lei)

Indicatori	Anii			Diferența absolută		Diferența relativă, %	
	2008	2009	2010	a.2009/2008	a.2010/2009	a.2009/2008	a.2010/2009
Venituri din vânzări	773567,6	795432,0	1060430,8	21864,4	264998,8	2,8	33,3
Costul vânzării	885963,5	1010431,7	1038628,8	125368,2	28197,4	14,2	2,8
Profitul brut (pierdere globală)	-111495,9	-214999,6	21802,1	-103503,7	236801,7	92,8	-110,1
Alte venituri operaționale	22067,6	22998,7	30158,4	931,1	7159,7	4,2	31,1
Cheltuieli comerciale	51,7	7913,9	7932,2	7862,2	18,3	15207,4	0,2
Cheltuieli generale și administrative	19139,2	15989,0	12465,8	-3150,2	-3523,2	-16,5	-22,0
Alte cheltuieli operaționale	27826,4	30547,7	31682,8	2721,3	1135,1	9,8	3,7
Rezultatul din activitatea operațională	-136445,5	-246451,6	-120,3	-110006,1	246331,3	80,6	-100,0
Rezultatul din activitatea de investiții	-40,8	-150,2	767,2	-109,4	917,4	268,1	-610,8
Rezultatul din activitatea financiară	1502,8	740,6	-623,2	-762,2	-1363,8	-50,7	-184,1
Rezultatul din activitatea economico-financiară	-134983,5	-245861,1	23,6	-110877,6	245884,7	82,1	-100,0
Profit net (pierdere)	-131249,9	-245861,1	23,6	-114611,2	245884,7	87,3	-100,0

Sursă: Rapoartele financiare pe anii 2009 și 2010

Conform rapoartelor privind rezultatele financiare, în anul 2009 pierderea netă a S.A. „Termocom” a constituit 245861,1 mii lei, sau cu 114611,2 mii lei mai mult decît pierderea înregist-

²Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

³Hotărîrea Guvernului nr.94 din 05.02.2009 „Cu privire la prelungirea termenului procedurii planului pentru Societatea pe Acțiuni „Termocom”.

⁴Legea nr.845-XII din 03.01.1992 „Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi” (cu modificările ulterioare).

⁵Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea contabilității ii).

⁶Standardele Naționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – SNC).

trat în anul 2008, iar în anul 2010 Societatea a înregistrat profit net în sumă de 23,6 mii lei. Creșterea indicatorilor economici în anul 2010, în comparație cu cei înregistrați în anul 2009, a fost cauzată de creșterea tarifelor la energia termică livrată, ceea ce a determinat majorarea venitului din vânzări cu 33%, în același timp costul vânzărilor s-a majorat numai cu 2,8%, veniturile operaționale – cu 31,1%, iar cheltuielile generale și administrative s-au micșorat cu 22,0%.

Analiza structurii cheltuielilor operaționale ale Societății, înregistrate în anul 2010, denotă că ponderea cea mai mare revine cheltuielilor pentru procurarea mărfurilor vândute – 43,5%, consumurilor și cheltuielilor materiale – 36,2%, cheltuielilor pentru retribuirea muncii și contribuțiile privind asigurările sociale de stat și medicale obligatorii – 9,2%, uzura activelor pe termen lung – 6,7%. În anul 2010, în comparație cu anul 2009, în totalul de cheltuieli a scăzut ponderea cheltuielilor pentru consumuri și a cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți cu 0,6%, dar s-a majorat ponderea cheltuielilor pentru consumuri și cheltuieli materiale și de salarizare cu 2,3% și, respectiv, cu 0,7%. Structura cheltuielilor operaționale ale S.A. „Termocom”, pe anii 2009-2010, se prezintă în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2
(mii lei)

Indicatori	2009		2010	
	Suma	Pondere %	Suma	Pondere %
Total cheltuieli operaționale	1064882,3	100,0	1090709,5	100,0
Costul de procurare a mărfurilor vândute	489108,0	45,9	474687,4	43,5
Consumuri și cheltuieli – total, inclusiv:	575774,3	54,1	616022,1	56,5
Consumuri și cheltuieli materiale – total	361878,3	34,0	394514,3	36,2
Consumuri și cheltuieli aferente serviciilor prestate de terți – total	27724,6	2,6	22250,2	2,0
Uzura (amortizarea) activelor pe termen lung	71993,8	6,8	73003,4	6,7
Remunerarea muncii	70792,1	6,6	79317,0	7,3
Contribuții privind asigurările sociale de stat și medicale obligatorii – total	18697,9	1,8	21000,9	1,9
Alte consumuri și cheltuieli operaționale – total	24687,5	2,3	25936,3	2,4

Sursă: Rapoartele statistice nr.5-C pe anii 2009 – 2010

Structura și evoluția elementelor patrimoniale disponibile ale S.A. „Termocom”, pe parcursul anilor 2009-2010, sint reflectate în Tabelul nr.3

Tabelul nr.3

Indicatori	La 31.12.2008 mii lei	La 31.12.2009 mii lei	La 31.12.2010 mii lei	Diferența (+/-) a.2010/a.2009	Creșterea (%) a.2010/a.2009
Active nemateriale	1553,2	2596,4	2638,9	42,5	1,6
Active materiale pe termen lung	561672,0	546690,0	546477,9	-181,1	-0,0
Active financiare pe termen lung	372,0	72,0	72,0	0,0	0,0
Stocuri de mărfuri și materiale	54676,0	47579,2	49678,4	2099,2	4,4
Creanțe pe termen scurt	655780,7	720584,8	862714,5	142129,7	19,7
Mijloace bănești	63128,6	17833,4	20055,9	8222,5	46,1
Alte active curente	859,1	847,2	1058,1	210,9	24,8
Total active	1338041,7	1336172,9	1488695,7	152522,8	11,4
Capital propriu, din care:	-1170625,3	-1410961,5	-1199704,6	217256,9	-15,3
- Profit nerepartizat	-1425845,4	-1671738,6	-1677352,0	-5613,4	0,4
Datorii pe termen lung	24916,1	15154,0	1014985,9	999831,9	6597,8
Datorii pe termen scurt	248329,9	273797,6	1075414,4	-104565,2	-38,9
Total, pasiv	1338041,7	1336172,9	1488695,7	152522,8	11,4

Sursă: Bilanțurile contabile ale S.A. „Termocom” pe anii 2009-2010

Reiesind din datele Tabelului nr.3, activele Societății, la finele anului 2009, au înregistrat o descreștere cu 1869,7 mii lei, iar la finele anului 2010 – o creștere cu 152523,7 mii lei, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Capitalul propriu, la 31.12.2010, a constituit minus 1199704,6 mii lei, sau a fost cu 217256,9 mii lei mai mare decât cel înregistrat, la 31.12.2009, ca urmare a reflectării datoriilor față de fondator ca capital suplimentar.

Pe parcursul anului 2010, creanțele pe termen scurt s-au majorat cu 19,7%, și au constituit 862714,5 mii lei, iar datoriile pe termen lung s-au majorat cu 999831,9 mii lei, sau cu 6597,8%, ca urmare a reflectării datoriilor creditoare suspendate conform planului de reorganizare ca datorii pe termen lung, în loc de datorii curente.

III. CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

3.1. Autoritățile administrației publice locale (în continuare – AAPL) din mun. Chișinău nu dispun de o strategie de dezvoltare a sectorului termoelectric, fapt ce determină utilizarea nerațională de către S.A. „Termocom” a capacităților de producție, care, la rândul său, generează costuri înalte de producție a energiei termice, iar acestea cauzează pierderea clienților, ceea ce, în final, determină riscul înrăutățirii situației economice

co-finanțare a Societății.

• Potrivit Strategiei energetice a Republicii Moldova pînă în anul 2020⁷, la nivel național au fost determinate direcțiile de bază de asigurare cu energie termică prin renovarea și descentralizarea sistemelor de alimentare cu energie termică, cu evaluarea opțiunilor prin utilizarea criteriului „cost-beneficiu”. Unul din mecanismele de asigurare a eficienței energetice reprezintă utilizarea tehnologiei de cogenerare, cu asigurarea unui coraport rațional dintre alimentarea centralizată și descentralizată. La rândul lor, AAPL din mun. Chișinău n-au elaborat programul cu privire la asigurarea eficienței activității sectorului termoelectric în municipiu, cu definirea clară a căilor de dezvoltare a acestuia și a variantelor optime de asigurare cu energie termică a consumatorilor, formelor de organizare a unităților de prestare a serviciilor de livrare a energiei termice, criteriilor de selectare a celor mai potrivite surse de furnizare a energiei termice pe termen lung din punct de vedere tehnic și economic.

• Lipsa unei strategii la nivel de municipiu nu a dat posibilitate Societății să aprobe o strategie proprie de dezvoltare (business-plan pe termen lung) în concordanță cu direcțiile de dezvoltare stabilite de către AAPL din mun. Chișinău. Totodată, planul de reorganizare a Societății, valabil pînă în anul 2006, n-a fost ajustat la situația economico-financiară actuală a Societății. Astfel, în perioada auditată, Societatea a activat în lipsa unui mediu ce ar reglementa direcțiile de dezvoltare și care ar corespunde cerințelor manageriale, tehnice și economice moderne, în vederea gestionării eficiente a întreprinderii.

• În Tabelul nr.4 sint prezentați principalii indicatori de producție ai S.A. „Termocom” în perioada anilor 2009-2010.

Tabelul nr.4

Indicatori	Anul 2009				Anul 2010			
	Energie termică, mii Gcal	Pondere în livrat în rețea %	Costul mediu al energiei termice, mii lei	Valoarea din tariful mediu anual, lei	Energie termică, mii Gcal	Pondere în livrat în rețea %	Costul mediu al energiei termice, mii lei	Valoarea din tariful mediu anual, lei
Energie termică produsă	456,4	24,9	496,73		465,9	24,7	529,70	
Consum propriu	-11,2	-0,6			-10,0	-0,2		
Energie termică produsă și livrată, inclusiv:	445,2	24,3	221134,7	156,36	455,9	24,2	241483,6	164,77
- CT Vest	229,5	12,5	467,47	107276,6	241,1	12,8	499,38	120375,2
- CT Sud	167,4	9,1	489,15	81727,4	166,0	8,8	538,01	87639,1
- CT suburbane	48,3	2,6	665,64	32130,7	48,9	2,6	685,17	33469,2
Energie termică livrată, inclusiv:	1393,2	75,9	430,02	599114,6	1430,5	76,0	415,48	594322,9
procurată, inclusiv:								
- CET-1	268,5	14,6	512,05	137462,9	93,48	24,7	12,8	486,38
- CET-2	1124,7	61,3	410,44	461631,7	1313,87	63,1	401,06	476906,6
Consum propriu	-3,0	-0,2			-3,3	-0,2		
Total energie termică livrată în rețea	1835,4	100,0	446,91		1883,0	100,0	443,86	
Pierdere de energie, din care:	364,7	19,9			417,5	22,2		
- în localitățile suburbane	8,4	0,5			7,6	0,4		
Energie termică livrată consumatorilor, total, din care:	1470,8	80,1	820249,2	557,71	1465,6	77,8	835806,5	570,29
- CT suburbane	39,9	2,2			41,2	2,2		
Cheltuieli de transport și distribuție a energiei termice – total			225682,5	151,41			231016,8	157,63
Total			1042931,7	709,1			1066823,4	727,9

Sursă: Informația privind principalele totalizări ale activității economice a S.A. „Termocom” pentru perioada anilor 2009-2010

Analiza datelor din Tabelul nr.4 denotă că indicatorii de producție ai S.A. „Termocom”, în perioada anilor 2009-2010, au avut o stabilitate relativă. Astfel, în perioada auditată, Societatea a produs energie termică în volum de 456,4 mii Gcal și, respectiv, de 465,9 mii Gcal, sau 24,9% și, respectiv 24,7% din energia termică livrată în rețea, totodată procurînd de la CET-2 și CET-1 energie termică în volum de 1393,2 mii Gcal și, respectiv, de 1430,5 mii Gcal, sau cîte 75,9% din volumul energiei termice livrate în rețea. În anul 2010, costul energiei termice produse de S.A. „Termocom” a crescut cu 33 lei (de la 497 lei pînă la 530 lei), comparativ cu costul înregistrat în anul 2009, în timp ce costul energiei termice procurate s-a micșorat cu 15 lei (de la 430 lei pînă la 415 lei). Se relevă că costul de producție al energiei termice de către S.A. „Termocom” depășește costul de procurare al acesteia.

De menționat că volumul de energie termică livrată în rețea reprezintă volumul de energie termică produsă și procurată, diminuat cu volumul de energie termică consumată de Societate pentru necesitățile proprii, care, în anii 2009 și 2010, a constituit 1835,4 mii Gcal și, respectiv, 1883,0 mii Gcal. Totodată, tariful la energia termică, valabil pînă la 19.01.2010, a constituit 540,82

⁷Hotărîrea Guvernului nr.958 din 21.08.2007 „Cu privire la Strategia energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2020”.

lei/Gcal (în vigoare din anul 2007), de la 19.01.2010 până la 18.05.2010 – 699 lei/Gcal⁸ și de la 18.05.2010 – 821 lei/Gcal⁹.

• În prezent, în Republica Moldova lipsește o metodologie exhaustivă de calculare a pierderilor de energie termică în rețelele de alimentare cu energie termică și în rețelele de alimentare cu apă caldă. Ca urmare, Societatea determină pierderile de energie termică în rețea ca diferență între energia termică livrată în rețea și cea livrată consumatorilor. Astfel, în anii 2009 și 2010 pierderile de energie termică în rețea au constituit 364,7 mii Gcal și, respectiv, 417,5 mii Gcal, sau 19,9% și, respectiv, 22,2% din volumul de energie termică livrată în rețea.

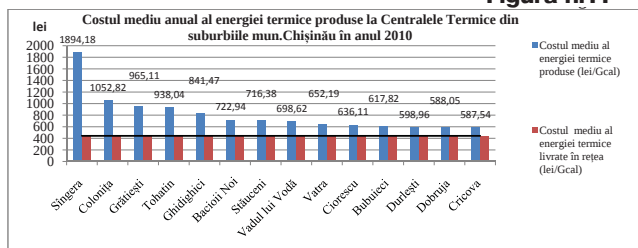
Se relevă, potrivit informațiilor prezentate de Societate, pierderile de energie termică prin izolația rețelelor termice constituie circa 88,5% din totalul pierderilor de energie termică, restul reprezentând scurgeri de agent termic din rețele ca urmare a avarierii acestora. Însă, Societatea nu a prezentat auditului calculele pierderilor de energie termică prin izolația rețelelor termice bazate pe volumul rețelelor termice utilizate în perioadele rece și caldă ale anului, normele de pierderi ale energiei termice pe un metru pătrat de suprafață a izolației (în funcție de tipul izolației și de temperatura mediului înconjurător) etc. Totodată, în anul 2008, Institutul de Energetică al Academiei de Științe a Moldovei a determinat pierderile de căldură în diferite tipuri de rețele termice existente, prin diferite tipuri de izolație, stabilind coeficienții de corecție, în raport cu normativele existente. În baza acestor coeficienți, Societatea a stabilit pentru anul 2010 valoarea maximă admisibilă a pierderilor de energie termică în rețea în mărime de 466,2 mii Gcal.

De menționat că, conform Planului de reorganizare a S.A. „Termocom”, aprobat în anul 2002 de Consiliul creditorilor, volumul de energie termică produsă trebuia să constituie 202 mii Gcal și al celei procurate – 1800 mii Gcal, iar pierderile în rețea nu trebuiau să depășească 18% din volumul livrat în rețea. Însă, în procesul de reorganizare Societatea n-a îndeplinit prevederile planului, ceea ce a condus la activitatea în continuare cu pierderi și, respectiv, la acumularea unor noi datorii creditoare. Astfel, numai din cauza nerespectării normativelor de pierderi ale energiei termice în rețea, Societatea a suportat costuri suplimentare în anul 2009 în sumă de 15510,4 mii lei și în anul 2010 – de 35281,3 mii lei.

Pierderile înalte de energie termică în rețea se datorează neimplementării tehnologiilor moderne de izolare a țevilor, precum și uzurii fizice și morale a rețelelor, ceea ce duce la suportarea acestora de către consumatori prin includerea în tarif a cheltuielilor respective. Totodată, auditul relevă că Societatea nu are stabilit volumul de pierderi de energie termică în rețea, care trebuie atins, ținând cont de tehnologiile performante existente.

• În urma analizei costurilor de producție a energiei termice, s-a constatat că costul cel mai înalt al energiei termice produse este înregistrat la centralele termice (în continuare – CT) suburbane ale Societății, care a constituit 666 lei/Gcal în anul 2009 și 685 lei/Gcal – în anul 2010. Costul mediu al energiei termice produse în anul 2010 la CT din suburbii, separat pe fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul întâi din mun. Chișinău, se prezintă în Figura nr.1.

Figura nr. 1

Sursă: Informația privind principalele totalizări ale activității economice a S.A. „Termocom” pentru perioada anilor 2009-2010

După cum se observă din Figura nr.1, costul efectiv al energiei termice produse la CT suburbane variază semnificativ – de la 587 lei/Gcal în or. Cricova până la 1894 lei/Gcal – în or. Singera, cele mai mici costuri la energia termică produsă fiind înregistrate la CT suburbane, care au fost modernizate. De menționat că sistemele de alimentare cu agent termic din suburbiile municipiului Chișinău nu sînt legate de sistemul de alimentare cu agent termic din orașul Chișinău, însă, costul de producție al agentului termic la CT suburbane se include în costul total al agentului termic livrat pentru toți consumatorii S.A. „Termocom”, care în anul 2009 a constituit 32130,7 mii lei, iar în anul 2010 – 33469,2 mii lei.

Pierderile de energie termică în rețelele suburbane au constituit, în anul 2009, în medie 17,4%, iar în anul 2010 – 15,5%. În anul 2009 cele mai mari pierderi au fost înregistrate la 4 centrale termice: din Grătiești – 38,1%, Vadul lui Vodă – 32,3%, Ghidighici – 27,1%, Vatra – 23,0 %, iar în anul 2010 acestea au înregistrat pierderi, respectiv, de 38,2%, 35,3%, 29,5% și 20,4%. Cheltuielile efective pentru apa de adaos în rețelele suburbane au constituit 111,6 mii lei în anul 2009 și 135,1 mii lei – în anul 2010.

Sub aspectul indicatorilor de performanță în activitatea de producție a centralelor termice, gradul mediu anual de valorificare a capacităților termice instalate a constituit în anii: 2009 – 6,4%, 2010 – 6,6%, iar în perioada de producție din a.2010, acesta a variat de la 5,4% până la 50%. Totodată, în cel mai ineficient mod au activat: CT Grătiești (5,4%), CT Vadul lui Vodă (7,6%), CT Stăuceni (10,5%), CT Singera (11,2%), CT Est (14,2%), CT Ciorescu (14,9%), CT Vest (14,9%), CT Ghidighici (17,0%). În anul 2010 randamentul de transformare a energiei la CT din or. Singera a fost de numai 27,7%, pe cînd la celelalte CT suburbane randamentul a fost de circa 80%.

De menționat că 6 centrale termice (4 CT din s.Colonița și cîte una din or. Cricova și s. Bubuieni) din 19 CT suburbane, funcționează ca stații termice autonome pentru un singur consumator (instituții medicale, preșcolare și școlare). De asemenea, și alte CT suburbane au un număr limitat de obiecte deservite (or. Singera – 2, s.Băcioii Noi – 11, s.Ghidighici – 18, s.Grătiești – 19 etc.).

Se relevă că, potrivit actului de revizie din 25.03.2010, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – ANRE) a recomandat Societății de a transmite 5 centrale termice la balanța primăriilor, cu trecerea cheltuielilor de întreținere și exploatare a acestora de la consumatorii municipiului nemijlocit la beneficiarii acestor centrale¹⁰.

• Urmare analizei costurilor efective ale energiei termice și a probelor de audit acumulate, s-a constatat că, în perioada supusă auditului, Societatea a reflectat în a.2009 la costurile de producție cheltuielile ce țin de întreținerea CT „Muncești” și Bazei nr.6001, iar în a.2010 – cheltuielile de întreținere a CT „Muncești”, care nu au fost folosite în activitatea de producție a energiei termice. Ca urmare, contrar prevederilor Hotărîrii Consiliului de administrație al ANRE nr.147 din 25.08.2004, la calcularea tarifului pentru energia termică au fost incluse cheltuielile care nu se referă la activitatea de producție în sumă de 404,5 mii lei, ce țin de întreținerea CT „Muncești” în anul 2010.

Concluzii:

Autoritățile administrației publice locale din mun. Chișinău și, în aceeași măsură, managementul Societății nu dispun de strategii de asigurare a eficienței activității sectorului termoeenergetic în mun. Chișinău.

Urmare neîndeplinirii prevederilor Planului de reorganizare privind micșorarea pierderilor în rețea pînă la 18%, S.A. „Termocom” a suportat cheltuieli suplimentare în anul 2009 în sumă de 15510,4 mii lei și în anul 2010 – de 35281,3 mii lei.

⁸Hotărîrea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr.364 din 14.01.2010.

⁹Hotărîrea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr.39 din 14.05.2010.

¹⁰Actul ANRE „Privind rezultatele controlului de audit al activității S.A. „Termocom” în perioada anilor 2008-2009”.

Lipsa unei metodologii exhaustive de stabilire a mărimii maxime admisibile a pierderilor de energie termică în rețea determină necointeressarea Societății în micșorarea volumului acestor pierderi.

Costul sporit de producție a energiei termice la S.A. „Termocom” este cauzat de utilizarea tehnologiilor neperformante de producere, lipsa consumatorilor în localitățile suburbane, folosirea neeficientă a capacității de producție a centralelor termice.

S.A. „Termocom” a inclus în anul 2010 în costurile de producție a energiei termice, luate ca bază pentru determinarea tarifului, cheltuielile pentru întreținerea obiectelor neproductive în sumă de 404,5 mii lei.

Recomandări S.A. „Termocom”:

1. elaborarea și aprobarea unui plan complex de restructurare operațională și financiară, având drept obiectiv depășirea stării de insolvență și onorarea angajamentelor și obligațiilor financiare curente și istorice;

2. întreprinderea măsurilor pentru eficientizarea activității de producție a centralelor termice și micșorarea pierderilor de energie termică în rețea;

3. determinarea necesității menținerii unor centrale termice la balanța Societății;

4. excluderea cheltuielilor neproductive din calculul tarifului la energia termică;

5. elaborarea și aprobarea tarifului pentru energia termică livrată, separat pentru fiecare sistem de termoficare (localitate) în parte.

3.2. Procesul de furnizare a energiei termice către consumatorii finali este afectat de multiple lacune existente în cadrul legal ce reglementează acest proces, ceea ce determină imposibilitatea apărării drepturilor atît ale furnizorului, cît și ale consumatorului.

• Analiza clauzelor contractuale ale diferitor categorii de consumatori a constatat că în acestea sînt reglementate relațiile între Societate și consumatori privind livrarea energiei termice pentru necesitățile de încălzire, iar relațiile privind livrările de energie termică pentru prepararea apei calde menajere nu sînt reglementate suficient. De asemenea, în contractele încheiate cu unii consumatori nu sînt stipulați parametrii de calitate (temperatura minimă a aerului în încăperea de 18-20°C)¹¹, pe care furnizorul este obligat să le asigure la livrarea energiei termice, prin ce nu s-au respectat prevederile art.12 alin.(2) din Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19.02.1998.

• Societatea nu are încheiate contracte cu toți consumatorii de energie termică livrată. Astfel, nu sînt stabilite drepturile și obligațiile între Societate și proprietarii apartamentelor din blocurile locative, ceea ce determină riscul neîncasării contra-prestației pentru energia termică livrată.

Contractele privind livrarea energiei termice proprietarilor apartamentelor din blocurile locative sînt încheiate cu gestionarii fondului locativ (Întreprinderile Municipale de Gestionare a Fondului Locativ, Asociațiile Proprietarilor Locuitorilor Privatizate, Asociațiile Coproprietarilor în Condominiu, Cooperativele de Construcție a Locuințelor, agenții economici și instituțiile publice ce gestionează Fondul departamental de locuințe etc.; în continuare – GFL), însă aceștia nu pot fi parte a contractului, deoarece ei nu sînt proprietarii apartamentelor și nici ai blocurilor locative, și nici nu sînt împuterniciți de proprietarii acestora să încheie contracte în numele lor.

Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402-XV din 24.10.2002 stabilește că: „operatori sînt persoane juridice de drept public sau persoane juridice de

drept privat, persoane fizice și/sau asociații ale acestora care furnizează/prestează servicii publice de gospodărie comunală în condițiile stabilite de autoritățile administrației publice locale, conform legii”, iar “utilizatori sînt persoane fizice și juridice care folosesc serviciile publice de gospodărie comunală furnizate/prestate pentru necesități proprii și publice pe baze contractuale”. Totodată, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19.02.1998, consumatorul este orice persoană fizică care utilizează resurse energetice pentru necesități casnice sau orice persoană juridică care utilizează resurse energetice în alte scopuri decît pentru necesități casnice.

Gestionarii fondului locativ nu se încadrează în definiția de consumator și nici în definiția de operator, deoarece aceștia nu produc energia termică și nu au contracte de distribuție a energiei termice cu consumatorii finali.

De asemenea, aceștia nu sînt consumatori, dat fiind că nu achită energia termică livrată de Societate. Astfel, GFL sînt doar prestatori de servicii comunale pentru proprietarii apartamentelor, precum și pentru Societate, fapt recunoscut și de către S.A. „Termocom”, care în contractele încheiate cu GFL le-a acordat dreptul de a primi prime pentru lucrul efectuat cu populația.

• Societatea motivează refuzul de a încheia contracte directe cu proprietarii locuințelor din blocurile locative prin faptul că instalațiile tehnice (rețelele de termoficare și apă caldă) nu sînt racordate nemijlocit la instalațiile Societății. Aceste explicații nu iau în considerație prevederile art.5 din Legea nr.913-XIV din 30.03.2000¹², care stabilesc că sistemele ingineresti din interiorul sau exteriorul locuințelor, care deservesc mai multe locuințe, constituie proprietate comună în condominiu. Astfel, fiecare proprietar de locuință dintr-un bloc locativ este coproprietar al rețelelor de termoficare și apă caldă și, deci, este racordat nemijlocit la instalațiile furnizorului.

• La S.A. „Termocom” consumul lunar de energie termică se stabilește în lipsa unor reglementări interne privind modul de determinare a volumului lunar de energie termică livrată pentru fiecare categorie de consumator.

Quantitatea de energie termică livrată către consumatorii din sectorul locativ pentru necesitățile de încălzire a apei urma a fi determinat reieșind din volumul de apă caldă livrată (determinat conform indicilor apometrelor comune instalate la intrarea în blocul locativ), temperatura apei pînă la intrarea ei în punctul termic și temperatura apei calde livrate la bransamentul sistemului de alimentare cu apă caldă al blocului locativ, stabilite în Regulamentul nr.191 din 19.02.2002¹³. Temperaturile apei urmează a fi determinate în baza indicațiilor medii ale termometrelor, instalate pe conducta de apă potabilă pînă la preîncălzitorul de apă și pe conducta de apă caldă menajeră la bransamentul sistemului de alimentare cu apă caldă menajeră al blocului locativ.

Sistemul de alimentare cu apă caldă al S.A. „Termocom” nu este dotat cu echipamente de măsurare a temperaturii apei, atît a celei reci, cît și a celei calde. În acest caz, conform prevederilor Regulamentului aprobat prin H.G. nr.191 din 19.02.2002, temperatura apei reci urma să fie considerată de 5°C în perioada de încălzire și de 15°C – în restul timpului, iar temperatura apei calde – de 50°C. Însă, în urma analizei informațiilor prezentate de către Societate și Î.M. „Infocom”, auditul a constatat că S.A. „Termocom”, nerespectînd prevederile regulamentare, calculează volumul de energie termică livrată pentru încălzirea apei calde reieșind din temperatura apei calde de 55°C, ceea ce a generat majorarea neîntemeiată

¹¹Anexa nr.8 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.191 din 19.02.2002.

¹²Legea condominiului în fondul locativ nr.913-XIV din 30.03.2000.

¹³Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.191 din 19.02.2002 (în continuare – Regulamentul aprobat prin H.G. nr.191 din 19.02.2002).

a cantității de energie termică necesară pentru încălzirea unui metru cub de apă rece cu 0,005 Gcal sau cu 0,004 Gcal (în cazul aplicării coeficientului de corectare – 0,8). Astfel, conform opiniei auditului, Societatea a majorat costul energiei termice necesare pentru încălzirea unui metru cub de apă caldă cu circa 2,16 lei în anul 2009 și cu circa 2,97 lei – în anul 2010, ceea ce a determinat calcularea veniturilor neregulate în 2009 în sumă de 14746,0 mii lei și în 2010 – în sumă de 19897,6 mii lei. Societatea n-a prezentat auditului explicații exhaustive referitor la majorarea neregulamentară a volumului de energie termică livrată pentru încălzirea apei calde.

De menționat că temperatura apei reci de 5°C și de 15°C, stabilită în Regulamentul aprobat prin H.G. nr.191 din 19.02.2002, nu corespunde realității. Astfel, auditul, în urma măsurărilor efectuate, a constatat că temperatura apei reci livrate pentru încălzire a constituit în sezonul rece circa 10°C și în sezonul cald – circa 20°C-24°C, ceea ce determină riscul de majorare de către Societate a valorii energiei termice livrate cu încă circa 14746,0 mii lei – în anul 2009 și 19897,6 mii lei – în anul 2010.

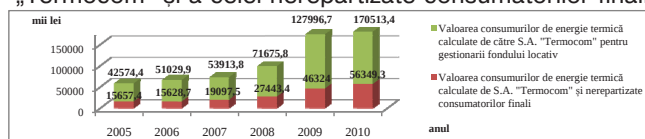
• Deși Societatea a dispus de subdiviziuni cu funcții de întocmire a chitanțelor de plată pentru achitarea consumului de energie termică, aceasta a contractat servicii de prelucrare a datelor cu privire la consumul și achitarea energiei termice și încasarea plăților de la populație de la Î.M. „Infocom”.

În anul 2009, Î.M. „Infocom” a calculat valoarea energiei termice livrate pentru încălzirea apei calde menajere în baza prețului stabilit pentru temperatura medie a apei reci de 10°C. Astfel, în sezonul rece prețul de încălzire al unui metru cub de apă era mai mic cu 2,16 lei decât prețul calculat regulamentar, iar în perioada caldă – mai mare cu 2,16 lei, ceea ce determină riscul de încasare (în funcție de sezon) a unor venituri sau de înregistrare a unor pierderi suplimentare.

Societatea nu a întreprins măsuri pentru eliminarea diferenței între valoarea energiei termice livrate de S.A. „Termocom” și valoarea energiei termice distribuite de Î.M. „Infocom” consumatorilor casnici, stabilite în Hotărârea Curții de Conturi nr.91 din 09.10.2002¹⁴. Astfel, la 31.12.2010, Societatea avea înregistrate creanțe ale GFL, care nu au fost distribuite de către Î.M. „Infocom” spre plată consumatorilor casnici în sumă de 180500,3 mii lei, din care 77827,0 mii lei formate în perioada 01.12.2004 – 31.12.2008 și 102673,3 mii lei – în perioada 2009-2010.

Figura nr.2

Evoluția valorii energiei termice calculate de S.A. „Termocom” și a celei nepartizate consumatorilor finali

Sursă: Informația S.A. „Termocom”

Societatea explică formarea acestor creanțe ca urmare a aplicării de către S.A. „Termocom” și Î.M. „Infocom” a diferitor metode de stabilire a volumului de apă caldă livrată. Astfel, Societatea stabilește aceste date în baza indicațiilor apometrelor comune, instalate la intrarea în blocul locativ, în timp ce Î.M. „Infocom” stabilește acest volum în baza indicațiilor apometrelor individuale (amplasate în apartamente), sau în lipsa acestora, reieșind din normele de consum prevăzute de Regulamentul igienic, aprobat de Consiliul de expertiză al Ministerului Sănătății, și numărul de locatari cu viză de reședință. Conform datelor Î.M. „Infocom”, la 31.12.2010, nu dispun de contoare la apa caldă 12,6 mii apartamente din 111,2 mii apartamente ce beneficiază de acest serviciu. Aceste explicații prezentate de Societate nu sînt susținute de studii și

măsurări. Totodată, Societatea nu a prezentat probe privind verificarea calității serviciilor prestate de Î.M. „Infocom” (corectitudinea calculelor) privind distribuirea volumelor de energie termică consumată, ceea ce determină riscul existenței unor erori sau fraude la efectuarea acestor calcule.

Auditul a constatat că S.A. „Termocom” stabilește volumul de apă caldă consumată, conform apometrelor comune situate în blocurile locative care nu-i aparțin. Potrivit informațiilor prezentate de Societate, beneficiar, la procurarea acestor contoare din contul mijloacelor bugetului municipal Chișinău, a fost inițial stabilită S.A. „Termocom”, însă apoi a fost stabilit Departamentul construcțiilor, locuințe și amenajare. De menționat că, potrivit informațiilor prezentate de către Societate, la 95% din apometrele respective termenul de verificare metrologică este expirat, ceea ce determină riscul neautenticității indicațiilor acestora. La 12.05.2011, Direcția generală locativ-comunală și amenajare a încheiat un contract privind prestarea serviciilor de verificare și reparație a contoarelor de apă caldă.

Astfel, creanțele în sumă de 180 500,3 mii lei au risc înalt de neîncasare. Majoritatea GFL, potrivit actelor de verificare, nu recunosc aceste datorii. În plus, încasarea forțată a diferențelor menționate de la GFL este imposibilă din cauza că acestea nu dispun de active suficiente. Astfel, la situația din 01.01.2010, activele totale ale 23 de ÎMGFL au constituit 24888,5 mii lei, în timp ce datoria acestora pentru energia termică livrată de Societate a constituit, la aceeași dată, 300532,3 mii lei, inclusiv valoarea energiei termice nedistribuite.

La 19.08.2009, S.A. „Termocom” a acționat în judecată Î.M. „Infocom” cu privire la încasarea prejudiciului condiționat de derogările de la prevederile clauzelor contractuale, admise de către reclamant la calcularea și facturarea consumurilor de energie termică, estimat în sumă de 77781,0 mii lei, care a fost formată în perioada iunie 2006-iulie 2009. La momentul efectuării auditului, litigiul se examina în instanța de judecată.

Concluzii:

S.A. „Termocom”, contrar prevederilor Codului civil, nu a încheiat contracte cu consumatorii casnici privind livrarea energiei termice.

Contrar prevederilor art. 12 alin.(2) din Legea cu privire la energetică nr. 1525-XIII din 19.02.1998, Societatea a încheiat cu unii consumatori contracte de livrare a energiei termice fără indicarea parametrilor de calitate pe care urmează să le asigure în încăperile încălzite.

S.A. „Termocom” nu dispune de prevederi regulamentare interne privind modul de determinare a volumului de energie termică livrată pentru fiecare categorie de consumator.

Contrar prevederilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, Societatea a majorat costul mediu al unui metru cub de apă caldă cu circa 2,16 lei în anul 2009 și cu circa 2,97 lei – în anul 2010, ceea ce a determinat calcularea veniturilor neregulate în anul 2009 în sumă de 14746,0 mii lei și în anul 2010 – în sumă de 19897,6 mii lei. De asemenea, există riscul de calculare a unor venituri similare, ca urmare a necorespunderii temperaturii apei reci cu cea existentă de fapt.

Creanțele Societății înregistrate după GFL în sumă de 180500,3 mii lei sînt supuse unui risc înalt de neîncasare.

Societatea stabilește volumul de apă caldă livrată în baza apometrelor ce nu-i aparțin, iar la 95% din apometre termenul de verificare metrologică este expirat.

Recomandări S.A. „Termocom”:

6. întru reglementarea relațiilor cu consumatorii casnici și GFL, să întreprindă măsuri pentru încheierea contractelor trilaterale „furnizor-gestionar-consumator”, cu conformarea

¹⁴Hotărârea Curții de Conturi nr.91 din 09.10.2002 „Privind rezultatele controlului asupra eficacității gestionării patrimoniului public la S.A. „Termocom” în anii 2000, 2001 și primul semestru al anului 2002”.

lor la prevederile legale, includerea parametrilor de calitate la livrarea energiei termice și cu stabilirea exhaustivă a drepturilor și obligațiilor părților;

7. elaborarea și aprobarea unui Regulament unic privind modul de determinare a volumului de energie termică livrată pentru fiecare categorie de consumator;

8. contorizarea procesului tehnologic de livrare a energiei termice pentru încălzirea apei calde;

9. calcularea valorii energiei termice livrate pentru încălzirea apei calde în conformitate cu parametrii regulamentari;

10. stabilirea cauzelor ce generează diferențele între volumul de energie termică livrată de S.A. "Termocom" și cea distribuită consumatorilor casnici, susținute cu probe concludente.

3.3. Derularea procedurii de insolvabilitate și a procedurii Planului la S.A. „Termocom” n-a dus la redresarea situației economico-financiare a Societății și la achitarea datoriilor față de creditori, acestea din contra avînd o tendință negativă.

• Procesul de insolvabilitate al S.A. "Termocom" a fost intentat prin Hotărîrea Judecătorei Economice din 29.11.2001. La 26.06.2002, de către Adunarea creditorilor a Societății a fost aprobat planul de reorganizare (în continuare – Plan), conform căruia au fost înghețate datoriile creditoare în sumă de 1054484,6 mii lei, care, pe parcursul procedurii de insolvabilitate, în baza hotărîrilor instanței de judecată, au fost majorate cu suma 44132,7 mii lei, constituind în final 1093446,1 mii lei. Potrivit prevederilor Planului, pentru creditorii garanți și creditorii chirografi (din clasa I și II), s-a prevăzut achitarea a 100% din datorii, iar pentru ceilalți creditori (din clasa III și IV) – în mărime de 5,4% de la suma datoriei.

Astfel, Societatea era obligată de a satisface cerințele creditorilor în sumă totală de 165384,7 mii lei. Ca consecință, conform prevederilor art.189 din Legea nr.632-XV din 14.11.2001¹⁵, creanțele și drepturile creditorilor și ale celorlalte părți interesate urmau a fi modificate potrivit prevederilor Planului. Auditul denotă că suma rămasă de 928061,4 mii lei urma să fie decontată, însă pînă în prezent aceste datorii rămîn înregistrate în evidența contabilă a S.A. „Termocom”. De menționat că în unele acte de verificare creditorii nu indică sumele datoriilor înghețate, dar Societatea continuă să confirme aceste datorii.

Se relevă că, inițial, procedura Planului urma a fi realizată pe parcursul a 4 ani, fiind prelungită prin hotărîrile instanței de judecată din 26.07.2006 și din 11.12.2008 – cu cite un an. Apoi, în temeiul Hotărîrii Guvernului nr.94 din 05.02.2009, instanța de judecată a hotărît de a prelungi procedura Planului pentru încă 3 ani, pînă la 05.02.2012. Deși termenul de realizare a procedurii Planului a fost extins în repetate rînduri, perioada de satisfacere a cerințelor creditorilor, prevăzută de Plan (anii 2002-2005), nu a fost revizuită.

La situația din 31.12.2010, Societatea a achitat integral cerințele creditorilor de clasa I și II (cu excepția creanțelor față de Ministerul Finanțelor în sumă de 10380,5 mii lei care, la rîndul său, are datorii față de S.A. „Termocom” în sumă de 25160,3 mii lei). Astfel, datoriile creditoare nesatisfăcute, potrivit procedurii Planului, au constituit 63356,5 mii lei.

Conform extraselor din cont, la 22.01.2009 pe contul administratorului procedurii Planului la care se acumulau mijloace bănești pentru achitarea datoriilor creditoare înghețate au fost acumulate mijloace bănești în mărime de 58846,5 mii lei, însă, la 18.12.2009, S.A. "CET-2", în temeiul titlului executoriu din 10.12.2007, a încasat suma respectivă pentru recuperarea datoriilor curente ale S.A. "Termocom". În anul 2010, pe contul administratorului au intrat mijloace bănești în sumă de 57000,0 mii lei, din care, în temeiul titlurilor executorii, 27502,9 mii lei au fost achitate S.A. "CET-2", iar

7497,1 mii lei – RED "Union Fenosa" S.A. Aceste acțiuni ale creditorilor Societății nu au permis îndeplinirea prevederilor Planului privind achitarea datoriilor creditoare înghețate și au impus derularea în continuare a procedurii Planului. Soldul de mijloace bănești la contul administratorului, la 01.01.2011, constituia 22000,0 mii lei.

• Desfășurarea procesului de insolvabilitate la S.A. "Termocom" nu a asigurat o activitate economică eficientă, dimpotrivă, gestiunea defectuoasă a condus la acumularea unor noi datorii creditoare.

În perioada auditată, datoriile creditoare ale Societății s-au majorat cu 179713,3 mii lei și, la 31.12.2010, au constituit 2688400,3 mii, din care datoriile creditoare înghețate (conform procedurii Planului) – 1001236,3 mii lei (37,2%), datoriile creditoare aferente facturilor comerciale – 1654821,0 mii lei (61,6%), alte datorii – 32343,0 mii lei (1,2%).

În perioada anilor 2009-2010, valoarea datoriilor creditoare curente aferente facturilor comerciale a avut o tendință de creștere și s-a majorat cu 409555,9 mii lei, pe cînd alte datorii s-au diminuat cu 240203,1 mii lei (datorită reflectării datoriilor față de fondator în sumă de 223107,0 mii lei ca capital suplimentar). Totodată, datoriile creditoare suspendate au rămas constante.

Principalii creditori ai Societății sînt furnizorii de resurse energetice, care concomitent sînt și membri-cheie ai Comitetului creditorilor. Astfel, datoriile față de acești agenți economici constituie 2337800,7 mii lei, sau 87% din toate datoriile creditoare înregistrate la 31.12.2010. Livrările și achitățile pentru resursele energetice procurate în perioada auditată se prezintă în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5
(mii lei)

Denumirea creditorului	Sold la 01.01.2009		Rulați anul 2009		Rulați anul 2010		Sold la 01.01.2011	
	Datorii curente	Datorii înghețate	Calculat	Achitat	Calculat	Achitat	Datorii curente	Datorii înghețate
„CET-1” S.A.	259648,0	148700,4	158201,5	78788,4	49,8	136007,5	94972,9	69,8
„CET-2” S.A.	779284,8	458746,7	487063,2	308381,7	63,3	504037,6	368444,6	73,1
„Chisinau-Gaz” S.R.L.	1410,3	9064,3	108564	49257,6	45,4	211329,4	227950,4	107,9
„Moldovagaz” S.A.	167760,2	57749,5	121599,3	16443,5	13,2	311,6	11145,1	357,6
RED „Union Fenosa” S.A.	9797,4	826,8	47164,5	49234,4	104,4	54672,7	51311,2	93,9
„Apă-Canal Chisinau” S.A.	9289,3	19336,3	1896,6	11119,7	586,3	1745,8	1477,4	84,6
Total sectorul energetic	1227190,2	694424	924489,1	661105,5	71,5	908104,6	755301,4	83,2
							1643376,7	694424

Sursă: Borderourile de evidență cumulativă pe contul contabil 521 pentru anii 2009, 2010; Informațiile despre situația centralizată pe contul contabil 521 pentru anii 2009, 2010

Nivelul mediu de achitare a facturilor curente față de complexul energetic a constituit 71,5% în anul 2009, iar în anul 2010 (urmare a majorării tarifelor) a crescut cu 11,7% (pînă la 83,2%).

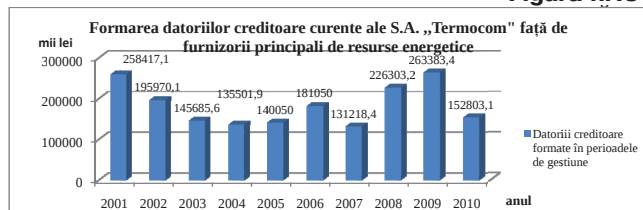
În perioada supusă auditului, din cauza neonorării obligațiilor de plată față de S.A. "CET-2" și S.A. "Moldovagaz", acestea au depus în judecată cereri privind încasarea datoriei de la S.A. "Termocom" în sumă de 777673,5 mii lei și, respectiv, de 107369,1 mii lei. Pe parcursul efectuării auditului, acțiunea S.A. "CET-2", precum și două din șase acțiuni ale S.A. "Moldovagaz" (în sumă de 29606,3 mii lei) au fost satisfăcute de prima instanță, litigiul continuînd în instanța superioară.

Datele din rapoartele financiare ale Societății, precum și din Raportul administratorului insolvabilității "Despre derularea procesului de insolvabilitate a S.A. „Termocom” (în continuare – Raport) relevă următorul fapt – către anul 2011, Societatea a acumulat datorii curente pe facturi comerciale datorită creșterii datoriilor debitoare și menținerii, în anii 1999-2007, a tarifului în sumă de 233 lei/Gcal, care nu acoperea costul serviciilor de livrare a energiei termice. În perioada anilor 2002-2006, Societatea n-a întreprins măsuri legale (inclusiv judiciare) pentru a ajusta tariful la valoarea lui reală. Abia la 21.03.2008, prin Hotărîrea Curții de Apel, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să examineze cererea S.A. "Termocom" cu privire la majorarea tarifului la energia termică livrată, cu adoptarea unei decizii corespunzătoare.

¹⁵Legea insolvabilității nr.632-XV din 14.11.2001 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.632-XV din 14.11.2001).

Figura nr.3 prezintă dinamica formării datoriilor curente ale Societății față de furnizorii principali de resurse energetice, din momentul intentării procesului de insolabilitate.

Figura nr.3

Sursă: Informația privind principalele totalizări ale activității economice a S.A. „Termocom” pentru perioada anului 2009; Borderourile cumulative de evidență pe contul contabil 521 pe anii 2009, 2010

• Sursa principală de achitare a datoriilor, conform procedurii Planului, urma să constituie achitarea datoriilor istorice ale populației pentru energia termică și bunurile imobile incluse în masa debitoare. Creanțele istorice, conform bilanțului Societății din 31.12.2001, constituiau 264948,2 mii lei, din care au fost încasate datoriile de 175050,3 mii lei, sau cu 106766,8 mii lei mai mult decât era prevăzut de Plan. În a.2010, potrivit explicațiilor verbale ale persoanelor responsabile din Societate, evidența datoriilor istorice a fost încetată din motiv că acestea au fost achitate integral.

În ce privește bunurile imobile incluse în masa debitoare, acestea au fost realizate parțial în sumă de 3283,0 mii lei, pe cînd, conform Planului, era planificat de încasat mijloace financiare în sumă de 20021,6 mii lei. Pe parcursul derulării procedurii Planului, unele imobile în sumă de 75393,0 mii lei au fost expuse vânzării prin licitație, însă au rămas nevândute (Blocul administrativ (str.T.Vladimirescu 6/1) – 10943,0 mii lei; Baza de producție (str.Uzinelor 208) – 12571,0 mii lei; Blocul administrativ (bd.Renașterii 22/2) – 3590,0 mii lei; Centrală termică Est – 47000,0 mii lei; Baza de producție (str. Calea Basarabiei 26) – 1242,0 mii lei; Punctul Termic Central nr.3058 (str.Constructorilor 84) – 47,0 mii lei). Aceste clădiri și construcții expuse spre vânzare, potrivit prevederilor pct.22 al SNC 16, urmau a fi înregistrate la contul „Mărfuri”, însă continuă să fie înregistrate la contul „Mijloace fixe”.

Deoarece auditul nu i-au fost prezentate toate informațiile privind desfășurarea licitațiilor și rezultatele acestora, auditul nu poate constata cauzele necomercializării clădirilor și construcțiilor menționate. Auditul a constatat că, deși unele bunuri imobile au fost vândute, ulterior aceste tranzacții au fost anulate. Astfel, Centrala termică Est a fost vîndută la licitație unui agent economic, care a achitat avansul în suma 937,4 mii lei, însă ulterior între părți au apărut divergențe privind achitarea sumei rămase și contractul de vânzare-cumpărare nu a mai fost semnat, fiind returnat avansul. Blocul administrativ din str.T.Vladimirescu 6/1 a fost vîndut la licitația din 16.01.2007 la prețul de 10943,0 mii lei, pentru care s-a achitat și avansul de 148,1 mii lei. La data de 25.01.2007, membrul Comitetului creditorilor, S.A. „Moldovagaz”, a acționat în judecată S.A. „Termocom” în privința nerecunoașterii rezultatelor licitației, iar obiectul licitației a fost sechestrat, ca urmare agentul economic a refuzat să încheie contractul de vânzare-cumpărare și a cerut returnarea avansului.

Concluzii:

Gestionarea ineficientă a Societății de către Comitetul creditorilor și administratorul procedurii Planului a contribuit la acumularea către anul 2011 a datoriilor curente de 1,7 ori mai mari decât cele înghețate, ceea ce determină riscul neindeplinirii procedurii Planului.

S.A. „Termocom” nu a întreprins măsuri regulamentare referitor la datoriile creditoare suspendate în sumă de

928061,4 mii lei.

Recomandări S.A. „Termocom”:

11. în comun cu administratorul și Comitetul creditorilor să renegocieze clauzele și termenele de achitare a datoriilor curente și istorice față de creditori;

12. întreprinderea măsurilor privind acumularea surselor necesare pentru achitarea datoriilor creditoare înghețate;

13. examinarea oportunității decontării, conform prevederilor legale, a sumei datoriilor creditoare de 928061,4 mii lei.

3.4. S.A. „Termocom” nu a întreprins acțiuni eficiente pentru valorificarea activelor materiale pe termen lung, stocurilor de mărfuri și materiale, neutilizate în activitatea de producție, precum și a creanțelor, ceea ce a determinat imobilizarea unor active circulante, necesare modernizării activității de producție și achitării datoriilor.

• Contrar Regulamentului aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.27 din 28.04.2004¹⁶, Societatea n-a indicat în procesele-verbale de inventariere din anii 2009 și 2010 concluziile comisiei de inventariere referitor la verificarea concordanței valorii de bilanț a activelor materiale cu valoarea existentă a acestora la momentul inventarierii, în funcție de utilitatea lor și prețul de piață, ceea ce generează riscul de neasigurare a veridicității rezultatelor inventarierii și plenitudinii raportării valorii activelor materiale. Concomitent, Societatea n-a întreprins măsuri eficiente pentru valorificarea stocurilor de active materiale. Astfel, la 31.12.2010, valoarea activelor în curs de execuție, care nu sînt necesare activității Societății, a constituit 21399,6 mii lei (65,9% din totalul activelor în curs de execuție), inclusiv: obiecte de construcții nefinalizate, începute încă în perioada anilor 1995-2003, construcția cărora a fost stopată din lipsa surselor financiare și care nu mai sînt necesare activității Societății, în sumă de 5920,1 mii lei (CT Est – 5816,0 mii lei, proiectul magistralei Albișoara – 104,1 mii lei); utilaj în valoare de 15479,5 mii lei, aflat în stoc fără mișcare din momentul procurării sau primirii lui în anii 1998-2001.

De asemenea, nu sînt necesare activității Societății nici bunurile materiale cu valoarea de 25879,6 mii lei, care în perioada auditată nu s-au utilizat în procesul de producție și sînt uzate din punct de vedere fizic și moral. De menționat că majoritatea absolută a acestora au fost transmise Societății în urma absorbției S.A. „Rapdet” în anul 1999, precum și a stingerii, în anii 1998-2001, a diferitor creanțe.

Sursă: Fotografii făcute la 10.02.2011 de către echipa de audit a Curții de Conturi la Baza de producție din str. Uzinelor 208

• Existența pe parcursul a mai multor ani a activelor imobilizate generează cheltuieli ineficiente ce țin de uzura lor, precum și privind întreținerea și păstrarea acestor bunuri. Astfel, în perioada auditată, Societatea a suportat cheltuieli privind uzura și paza clădirilor din str. T.Vladimirescu 6/1 și str.Uzinelor 208, neutilizate sau utilizate parțial în procesul de producție în sumă totală de 412,0 mii lei.

Totodată, auditul a constatat că conducerea Societății nu a întreprins măsurile necesare în vederea conservării CT Est și CT „Muncești”, care nu sînt utilizate în procesul de producție (fiind uzate din punct de vedere fizic și moral), prin ce n-au fost respectate prevederile pct.1 și pct.2 din Regulamentul din 25.03.1998¹⁷. Ca urmare, mijloacele fixe respective, cu valoarea de bilanț de 60232,0 mii lei, sînt în stare nesatisfăcătoare, ceea ce determină un risc sporit de diminuare a valorii

¹⁶Ordinul ministrului finanțelor nr.27 din 28.04.2004 „Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului privind inventarierea” (în continuare – Regulamentul privind inventarierea).

¹⁷Regulamentul „Cu privire la conservarea și deconservarea bunurilor nefolosite în procesul tehnologic”, aprobat de Ministerul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat la 25.03.1998.

acestora. Mai mult decât atât, în anul 2009, S.A. "Termocom" a suportat cheltuieli suplimentare în rezultatul uzurii mijloacelor fixe menționate în sumă de 3183,7 mii lei, acestea totuși nefiind incluse în calculul tarifului pentru energia termică. Deși nu avea acordul Consiliului Societății sau al Adunării generale a acționarilor privind conservarea mijloacelor fixe respective sau înregistrarea acestora ca "mărfuri", în anul 2010, contabilitatea S.A. "Termocom" nu a calculat uzura pentru aceste obiecte.

Lipsa unei evidențe analitice adecvate nu a permis Societății să dețină date complete privind cheltuielile de întreținere (servicii comunale) a mijloacelor fixe neutilizate în procesul de producție, precum și privind cheltuielile de întreținere a depozitelor la care se păstrează utilajul, mărfurile și materialele.

• Ponderea creanțelor pe termen scurt aferente facturilor comerciale în valoarea totală a activelor Societății, la 31.12.2010, a constituit 57,7%, sau 859646,7 mii lei. În anul 2009, creanțele au crescut cu 77353,9 mii lei, sau cu 11,8%, față de soldul creanțelor înregistrat la începutul anului, iar în anul 2010 – cu 128566,4 mii lei, sau cu 17,6%. Ponderea cea mai mare în aceste creanțe revine creanțelor pentru energia termică livrată (99,5%).

Pe parcursul anilor 2009 și 2010, Societatea a livrat energie termică în valoare de 833386,8 mii lei și, respectiv, de 1106634,4 mii lei, inclusiv: fondului locativ – de 597 586,3 mii lei și, respectiv, de 798009,6 mii lei, instituțiilor bugetare – de 144 804,6 mii lei și, respectiv, de 193511,3 mii lei, agenților economici – de 90 014,9 mii lei și, respectiv, de 114789,8 mii lei. Nivelul achitării de către consumatori a energiei termice livrate a constituit, în anul 2009, în medie 91% și în anul 2010 – 88,5%.

Creșterea valorii vânzării energiei termice în anul 2010, comparativ cu anul 2009, s-a datorat majorării succesive a tarifului la energia termică, pe cind cantitatea de energie termică realizată s-a micșorat cu 5,2 mii Gcal (de la 1470,8 mii Gcal în anul 2009 până la 1465,6 mii Gcal – în anul 2010). Totodată, creșterea tarifelor în anul 2010 a contribuit la reducerea achitărilor de către consumatori, comparativ cu anul 2009, cu 2,5%, condiționind creșterea creanțelor S.A. "Termocom" cu 126807,2 mii lei, sau cu 17,4% (de la 728735,1 mii lei la 855542,3 mii lei).

Dinamica creanțelor pentru energia termică consumată, pe tipuri de consumatori, se prezintă în Tabelul nr.6.

Tabelul nr.6

Indicatori	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	Diferența între 2009/2008		Diferența între 2010/2009		01.10.2009	01.10.2010	Diferența între 9 luni 2010/9 luni 2009	
	Mii lei	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%
1. Sectorial locativ	377124,0	504644,8	629836,7	127520,8	33,8	124194,7	24,8	370195,0	437320,5	67181,5	18,2
2. Instituții bugetare	18918,0	27127,7	34670,6	8399,9	44,2	7543,6	27,8	2671,4	7189,5	4518,1	33,0
3. Agenți economici	19398,8	20233,8	30952,8	834,8	4,3	10719,2	53,0	7185,7	7693,6	507,9	7,1
4. Consiliul municipal Chișinău (compensarea diferenței de tarifi)	139877,6	80411,6	63761,1	-59466,0	-42,5	-16650,5	-20,7	95411,6	72411,6	-23000,0	-24,1
5. Decizii judecătorești nefavorabile	54025,2	54036,8	54036,8	11,6	0,0	0,0	0,0	54025,2	54036,8	11,6	0,0
6. Ministerul Finanțelor (înlesniri)	25160,3	25160,3	25160,3	0,0	0,0	0,0	0,0	25160,3	25160,3	0,0	0,0
7. Decizia Primăriei mun. Chișinău nr.14/25.14/26	5643,2	5643,2	5643,2	0,0	0,0	0,0	0,0	5643,2	5643,2	0,0	0,0
8. Creanțe cu termen de prescripție expirat	10453,2	10597,4	12274,0	144,2	1,4	1676,6	15,8	10603,9	12333,8	1729,9	16,3
9. Alte creanțe	914,7	881,3	204,8	-33,3	-676,4	18,1	2,1	913,4	898,8	-14,6	-1,6
Total creanțe	651415,8	728735,1	855542,3	77326,3	11,9	126807,2	17,4	571753,7	617288,1	45534,4	8,0

Sursă: Raportul financiar al S.A. "Termocom" pe anii 2009, 2010; Informația cu privire la datoriile consumatorilor pentru energia termică livrată de S.A. "Termocom", la situația din 01.01.2009, 01.10.2009, 01.01.2010, 01.10.2010, 01.01.2011

• Atât conducerea S.A. "Termocom", cit și contabilitatea acesteia, ca parte responsabilă, nu au asigurat o monitorizare eficientă a creanțelor pentru energia termică livrată, precum și asupra modului de încasare a acestora, ca urmare, la sfârșitul anului 2010 fiind înregistrate un șir de creanțe problematice (dubioase). Astfel, la 31.12.2010, erau înregistrate creanțe pentru energia termică livrată în sumă de 12 274,0 mii lei cu termen de prescripție expirat, din care 6 341,8 mii lei – în anii 1994-2001. De menționat că, potrivit procedurii Planului, din creanțele pentru energia termică livrată, înregistrate la 01.12.2001 în sumă de 264984,2 mii lei, urmau a fi încasate numai 64283,5 mii lei, sau cu 200664,7 mii lei mai puțin.

Totodată, la finele anului 2010, în evidența contabilă a S.A. "Termocom" au fost reflectate creanțe în sumă de 54 036,8 mii lei, pentru energia termică livrată în anii 2002-2006, care nu au fost satisfăcute de către instanțele de judecată și care, conform legislației în vigoare, urmau a fi decontate.

De asemenea, la 31.12.2010, în evidența contabilă a Societății erau înregistrate creanțe ale Ministerului Finanțelor și ale Primăriei mun. Chișinău în sumă de 25160,3 mii lei și, respectiv, de 5643,2 mii lei, realitatea cărora n-a fost confirmată corespunzător (prin documente și acte de verificare). Conform explicațiilor fostului contabil-șef al Societății, datoria Ministerului Finanțelor față de S.A. "Termocom" reprezintă valoarea înlesnirilor acordate populației în anii 1998-2000, iar datoria Primăriei mun. Chișinău s-a format în anul 1994 în urma nerepartizării de către Î.M. "Infocom" a diferențelor de calcul la consumul de apă caldă.

• Creanțele S.A. "Termocom" pentru energia termică livrată, cu termenul de neachitare mai mare de un an, a constituit 545 148,4 mii lei, sau 67,7% din valoarea creanțelor pentru energia termică livrată, înregistrată la 31.12.2010. Examinind acțiunile S.A. "Termocom" pentru încasarea creanțelor acumulate până la începerea noului sezon de încălzire (01.10.2010), care constituiau 617288,1 mii lei (cu 45534,4 mii lei mai mari față de aceeași dată a anului 2009, sau cu 8%), auditul a relevat următoarele:

Din lipsa contractelor directe de livrare a energiei termice cu persoanele fizice (proprietari ai apartamentelor din blocurile de locuit), Societatea nu poate iniția de sine stătător procedura de judecată, aceasta de obicei fiind inițiată de către GFL, la solicitarea Societății. De menționat că în contractele încheiate între Societate și GFL era prevăzut dreptul acestora de a beneficia de un premiu lunar în mărime de 2%, în cazul unui nivel înalt al achitărilor pentru energia termică livrată și cu condiția prezentării de către GFL a dărilor de seamă lunare cu privire la lucrul efectuat cu rău-platnicii. Însă contractele respective nu specifică baza de calcul a primei, nivelul înalt de achitare a creanțelor, modul de determinare dacă achitarea a avut loc ca urmare a lucrului efectuat de către GFL etc. Totodată, calcularea premiilor GFL s-a efectuat de către Societate în lipsa dărilor de seamă și fără analiza prealabilă a acțiunilor întreprinse de GFL în vederea reducerii datoriilor pentru energia termică livrată, precum și a aportului fiecărui GFL la creșterea încasărilor.

Potrivit datelor prezentate de S.A. "Termocom", pe parcursul anilor 2009 și 2010, au fost calculate premii lunare GFL în sumă de 11973,5 mii lei, astfel fiind suportate cheltuieli ineficiente. Începând cu luna mai a anului 2010, efectuarea calculului primelor respective a fost încetată, totodată fiind excluse din calculul pentru determinarea tarifului la energia termică.

Analiza acțiunilor întreprinse de către Societate împreună cu GFL pentru încasarea creanțelor de la 35 de consumatori, care conform datelor Î.M. "Infocom" înregistrau, la 01.10.2010, datorii mai mari de 40,0 mii lei pentru serviciile livrate de către Societate (în sumă totală de 2040,4 mii lei), a constatat că în privința a circa 55% din consumatori (persoane fizice cu datorii de 1295,8 mii lei), în perioada auditată, n-au fost întreprinse acțiuni întru încasarea datoriilor nici de către GFL, nici de către Societate. Astfel, Societatea nu a întreprins acțiuni eficiente pentru încasarea creanțelor fondului locativ, ceea ce prezintă un risc sporit de neincasare și a altor restanțe acumulate de către populație.

• Urmare analizei modului de încasare a restanțelor a 12 agenți economici, datoria cărora, la situația din 01.10.2010, a constituit 6146,3 mii lei, sau 79,9% din suma datorată de către grupa respectivă de consumatori, s-a constatat că Societatea a întreprins acțiuni de adresare în instanța de judecată, precum și a încheiat contracte de garanție, cu întocmirea graficelor de eșalonare a creanțelor. De menționat

că în 2 cazuri (î.S. „Cantina Căminării de Stat”, Colegiul Național de Viticultură și Vinificație) Societatea a înaintat titlurile executorii, spre executare, după 1-1,5 ani de la data eliberării acestora.

Analiza măsurilor întreprinse pentru încasarea datoriilor a 11 debitori ce dețin locuințe corporative (departamentale), datoriile cărora, la 01.10.2010, constituiau 4780,5 mii lei, sau 99,5% din datoria grupului respectiv de consumatori, denotă că aceste măsuri s-au limitat doar la avertismente.

• La 31.12.2010, S.A. „Termocom” înregistra creanțe din locațiunea bunurilor imobile în sumă de 624,0 mii lei și alte creanțe în sumă de 24148,2 mii lei. Și în acest caz auditul a constatat existența unor creanțe cu risc înalt de neîncasare și/sau cu termenul de prescripție expirat. Astfel, creanțele formate în anii 1999-2006 la locațiunea bunurilor imobile constituie 257,3 mii lei, iar creanțele în sumă de 13736,5 mii lei reprezintă pretențiile înaintate și recunoscute și taxa de stat aferentă litigiilor pierdute, care nu se încasează pe parcursul a mai mult de 3 ani și/sau care nu pot fi recuperate.

De menționat că, conform Planului de reorganizare a Societății, din datoriile înregistrate la 01.12.2001, la contul 229 „Alte creanțe pe termen scurt”, în sumă de 17406,3 mii lei, se preconiza încasarea numai a 5221,8 mii lei.

Concluzii:

Neasigurarea de către Societate a inventarierii anuale a activelor pe termen lung, precum și a activelor curente în corespundere cu cerințele legale, a condiționat riscul neasigurării raportării corecte a valorii patrimoniului Societății. De asemenea, activele materiale ale Societății n-au fost reevaluate conform cerințelor stabilite, valoarea lor necorespunzând celei de piață.

Ca rezultat al nevalorificării activelor care nu sunt utilizate în procesul de producție și nu sunt necesare Societății, în perioada auditată au fost imobilizate active în curs de execuție, precum și bunurile materiale circulante în valoare de 47279,2 mii lei.

S.A. „Termocom” nu a conservat regulamentar mijloacele fixe în valoare de bilanț de 60232,0 mii lei, neutilizate în procesul tehnologic, iar cele propuse spre comercializare n-au fost înregistrate la contul „Mărfuri”.

Tergiversarea valorificării activelor materiale determină uzura fizică și morală a acestora, ceea ce duce la diminuarea valorii lor.

Societatea a suportat, în perioada 2009-2010, cheltuieli ineficiente ca urmare a întreținerii mijloacelor fixe neutilizate în procesul de producție în sumă de 3595,7 mii lei.

La finele anului 2010, valoarea creanțelor cu probabilitate mică de recuperare și/sau cu termenul de prescripție expirat a constituit 111108,1 mii lei, din care pentru energia termică livrată – 97114,3 mii lei, o parte fiind asigurată cu un provizion format de 55683,1 mii lei, cealaltă parte în sumă de 55425,0 mii lei rămânând neacoperită, cauzând riscul de trecere a acestora la pierderi.

În perioada supusă auditului, S.A. „Termocom” n-a întreprins măsuri suficiente și adecvate întru încasarea creanțelor consumatorilor pentru energia termică și nu s-a folosit de toate metodele regulamentare pentru recuperarea lor.

Societatea a suportat, în perioada 2009-2010, cheltuieli iraționale la calcularea primelor GFL în sumă de 11973,5 mii lei, fără a analiza contribuția fiecărui beneficiar de premii la majorarea încasărilor de la populație și reducerea creanțelor fondului locativ.

Recomandări S.A. „Termocom”:

14. inventarierea regulamentară a tuturor activelor, cu stabilirea stării reale a activelor materiale, necesității lor în activitatea Societății și valorii reale a acestora;

15. conservarea regulamentară a mijloacelor fixe neutilizate în procesul de producție și/sau determinarea modului

de utilizare a acestora;

16. întreprinderea tuturor măsurilor legale pentru încasarea creanțelor Societății, cu stabilirea exhaustivă a persoanelor responsabile de implementarea acestor măsuri și cu luarea măsurilor legale pentru reflectarea în evidența contabilă a valorii creanțelor posibile spre încasare;

17. reexaminarea procedurii contractuale de livrare a energiei termice apartamentelor din blocurile de locuit, pentru a avea posibilitate să întreprindă de sine stătător măsuri pentru încasarea acestor creanțe.

3.5. Societatea nu a reușit o administrare regulamentară a proceselor la stabilirea modului de salarizare a angajaților și la efectuarea cheltuielilor privind retribuirea muncii. Ca urmare, această situație a cauzat unele cheltuieli neregulate și/sau ineficiente.

• La 31.12.2010, statele de personal aprobate ale Societății au constituit 1646 de unități, sau cu 32 de unități mai mult decât la începutul anului 2010 și cu 39 de unități mai puțin decât la începutul anului 2009. În a.2009, numărul mediu al personalului angajat a constituit 1526 de persoane și în a.2010 – 1520 de persoane, iar salariul mediu al unui angajat a constituit 3,8 mii lei și, respectiv, 4,5 mii lei.

Cheltuielile Societății pentru retribuirea muncii în a.2009 au constituit 70792,1 mii lei și în a.2010 – 88788,3 mii lei (din care 3157,1 mii lei au fost incluse în costul reparației capitale a mijloacelor fixe).

Din suma cheltuielilor respective, cheltuielile în sumă de 173,5 mii lei (anul 2009) și de 180,0 mii lei (anul 2010) au fost suportate pentru remunerarea președintelui Comitetului sindical. De menționat că cadrul legal existent nu stabilește în ce condiții se suspendă și în ce nu se suspendă contractul individual de muncă în legătură cu alegerea angajatului în funcțiile electivale ale sindicatului.

• În anul 2006, nerespectând prevederile art.78 alin.(3) și art.105 alin.(1) din Legea nr.632-XV din 14.11.2001 cu privire la păstrarea și majorarea masei debitoare, administratorul Societății a semnat cu Comitetul sindical al Societății contractul colectiv de muncă (valabil în perioada auditată), care a prevăzut un șir de adaosuri, stimulări, premii, înlesniri și alte plăți suplimentare la salariul funcției, fără a fi concretizate sursele de acoperire financiară a acestor sporuri și fără a ține cont de faptul că Societatea generează pierderi financiare în proporții considerabile. De menționat că contractul colectiv de muncă nu a fost aprobat de Consiliul creditorilor.

De asemenea, s-a constatat că prevederile contractului colectiv de muncă referitor la calcularea sporului pentru vechimea în muncă nu corespund prescripțiilor Hotărârii Guvernului nr.169 din 16.02.2008¹⁸. Astfel, în contractul colectiv de muncă a fost micșorată (de la 2 ani până la 5 ani) perioada vechimii în muncă necesară pentru acordarea sporului, comparativ cu prevederile regulamentare, ca rezultat fiind majorate cheltuielile pentru remunerarea muncii, ceea ce a influențat direct asupra mărimii tarifelor pentru energia termică. În anii 2009 și 2010, cheltuielile Societății privind acest spor au constituit 8528,9 mii lei și, respectiv, 9315,1 mii lei.

• Cheltuielile anuale pentru retribuirea muncii ale Societății, incluse în tariful de 540,82 lei/Gcal (valabil în a.2009), au constituit 64860,5 mii lei. În anul 2009, urmare majorării salariului tarifar pentru categoria I de calificare de la 700 lei până la 900 lei pe lună și aplicării de către Societate a unui sistem tarifar de retribuire a muncii, s-au majorat toate salariile angajaților. De menționat că Societatea n-a întreprins măsuri pentru menținerea cheltuielilor de retribuire a muncii în limita surselor financiare disponibile, inclusiv prin diminuarea în anul 2009 a sporurilor la salariu, ca urmare generând cheltuieli fără acoperire financiară în sumă de 5931,5 mii lei.

¹⁸Hotărârea Guvernului nr. 169 din 16.02.2008 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de calculare a perioadei de muncă în vederea acordării sporului pentru vechime în muncă angajaților în întreprinderile din domeniul gospodăriei locativ-comunale”.

În anul 2010, cheltuielile planificate pentru retribuirea muncii și luate ca bază pentru stabilirea tarifelor la energia termică livrată au constituit suma de 80439,4 mii lei. De menționat că Societatea a inclus în aceste cheltuieli și unele tipuri de plăți cu caracter de stimulare, care se calculează reieșind din rezultatele economico-financiare ale Societății, însă în condițiile de insolabilitate și instabilitate economică a S.A. „Termocom”, acestea sînt supuse unui risc de autenticitate. Ca urmare, în a.2010, cheltuielile reale pentru retribuirea muncii au fost cu 1122,38 mii lei mai mici decît cele incluse în tariful pentru energia termică.

• Pentru îndeplinirea calitativă și în termen a funcțiilor de serviciu, pe lângă salariul de bază, angajaților Societății li s-a calculat lunar și trimestrial suplimente cu caracter de stimulare, care, reieșind din explicațiile prezentate, de fapt au fost acordate pentru îndeplinirea corectă a obligațiilor de serviciu, pentru care angajatul este remunerat cu salariul de bază. Suplimentele sus-indicate au fost acordate în lipsa unor criterii și indici de eficiență și performanță, în funcție de aportul angajaților la rezultatele activității Societății, ceea ce a condus la determinarea arbitrară a acestor sporuri și plăți de către șefii de subdiviziuni. În aceste condiții, Societatea a calculat plăți de stimulare în anul 2009 în sumă de 10437,9 mii lei și în anul 2010 – de 14195,8 mii lei, suportînd cheltuieli ineficiente în aceeași mărime.

• Contrar prevederilor pct.6 din Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.985 din 27.09.2000¹⁹, cu toate că în anul 2009 la Societate nu a fost asigurată reducerea pierderilor economice, comparativ cu perioada respectivă a anului precedent, fiind înregistrate pierderi economice în sumă de 241343,0 mii lei, cu 106359,5 mii lei mai mult decît în anul 2008, administratorului Societății i-au fost calculate plăți cu caracter de stimulare în sumă de 29,8 mii lei.

De asemenea, după numirea în funcție a directorului general al S.A. „Termocom”, administratorului Societății i-a fost calculat salariu în sumă de 17,6 mii lei pentru perioada de predare-primire a atribuțiilor (07.08.2010-09.09.2010), Societatea neprezentînd auditului documente confirmative referitor la procedura respectivă, ceea ce denotă că acest proces, de fapt, nu a existat, iar cheltuielile de salarizare au fost suportate nejustificate.

În baza Ordinului directorului general al S.A. „Termocom” din 27.12.2010, membrilor Consiliului Societății le-au fost calculate și achitate premii în sumă totală de 33,0 mii lei, plăți, care, conform art.50 alin.(3) din Legea nr. 1134-XIII din 02.04.1997²⁰ și pct.34 alin.2 din Statutul S.A. „Termocom”, sînt aprobate cu drept exclusiv de către Adunarea generală a acționarilor Societății.

De menționat că Societatea nu are stabiliți nici indici de activitate (reieșind din prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.985 din 27.09.2000), care ar sta la baza stabilirii sporurilor și premiilor directorului general al Societății, ceea ce generează riscul că salarizarea conducerii Societății nu se bazează pe criterii de performanță economică bine determinate.

Concluzii:

Societatea a practicat acordarea diferitor sporuri și plăți angajaților, în lipsa surselor de acoperire și a unor reglementări privind determinarea criteriilor de performanță în activitatea acestora, prin ce, în perioada 2009-2010, a suportat cheltuieli nejustificate și păguboase în sumă de 24633,7 mii lei.

Fără temei și nejustificat din punct de vedere economic, fiind în insolvență, Societatea a suportat cheltuieli pentru

salarizarea președintelui Comitetului sindical în sumă de 353,5 mii lei, diminuînd, totodată, masa debitoare.

Necesită îmbunătățiri în procesul de planificare a cheltuielilor pentru retribuirea muncii, luat ca bază la stabilirea tarifelor pentru energia termică livrată.

Calcularea salariului, premiilor și sporurilor administratorului Societății și membrilor Consiliului Societății în sumă de 47,4 mii lei și, respectiv, de 27,0 mii lei s-a efectuat cu nerespectarea prevederilor regulamentare.

Recomandări S.A. „Termocom”:

18. abandonarea practicii de remunerare a muncii, necorelată la rezultatele activității Societății;

19. stabilirea exhaustivă a criteriilor de performanță necesare calculării sporurilor de eficacitate angajaților;

20. reexaminarea clauzelor contractului colectiv de muncă în vederea ajustării acestora la prevederile regulamentare, cu asigurarea respectării cerințelor privind păstrarea masei debitoare și realizarea procedurii Planului;

21. examinarea posibilității de recuperare a cheltuielilor salariale calculate neregulamentar.

3.6. Managementul necorespunzător al achizițiilor de mărfuri, lucrări și servicii a determinat efectuarea lor în condiții de netransparență, în lipsa unei concurențe reale, ceea ce a dus la suportarea unor cheltuieli ineficiente și la costuri înalte.

• În perioada auditată, achiziționarea bunurilor și serviciilor de către S.A. „Termocom” a fost efectuată în baza prevederilor Regulamentului de achiziție al Societății²¹, principalul obiectiv al acestuia fiind asigurarea economiei și eficienței ei procurărilor prin organizarea licitațiilor deschise sau licitațiilor restrînse. Conform prevederilor Regulamentului de achiziție al Societății, acesta este elaborat în baza actelor normative în vigoare ale Republicii Moldova, însă nu este menționat la care anume este raliat. Ca urmare, S.A. „Termocom” nu are obligativitatea de a aduce în concordanță prevederile acestuia cu normele prevăzute de Legea privind achizițiile publice²², deși acestea ar putea asigura un nivel mai înalt de transparență și eficiență a achizițiilor efectuate de S.A. „Termocom”.

Analizînd prevederile Regulamentului de achiziție al Societății, s-a constatat că acesta nu asigură un cadru concurențial la efectuarea achizițiilor. Astfel, nu sînt reglementate procedurile privind:

- publicarea planurilor anuale și/sau trimestriale de achiziții (în condițiile cînd procurarea celei mai mare părți de bunuri și servicii era stabilită la început de an);

- confirmarea depunerii ofertelor și/sau a recepționării cererii de ofertă;

- stabilirea particularităților și pragurilor de achiziții, inclusiv pentru procurările de valoare mică și valoare mare;

- temeiurile încheierii acordurilor adiționale la contract, în principal, și valoarea acestora;

- întocmirea dosarului de achiziții.

Totodată, în condițiile Regulamentului de achiziție al Societății, doar în cazuri speciale este prevăzută achiziționarea bunurilor și serviciilor necesare dintr-o singură sursă. Unele prevederi ale Regulamentului de achiziție al Societății exclud în sine sensul desfășurării licitației și favorizează unii agenți economici, de exemplu, prin negocierea prețului propus de către ofertanții care nu au cîștigat licitația, ceea ce permite distribuirea volumului licitat la mai mulți agenți economici.

S.A. „Termocom” nu s-a conformat recomandărilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică²³ cu privire la ajustarea Regulamentului de achiziție al Societății

¹⁹Regulamentul cu privire la salarizarea conducătorilor întreprinderilor de stat, întreprinderilor cu capital majoritar de stat și ai celor monopoliste, indicate de Guvern, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.985 din 27.09.2000. Abrogat la 10.12.2010, prin Hotărîrea Guvernului nr.1105 din 06.12.2010 (în continuare – Regulamentul aprobat prin H. G. nr.985 din 27.09.2000).

²⁰Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997 “Privind societățile pe acțiuni” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997).

²¹Regulamentul “Cu privire la organizarea licitațiilor de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor”, aprobat prin Ordinul administratorului S.A. „Termocom” nr.117 din 10.07.2006 (în continuare – Regulamentul de achiziție al Societății).

²²Legea nr.96-XVI din 13.04.2007 “Privind achizițiile publice” (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007).

²³Hotărîrea ANRE nr.386 din 20.08.2010.

la prevederile Legii nr.96-XVI din 13.04.2007, ceea ce la fel determină caracterul netransparent al achizițiilor efectuate. De menționat, că nici Regulamentului nou de achiziție al Societății, aprobat în februarie 2011, nu diferă de Regulamentul de achiziție al Societății aprobat în anul 2006.

• În anii 2009 și 2010, conform bazei de date a Serviciului Fiscal de Stat, S.A. „Termocom” a efectuat procurări confirmate prin facturi fiscale în sumă de 977,5 mil. lei și, respectiv, de 1012,4 mil. lei, din care 884,7 mil. lei (90,5%) și, respectiv, 906,1 mil. lei (89,5%) sînt procurările efectuate de la monopolistii naturali – furnizorii de agent termic, energie electrică și gaze naturale (S.A. „CET-2”; S.A. „CET-1”; S.A. „Moldovagaz”; S.R.L. „Chișinău-Gaz”; Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A.). Ca urmare, procurările pasibile achizițiilor în condițiile licitațiilor, conform prevederilor Regulamentului de achiziție al Societății, în a.2009 au constituit 90,3 mil. lei (inclusiv 65,7 mil. lei – lucrări de reconstrucție și reparație) și în a.2010 – 80,1 mil. lei (inclusiv 52,9 mil. lei – lucrări de reconstrucție și reparație).

De menționat că, în perioada auditată, S.A. „Termocom” a organizat achiziții (cu excepția valorii lucrărilor de reconstrucție și reparație) în sumă de 10,4 mil. lei (a.2009) și de 21,0 mil. lei (a.2010), sau 42,1% și, respectiv, 76,5% din valoarea procurărilor pasibile procedurii de achiziție. Totodată, potrivit bazei de date a Serviciului Vamal, pe parcursul anilor 2009-2010, S.A. „Termocom” a importat bunuri și servicii în sumă de 29,5 mil. lei și, respectiv, de 38,9 mil. lei, în principal, de la producători.

• Analizînd procedurile de achiziție efectuate de către S.A. „Termocom” în perioada auditată, s-a constatat că procurarea unor bunuri și servicii s-a efectuat: în volume ce depășesc cu 30% volumul contractat inițial; la unitate de măsură, fără a stabili volumul total ce urmează a fi achiziționat; prin încheierea acordurilor adiționale la contractele încheiate în anii precedenți, excluzînd procedura de achiziție. Ca urmare, această situație relevă că aplicarea prevederilor Regulamentului de achiziție al Societății poartă un caracter aleatoriu, iar unele achiziții ca atare au fost efectuate formal.

În perioada 2009-2010, organizator al licitațiilor de achiziționare a bunurilor și serviciilor a fost Comisia de licitații, care a activat în baza Ordinilor administratorului S.A. „Termocom” din 01.04.2008 și din 08.09.2009. De menționat că această Comisie nu a avut prevăzute funcții de organizare a licitațiilor de achiziționare a lucrărilor, acestea fiind atribuite prin Ordinul directorului general al S.A. „Termocom” din 01.12.2010.

• În perioada auditată, S.A. „Termocom”, ignorînd prevederile Regulamentului de achiziție al Societății, a atribuit contractele de executare a lucrărilor direct antreprenorilor, evitînd procedurile de achiziție prin licitație, păstrîndu-și doar dreptul de a plafona²⁴ mărimea coeficienților indirecti, folosiți la stabilirea valorii lucrărilor de construcție și montaj. S.A. „Termocom” a contractat lucrările de construcție și montaj fără a specifica obiectele, volumele și valoarea acestora. Ca urmare, distribuirea volumelor de lucru a purtat un caracter netransparent, cu neglijarea regulilor concurențiale, ceea ce a privat Societatea de beneficiile celui mai bun preț și generează riscul de executare neconformă a lucrărilor, precum și executarea acestora la prețuri majorate.

În anul 2010, S.A. „Termocom” a organizat doar două licitații (privind achiziționarea lucrărilor de reparație a acoperișurilor la obiectele sale și a lucrărilor de restabilire a învelișului asfaltic), însă și acestea au fost organizate contrar prevederilor regulamentare. Astfel, lucrările menționate au fost contractate prin metoda licitațiilor restrînse (inchise), însă, conform prevederilor regulamentare, urmau a fi contractate prin licitații deschise, deoarece nu poartă un caracter excepțional și specializat, totodată, la începutul anului lista obiectelor și lucrărilor

fiind inclusă în planul de producție aprobat.

S.A. „Termocom”, contrar clauzelor pct.21 din Regulamentul de achiziție al Societății, nu a elaborat un caiet de sarcini în partea ce ține de volumul total de lucrări ce urmează a fi efectuate. Ca rezultat, adjudecarea contractelor a fost efectuată avînd la bază prețul pe unitate de măsură, fără a fi prezentat volumul total de reparație și prețul de deviz total, care ar fi dat posibilitate ofertanților de a acorda rabaturi în dependență de volum. Astfel, contractarea lucrărilor de reparație a acoperișurilor s-a efectuat prin repartizarea agenților economici care au acceptat prețul propus de S.A. „Termocom” pe unitatea de măsură a volumului de reparație.

În perioada 2009-2010, lucrările de reparație capitală și reconstrucție a edificiilor și rețelelor termice ale S.A. „Termocom” s-au efectuat în lipsa documentației de proiect și de deviz, verificată de Serviciul de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor, în conformitate cu prevederile art.13 din Legea nr.721-XIII din 02.02.1996²⁵. Astfel, S.A. „Termocom” nu și-a onorat angajamentele investiționale ce îi revin potrivit Capitolului III din Legea nr.721-XIII din 02.02.1996, ceea ce nu asigură menținerea nivelului de calitate a exigențelor esențiale corespunzătoare unei construcții, prevăzute de art.6 din aceeași lege.

• Ținînd cont de faptul că contractarea lucrărilor de reparație/reconstrucție, precum și distribuirea volumelor de lucrări a purtat un caracter netransparent, auditul a analizat activitatea agenților economici care au executat aceste lucrări. Unele date ale analizei se prezintă în Tabelul nr.7.

Tabelul nr.7
(mii lei, inclusiv TVA)

Nr. d/o	Antreprenor	Volumul livrărilor efectuate pe facturi fiscale pe parcursul anului, total		Volumul livrărilor efectuate pe facturi fiscale către S.A. „Termocom” pe parcursul anului, total		Pondere livrărilor efectuate către S.A. „Termocom” în totalul livrărilor (%)	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
1	ANTICOR METAL S.R.L.	4.216,6	2.456,5	3.585,1	2.018,2	85,0	82,2
2	JOLISAN TERMO S.R.L.	4.675,5	5.855,7	4.657,8	5.833,3	99,6	99,9
3	NNC-TRAVESSA S.R.L.	9.173,3	9.164,3	7.393,7	3.315,0	80,6	36,2
4	RATIVESTCOM S.R.L.	2.981,4	6.799,3	2.918,5	6.295,7	97,9	92,6
5	TERMIC S.R.L.	1.733,4	3.331,4	1.733,4	3.331,4	100,0	100,0
6	SERVITERM-MA S.R.L.	1.577,7	1.414,7	1.339,8	1.414,7	84,9	100,0
7	DIN-FERM S.R.L.	1.715,4	6.424,0	1.715,4	6.424,0	100,0	100,0
8	AXIMA GRUP S.R.L.	4.449,3	7.943,3	31,1	853,9	0,7	10,7
9	ENERGO-ROTOR S.R.L.	24.201,2	29.477,9	1.980,0	1.869,1	8,2	6,3
10	FERARIU S.A.	1.133,1	7.330,2	0,0	3.402,4	0,0	46,4
11	PREȘIA S.R.L.	4.892,6	4.338,8	4.104,3	3.250,4	83,9	74,9
12	TECHNO-TEST S.R.L.	18.111,1	15.197,3	9.971,1	10.818,5	55,1	71,2
13	TERMO-MONTAJ S.R.L.	2.083,5	2.386,6	1.225,6	1.409,5	58,8	61,1
14	TICRICON S.R.L.	29.854,7	26.342,6	5.107,3	0,0	17,1	0,0
15	VICTACON-PLUS S.R.L.	10.349,8	12.813,2	7.875,1	9.724,3	76,1	75,9
	TOTAL	121.148,6	141.177,8	53.638,2	59.960,4		
	TOTAL (nr.1-5)	26.073,3	35.425,9	23.343,7	28.632,3	89,5	80,8

Sursă: Baza de date a Serviciului Fiscal de Stat

De menționat că 8 agenți economici (din cei 15 agenți economici ce au executat lucrări pentru S.A. „Termocom”) au efectuat preponderent lucrări pentru Societate, ponderea livrărilor către aceasta (conform facturilor fiscale) fiind peste 80% din livrările totale ale acestora.

• La efectuarea achizițiilor de lucrări de la unii agenți economici menționați nu au fost respectate prevederile Legii 1134-XIII din 02.04.1997 referitor la conflictul de interese. Astfel, în conformitate cu art.85 din legea menționată, orice membru al Consiliului Societății sau al Organului executiv al societății, care este interesat în efectuarea de către Societate a unor tranzacții, este obligat să prezinte Consiliului Societății, cel mai rar o dată pe an, declarație scrisă cuprinzînd date suficiente pentru depistarea la timp a tranzacțiilor cu conflict de interese. La fel, și în cazul efectuării de către Societate a unei tranzacții, persoana interesată este obligată, pînă la încheierea ei, să comunice în scris interesul său organului de conducere al Societății, de competența căruia ține încheierea unei asemenea tranzacții. Însă, în pofida celor expuse, directorul comercial al S.A. „Termocom” nu a comunicat în modul corespunzător interesul său în tranzacțiile efectuate între Societate și S.R.L. „Serviterm-MA”, precum și între Societate și S.R.L. „Din-ferm”. De menționat că, în anii 2006-2010,

²⁴Conform Notelor de serviciu acceptate de către administratorul S.A. „Termocom”.

²⁵Legea nr. 721-XIII din 02.02.1996 „Privind calitatea în construcții” (în continuare – Legea nr.721-XIII din 02.02.1996).

valoarea tranzacțiilor între S.A. „Termocom” și societățile cu răspundere limitată menționate a însumat 15374,2 mii lei, din care 10893,9 mii lei – în perioada 2009-2010.

În perioada auditată, conform contractelor de antrepriză încheiate între S.A. „Termocom”, pe de o parte, și S.R.L. „Serviterm-MA” și S.R.L. „Din-ferm”, pe de altă parte, ultimele au îndeplinit lucrări de reparație capitală și reconstrucție a rețelelor termice și Punctelor Termice Centrale (în continuare – PTC) în sumă de 2295,4 mii lei (fără TVA) și, respectiv, de 6782,8 mii lei (fără TVA). De menționat că în contractele respective nu s-au indicat obiectele care urmau a fi supuse reparației și reconstrucției, precum și valoarea lucrărilor. Totodată, interesele S.R.L. „Serviterm-MA” și S.R.L. „Din-ferm”, în relațiile cu S.A. „Termocom”, au fost reprezentate de una și aceeași persoană, care este și director și unul din fondatorii S.R.L. „Serviterm-MA”.

• În urma confruntării lucrărilor indicate în actele de recepție din anii 2009-2010 cu datele din documentele primare ale evidenței contabile a agenților economici, s-a constatat că S.R.L. „Serviterm-MA” nu poate confirma lucrări în sumă de 811,2 mii lei (fără TVA), iar S.R.L. „Din-ferm” – în sumă totală de 2001,0 mii lei (fără TVA), care, conform prevederilor pct.18 din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.360 din 25.06.1996²⁶, sînt calificate drept exagerări ale valorii lucrărilor. Totodată, această situație a facilitat distribuirea către fondatorii agenților economici menționați a dividendelor în sumă de 895,9 mii lei și, respectiv, de 476,3 mii lei.

• În rezultatul confruntării datelor din procesele-verbale privind recepția lucrărilor (prezentate S.A. „Termocom”) cu cele din Notele de informare IAL-08 și IAL-09 „Privind salariul și alte plăți efectuate de către patron în folosul angajaților și privind impozitul pe venit reținut din aceste plăți” (prezentate de către 5 antreprenori Serviciului Fiscal de Stat), s-a constatat majorarea valorii cheltuielilor de manoperă, în comparație cu veniturile achitate angajaților, declarate la Serviciul Fiscal de Stat. Datele respective se prezintă în Tabelul nr.8.

Tabelul nr.8
(mii lei)

Antreprenor	Cheltuieli de manoperă raportate în procesele-verbale de recepție a lucrărilor		Cheltuieli de manoperă declarate la Serviciul Fiscal de Stat, conform IAL-08 și IAL-09		Valoarea cheltuielilor de manoperă declarate la Serviciul Fiscal de Stat	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
ANTICOR METAL S.R.L.	518,1	102,3	56,0	56,1	462,1	46,2
JOLISAN TERMO S.R.L.	343,6	367,9	543,2	238,0		129,9
NNC-TRAVESSA S.R.L.	360,3	189,7	323,2	271,5	37,1	
RATIVESTCOM S.R.L.	393,9	496,8	110,8	99,0	283,1	397,8
TERMIC S.R.L.	68,9	168,7	576,8	323,9		
TOTAL					782,3	573,9

Sursă: Procesele-verbale privind recepția lucrărilor și Notele de informare IAL-08 și IAL-09 „Privind salariul și alte plăți efectuate de către patron în folosul angajaților și privind impozitul pe venit reținut din aceste plăți”

Astfel, în a.2009, la 3 antreprenori nu se confirmă cheltuieli de manoperă în sumă de 782,3 mii lei și în a.2010 – în sumă de 573,9 mii lei, precum și cheltuieli aferente²⁷ în sumă de 396,3 mii lei și, respectiv, de 290,8 mii lei. Ca urmare, pe parcursul anilor 2009-2010, la 4 antreprenori nu se confirmă executarea lucrărilor în sumă de 2.043,3 mii lei (fără TVA), care, în conformitate cu pct.18 din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.360 din 25.06.1996, la fel sînt calificate drept exagerări ale valorii lucrărilor. Numai în cazul S.R.L. „Jolisan Termo” s-a facilitat distribuirea către fondatorii acesteia a dividendelor în sumă de 1017,3 mii lei.

• Auditul a constatat efectuarea de către S.A. „Termocom” a unor achiziții ce pot fi considerate ineficiente. Astfel, la 22.09.2010 au fost achiziționate servicii juridice de la un birou individual de avocați (privind contestarea acțiunilor executorului judecătoresc, prin care de la S.A. „Termocom” a fost încasată taxă de executare de 1,9 mil.lei) în sumă de 372,2 mii lei, în timp ce S.A. „Termocom” dispune de un serviciu juridic format din 26 de angajați. De asemenea, la 05.10.2010, a fost achiziționat un autoturism „din gama lux” în valoare de 401,2 mii lei, sau de 4 ori mai scump decît autoturismul achiziționat

în anul 2009 (97,9 mii lei). De menționat că, la 31.12.2010, Societatea dispunea de mijloace de transport în număr de 156 unități, din care 16 autoturisme.

În condiții de insolvență financiară și în lipsa unor justificări exhaustive privind necesitatea acestora, au fost suportate cheltuieli pentru studiile superioare ale angajaților, în anii 2009-2010, în sumă de 78,5 mii lei (în condițiile existenței pe piață a forțelor de muncă libere), pentru procurarea abonamentelor în transportul urban în sumă de 300,0 mii lei – în a.2009 și 351,5 mii lei – în a.2010, precum și pentru arenda automobilelor și utilizarea combustibilului pentru acestea în sumă de 364,6 mii lei (în a. 2009) și 387,0 mii lei (în a. 2010).

Concluzii:

Achizițiile și contractarea lucrărilor de reparație și reconstrucție, în perioada 2009-2010, s-au efectuat la S.A. „Termocom” în mod netransparent și arbitrar, precum și la prețuri exagerate, iar prevederile Regulamentului de achiziție al Societății nu asigură o transparență maximă în efectuarea acestora, nefiind ajustate la prevederile legale.

În perioada anilor 2009-2010, Societatea a contractat lucrări de reparație capitală și reconstrucție de la 4 agenți economici („Anticor Metal” S.R.L.; „Jolisan Termo” S.R.L.; „NNC-Traversa” S.R.L.; „Rativestcom” S.R.L.), care nu au declarat la SFS cheltuielile de manoperă, și de la 2 agenți economici (S.R.L. „Serviterm-MA”, S.R.L. „Din-ferm”), care nu au confirmat documentar cheltuielile efectuate, astfel fiind admise majorări ale valorii lucrărilor executate de către acestia în sumă de 2043,3 mii lei (fără TVA) și, respectiv, de 2812,2 mii lei (fără TVA).

Ca rezultat al managementului defectuos, în perioada anilor 2009-2010, Societatea a suportat nejustificat cheltuieli în sumă de 1853,8 mii lei și a efectuat achiziții ineficiente în sumă de 401,2 mii lei.

Recomandări S.A. „Termocom”:

22. conformarea Regulamentului de achiziție al Societății la prevederile legislației în vigoare și la specificul activității Societății, cu întreprinderea măsurilor în vederea înlăturării neajunsurilor constatate de audit;

23. contractarea lucrărilor în baza unor proceduri de achiziție transparente;

24. luarea de atitudine față de factorii de decizie care au admis derogări de la reglementările în vigoare la contractarea lucrărilor;

25. întreprinderea măsurilor în vederea recuperării de la antreprenori a valorii lucrărilor exagerate în sumă de 4855,5 mii lei (fără TVA);

26. excluderea din activitatea economico-financiară a Societății a cheltuielilor ineficiente care duc la micșorarea nejustificată a masei debitoare.

Recomandări Consiliului Societății și Adunării generale a acționarilor S.A. „Termocom”:

27. examinarea posibilității calificării S.A. „Termocom” drept autoritate contractantă în conformitate cu prevederile art.12 alin.(5) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007;

28. asigurarea respectării prevederilor art.85 și art.86 din Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997 referitor la conflictul de interese.

3.7. Procesul de gestionare a patrimoniului public de către S.A. „Termocom” a fost afectat de un șir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin lipsa unei evidențe conforme a patrimoniului public și prin neasigurarea înregistrării integrale a drepturilor asupra lui.

• Capitalul statutar înregistrat al S.A. „Termocom” constituie 32449,9 mii lei, inclusiv 23015,9 mii lei (71%) – capitalul public și 9434,0 mii lei (19%) – capitalul privat. De menționat că, conform informației Departamentului Privatizării

²⁶Hotărârea Guvernului nr.360 din 25.06.1996 „Cu privire la controlul de stat al calității în construcții”.

²⁷Bugetul asigurărilor sociale de stat – 23%; fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 3,5%; cheltuieli de regie – 13%; beneficiu pe deviz – 5,4%.

și Administrării Proprietății de Stat din 21.05.1999, în baza Hotărârii Adunării generale a acționarilor S.A. „Termocom” din 23.05.1998, s-a acceptat majorarea capitalului social al Societății cu valoarea patrimoniului public transmis acesteia după înregistrarea Societății, care urma să constituie 439148,1 mii lei, inclusiv cota capitalului public 429714,1 mii lei (sau 97,8%). Însă această decizie nu a fost îndeplinită, nefiind executat nici pct.2 din Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 04.10.2000²⁸ privind majorarea capitalului social, principala cauză fiind activele nete negative ale Societății.

De menționat că Societatea a primit patrimoniu public și după luna mai a anului 1999, inclusiv urmare fuzionării prin absorbție cu S.A. „Rapdet” (cu active de 645179,9 mii lei). Însă, S.A. „Termocom”, fiind succesoare în drepturile și obligațiunile patrimoniale ale S.A. „Rapdet”²⁹, pînă în prezent n-a efectuat modificările corespunzătoare în statutul Societății. Totodată, potrivit datelor evidenței contabile ale Societății, la 31.12.2010, valoarea patrimoniului public transmis acesteia a constituit numai 223107,0 mii lei, această sumă fiind înregistrată ca capital suplimentar. Cele menționate denotă faptul că atât Societatea, cît și acționarul principal, nu dețin informația privind valoarea reală a patrimoniului public transmis Societății.

Conform actelor de predare-primire, prezentate la solicitarea auditului de către Primăria mun. Chișinău, în perioada anilor 2005-2010, Societății i-a fost transmis patrimoniu municipal în sumă de 10625,6 mii lei și au fost efectuate transferuri de mijloace bănești pentru reparația rețelilor termice în sumă de 6063,0 mii lei. De asemenea, conform informațiilor Societății, de la alte instituții și organizații publice, a fost primit patrimoniu public în sumă de 1166,7 mii lei. De menționat că patrimoniul respectiv a fost reflectat la veniturile curente ale Societății dar nu la majorarea cotei patrimoniului public în capitalul social al acesteia.

• Contrar prevederilor art.5 din Legea nr.1402-XV din 24.10.2002³⁰ și art.5 alin.(1) din Legea nr.1543-XIII din 25.02.1998³¹, S.A. „Termocom” nu a întreprins măsurile necesare pentru a înregistra regulamentar la Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău drepturile (de folosință și/sau proprietate) asupra 401 bunuri imobile cu suprafața construcției la sol de 84667,4 m.p., sau 73,0% din suprafață totală a bunurilor imobile deținute, din care: 21 de stații de pompă, 19 centrale termice (CT Vest și 18 CT suburbane), 27 de obiecte din bazele de producție și 334 de puncte termice centralizate, cu valoarea inițială de 139294,9 mii lei. De asemenea, S.A. „Termocom” n-a întreprins măsuri de rigoare în vederea înregistrării cadastrale a terenurilor aferente clădirilor gestionate cu suprafață de 18,5 ha, ceea ce constituie 51,9% din suprafața terenurilor aflate în folosință.

Concluzii: Societatea și acționarul majoritar (Consiliul municipal Chișinău) nu dețin informații exhaustive privind valoarea patrimoniului public transmis S.A. „Termocom”, ca urmare, cota capitalului public în capitalul social al Societății nu corespunde realității, fiind diminuată.

Societatea n-a asigurat înregistrarea regulamentară a drepturilor asupra tuturor bunurilor imobile și terenurilor aflate în gestiunea sa, ceea ce determină riscul pierderii patrimoniului.

Recomandări S.A. „Termocom”:

29. *inventarierea patrimoniului public transmis Societății, cu evaluarea lui regulamentară, precum și cu modificarea cotei acestuia în capitalul social;*

30. *întreprinderea măsurilor corespunzătoare de înregis-*

trare a drepturilor asupra bunurilor imobile și terenurilor aferente.

3.8. S.A. „Termocom” nu a întreprins măsurile de rigoare privind organizarea unei evidențe contabile care ar asigura realitatea situațiilor financiare raportate.

• Politica de contabilitate a Societății nu prevede ținerea evidenței ei separate a cheltuielilor pentru activitățile de producție și distribuție a energiei termice și pentru alte activități, ceea ce determină riscul de majorare neîntemeiată a cheltuielilor de producție și distribuție a energiei termice și, respectiv, a tarifulor.

• În a.2010, în lipsa Deciziei fondatorului (Consiliul municipal Chișinău), S.A. „Termocom” a casat mijloace fixe cu valoarea inițială de 4865,5 mii lei, prin ce n-au fost respectate prevederile Hotărârii Guvernului nr.500 din 12.05.1998³². De menționat că Decizia respectivă cu privire la casarea mijloacelor fixe ale S.A. „Termocom” a fost aprobată de Consiliul municipal Chișinău abia la 04.05.2011 (în valoare inițială de 4945,7 mii lei).

• Contrar prevederilor pct.18 și pct.48 din Regulamentul privind inventarierea³³, în cadrul inventarierii pentru anii 2009-2010 nu a fost stabilită starea tehnică a mijloacelor fixe S.A. „Termocom”, inclusiv a mijloacelor de transport.

• În urma examinării soldurilor de mărfuri, s-a constatat că în evidența contabilă a Societății este înregistrat un imobil din str.Piața Veche 8, or. Chișinău, în valoare de 885,9 mii lei, care a fost transmis Societății întru executarea Hotărârii Judecătorei Economice de Circumscripție din 24.03.2000, în contul stingerii datoriei Comunității Armenești către S.A. „Termocom” în sumă de 1876,8 mii lei. De menționat că, prin Decizia Colegiului civil al Tribunalului Chișinău din 19.06.2002, Hotărârea în cauză a fost anulată, însă Societatea nu a restabilit în evidența contabilă datoria Comunității Armenești către S.A. „Termocom” și nu a decontat clădirile respective. Pe parcursul anului 2005, o parte din aceste imobile au fost vândute de către executorii judecătorești la prețul de 338,0 mii lei. Ca urmare, la 31.12.2010, suma de 1538,8 mii lei și taxa de stat în sumă de 24,5 mii lei nu au fost reflectate în evidența contabilă, ca creanță a Comunității Armenești, prin ce au fost denaturate datele evidenței contabile și micșorate activele Societății cu 677,4 mii lei.

• Societatea înregistrează diferențe privind soldurile datorilor și cu alți agenți economici. Astfel, datoria Societății față de S.A. „CET-2” este cu 1552,1 mii lei mai mică decît valoarea datoriei reflectate de ultima. La fel și datoria față de S.A. „Moldovagaz” este mai mică cu 576,6 mii lei, iar față de S.A. „Apă-Canal Chișinău” – cu 16502,0 mii lei. Diferența între Societate și S.A. „Moldovagaz” o constituie taxa de stat, conform titlului executoriu emis în anul 2010 de către instanța judecătorească în folosul ultimei. Totodată, diferența între datele Societății și cele ale S.A. „Apă-Canal Chișinău” se referă la o parte din serviciile de apă și canalizare (inclusiv folosite pentru prepararea apei calde), pe care S.A. „Termocom” sistematic nu le recunoaște, din motiv că unele calcule efectuate de S.A. „Apă-Canal Chișinău” nu coincid cu datele echipamentelor de măsurare de care se conduce Societatea. De asemenea, Societatea nu recunoaște și divergențele cu S.A. „CET-2”. De menționat că Societatea n-a întocmit acte de verificare cu RED „Union Fenosa” S.A.

• Auditul a constatat diferențe între soldurile datorilor față de bugetul public național, înregistrate în baza de date a IFPS (ținînd cont de dările de seamă fiscale introduse în baza de date a IFPS în luna ianuarie 2011), și datele evidenței contabile

²⁸Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 04.10.2000 „Privind rezultatele controlului efectuat asupra unor aspecte ale activității economico-financiare a S.A. „Termocom” pe anii 1994-1999”.

²⁹Hotărârea Guvernului nr.651 din 09.07.1999 „Cu privire la reorganizarea sistemului de termoficare al municipiului Chișinău”.

³⁰Legea serviciilor publice de gospodărie comună nr.1402-XV din 24.10.2002.

³¹Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25.02.1998 (cu modificările și completările ulterioare).

³²Hotărârea Guvernului nr.500 din 12.05.1998 „Despre aprobarea Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele fixe” (cu modificările ulterioare).

³³Regulamentul privind inventarierea, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.27 din 28.04.2004,

a S.A. "Termocom" la situația din 31.12.2010, în sumă de 1134,7 mii lei. S.A. "Termocom" a majorat neargumentat datoriile Societății privind impozitul pe venitul din salariu, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală etc. Totodată, Societatea a majorat creanțele la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător și la TVA. Diferențele stabilite între soldurile datoriilor și creanțelor față de bugetul public național, conform bazei de date a IFPS și datele evidenței contabile a S.A. "Termocom" la situația din 31.12.2010, se prezintă în Tabelul nr.9.

Tabelul nr.9
(lei)

Denumirea impozitului	Capitol	Datorii conform datelor din baza de date a IFPS (plăți de bază și penalități)		Datorii conform datelor contabile		Diferența
		Dt	Ct	Dt	Ct	
Impozitul pe venitul din salariu	111.01	281972	0		757692	1039664
Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	111.20	0	1784		4275	2491
Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător	111.21	1475525	0	1696968		-221443
Penalitate pentru neachitarea contribuțiilor de asigurări sociale	112.11	119	0			119
Penalitate pentru neachitarea contribuțiilor individuale de asigurări sociale	112.12	245	0			245
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	113.01	7	0		581280	581287
Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	114.02	150	0	192		-42
Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	114.10	0	33520		34355	835
Restituirea TVA	115.03	16920345	0	16920869		-524
Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova	115.44	324	0	216		108
Taxa pentru apă	115.51	0	12106		12107	1
Taxa pentru amenajarea teritoriului	122.28	25	28834		28795	-14
Alte creanțe pe termen scurt privind decontările cu bugetul			0	273884		-273884
Total		21294179	76244	21507596	1418504	1128843

Conform explicațiilor prezentate auditului, diferențele la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător și la alte creanțe pe termen scurt privind decontările cu bugetul reprezintă diferența de tarif calculată în perioada anului 2000 în sumă de 221,4 mii lei și, respectiv, de 273,9 mii, achitarea cărora a fost efectuată în aceeași perioadă, dar reflectată la contul avansurilor achitate. Pentru celelalte diferențe explicațiile prezentate de Societate nu conțin calcule justificative.

• La completarea foilor de parcurs pentru autoturisme nu au fost respectate prevederile pct. 5.4, 5.7, 6.1 din Capitolul II al Instrucțiunii privind completarea și prelucrarea foilor de parcurs pentru autoturisme. Auditul a constatat decontarea neregulamentară în a.2009 a 6646,9 litri de benzină, în sumă de 57,6 mii lei, și în a. 2010 a 3416 litri de benzină, în sumă de 38,6 mii lei, ceea ce constituie 27,1% și, respectiv, 18,6% din totalul de benzină decontată supus verificării. De menționat că în a.2009 cheltuielile S.A. "Termocom" privind combustibilul aferent transportului auto au constituit 2066,8 mii lei, iar în a.2010 – 2570,8 mii lei. Conform informațiilor prezentate după finalizarea auditului, Societatea a completat foile de parcurs potrivit prevederilor regulamentare.

• Conform pct.4 din Hotărârea Curții de Apel Economice din 03.11.2009 (rămasă în vigoare prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 04.03.2010), "în perioada de activitate a debitorului sub supraveghere, toate contractele de vânzare-cumpărare, acordare de servicii, efectuarea decontărilor, plăților și a altor operațiuni financiare ale S.A. "Termocom" sînt valabile doar după obținerea acordului administratorului insolabilității". Însă, potrivit informațiilor prezentate, în perioada 09.08.2010-31.12.2010, astfel de acorduri nu au fost acordate, în consecință, Societatea a ignorat prevederile deciziilor judiciare, ceea ce determină un risc sporit de indisciplină financiară. De menționat că, prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 26.05.2011, prevederile punctului respectiv au fost abrogate.

Concluzii: Probele acumulate, în cadrul auditului, la acest compartiment, precum și cele menționate în compartimentele anterioare ale prezentului Raport de audit denotă existența unor lacune în managementul contabil al S.A. "Termocom", care se datorează nerespectării prevederilor regulamentare, ce a condus la înregistrări neconforme ale operațiunilor economice efectuate, contabilizarea unor bunuri materiale ce nu aparțin Societății, reflectarea necorespunzătoare a valorii patrimoniului deținut, deficiențe în situațiile privind decontările, ceea ce a dus la denaturarea situațiilor patrimoniale raportate.

Recomandări S.A. "Termocom":

31. respectarea reglementărilor în vigoare privind ținerea evidenței contabile, inclusiv a valorii bunurilor materiale, creanțelor și datoriilor Societății;

32. perfecționarea Sistemului informațional al evidenței contabile, inclusiv privind ținerea evidenței analitice (separate) a cheltuielilor;

33. decontarea mijloacelor fixe în strictă conformitate cu normele regulamentare;

34. asigurarea respectării normelor legale privind întocmirea documentelor justificative la decontarea combustibilului.

3.9. Organele de conducere ale S.A. "Termocom" n-au îndeplinit obligațiile sale și au administrat necorespunzător activitatea întreprinderii, neimplementînd un sistem de control intern și audit intern eficient.

• Gestionarea S.A. "Termocom" de către acționarii acesteia a fost reluată la 07.07.2010, după convocarea Adunării generale a acționarilor Societății, în cadrul căreia au fost aleși membrii Consiliului Societății, care, în perioada auditată, s-au întrunit în 3 ședințe (auditului fiindu-i prezentate numai 2 procese-verbale), la care s-au discutat probleme de ordin organizatoric, iar cele cu privire la gestionarea Societății (Strategia de dezvoltare a Societății; veniturile și cheltuielile Societății pe anii 2010-2011, normativele de retribuire a muncii personalului, contractul colectiv de muncă, inventarierea patrimoniului și alte probleme importante) n-au fost examinate.

• Evaluarea sistemului de control intern la S.A. "Termocom" denotă că acesta funcționează cu deficiențe. Astfel, mediul de control al Societății nu reglementează conflictele de interese. Societatea nu are standarde de conduită etică și morală (nu are aprobat un Cod de conduită), precum și nu a aprobat politici de recrutare a personalului care să reiasă din necesitatea realizării eficiente a obiectivelor ei. Riscurile ce rezultă din îndeplinirea obiectivelor Societății se identifică parțial, fără ca acestea să fie înregistrate și administrate reiesind din consecințele impactului probabil asupra entității. Lipsesc procedurile scrise (Regulamentul cu privire la sistemul de control intern; obiectivele; registrul de riscuri și planul măsurilor de administrare a acestora; acte ce definesc sfera de aplicare etc.) privind monitorizarea activităților de control, acestea fiind realizate ca parte a gestiunii generale a operațiunilor de activitate a S.A. "Termocom".

De menționat că Rapoartele financiare ale Societății pentru anul 2009 au fost supuse unui audit extern din partea Companiei de audit "KPMG", care a exprimat o opinie contrară asupra acestora. Acest fapt nu a atras atenția conducerii Societății, nefiind întreprinse măsuri pentru înlăturarea deficiențelor constatate.

• Neconformitățile stabilite în procesul de control intern al S.A. "Termocom" sînt o consecință a lipsei unui serviciu de audit intern viabil și independent. Astfel, serviciul de audit, care a existat la Societate în perioada auditată, s-a limitat la verificarea unor deficiențe apărute în cadrul Societății și nu a efectuat evaluarea sistemului de control intern, după cum prevede legislația în vigoare. Totodată, la sfîrșitul anului 2010, Societatea a lichidat acest serviciu, ceea ce denotă o atitudine nepăsătoare a conducerii față de sistemul de control intern al S.A. "Termocom".

Concluzii:

În perioada auditată, Consiliul Societății nu a îndeplinit atribuțiile legale, neglijînd problemele majore cu care se confruntă Societatea.

Sistemul de control intern al S.A. "Termocom" funcționează cu deficiențe și fără o preocupare a conducerii asupra eficientizării acestuia. Lipsa procedurilor scrise la realizarea sistemului de control intern, precum și neidentificarea riscurilor au un impact negativ asupra activității S.A. "Termocom", rezultatul fiind constatările prezentului Raport.

Recomandări S.A. "Termocom":

35. asigurarea implementării unui sistem eficient de control intern;

36. introducerea unui audit intern eficient și independent.

Recomandări Consiliului Societății:

37. eficientizarea activității Societății, cu soluționarea problemelor cu care se confruntă S.A. "Termocom" și cu aprobarea măsurilor pentru depășirea lor.

IV. Concluzii generale de audit

Reieșind din faptul că sfera de aplicare a auditului a fost limitată, auditul nu poate să-și expună opinia standardizată de audit, ci doar concluziile generale de audit.

În rezultatul verificărilor efectuate de audit asupra gestiunii patrimoniului public de către S.A. "Termocom" pe perioada anilor 2009-2010, au fost identificate iregularități în materie de disciplină financiară și o gestiune economică păguboasă, exprimate prin: includerea unor cheltuieli neproductive în calculul tarifului (0,4 mil. lei); calcularea neregula-

mentară a veniturilor și expunerea acestora spre plată (34,6 mil. lei); neîncheierea contractelor de livrare a energiei termice cu consumatorii casnici; rata înaltă a pierderilor de energie termică în rețea (50,8 mil. lei); neconservarea mijloacelor fixe neutilizate în scop de producție (60,2 mil. lei); imobilizarea activelor circulante ale Societății (47,3 mil. lei); creanțe cu risc înalt de neincasare (291,6 mil. lei); neînregistrarea drepturilor asupra unor imobile (139,3 mil. lei); cheltuirea irațională a mijloacelor financiare și materiale (13,8 mil. lei); înregistrarea neregulamentară a valorii patrimoniului public depus în capitalul social; nedecontarea datoriilor creditoare (928,1 mil. lei); acordarea neargumentată a unor sporuri la salariu, precum și în lipsa surselor de acoperire a acestora (24,6 mil. lei); acceptarea majorării nejustificate a valorii lucrărilor de construcție și reparație (4,9 mil. lei, fără TVA); eludarea procurărilor de la procedurile de achiziție; nedeclararea conflictului de interese la încheierea tranzacțiilor; lipsa reglementărilor exhaustive privind salarizarea angajaților; lipsa unei evidențe contabile adecvate a operațiunilor economice etc.

**Directorul-adjunct al Departamentului
de audit III, auditor public**

Controlor superior de stat, auditor public

**Controlor superior de stat, auditor public
Controlor de stat, auditor public**

Controlor de stat

S. Știrbu

A. Dudarenco

V. Russu

N. Baxanean

T. Poleacova

PARTEA II
Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova**886 HOTĂRÎRE****cu privire la aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru completarea articolului 400 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul asupra proiectului de lege pentru completarea articolului 400 din

Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministrul afacerilor interne**
Ministrul justiției**Alexei Roibu**
Oleg Efrim**Nr. 805. Chișinău, 2 noiembrie 2011.****887 HOTĂRÎRE****privind transmiterea unui imobil**

În temeiul art.6 lit. a) din Legea nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 401), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Clădirea, situată în mun.Chișinău, str.Vasile Alecsandri, nr.119, se transmite din gestiunea Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului în gestiunea Comisiei Electorale Centrale.

2. Transmiterea imobilului se va efectua conform prevederilor Regulamentului cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor, organizațiilor, instituțiilor de stat, a subdivizi-

unilor lor, clădirilor, edificiilor, mijloacelor fixe și altor active, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 688 din 9 octombrie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 10, art. 45), cu modificările și completările ulterioare.

3. Agenția Relații Funciare și Cadastru va asigura operarea, în modul stabilit de legislația în vigoare, a modificărilor necesare în documentele cadastrale, în conformitate cu prevederile prezentei hotărîri.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina domnului Eduard Bănăruc, secretar general adjunct al Guvernului.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministrul finanțelor****Veaceslav Negruța****Nr. 808. Chișinău, 3 noiembrie 2011.****888 HOTĂRÎRE****cu privire la alocarea mijloacelor financiare**

În scopul edificării bustului lui Emil Loteanu, regizor, scriitor și pedagog – personalitate notorie a culturii naționale, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de rezervă al Guvernului, Ministerului Culturii mijloace financiare, în

sumă de 250 mii lei, în scopul edificării bustului lui Emil Loteanu.

2. Ministerul Culturii va identifica echipa de creație și va asigura edificarea bustului lui Emil Loteanu în scuarul Cinematografului „Patria”.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministrul culturii**
Ministrul finanțelor**Boris Focșa**
Veaceslav Negruța**Nr. 809. Chișinău, 3 noiembrie 2011.****889 HOTĂRÎRE****privind rechemarea din funcție a domnului Alexandru Cujbă**

În conformitate cu prevederile art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 761-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la serviciul diplomatic, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acceptă propunerea Ministerului Afacerilor Externe și

Integrării Europene privind rechemarea domnului Alexandru Cujbă din funcția de Ambasador, Reprezentant Permanent al Republicii Moldova la ONU, înaintînd Președintelui Republicii Moldova proiectul decretului respectiv.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,**
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**Iurie Leancă****Nr. 810. Chișinău, 7 noiembrie 2011.**

890 HOTĂRÎRE
privind rechemarea din funcție
a doamnei Tatiana LAPICUS

În conformitate cu prevederile art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, art. 10 alin. (2) și art. 15 alin. (1) din Legea nr. 761-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la serviciul diplomatic, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

În legătură cu expirarea termenului de aflare în misiunea diplomatică, se acceptă propunerea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene privind rechemarea doamnei Tatiana LAPICUS din funcția de Ambasador,

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Nr. 811. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Oficiul ONU de la Geneva, precum și din funcțiile deținute prin cumul de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Confederația Elvețiană și Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Organizația Mondială a Comerțului, înaintînd Președintelui Republicii Moldova proiectul decretului respectiv.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

891 HOTĂRÎRE
cu privire la numirea domnului Victor MORARU
în funcția de Ambasador, Reprezentant Permanent
al Republicii Moldova pe lângă Oficiul ONU de la Geneva

În conformitate cu prevederile art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 761-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la serviciul diplomatic, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acceptă propunerea Ministerului Afacerilor Externe

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Nr. 812. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

și Integrării Europene privind numirea domnului Victor MORARU în funcția de Ambasador, Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Oficiul ONU de la Geneva, înaintînd Președintelui Republicii Moldova proiectul decretului respectiv.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

892 HOTĂRÎRE
cu privire la numirea domnului Vladimir LUPAN în funcția
de Ambasador, Reprezentant Permanent al Republicii
Moldova pe lângă Organizația Națiunilor Unite

În conformitate cu prevederile art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 761-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la serviciul diplomatic, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acceptă propunerea Ministerului Afacerilor Externe

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Nr. 813. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

și Integrării Europene privind numirea domnului Vladimir LUPAN în funcția de Ambasador, Reprezentant Permanent al Republicii Moldova pe lângă Organizația Națiunilor Unite, înaintînd Președintelui Republicii Moldova proiectul decretului respectiv.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

893 HOTĂRÎRE
cu privire la numirea domnului Iulian FRUNTAȘU în funcția
de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar
al Republicii Moldova în Regatul Unit al Marii Britanii
și Irlandei de Nord

În conformitate cu prevederile art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 761-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la serviciul diplomatic, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acceptă propunerea Ministerului Afacerilor Externe și

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Nr. 814. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

Integrării Europene privind numirea domnului Iulian FRUNTAȘU în funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, înaintînd Președintelui Republicii Moldova proiectul decretului respectiv.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

894**H O T Ă R Î R E**

**pentru inițierea negocierilor asupra proiectului
Memorandumului de cooperare între Ministerul Justiției
al Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii
Italienne și acordarea deplinei puteri domnului
Oleg EFRIM, ministru al justiției**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Memorandumului de cooperare
între Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul
Justiției al Republicii Italienne.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Memoran-
dumului de cooperare între Ministerul Justiției al Republicii

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 815. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Italienne.

3. Se acordă depline puteri domnului Oleg EFRIM,
ministru al justiției, pentru semnarea Memorandumului de
cooperare între Ministerul Justiției al Republicii Moldova și
Ministerul Justiției al Republicii Italienne.

Vladimir FILAT**Iurie Leancă****895****H O T Ă R Î R E**

**pentru inițierea negocierilor asupra proiectului
Protocolului pentru aprobarea Regulamentului
privind crearea și funcționarea organului de lucru
care va coordona acțiunile părților la Acordul privind
crearea zonei de comerț liber între statele-membre
ale GUUAM**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Protocolului pentru aprobarea
Regulamentului privind crearea și funcționarea organului de
lucru care va coordona acțiunile părților la Acordul privind
crearea zonei de comerț liber între statele-membre ale
GUUAM.

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei**

Nr. 816. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Proto-
colului pentru aprobarea Regulamentului privind crearea și
funcționarea organului de lucru care va coordona acțiunile
părților la Acordul privind crearea zonei de comerț liber
între statele-membre ale GUUAM.

Vladimir FILAT**Iurie Leancă****Valeriu Lazăr****896****H O T Ă R Î R E**

**cu privire la inițierea negocierilor asupra
proiectului Acordului între Guvernul Republicii Moldova
și Guvernul Republicii Chile privind condițiile reciproce
de călătorie a cetățenilor**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului între Guvernul
Republicii Moldova și Guvernul Republicii Chile privind
condițiile reciproce de călătorie a cetățenilor.

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 817. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului
între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii
Chile privind condițiile reciproce de călătorie a cetățe-
nilor.

Vladimir FILAT**Iurie Leancă**

897**HOTĂRÎRE**

pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Ministerul Administrației și Internelor din România prin Inspectoratul General al Poliției de Frontieră privind consolidarea cooperării la nivel central și teritorial și acordarea deplinei puteri domnului Roman REVENCO, director general al Serviciului Grăniceri

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Protocolului între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Ministerul Administrației și Internelor din România prin Inspectoratul General al Poliției de Frontieră privind consolidarea cooperării la nivel central și teritorial.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Protocolului între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Ministerul Administrației și Internelor din România prin Inspectoratul General al Poliției de Frontieră privind consolidarea cooperării la nivel central și teritorial.

3. Se acordă depline puteri domnului Roman REVENCO,

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 818. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

director general al Serviciului Grăniceri, pentru semnarea Protocolului între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Ministerul Administrației și Internelor din România prin Inspectoratul General al Poliției de Frontieră privind consolidarea cooperării la nivel central și teritorial.

4. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr. 754 din 18 august 2010 „Pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră Române din Ministerul Administrației și Internelor al României” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 153-154, art. 843).

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

898**HOTĂRÎRE**

cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului de colaborare în domeniul dezvoltării regionale între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova și Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale al Republicii Letonia și acordarea deplinei puteri domnului Marcel RĂDUCAN, ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului de colaborare în domeniul dezvoltării regionale între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova și Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale al Republicii Letonia.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului de colaborare în domeniul dezvoltării regionale între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 819. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

și Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale al Republicii Letonia.

3. Se acordă depline puteri domnului Marcel RĂDUCAN, ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor, pentru semnarea Acordului de colaborare în domeniul dezvoltării regionale între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova și Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale al Republicii Letonia.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

899**HOTĂRÎRE**

cu privire la aprobarea Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiecte conexe Uniunii Europene, semnat la Nicosia la 4 octombrie 2011

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii

Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiecte conexe Uniunii Europene, semnat la Nicosia la 4 octombrie 2011.

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:
va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea
prevederilor Memorandumului nominalizat;

va notifica părții cipriote aprobarea Memorandumului
sus-numit.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 820. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

900 HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea proiectului
legii concurenței

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

proiectul legii concurenței.

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr
Oleg Efrim

Nr. 821. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

901 HOTĂRÎRE
cu privire la alocarea mijloacelor financiare

În scopul realizării prevederilor articolului 12 din Legea nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.241-246, art.746), cu modificările și completările ulterioare, referitor la recuperarea valorii averii confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia victimelor represiunilor politice prin achitarea de compensații, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Ministerul Finanțelor va alocă, din contul mijloacelor

prevăzute în bugetul de stat în acest scop, autorităților administrației publice locale mijloace financiare în sumă de 542600 lei (conform anexei), din care:

538294 lei pentru restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice;

4306 lei pentru acoperirea cheltuielilor aferente serviciilor de distribuire a compensațiilor respective, în cuantum de 0,8 la sută.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției

Veaceslav Negruța
Oleg Efrim

Nr. 822. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr.822
din 7 noiembrie 2011

LISTA
autorităților administrației publice locale cărora li se alocă
mijloace financiare pentru restituirea valorii bunurilor prin
achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice

lei

Nr. d/o	Autoritățile administrației publice locale	Total mijloace	Din care	
			pentru plata indemnizațiilor unice	pentru acoperirea cheltuielilor aferente serviciilor de distribuire
1.	Consiliul raional Criuleni	47809,0	47430,0	379,0
2.	Consiliul raional Orhei	118020,0	117083,0	937,0
3.	Consiliul raional Taraclia	376771,0	373781,0	2990,0
	TOTAL	542600,0	538294,0	4306,0

902 HOTĂRÎRE
cu privire la abrogarea unor hotărîri ale Guvernului

În temeiul prevederilor art. 8 alin. 2¹ din Legea nr. 420-XVI din 22 decembrie 2006 privind activitatea de reglementare tehnică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

2007, nr.36-38, art. 141), cu modificările și completările ulterioare, și art. 22 din Legea nr. 186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor

(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.141-145, art. 566), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se abrogă unele hotărâri ale Guvernului, conform anexei.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

**Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministru economiei**

Valeriu Lazăr

Nr. 823. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

Anexă
la Hotărârea Guvernului nr. 823
din 7 noiembrie 2011

LISTA

hotărârilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărârea Guvernului nr. 1469 din 30 decembrie 2004 „Privind aprobarea Nomenclatorului produselor din domeniul reglementat, supuse certificării conformității obligatorii” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.1-4, art. 14).

2. Hotărârea Guvernului nr. 1517 din 29 decembrie 2007 „Privind completarea Hotărârii Guvernului nr. 1469 din

30 decembrie 2004” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.8-10, art.50).

3. Hotărârea Guvernului nr. 922 din 31 decembrie 2009 „Cu privire la modificarea Nomenclatorului produselor din domeniul reglementat, supuse certificării conformității obligatorii” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.2-4, art.14).

903

HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Planului de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului

În scopul îndeplinirii angajamentelor asumate de Republica Moldova în vederea liberalizării comerțului cu Uniunea Europeană, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Planul de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului (se anexează).

2. Ministerele și alte autorități administrative centrale de resort:

vor întreprinde măsurile necesare pentru executarea integrală și în termenele stabilite a acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni;

vor prezenta trimestrial Ministerului Economiei informația privind realizarea acțiunilor stipulate în Planul de acțiuni.

3. Monitorizarea și coordonarea realizării măsurilor incluse în Planul de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului se pun în sarcina Ministerului Economiei.

4. Ministerul Economiei va prezenta semestrial Guvernului raportul privind realizarea Planului de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

**Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministru economiei
Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare
Ministrul finanțelor
Ministrul sănătății
Ministrul tehnologiei informației
și comunicațiilor
Ministrul dezvoltării regionale
și construcțiilor
Ministrul afacerilor interne
Ministrul justiției**

Valeriu Lazăr

Iurie Leancă

**Vasile Bumacov
Veaceslav Negruța
Andrei Usatii**

Pavel Filip

**Marcel Răducan
Alexei Roibu
Oleg Efrim**

Nr. 824. Chișinău, 7 noiembrie 2011.

1	2	3	4	5	6	7	8
1	două în cazurile specificate în GATT (1994), art. XI: 2 II a) și b)	prețurile este o activitate licențiată. În cazul în care un agent economic deține licența respectivă, acesta obține permisiunea de introducere și comercializare a produselor din Moldova a metalelor prețioase și pietrelor prețioase și articolelor din ele					
3.1	Aplicarea integrală a regulilor de origine în conformitate cu neîmpedirea în conformitate cu Regulele de Origine XI:1 și II:2 și 4 din GATT	Cu excepția EFTA și EFTA, regulile de origine sunt aplicate în conformitate cu prevederile OMC, în particular articolele VIII (a), XI:1 și II:2 și 4 din GATT (1994)	Modificarea Legii nr. 150-XIII din 25 februarie 1995 privind plata pentru poluarea mediului	Ministerul Economiei, Ministerul Serviciilor vamale	Trimestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Lege aprobată
3.1.1	Administrația corespunzătoare, imparțială și rezonabilă a regulilor de origine	Administrația corespunzătoare, imparțială și rezonabilă a regulilor de origine	Revizuirea taxei locale percepute la trecerea frontierei naționale a mijloacelor de transport peste frontiera Republicii Moldova	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei	Semestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Lege aprobată
4.1	Asigurarea conformității legilor și regulamentelor aplicabile cu regulile de origine	Asigurarea conformității legilor și regulamentelor aplicabile cu regulile de origine	Revizuirea taxei locale percepute la trecerea frontierei naționale a mijloacelor de transport peste frontiera Republicii Moldova	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei	Semestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Lege aprobată
5.1	Respectarea cerințelor de licențiere a produselor de activitate ce au vor limita după de import sau export	Respectarea cerințelor de licențiere a produselor de activitate ce au vor limita după de import sau export	Introducerea modificărilor în Legea nr. 100-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la fabricarea și comercializarea etile și a alcoolului etilic și a produselor alcoolice	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Semestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Lege aprobată
5.1	Respectarea cerințelor de licențiere a produselor de activitate ce au vor limita după de import sau export	Respectarea cerințelor de licențiere a produselor de activitate ce au vor limita după de import sau export	Introducerea modificărilor în Legea nr. 100-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la fabricarea și comercializarea etile și a alcoolului etilic și a produselor alcoolice	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Semestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Lege aprobată

Planul de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului							
Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.824 din 7 noiembrie 2011							
Nr. d/o	Obiective stabilite în baza angajamentelor Republicii Moldova în cadrul OMC	Măsurile care se aplică în prezent	Acțiuni de redresare ce se impun, inclusiv modificarea cadrului legislativ și normativ în vigoare	Instituția responsabilă	Termene de realizare	Costuri aferente implementării	Indicatori de progres
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Transparența în procesul informațional							
1.1	Respectarea principiului transparenței reglementat de articolul X al Acordului GATT	La momentul de față nu se respectă principiul transparenței conform normelor și prevederilor OMC	Elaborarea, promovarea și adoptarea Reglementărilor cu privire la funcționarea centrelor de notificare și informare ale Organizației Mondiale a Comerțului (OMC)	Ministerul Economiei, în comun cu autoritățile publice implicate, conform Hotărârii Guvernului nr. 2006 din 20 iunie 2006 „Privind îndeplinirea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului”	Semestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Regulament aprobat
2.1	Îndeplinirea angajamentelor în cadrul OMC privind evaluarea în vamă	Prevederile aferente angajamentelor Republicii Moldova în cadrul OMC sunt aplicabile consecutivă a metodelor de determinare a valorii în vamă și expres stipulate în legislația națională. Legea nr. 1380-XIII din 20 iunie 2006 „Privind îndeplinirea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului”	Monitorizarea procesului de implementare a Legii nr. 1380-XIII din 20 iunie 2006 „Privind îndeplinirea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului”	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Permanent	Nu necesită resurse adiționale	Funcționarea corespunzătoare a sistemului de evaluare în vamă
2.1.1	Respectarea prevederilor OMC privind aplicarea articolelor VII al Acordului GATT	Aplicarea metodelor tradiționale și practice de evaluare mărfurilor în vamă	Elaborarea, publicarea și distribuția informațiilor privind aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	2012	Surse externe	Nivelul de distribuție
2.1.2	Aplicarea metodelor tradiționale și practice de evaluare mărfurilor în vamă	Aplicarea metodelor tradiționale și practice de evaluare mărfurilor în vamă	Organizarea sesiunilor de lucru pentru colaboratorii vamali și reprezentanții brokerilor vamali și reprezentanții mediului de afaceri, privind aspectele practice de declarare și control al valorii în vamă	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Permanent	Surse externe	Nivelul de distribuție
2.1.3	Evitarea utilizării prețurilor vamale fixe în procesul evaluării în vamă a mărfurilor	Prețurile vamale fixe în procesul evaluării în vamă a mărfurilor	Organizarea sesiunilor de lucru pentru colaboratorii vamali și reprezentanții brokerilor vamali și reprezentanții mediului de afaceri, privind aspectele practice de declarare și control al valorii în vamă	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Permanent	Surse externe	Nivelul de distribuție
2.2	Respectarea articolului 2.2.2 al Acordului privind comerțul în servicii al GATT (1994) privind publicarea promptă a tuturor legilor, hotărârilor, ordinelor și deciziilor administrative, pose în aplicare, care se referă la aspectele vamale	Ordinul Serviciului Vamal nr. 358-O, nr.348-O, nr.65-O și nr.359-O, Ordinul Serviciului Vamal nr. 420/392-O nu sunt publicate. Cu toate acestea există cazuri când, în practică, importatorii nu pot beneficia de procedura de justificare a prețurilor	Eliminarea tranșamentului discriminării față de procesul de justificare a prețurilor și originii diferite prin adunarea ordinelor Serviciului Vamal ce contravin normelor OMC	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Semestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Aplicarea nediscriminatorie a procedurii de justificare a prețurilor
2.3	Eliminarea constrângerilor și barierelor în activitatea agenților economici	Aplicarea prevederilor obligative ale Acordului privind comerțul în servicii al GATT (1994) privind publicarea promptă a tuturor legilor, hotărârilor, ordinelor și deciziilor administrative, pose în aplicare, care se referă la aspectele vamale	Monitorizarea procesului de implementare a prevederilor Codului vamal în domeniul	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Permanent	Nu necesită resurse adiționale	Implementarea corespunzătoare a procedurii de justificare a prețurilor
2.3.1	Aplicarea restricțiilor la export	Aplicarea restricțiilor la export	Notificarea de către OMC a actelor legislative și normative cu impact asupra comerțului internațional	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Permanent	Nu necesită resurse adiționale	Notificarea corespunzătoare a actelor legislative și normative cu impact asupra comerțului internațional
2.3.2	Aplicarea restricțiilor la import	Aplicarea restricțiilor la import	Aplicarea de sancțiuni colaboratorilor vamali care neglijează implementarea legilor vamale și procedurii de justificare a prețurilor	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Permanent	Nu necesită resurse adiționale	Sancțiuni aplicate corespunzător
2.3.3	Aplicarea restricțiilor la export	Aplicarea restricțiilor la export	Modificarea Legii nr. 282-XV din 30 iunie 2004 privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase (excluderea art.19, alin.4)	Ministerul Finanțelor, Ministerul Serviciilor vamale	Trimestrul I 2012	Nu necesită resurse adiționale	Lege aprobată

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8
		conformității produselor industriale din domeniul reglementat și de utilizare a mărcii naționale de conformitate SM ¹	Atroagea. Hotărâri Organismului Național de Evaluare a Conformității nr. 2212-EC din 11 ianuarie 2008 privind aprobarea Regulilor generale de examinare de tip a produselor în contextul reglementărilor tehnice	Ministerul Economiei	Trimestrul 2013	Nu necesită resurse adiționale	Hotărâre abrogată
			Modificarea și completarea hotărârilor de Guvern care trasează direcțiile principale ale activității de evaluare a conformității: Hotărârea Guvernului nr. 83 din 31 ianuarie 2008 „Cu privire la aprobarea Regulilor tehnice „Jucării, Cărțile de securitate”; Hotărârea Guvernului nr. 255 din 5 martie 2008 „Privind aprobarea Reglementărilor tehnice „Securitatea echipamentelor electrice de joasă tensiune”; Hotărârea Guvernului nr. 95 din 4 februarie 2008 „Cu privire la aprobarea Reglementărilor tehnice „Computerele electronice și echipamentele de telecomunicații”; Hotărârea Guvernului nr. 1274 din 23 noiembrie 2007 „Cu privire la aprobarea Reglementărilor tehnice „Echipamente radio, echipamente de telecomunicații”; Hotărârea Guvernului nr. 1089 din 26 septembrie 2008 Cu privire la aprobarea Reglementărilor tehnice „Echipamente consumabile de combustibili gaze”; Hotărârea Guvernului nr. 138 din 10 februarie 2009 „Cu privire la aprobarea unor reglementări tehnice”; Hotărârea Guvernului nr. 104 din 29 ianuarie 2007 „Cu privire la stabilirea condițiilor de plasare pe piață și de utilizare a dispozitivelor medicale”; Hotărârea Guvernului nr. 1252 din 10 noiembrie 2008 „Cu privire la aprobarea Reglementărilor tehnice „Sub-livrea condițiilor de plasare pe piață a ascensoarelor”; Hotărârea Guvernului nr. 262 din 3 aprilie 2009 „Cu privire la aprobarea Reglementărilor tehnice „Echipamente sub presiune”;	Ministerul Economiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Sănătății	Trimestrul 2014	Nu necesită resurse adiționale	Hotărâri aprobate
			Atroagea. Hotărâri Organismului Național de Evaluare a Conformității nr. 2214-EC din 15 ianuarie 2008 privind aprobarea Regulilor generale de examinare de tip a produselor de către producător în cadrul Sistemului Național de Evaluare a Conformității; adoptarea în calitate de standarde europene (în calitate de sub) a standardelor europene: EN ISO/IEC 17061-1:2010 -“Conformity assessment - Supplier's declaration of conformity - Part 1: General requirements”; EN ISO/IEC 17060-2:2004 -“Conformity assessment - Supplier's declaration of conformity - Part 2: Supporting documentation”	Ministerul Economiei, Institutul Național de Standardizare Metrologie	Trimestrul 1 2013	Nu necesită resurse adiționale	Hotărâre abrogată
			Atroagea. Hotărâri Organismului Național de Evaluare a Conformității nr. 2213-EC din 14 ianuarie 2008 privind aprobarea Regulilor generale de examinare de tip a produselor de management al calității în contextul reglementărilor tehnice	Ministerul Economiei	Trimestrul 1 2013	Nu necesită resurse adiționale	Hotărâre abrogată

904 HOTĂRÎRE **cu privire la alocarea mijloacelor financiare**

În temeiul punctului 2 din Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului, aprobat prin Legea nr. 1228-XIII din 27 iunie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.57-58, art.511), cu modificările și completările ulterioare, precum și în scopul lichidării consecințelor calamităților naturale din vara anului 2010, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de rezervă al Guvernului, Consiliului raional Hîncești:

mijloace financiare, în sumă de 517,9 mii lei, pentru procurarea materialelor de construcție, în scopul efectuării reparației a 11 locuințe din s.Nemțeni, r-nul Hîncești, care aparțin familiilor sinistrate în urma calamităților naturale din vara anului 2010, în conformitate cu listele aprobate de Consiliul raional Hîncești;

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor

Nr. 828. Chișinău, 9 noiembrie 2011.

mijloace financiare, în sumă de 180 mii lei, în vederea procurării locuinței pentru familia Raicu Mihail Petru din s.Cotul Morii, r-nul Hîncești, sinistrată în urma calamităților naturale din vara anului 2010.

2. Consiliul raional Hîncești, în calitate de beneficiar al mijloacelor alocate, va perfecta, în modul stabilit, documentele necesare pentru finanțarea cheltuielilor menționate.

3. Ministerul Finanțelor va finanța cheltuielile nominalizate pe măsura prezentării de către Consiliul raional Hîncești a documentelor confirmative.

4. Consiliul raional Hîncești, după efectuarea tuturor tranzacțiilor, va prezenta Guvernului un raport privind utilizarea conformă a mijloacelor alocate, precum și documentele justificative.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța

905 HOTĂRÎRE **cu privire la alocarea mijloacelor financiare**

În temeiul alineatului șaptesprezece al punctului 2 din Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului, adoptat prin Legea nr. 1228-XIII din 27 iunie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 57-58, art. 511), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul muncii, protecției
sociale și familiei

Nr. 830. Chișinău, 9 noiembrie 2011.

Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de rezervă al Guvernului, Consiliului raional Dubăsari mijloace financiare, în sumă de 165250 lei, pentru acordarea ajutoarelor materiale locuitorilor din satul Vasilievca, comuna Cocieri, raionul Dubăsari pentru procurarea buteliilor de gaz lichefiat, lemnului și cărbunelui în perioada rece a anului.

Vladimir FILAT

Eugen Carpov

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța

Valentina Buliga

906 HOTĂRÎRE **cu privire la alocarea mijloacelor financiare**

În temeiul punctelor 2 și 4 din Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului, aprobat prin Legea nr.1228-XIII din 27 iunie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.57-58, art.511), cu modificările și completările ulterioare. Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de rezervă al Guvernului, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene 53500 lei în scopul organizării Conferinței internaționale „Reacționind la recomandările evaluării periodice universale a drepturilor omului: Provocări, Inovație și

Leadership”.

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în calitate de beneficiar al mijloacelor alocate, va perfecta, în modul stabilit, documentele necesare pentru finanțarea cheltuielilor în cauză și va întreprinde măsurile de rigoare pentru buna organizare și desfășurare a conferinței menționate.

3. Ministerul Finanțelor va finanța cheltuielile menționate pe măsura prezentării documentelor de confirmare a acestora.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă
Veaceslav Negruța

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul finanțelor

Nr. 831. Chișinău, 9 noiembrie 2011.

907 HOTĂRÎRE
cu privire la alocarea mijloacelor financiare

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Finanțelor va alocă, din fondul de rezervă al Guvernului, Ministerului Economiei mijloace financiare, în sumă de 103302 lei, pentru organizarea celei de-a XIII-a ședințe a Comisiei mixte interguvernamentale moldo-ucrainene în domeniul colaborării economice și comerciale.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor

Nr. 832. Chișinău, 9 noiembrie 2011.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța

2. Ministerul Economiei, în calitate de beneficiar al mijloacelor alocate, va perfecă, în modul stabilit, documentele necesare pentru finanțarea cheltuielilor în cauză.

3. Ministerul Finanțelor va finanța cheltuielile menționate pe măsura prezentării documentelor de confirmare a acestora.

908 DISPOZIȚIE

În scopul inițierii negocierilor asupra proiectului Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană și a Prevederilor tehnice și administrative privind finanțarea Proiectului III de reabilitare a drumurilor în Moldova:

1. Se instituie Grupul de negociere a proiectului Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova

PRIM-MINISTRU

Nr. 101-d. Chișinău, 2 noiembrie 2011.

și Uniunea Europeană și a Prevederilor tehnice și administrative privind finanțarea Proiectului III de reabilitare a drumurilor în Moldova și se aprobă, conform anexei, componența lui nominală.

2. Grupul nominalizat va purta tratative cu Uniunea Europeană în vederea alocării fondurilor în termene cât mai restrânse

Vladimir FILAT

Anexă
la Dispoziția Guvernului nr.101-d
din 2 noiembrie 2011

COMPONENȚA NOMINALĂ
a Grupului de negociere a proiectului Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova
și Uniunea Europeană și a Prevederilor tehnice și administrative privind finanțarea Proiectului III
de reabilitare a drumurilor în Moldova

GHÉRASIM Boris - viceministru al transporturilor și
infrastructurii drumurilor (conducător al Grupului de negociere)
MATVEEVA Elena - șef al Direcției generale datorii
publice, Ministerul Finanțelor
UDREA Dumitru - consilier al secretarului general
al Guvernului

STOLER Olga - consultant principal în Secția
asistență externă, Direcția politici,
planificare strategică și asistență
externă, Cancelaria de Stat

909 DISPOZIȚIE

În scopul supravegherii și monitorizării eficiente a procesului de implementare a Programului „Stimularea economică a zonelor rurale”, finanțat prin mecanismul de suport bugetar din cadrul Programului național de acțiuni 2010 al Comisiei Europene:

1. Se instituie Comitetul de supraveghere a Programului „Stimularea economică a zonelor rurale”.

2. Se aprobă:

Componența nominală a Comitetului de supraveghere a Programului „Stimularea economică a zonelor rurale”, conform anexei nr.1;

PRIM-MINISTRU

Nr. 102-d. Chișinău, 2 noiembrie 2011.

Componența nominală a Grupului de lucru al Programului „Stimularea economică a zonelor rurale”, conform anexei nr. 2;

Regulamentul Comitetului de supraveghere a Programului „Stimularea economică a zonelor rurale”, conform anexei nr. 3.

3. Se stabilește că, în caz de eliberare a membrilor Comitetului de supraveghere și ai Grupului de lucru din funcțiile deținute, atribuțiile lor în cadrul acestora vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în posturile respective, fără a fi emisă o nouă dispoziție de Guvern.

Vladimir FILAT

Anexa nr. 1
la Dispoziția Guvernului nr.102-d
din 2 noiembrie 2011

COMPONENTA NOMINALĂ
a Comitetului de supraveghere a Programului „Stimularea economică a zonelor rurale”

BODIU Victor	- secretar general al Guvernului, președinte al Comitetului de supraveghere	HANDRABURA Loretta	- viceministru al educației
CALMÎC Octavian	- viceministru al economiei, vicepreședinte al Comitetului de supraveghere	PALII Lilia	- șef al Direcției generale dezvoltarea mediului de afaceri, Ministerul Economiei
CIUREA Lucreția	- șef al secției asistență externă a Direcției politici, planificare strategică și asistență externă, Cancelaria de Stat, secretar al Comitetului de supraveghere	IABANJI Iulia	- director general al Organizației de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii
BARBĂNEAGRĂ Victor	- viceministru al finanțelor	CUCU Gheorghe	- președinte al Camerei de Comerț și Industrie
GUȚU Viorel	- viceministru al agriculturii și industriei alimentare	MEȘINĂ Tudor	- director al Agenției pentru Dezvoltare Regională Centru
SAINCIUC Sergiu	- viceministru al muncii, protecției sociale și familiei	BODRUG Ion	- director al Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord
GUȚUȚUI Veaceslav	- viceministru al dezvoltării regionale și construcțiilor	CULEȘOV Maria	- director al Agenției pentru Dezvoltare Regională Sud
		SIREL Kaido	- șef de operațiuni, Delegația Uniunii Europene

Anexa nr. 2
la Dispoziția Guvernului nr.102-d
din 2 noiembrie 2011

COMPONENTA NOMINALĂ
a Grupului de lucru al Programului
„Stimularea economică a zonelor rurale”

CIUREA Lucreția	- șef al secției asistență externă a Direcției politici, planificare strategică și asistență externă, Cancelaria de Stat, șef al Grupului de lucru	PASCAL Lilia	- șef al Direcției politici de asigurare a egalității de gen și prevenirea violenței, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
UDREA Dumitru	- consilier al secretarului general al Guvernului	GHÉRASIMENCO Ludmila	- consultant în Direcția învățământ secundar profesional și mediu de specialitate, Ministerul Educației
DRAGUȚA Oxana	- consultant principal în Direcția politici, planificare strategică și asistență externă, Cancelaria de Stat	PLEȘCA Valentina	- director al Direcției generale dezvoltare regională, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
VEVERIȚA Valentina	- șef al Direcției politici întreprinderi mici și mijlocii și profesii liberale, Ministerul Economiei	CERBUȘCA Viorica	- vicedirector al Organizației de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii
MEREUȚĂ Olga	- șef al Direcției finanțare externă și datorii, Ministerul Finanțelor	OLARU Speranța	- manager de program, Delegația Uniunii Europene
COȘALÎC Diana	- șef interimar al Direcției analiză, monitorizare și evaluare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare		- lider de proiect „Asistență tehnică pentru Programul „Stimulare economică a zonelor rurale”

Anexa nr. 3
la Dispoziția Guvernului nr.102-d
din 2 noiembrie 2011

REGULAMENTUL
Comitetului de supraveghere a Programului
„Stimularea economică a zonelor rurale”

1. Comitetul de supraveghere a Programului „Stimularea economică a zonelor rurale” (în continuare - Comitetul), finanțat prin mecanismul de suport bugetar din cadrul Planului Național de Acțiuni 2010 al Comisiei Europene, are următoarele atribuții:

- conducerea generală a implementării Programului;
- asumarea rolului conducător în soluționarea problemelor majore privind realizarea Programului și coordonarea activităților interdependente;
- asigurarea transparenței în utilizarea fondurilor;
- examinarea și aprobarea rapoartelor de progres privind implementarea Programului.

2. Ședințele Comitetului se convoacă de cel puțin două ori pe an sau ori de câte ori este nevoie, la propunerea a cel puțin trei membri ai acestuia sau a președintelui. Ședințele

sînt prezidate de către președintele Comitetului, iar în lipsa acestuia – de către vicepreședinte. Ședințele se consideră deliberative dacă la ele sînt prezenți 2/3 din membri. Votarea la ședințele Comitetului are loc după principiul: un membru - un vot. Deciziile Comitetului se adoptă prin simpla majoritate de voturi ale membrilor prezenți.

3. Membrii Comitetului asigură supravegherea și monitorizarea realizării angajamentelor asumate de Guvern în conformitate cu condițiile generale și specifice pentru debursare prevăzute în Acordul de finanțare ENPI/2010/021782.

4. Ședințele Comitetului și coordonarea elaborării raportului de progres (Compliance Statement) sînt asigurate de către Grupul de lucru, al cărui Regulament este aprobat de Comitet.

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei****Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare
în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației****1746 HOTĂRÎRE**

**cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive
S.A. "Moldtelecom" în legătură cu puterea
sa semnificativă pe piața inițierii apelurilor la posturi
fixe din rețeaua publică de telefonie**

În temeiul prevederilor art.9 alin.(1) lit. c), n) și u) și ale art.43 alin.(1), (2), art.44-48, precum și ale art.53 alin.(3), (4) din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 51-54, art. 155);

luând în considerare Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (în continuare *Agentia*) privind identificarea pieței inițierii apelurilor la posturi fixe din rețeaua publică de telefonie nr.24 din 19.08.2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 155-158, art. 564);

avînd în vedere Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției privind desemnarea S.A. „Moldtelecom” cu putere semnificativă pe piața inițierii apelurilor la posturi fixe din rețeaua publică de telefonie nr. 12 din 21.06.2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 107-109, art. 716);

în conformitate cu pct.14 și pct.15 lit. b) din Regulamentul Agenției, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.905 din 28 iulie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

2008, nr. 143-144, art. 917), Consiliul de Administrație

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă, conform anexei, Obligațiile speciale preventive ce se impun S.A.„Moldtelecom” (IDNO 1002600048836), în calitate de furnizor cu putere semnificativă pe piața inițierii apelurilor la posturi fixe din rețeaua publică de telefonie.

2. Prezenta hotărîre se completează de drept cu alte reglementări emise de Agenție în acest sens.

3. Dispozițiile prezentei hotărîri nu aduc atingere posibilității Agenției de a stabili alte condiții sau obligații ori de a le retrage sau modifica pe toate sau o parte din cele impuse prin prezenta hotărîre.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se comunică S.A.„Moldtelecom” în termen de 3 zile și se publică pe pagina de Internet a Agenției.

5. Partea dispozitivă a prezentei hotărîri se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL ANRCETI**

Membrii Consiliului de Administrație

Sergiu SÎTNIC

**Ion Pochin
Iurie Ursu**

Nr. 27. Chișinău, 1 noiembrie 2011.

1747 HOTĂRÎRE

**cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive
S.A.„Moldtelecom” în legătură cu puterea
sa semnificativă pe piața de tranzit de trafic
în rețelele publice de telefonie**

În temeiul prevederilor art.9 alin.(1) lit. c), n) și u) și ale art.43 alin.(1), (2), art.44-48, precum și ale art.53 alin.(3), (4) din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 51-54, art. 155);

avînd în vedere Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (în continuare *Agentia*) privind identificarea pieței de tranzit de trafic în rețelele publice de telefonie nr.25 din 19.08.2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.155-158, art. 565);

avînd în vedere Hotărîrea Consiliului de Administrație al Agenției privind desemnarea S.A.„Moldtelecom” cu putere semnificativă pe piața de tranzit de trafic în rețelele publice de telefonie nr.13 din 21.06.2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.107-109, art.717);

în conformitate cu pct. 14 și pct. 15 lit. b) din Regulamentul Agenției, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 905 din 28 iulie 2008, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 143-144, art. 917), Consiliul de Administrație

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă, conform anexei, Obligațiile speciale preventive ce se impun S.A.„Moldtelecom” (IDNO 1002600048836), în calitate de furnizor cu putere semnificativă pe piața de tranzit de trafic în rețelele publice de telefonie.

2. Prezenta hotărîre se completează de drept cu alte reglementări emise de Agenție în acest sens.

3. Dispozițiile prezentei hotărîri nu aduc atingere posibilității Agenției de a stabili alte condiții sau obligații ori de a le retrage sau modifica pe toate sau o parte din cele impuse prin prezenta hotărîre.

4. Se abrogă Hotărîrea Consiliului de Administrație al ANRTI nr.28 din 6 octombrie 2004 privind desemnarea S.A. „Moldtelecom” ca operator cu obligații de tranzit (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.186-188, art. 371).

5. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, se comunică S.A.„Moldtelecom” în termen de 3 zile și se publică pe pagina de Internet a Agenției.

6. Partea dispozitivă a prezentei hotărîri se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL ANRCETI**

Membrii Consiliului de Administrație

Sergiu SÎTNIC

**Ion Pochin
Iurie Ursu**

Nr. 28. Chișinău, 1 noiembrie 2011.

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiției
nr. 854 din 4 noiembrie 2011
Ministrul _____ Oleg EFRIM

1748 HOTĂRÎRE
pentru aprobarea Regulamentului
cu privire la calitatea serviciilor de transport
și de distribuție a gazelor naturale

Pentru reglementarea raporturilor juridice dintre operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție și consumatorii finali cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție prestate, în temeiul prevederilor art. 44 al Legii cu privire la gazele naturale nr. 123-XVIII din 23 decembrie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 23-24, art. 31), Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică,

DIRECTORUL GENERAL AL AGENȚIEI
NAȚIONALE PENTRU REGLEMENTARE
ÎN ENERGETICĂ
Directori

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale (se anexează).
2. Secția monitorizare a calității serviciilor va monitoriza aplicarea de către operatorul rețelei de transport și operatorii rețelelor de distribuție a Regulamentului aprobat.

Victor PARLICOV
Marin Profir
Mariana Botezatu
Leonid Belinschii
Nicolae Raileanu

Nr. 416. Chișinău, 9 iunie 2011.

Aprobat
prin Hotărîrea Consiliului de administrație
al Agenției Naționale pentru Reglementare
în Energetică
nr. 416 din 9 iunie 2011

REGULAMENT
cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

Secțiunea 1
Domeniul de aplicare

1. Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale (în continuare Regulament) reglementează calitatea serviciilor acordate de către operatorul de rețea, și stabilește valorile minime ale indicatorilor de calitate și consecințele nerespectării acestora de către operatorul de rețea.

2. Prevederile prezentului Regulament se aplică raporturilor juridice dintre operatorul de rețea și consumatorii finali. În cazul consumatorilor finali ce dispun de mai multe locuri de consum, prezentul Regulament se aplică pentru fiecare loc de consum separat.

3. Prevederile prezentului Regulament nu se aplică:

a) în caz de forță majoră, în special, în situații excepționale, stabilite conform legislației, dacă aceasta afectează prestarea serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale. În cazul în care forța majoră intervine în timpul desfășurării lucrărilor deja începute, prevederile prezentului Regulament nu se aplică pentru perioada în care impedimentul menționat este actual;

b) în cazul unor acțiuni întreprinse de terți, care ar duce la perturbarea prestării calitative a serviciilor de către operatorul de rețea.

Secțiunea 2
Noțiuni principale

4. În sensul prezentului Regulament, termenii utilizați au următoarele semnificații:

anunțare – aducerea la cunoștință, publicului larg, a unei informații, prin următoarele metode: prin intermediul mijloacelor

mass-media (presa, posturi de radio și TV, care au undă de emisie în limitele teritoriului afectat, alte mijloace echivalente), prin plasarea anunțurilor pe pagina electronică a operatorului de rețea, și prin afișarea anunțurilor la locul de trai al consumatorilor casnici (la fiecare scară a blocului, în cazul blocurilor cu apartamente; pe panoul de anunțuri al primăriei, în cazul satelor și comunelor);

avarie – deteriorare, distrugere a construcțiilor și/sau a instalațiilor tehnice utilizate la obiectul industrial periculos, deflagrațiile spontane ale substanțelor inflamabile;

incident – defectare sau deteriorare a instalațiilor tehnice utilizate la obiectul industrial periculos, abatere de la regimul procesului tehnologic, încălcarea prevederilor documentelor normative-tehnice, stabilite prin lege, ce reglementează executarea lucrărilor la obiectul industrial periculos;

notificare – comunicare adresată consumatorilor finali, în scopul de a informa despre un eveniment. Notificarea se face în scris și se expediază prin poșta electronică, fax sau se înmânează personal de către angajații operatorului de rețea;

operator de rețea – operator al rețelei de transport și/sau operator al rețelei de distribuție.

Secțiunea 3**Întreprinderile programate și neprogramate**

5. Operatorul de rețea este obligat să asigure consumatorilor finali livrarea gazelor naturale în mod continuu și fiabil, în conformitate cu valorile minime ale indicatorilor de calitate, stabiliți în prezentul Regulament. În acest scop operatorul de rețea este în drept să execute lucrări programate și neprogramate.

6. La desfășurarea lucrărilor programate:

1) durata unei întreruperi programate, legate de efectuarea unui complex de lucrări (înlocuirea unui echipament de măsurare instalat la bloc/scară blocului, instalarea sau reamplasarea prin sudare a unui echipament de măsurare la un consumator casnic sau a cazanului de încălzire dintr-un apartament din blocul locativ, care necesită întreruperea furnizării gazelor naturale consumatorilor finali din bloc parțial sau integral), necesare pentru soluționarea problemelor legate de evidența gazelor naturale sau pentru organizarea încălzirii autonome, nu va depăși 12 ore;

2) durata unei întreruperi programate, legate de efectuarea unui complex de lucrări (verificarea la etanșeitate, reparația, înlocuirea unui sector sau a unui element, reconstrucția, modernizarea, racordarea obiectului), necesare pentru exploatarea fiabilă a rețelei de gaze naturale cu presiuni joase și medii, nu va depăși:

- a) 24 ore, în cazul deconectării a cel mult 100 de consumatori finali;
- b) 48 ore, în cazul deconectării a cel mult 200 de consumatori finali;
- c) 72 ore, în cazul deconectării a cel mult 500 de consumatori finali;
- d) 120 ore, în cazul deconectării a 500 de consumatori finali și mai mult;

3) durata unei întreruperi programate, legate de efectuarea unui complex de lucrări (reparația, înlocuirea unui sector sau a unui element al rețelei, reconstrucția, modernizarea, racordarea obiectului, profilaxia rețelei de transport al gazelor naturale, verificarea la etanșeitate), necesare pentru exploatarea fiabilă a sistemului de gaze naturale cu presiune medie și înaltă, cu întreruperea livrării gazelor naturale în localitățile rurale sau în grupuri de localități, nu va depăși 120 ore;

În cazul în care se constată că lucrările, care presupun verificarea la etanșeitate a sistemului de gaze naturale cu presiune medie și înaltă, sunt de așa natură, încât se estimează că durata acestora va depăși 120 de ore, personalul operatorului de rețea va prezenta la Agenție, până la expirarea termenului de 120 de ore (din momentul întreruperii), un raport despre situația existentă, care va conține și motivarea necesității prelungirii duratei desfășurării lucrărilor.

7. La desfășurarea lucrărilor neprogramate:

1) durata unei întreruperi neprogramate, legate de lichidarea consecințelor avariei sau ale incidentului, care a avut loc în rețeaua de gaze naturale de presiune joasă și/sau medie, nu va depăși:

- a) 36 ore, în cazul deconectării a cel mult 100 de consumatori finali;
- b) 54 ore, în cazul deconectării a cel mult 200 de consumatori finali;
- c) 72 ore, în cazul deconectării a cel mult 500 de consumatori finali;
- d) 120 ore, în cazul deconectării a 500 de consumatori finali și mai mult;

2) durata unei întreruperi neprogramate se calculează din momentul întocmirii la fața locului a unui act de constatare de către personalul operatorului de rețea, până la momentul reluării livrării gazelor naturale în rețelele de transport sau/și de distribuție a gazelor naturale.

8. Informația despre întreruperea neprogramată ce a avut loc în rețeaua de gaze naturale poate parveni către operatorul de rețea pe două căi:

1) prin intermediul sistemelor informaționale automatizate de la echipamentele de telesemnalizare pentru înregistrarea avariei sau a incidentului;

2) la sesizarea consumatorului final sau a persoanei terțe.

9. În cazul nerespectării prevederilor pct. 6, pct. 7 din prezentul Regulament, operatorul de rețea va plăti, la cerere, consumatorilor finali afectați de întrerupere, compensații conform Anexei nr. 1 la prezentul Regulament.

10. Operatorul de rețea este obligat să informeze, prin anunțare/notificare, consumatorii finali despre întreruperile programate. Informația respectivă se va pune la dispoziția consumatorilor finali, în prealabil, cu cel puțin 3 zile calendaristice, indicându-se data la care va avea loc întreruperea și intervalul probabil de întrerupere.

11. În cazul întreruperilor neprogramate, operatorul de rețea este obligat să informeze, prin anunțare/notificare, consumatorii finali afectați de întrerupere, despre data preconizată pentru reluarea prestării serviciului în termen de cel mult 6 ore din momentul în care operatorul de rețea a luat act de întrerupere, pentru toate categoriile de consumatori finali.

12. Informarea, prin anunțare/notificare, se consideră îndeplinită, dacă anunțul se face în termenii prevăzuți la pct. 10 și pct. 11 și există dovada:

1) informării consumatorilor casnici prin una din următoarele metode:

a) emiterea comunicatului de presă prin intermediul mijloacelor mass-media;

b) plasarea anunțului la fiecare scară a blocului, confirmată prin semnătura portarului, sau a unuia dintre locatarii blocului, cu indicarea numelui și a adresei acestuia;

c) plasarea anunțului pe panoul de anunțuri (în cazul satelor și al comunelor), confirmată prin semnătura secretarului primăriei;

2) notificării consumatorilor noncasnici prin poștă, prin poștă electronică sau prin fax, în termenii prevăzuți la pct. 10 și la pct. 11 din prezentul Regulament.

13. În cazul în care prevederile pct. 10, pct. 11 vor fi îndeplinite, în condițiile stipulate, pentru mai puțin de 95% din totalul de întreruperi înregistrate pe parcursul anului de referință, Agenția va aplica o reducere de tarif, conform Anexei nr. 1 la prezentul Regulament.

14. Operatorul de rețea este obligat să înregistreze toate cazurile de întrerupere în livrarea gazelor naturale consumatorilor finali. Întreruperile neprogramate se vor înregistra cu ajutorul unor aparate ce indică și înregistrează valorile presiunii de intrare și de ieșire a gazelor naturale, precum și a temperaturii acestora, sau prin intermediul serviciului 24/24 ore în baza apelurilor consumatorilor finali.

Întreruperile programate și cele neprogramate se înregistrează separat. Pentru fiecare din întreruperile neprogramate se fac mențiuni cu privire la cauza întreruperii, data și ora la care s-a produs întreruperea, precum și referitor la numărul de consumatori finali afectați de întrerupere.

15. Consumatorii finali care dispun de echipamente de măsurare, ce permit înregistrarea duratei și a numărului de întreruperi, pot folosi înregistrările acestor echipamente pentru argumentarea reclamației prezentate operatorului de rețea.

Secțiunea 4

Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale

16. Operatorul de rețea este obligat să asigure livrarea gazelor naturale consumatorilor finali, la parametri de calitate a gazelor naturale, stabiliți prin standardul național „Gaze naturale pentru utilizarea în scopuri industriale și casnice” GOST 5542, confirmat pentru aplicare pe teritoriul Republicii Moldova de către Departamentul Standardizare și Metrologie din 1 ianuarie 1992 (Catalogul documentelor normative 2004, ediție oficială, vol. III, Standarde interstatale, Chișinău), în condiții tehnice corespunzătoare și în conformitate cu normele de construcție în domeniu, inclusiv NCM G 05.01-2006 „Sisteme de distribuție a gazelor” și SNiP 2.05.06-85 „Magistraline Truboprovodi”, după cum urmează:

1) pentru consumatorii casnici, până la robinetul de siguranță, în condiții tehnice de presiune de maxim 0,003 MPa, și în corelare cu prevederile stipulate în pașaportul tehnic/carta tehnică al/a aparatului de utilizare al consumatorului final;

2) pentru consumatorii noncasnici, până la punctul de delimitare, în condiții tehnice de presiune prevăzute în contractul

încheiat între operatorul rețelei de transport, operatorul rețelei de distribuție și consumatorul final.

17. Reclamațiile scrise ale consumatorilor finali referitor la calitate și regimurile de livrare a gazelor naturale (nivelurile de presiune) vor fi examinate de operatorul de rețea, în termen de cel mult 30 zile calendaristice de la data înregistrării cererii. Verificarea calității gazelor naturale se va face în conformitate cu prevederile standardului național „Gaze naturale pentru utilizarea în scopuri industriale și casnice” GOST 5542. Răspunsul operatorului de rețea se va baza pe rezultatele ultimelor analize periodice de laborator, a caracteristicilor fizico-chimice ale gazelor naturale, preluate de la cel mai apropiat punct al rețelei de distribuție a gazelor naturale, cu condiții tehnologice corespunzătoare. Consumatorul final poate cere verificarea parametrilor de calitate a gazelor naturale de la punctul de reglare a presiunii, în perimetrul de deservire al căruia se află locul de consum al consumatorului final care a depus reclamația.

Personalul operatorului de rețea se va deplasa la fața locului pentru preluarea probelor de gaze naturale în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii.

Dacă se confirmă că pretențiile consumatorului final privind calitatea gazelor naturale furnizate nu sînt justificate, cheltuielile pentru preluarea probelor și efectuarea analizei de laborator vor fi restituite operatorului de rețea de către consumatorul final.

18. Pentru examinarea reclamațiilor scrise ale consumatorilor finali referitor la regimul de livrare a gazelor naturale (parametri de presiune), personalul operatorului de rețea este obligat să se deplaseze la fața locului în termen de cel mult 5 zile calendaristice de la data înregistrării cererii pentru măsurarea presiunii în rețeaua de gaze naturale. Măsurarea se va efectua la robinetul de siguranță al aparatului de utilizare în cazul consumatorilor casnici și în punctul de delimitare în cazul consumatorilor noncasnici.

19. Consumatorul final are dreptul să apeleze la oricare laborator, autorizat conform cerințelor prevăzute de lege, ce nu aparține operatorului de rețea, pentru verificarea calității gazelor naturale, iar rezultatele obținute pot fi folosite drept probe pentru argumentarea reclamației. Preluarea probelor se efectuează de către personalul operatorului de rețea, în prezența personalului laboratorului. Plata pentru verificarea calității gazelor naturale în laboratorul autorizat, care nu aparține operatorului de rețea, se achită de către consumatorul final. Dacă se confirmă că pretențiile consumatorului final privind calitatea gazelor naturale furnizate sînt justificate, cheltuielile aferente verificării calității gazelor naturale vor fi restituite consumatorului final de către operatorul de rețea.

20. La cererea consumatorului final, operatorul de rețea este obligat să permită accesul reprezentanților altor laboratoare, autorizate conform cerințelor prevăzute de lege, pentru a asista la preluarea probelor de gaze naturale de la cel mai apropiat punct al rețelei de distribuție, care tehnologic permite preluarea probelor.

21. Dacă se constată abateri de la parametrii de calitate și/sau regimurile de livrare a gazelor naturale (nivelurile de presiune), prevăzute în prezentul Regulament și provocate de operatorul de rețea, operatorul de rețea va plăti consumatorilor finali afectați, obligatoriu, compensații în valoarea stabilită în Anexa nr. 1 la prezentul Regulament.

Secțiunea 5

Racordarea și reconectarea

22. Operatorul de rețea este obligat să elibereze solicitantului aviz de racordare la rețeaua de gaze naturale, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii. În cazul în care, pe parcursul anului de referință, mai puțin de 95% din numărul de avize au fost eliberate în termenul stabilit, Agenția va aplica o reducere de tarif conform Anexei nr. 1 la Regulament.

23. Operatorul de rețea va racorda instalația de utilizare la rețeaua de gaze naturale, în termen de cel mult 4 zile lucrătoare din ziua semnării de către solicitant a contractului de furnizare a gazelor naturale și după efectuarea plății pentru racordare. În caz de neconformare, operatorul de rețea va plăti, la cerere, consumatorului final afectat compensații în valoarea stabilită în Anexa nr. 1 la prezentul Regulament.

24. După înlăturarea de către consumatorul final a motivelor care au dus la deconectarea instalației de utilizare a acestuia de la rețeaua de gaze naturale, el are dreptul să solicite operatorului de rețea, reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale. Operatorul de rețea va reconecta instalația de utilizare a consumatorului final în termen cît mai scurt posibil, dar nu mai tîrziu de 2 zile lucrătoare de la data achitării de către consumatorul final a plății pentru reconectare. În caz de neconformare, operatorul de rețea va plăti, la cerere, consumatorului final afectat, compensații în valoarea stabilită în Anexa nr. 1 la prezentul Regulament.

25. În cazul în care operatorul de rețea nu poate da curs cererilor pentru eliberarea avizului de racordare, pentru racordarea instalației de utilizare sau pentru reconectarea instalației de utilizare, refuzul trebuie să fie justificat, cu trimiteri la legislație. În caz contrar, se consideră că operatorul de rețea nu s-a conformat prevederilor pct. 22, pct. 23 și pct. 24 din prezentul Regulament..

Secțiunea 6

Alte dispoziții

26. În termen de 30 de zile calendaristice de la intrarea în vigoare a prezentului Regulament, operatorul de rețea este obligat să organizeze serviciul telefonic 24 din 24 ore pentru preluarea reclamațiilor consumatorilor finali (serviciul 24/24 ore). Numărul de telefon al serviciului 24/24 ore se indică în factură, iar la prestarea serviciului 24/24 ore va fi antrenat personalul operatorului de rețea.

27. Operatorul de rețea este obligat să aducă la cunoștința consumatorilor finali cerințele privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, prin afișarea extraselor din Secțiunile 3, 4 și 5 ale Regulamentului, precum și a Anexei nr. 1 la prezentul Regulament, în toate oficiile sale comerciale.

28. În planul de investiții, operatorul de rețea va prevedea instalarea de sisteme performante (precum și restabilirea sistemelor existente) de semnalizare de la distanță a defectelor ce au survenit la echipamentele de măsurare sau de acces neautorizat la stațiile de predare și la stațiile de reglare-măsurare.

29. Reducerile de tarif, prevăzute în prezentul Regulament, vor fi calculate pentru volumele de gaze naturale furnizate consumatorilor finali pentru întreg anul de referință și vor fi aplicate la calculul tarifului pentru următorul an.

30. Procentul îndeplinirii cerințelor prezentului Regulament, precum și reducerile de tarif se calculează pentru fiecare titular de licență în parte.

31. Operatorul de rețea este obligat să prezinte anual Agenției rapoarte conform Tabelelor nr. 1, nr. 2 și nr. 3 din Anexa nr. 2 la prezentul Regulament. Rapoartele vor fi prezentate în format electronic, cu semnătură digitală, sau în format electronic și pe suport de hîrtie.

32. Indicatorii de performanță, selectați în Tabelele nr. 1 și nr. 2 din Anexa nr. 2 la prezentul Regulament se calculează ca raport dintre numărul de cazuri soluționate, conform cerințelor prevăzute de prezentul Regulament și numărul total de cazuri înregistrate.

33. Consumatorul final are dreptul să solicite recuperarea prejudiciilor materiale și morale cauzate de operatorul de rețea, în conformitate cu prevederile Codului civil al Republicii Moldova.

Anexa 1
la Regulamentul cu privire la calitatea
serviciilor de transport și de distribuție a
gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea
Consiliului de Administrație al Agenției
Naționale pentru Reglementare în
Energetică nr. 416 din 9 iunie 2011

Anexa 2
la Regulamentul cu privire la calitatea
serviciilor de transport și de distribuție a
gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea
Consiliului de Administrație al Agenției
Naționale pentru Reglementare în
Energetică nr. 416 din 9 iunie 2011

Reduceri de tarif și compensații aplicate în cazul nerespectării indicatorilor de calitate

Nr.	Punctul din Regulament	Prevederi ale Regulamentului
1.	pct. 9 Durata admisă a întreruperilor	În cazul nerespectării prevederilor pct. 6, pct. 7 ale prezentului Regulament, operatorul de rețea va plăti, la cerere, consumatorilor casnici: 20 lei pentru fiecare oră suplimentară; noncasnici: 200 lei pentru fiecare oră suplimentară.
2.	pct. 13 Informarea despre întreruperile programate/neprogramate	În cazul în care prevederile pct. 10, pct. 11 vor fi îndeplinite, în condițiile stipulate, pentru mai puțin de 95% din totalul de întreruperi înregistrate pe parcursul anului de referință, Agenția va aplica o reducere de tarif în mărime de 0,1% , din tariful pentru serviciul de transport/tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale
3.	pct. 21 Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale	Dacă se constată abaterea de la parametrii de calitate (din cauza operatorului de rețea) și/sau regimurile de livrare a gazelor naturale (nivelurile de presiune), prevăzute în prezentul Regulament, operatorul de rețea va plăti compensații consumatorilor: casnici, în mărime de 10% din factura pentru perioada de facturare în decursul căreia a fost înaintată petiția; noncasnici, în mărime de 1% din factura pentru perioada de facturare în decursul căreia a fost înaintată petiția.
4.	pct. 22 Eliberarea avizului de racordare.	În cazul în care, pe parcursul anului de referință, mai puțin de 95% din numărul de avize de racordare au fost eliberate în termenul stabilit în prezentul Regulament, Agenția va aplica o reducere de tarif în mărime de 0,1% , din tariful pentru serviciul de distribuție.
5.	pct. 23 Racordarea la rețeaua de gaze naturale	În cazul în care, operatorul de rețea nu racordează instalația de utilizare la rețeaua de gaze naturale, în termen de cel mult 4 zile lucrătoare din ziua semnării de către solicitant a contractului de furnizare a gazelor naturale și după efectuarea plății pentru racordare, operatorul de rețea va plăti, la cerere, compensații, în mărime de: 15%, din plata pentru racordare, imediat ce a expirat termenul de 4 zile lucrătoare; 5% din plata pentru racordare, odată cu expirarea fiecărei zile calendaristice suplimentară celor 4 zile lucrătoare prevăzute ca termen.
6.	pct. 24 Reconectarea instalației de utilizare a consumatorului final	În cazul în care, operatorul de rețea nu reconectează instalația de utilizare a consumatorului final în termen cât mai scurt posibil, dar nu mai târziu de 2 zile lucrătoare de la data achitării de către consumatorul final a plății pentru reconectare, operatorul de rețea va plăti, la cerere, compensații, în mărime de: 15%, din plata pentru reconectare, imediat ce a expirat termenul de 2 zile lucrătoare; 5% din plata pentru reconectare, odată cu expirarea fiecărei zile calendaristice suplimentară celor 2 zile lucrătoare prevăzute ca termen.

Indicatorii garanți de continuitate la livrarea gazelor naturale

Tabelul nr. 1

Durata unei întreruperi / Informarea întreruperilor					
1.	Întreruperi programate	Pentru: 24 de ore			
		48 de ore			
		72 de ore			
		120 de ore			
		Total			
		Lichidate în termenul stabilit			
		Indicator de performanță			
2.	Informarea consumatorilor despre întreruperile programate (pentru consumatorii casnici și noncasnici)	Total			
		Informate în termen de 3 zile			
		Indicator de performanță			
3.	Întreruperi neprogramate	Pentru: 36 de ore			
		54 de ore			
		72 de ore			
		120 de ore			
		Total			
		Lichidate în termenul stabilit			
		Indicator de performanță			
4.	Informarea consumatorilor despre întreruperile neprogramate	cascnici	Total		
			Informare în termen de 6 ore		
			Indicator de performanță		
		noncasnici	Total		
			Informare în termen de 6 ore		
		Indicator de performanță			

Calitatea serviciilor prestate de întreprinderile de gaze naturale

Tabelul nr. 2

Eliberarea avizului de racordare solicitanților	
1.	Numărul de cereri
2.	Numărul de avize eliberate în termen de cel mult 15 zile lucrătoare
3.	Indicator de performanță
4.	Numărul de refuzuri
Racordarea la rețeaua de gaze naturale	
5.	Numărul de cereri de racordare
6.	Numărul de solicitanți racordați în termen de cel mult 4 zile calendaristice
7.	Indicator de performanță
Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale	
8.	Numărul total de consumatori finali reconectați
9.	Numărul de consumatori finali reconectați în termen de cel mult 2 zile lucrătoare
10.	Indicator de performanță

Indicatori de siguranță pentru serviciile de transport și distribuție a gazelor naturale

Tabelul nr. 3

Valoarea indicatorilor		Indicator anual
1.	Numărul anual de defecte cauzate de acțiunea unor terți pe un kilometru de rețea activă.	
2.	Numărul total de defecte înregistrate pe parcursul unui an.	

Acte ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței

1749 H O T Ă R Î R E

Consiliul Administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței,
acționînd în temeiul art.12 al Legii nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,
examinînd nota examinatorului asupra cazului inițiat prin Dispoziția Consiliului Administrativ al ANPC nr. 5 din 24 ianuarie 2011,

HOTĂRĂȘTE:

1. A stabili Î.S. „Gările și Stațiile Auto” cu poziție dominantă pe „piața serviciilor aferente serviciilor de transport al călătorilor pe rute regulate”, pentru anul 2010;

2. A lua act de acțiunile Î.S. „Gările și Stațiile Auto” întreprinse pentru înlăturarea semnelor încălcării Legii nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței referitor la anularea tarifelor pentru perfectarea și prelungirea contractelor.

3. A informa Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor referitor la activitatea ilegală desfășurată de către Î.S. „Gările și Stațiile Auto” și necesitatea realizării funcției prevăzută de art. 23 lit. b) din Legea cu privire la

protecția consumatorului, astfel încît să nu se admită lezarea drepturilor și intereselor consumatorului din domeniul transportului.

4. A informa autoritățile administrației publice locale referitor la necesitatea realizării funcției de dirijare metodică și control asupra activității parcarilor auto cu plată pe teritoriul Republicii Moldova și respectării legislației în acest domeniu, prevăzută de alin. (3) pct.1 din Regulamentul cu privire la parcarile auto cu plată pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 672 din 19 iunie 1998.

5. A sesiza organele competente referitor la desfășurarea unei activități de întreprinzător fără autorizație eliberată de autoritatea competentă în temeiul legii, de către filialele Î.S. „Gările și Stațiile Auto” din mun. Chișinău (filiala Centru și Filiala Sud-Vest), mun. Bălți, or. Briceni, or. Călărași, or. Cimișlia, or. Orhei și or. Vulcănești.

6. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării și va fi adusă la cunoștință părților interesate.

7. Dispozitivul prezentei hotărîri va fi publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
ADMINISTRATIV AL AGENȚIEI
NAȚIONALE PENTRU PROTECȚIA
CONCURENȚEI**

Nr. APD-5-11/111. Chișinău, 19 octombrie 2011.

Viorica CĂRARE

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1750 HOTĂRÎRE

cu privire la rezultatele controlului complex
privind respectarea legislației în domeniul
asociațiilor de economii și împrumut
de către A.E.Î. „CHETROCREDIT”

În temeiul Ordonanței Comisiei Naționale a Pieței Financiare (C.N.P.F.) nr. 25/8-O din 30.06.2011¹ și Ordinului vicepreședintelui C.N.P.F. nr. 75 din 4.07.2011, a fost efectuat controlul complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CHETROCREDIT” (s. Chetrosu, r-nul Drochia) pentru perioada de activitate 1.01.2009 - 31.05.2011.

A.E.Î. „CHETROCREDIT” (în continuare - asociația) a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003607005745, certificat de înregistrare de stat seria MD nr. 0079828 din 12.02.2001 și deține licența de categoria B seria CNPF nr. 000025, eliberată la data de 26.12.2008.

Conform datelor din rapoartele financiare și specializate aferente perioadei supuse controlului, asociația a înregistrat deficite față de anumiți indicatori normativi caracteristici activității asociațiilor de economii și împrumut, care se prezintă în tabelul de mai jos:

(mii lei)

Perioada de raportare	Valoarea înregistrată	Normativul stabilit	Abaterea absolută (+, -)
Rezerva instituțională			
31.01.2009	91,7	488,6	-396,9
28.02.2009	109,0	462,4	-353,4
30.04.2009	133,4	465,6	-332,2
31.05.2009	155,0	454,7	-299,7
30.06.2009	165,5	431,6	-266,1
31.07.2009	172,1	420,5	-248,4
Plasarea rezervei instituționale			
30.04.2009	173,6	186,2	-12,6
31.05.2009	173,6	181,9	-8,3
28.02.2010	130,0	134,3	-4,3
31.03.2010	130,0	150,6	-20,6

Contrar prevederilor pct. 56 din Normele de prudență financiară a asociațiilor de economii și împrumut, aprobate prin Hotărârea C.N.P.F. nr. 17/8 din 30.04.2008² (în continuare - Normele de prudență financiară), în perioadele 1.01.2009 - 28.02.2009 și 1.04.2009 - 31.07.2009 asociația nu a contabilizat sursele financiare în valoare de circa 496,2 mii lei din contul “Rezerve stabilite de legislație” în contul “Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți”. În contextul încălcării date, în perioada corespunzătoare a fost admisă nerespectarea cerințelor art. 33 alin. (3) lit. e) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007³ (în continuare - Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007) și pct. 4 din Normele de prudență financiară, conform cărora asociația care deține licență de categoria B este obligată să dețină și să mențină rezerva instituțională în raport cu valoarea activelor la orice dată de minimum 10 la sută începând cu al șaselea an de activitate și a cerințelor pct. 7 din Normele de prudență financiară privind valoarea maximă a cotelor de membru în raport cu mărimea rezervei instituționale. În perioadele 1.04.2009 - 31.05.2009 și 1.02.2010 - 31.03.2010 nu au fost respectate cerințele pct. 12 din Normele de prudență financiară, conform cărora asociația care deține licență de categoria B este obligată să asigure plasarea și menținerea rezervei instituționale de minimum 4 la sută din active în conturi bancare de depozit la termen și/sau în valori

mobiliare de stat.

Analiza evoluției principalilor indicatori ai activității asociației, care se prezintă în tabelul de mai jos, constată majorarea valorii împrumuturilor acordate cu 8,4 la sută din contul creșterii depunerilor de economii de 2,3 ori. Creșterea depunerilor de economii concomitent cu diminuarea creditelor bancare și împrumuturilor primite determină un grad înalt al independenței financiare a asociației față de sursele externe atrase.

(mii lei)

Nr.	Indicatorii	31.05.2010	31.05.2011	2011 față de 2010(-, +)	2011 față de 2010 (%)
1.	Împrumuturi acordate	3524,6	3820,3	+ 295,7	108,4
2.	Provizioane pentru pierderi din împrumuturi	-40,5	-39,4	-1,1	97,3
3.	Total active	4110,1	4544,2	434,1	110,6
4.	Credite bancare și împrumuturi primite	2363,7	1573,0	-790,7	66,5
5.	Depuneri de economii	876,9	1996,0	+1119,1	Creștere de 2,3 ori
6.	Profit net	24,5	41,4	+16,9	169,0

Nerespectând prevederile art. 13 alin. (2) lit. e) și art. 24 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007⁴ (în continuare - Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007), directorul executiv al asociației nu a asigurat efectuarea inventarierii patrimoniului asociației pe parcursul perioadei supuse controlului, totodată contrar cerințelor pct. 30 din Normele pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 764 din 25.11.1992⁵ (în continuare - Normele pentru efectuarea operațiunilor de casă), dulapul metalic antiincendiar în care se păstrează întregul numerar nu a fost sigilat cu ștampilă de către casier la sfârșitul zilei de muncă. Contabilul-șef al asociației nu a respectat cerințele de întocmire a documentelor primare ale asociației conform prevederilor art. 19 alin. (12) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007 și pct. 12 din Normele pentru efectuarea operațiunilor de casă, fiind constatată lipsa ștampilei asociației în unele dispoziții de încasare a numerarului.

Prevederile art. 30 alin. (2) din statutul asociației contravin art. 41 alin. (2) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007 privind termenul de desemnare a membrilor consiliului.

În perioada supusă controlului organele de conducere ale asociației nu au asigurat în deplină măsură respectarea procedurii de desfășurare a adunărilor generale ale membrilor. Nerespectând cerințele art. 36 alin. (2) lit. g) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, în cadrul adunărilor generale ale membrilor desfășurate în perioada supusă controlului nu a fost aprobat raportul anual al consiliului privind executarea bugetului pentru anii de gestiune respectivi.

Reieșind din cele expuse, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. b) și lit. f), art. 9 alin. (1) lit. d), art. 20 alin. (1), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2) și art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare”⁶, art. 9 alin. (2), art. 46 alin. (1) și alin. (2),

¹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 110-112, art. 827

² Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 131-133, art. 381

³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506

⁴ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 399

⁵ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1992, nr.11, art. 351

⁶ Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS

art. 49 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, Normelor de prudență financiară,

Comisia Națională a Pieței Financiare HOTĂRĂȘTE:

1. Se atenționează directorul executiv al A.E.Î. „CHETRO-CREDIT” asupra necesității respectării necondiționate a actelor legislative și normative.

2. Se prescrie administratorilor A.E.Î. „CHETRO-CREDIT” întreprinderea măsurilor privind înlăturarea încălcărilor reflectate în actul de control.

3. Se ia act de înlăturarea de către A.E.Î. „CHETRO-CREDIT” a încălcării reflectate în actul de control ce ține

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 50/1. Chișinău, 28 octombrie 2011.

de inițierea înregistrării modificărilor la art. 30 alin. (2) din statutul asociației.

4. Despre măsurile întreprinse în vederea executării pct. 2 A.E.Î. „CHETRO-CREDIT” va informa lunar Comisia Națională a Pieței Financiare, cu anexarea copiilor documentelor justificative.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.

6. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

1751 HOTĂRÎRE

cu privire la rezultatele controlului complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI”

În temeiul Ordonanței Comisiei Naționale a Pieței Financiare (C.N.P.F.) nr. 25/8 - O din 30.06.2011¹ și Ordinului vicepreședintelui C.N.P.F. nr. 76 din 04.07.2011, a fost efectuat controlul complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” (r-nul Drochia, s. Mindic) pentru perioada de activitate 01.01.2009 – 31.05.2011.

A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” (în continuare - asociația) a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003607002412, certificatul de înregistrare de stat seria MD nr. 0079862 din 06.03.2001 și deține licența de categoria B seria C.N.P.F. nr. 000112, eliberată la data de 20.02.2009.

Conform datelor din rapoartele financiare și specializate aferente perioadei supuse controlului, asociația a înregistrat deficite față de anumiți indicatori normativi caracteristici activității asociațiilor de economii și împrumut, care se prezintă în tabelul de mai jos:

(mii lei)

Perioada	Valoarea înregistrată	Normativul stabilit	Abaterea absolută (- +)
Plasarea lichidităților obligatorii			
31.12.2009	27,9	68,6	- 40,7
31.01.2010	67,5	98,9	-31,4
28.02.2010	32,0	115,7	- 83,7
31.03.2010	67,8	130,0	- 62,2
30.04.2011	171,3	180,2	- 8,9
31.05.2011	171,6	179,1	- 7,5

Din rezultatele reflectate se constată că în perioadele 01.12.2009 - 31.03.2010 și 01.04.2011 - 31.05.2011 administratorii asociației nu au asigurat respectarea cerințelor pct. 13 din Normele de prudență financiară a asociațiilor de economii și împrumut, aprobate prin Hotărârea C.N.P.F. nr. 17/8 din 30.04.2008² (în continuare - Normele de prudență financiară), conform cărora asociația care deține licență de categoria B este obligată să constituie și mențină la orice dată active lichide în mărime de minimum 10 la sută din valoarea totală a depunerilor de economii.

Analiza evoluției principalilor indicatori ai activității asociației de economii și împrumut, care se prezintă în tabelul de urmează, constată creșterea valorii activelor cu circa 13,8 la sută, cauzată de majorarea împrumuturilor

acordate cu circa 13,9 la sută. Creșterea depunerilor de economii cu 31,0 la sută concomitent cu lipsa creditelor bancare și împrumuturilor primite determină un grad înalt al independenței financiare a asociației față de sursele externe atrase.

(mii lei)

Nr. d/o	Indicatorii	31.05.2010	31.05.2011	2011 față de 2010 (-, +)	2011 față de 2010 (%)
1.	Împrumuturi acordate	1745,1	1987,0	+ 241,9	113,9
2.	Provizioane pentru pierderi din împrumuturi	- 35,9	- 51,7	+ 15,8	144,0
3.	Total active	2032,0	2313,4	+ 281,4	113,8
4.	Credite bancare și împrumuturi primite	197,0	0	- 197,0	-
5.	Depuneri de economii	1367,7	1791,3	+ 423,6	131,0
6.	Profit net (pierdere netă)	30,7	- 3,7	- 34,4	Diminuare de 9,3 ori

Contrar prevederilor art. 9 alin. (2) lit. b), art. 44 alin. (1) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007³ (în continuare - Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007) și art. 29 alin. (6) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007⁴ (în continuare - Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007), rapoartele financiare ale asociației nu reflectă imaginea reală și fidelă a elementelor contabile ale acesteia. Ca rezultat al nerespectării cerințelor privind constituirea și utilizarea provizioanelor pentru pierderi din împrumuturi, precum și privind împrumuturile expirate, stabile la pct. 27, pct. 28 și pct. 37 din Normele de prudență financiară, asociația nu a contabilizat la următoarea dată gestionară la conturile extrabilanțiere împrumuturile și dobânzile aferente, clasificate „compromise” în mărime de 44,5 mii lei, astfel rezultatul financiar al asociației la situația din 31.05.2011 a fost majorat nejustificat cu circa 85,0 mii lei. Nerespectând cerințele art. 18 lit. a), art. 23 alin. (1) și alin. (6) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007, datele aferente cheltuielilor privind constituirea provizioanelor și veniturilor din anularea acestora nu au fost înregistrate în registrele contabile obligatorii Cartea Mare sau balanța de verificare și alte registre totalizatoare care au servit drept bază pentru întocmirea rapoartelor financiare ale asociației la situația din 31.12.2009 și 31.12.2010.

Administratorii asociației nu au respectat cerințele privind împrumuturile expirate și dobânzile aferente conform

¹Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 110-112, art. 827

²Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 131-133, art. 381

³Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506

⁴Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 399

prevederilor pct. 36 din Normele de prudență financiară, fiind admise cazuri în care asociația nu s-a adresat în instanța de judecată pentru împrumuturile expirate mai mult de 90 de zile. Verificarea contractelor de împrumut a constatat cazuri de aplicare a dobânzilor de întârziere la dobânzi, ceea ce contravine prevederilor art. 619 alin. (4) din Codul civil al Republicii Moldova⁵.

Consiliul asociației nu a elaborat, aprobat și asigurat implementarea adecvată a politicii de gestiune a activelor și datorilor și a politicii de investiții, încălcând astfel prevederile art. 40 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, pct. 15 și pct. 43 din Normele de prudență financiară. Contrar prevederilor pct. 38 din Normele de prudență financiară și art. 29 alin. (3) lit. b) din statut, consiliul asociației a adoptat la ședințele din 25.09.2010 și 30.12.2010 decizii privind încheierea tranzacțiilor cu membrii consiliului, care au fost prezente în cadrul ședințelor pentru timpul când au fost discutate și adoptate deciziile referitoare la acordarea împrumuturilor acestora.

Nerespectând cerințele art. 13 alin. (2) lit. e) și art. 24 alin. (1) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007, directorul executiv al asociației nu a asigurat efectuarea inventarierii patrimoniului asociației pe parcursul perioadei supuse controlului. Contrar prevederilor pct. 29 și pct. 37 din Normele pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 764 din 25.11.1992⁶, nu au fost respectate cerințele privind efectuarea reviziilor inopinate ale casieriei cel puțin o dată în trimestru, precum și privind modul de amenajare a casieriei asociației, lipsește încăperea special amenajată și izolată, destinată primirii, eliberării și păstrării provizorii a numerarului.

În perioada supusă controlului organele de conducere ale asociației nu au asigurat în deplină măsură respectarea procedurii de desfășurare a adunărilor generale ale membrilor. Contrar cerințelor art. 36 alin. (2) lit. g), art. 40 alin. (2) lit. i) și art. 41 alin. (7) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, consiliul asociației nu a prezentat adunărilor generale repetate ale membrilor din 08.03.2009, 27.03.2010 și 06.03.2011 raportul anual privind executarea bugetului pentru anii de gestiune respectivi, totodată adunările în cauză au fost desfășurate cu încălcarea cerințelor art. 36 alin. (2) lit. d) și art. 38 alin. (6) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007,

nefiind aleasă comisia de numărare a voturilor și întocmite procesele-verbale respective.

Reieșind din cele expuse, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. b) și lit. f), art. 9 alin. (1) lit. d), art. 20 alin. (1), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2), art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare"⁷, art. 9 alin. (2), art. 46 alin. (1), alin. (2) și alin. (5), art. 49 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, Normelor de prudență financiară,

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE HOTĂRĂȘTE:

1. Se inițiază procedura de tragere la răspundere contravențională a directorului executiv al A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” conform Codului contravențional al Republicii Moldova.

2. Se prescrie administratorilor A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” întreprinderea măsurilor privind înlăturarea încălcărilor reflectate în actul de control și respectarea necondiționată a prevederilor actelor legislative și normative.

3. Se ia act de înlăturarea de către A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” a unor încălcări reflectate în actul de control și anume:

- aprobarea în cadrul ședinței consiliului din 04.08.2011 a politicii de investiții;

- efectuarea inventarierii patrimoniului asociației conform ordinului directorului executiv nr. 9 din 01.08.2011;

- reflectarea în raportul specializat, prezentat de către A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” pentru luna iulie 2011, a valorilor ajustate normelor de prudență financiară privind clasificarea împrumuturilor și dobânzilor aferente în scopul constituirii și utilizării provizioanelor pentru pierderi din împrumuturi, precum și privind împrumuturile expirate și menținerea la orice dată a activelor lichide în mărime de minimum 10 la sută din valoarea totală a depunerilor de economii.

4. A.E.Î. „SUCCESUL FERMIERULUI” va informa lunar Comisia Națională a Pieței Financiare despre măsurile întreprinse în vederea executării pct. 2, cu anexarea copiilor documentelor justificative.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.

6. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

⁵Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86, art. 661

⁶Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1992, nr. 11, art. 351

⁷Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 50/2. Chișinău, 28 octombrie 2011.

Victor CAPTARI

1752 H O T Ă R Î R E

cu privire la constatarea nevalabilității licențelor unor asociații de economii și împrumut

Ca rezultat al neconformării activității, operațiunilor și documentelor prevederilor legislației și neachitării taxei pentru eliberarea licenței de desfășurare a activității asociațiilor de economii și împrumut, în scopul protejării drepturilor și intereselor membrilor asociațiilor de economii și împrumut, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. c), lit. f) și lit. t), art. 20 alin. (1), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2), art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 8 alin. (1) lit. c) pct. 36 și art. 14 alin. (2) din Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451-XV din 30.07.2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 131-133, art. 381), art. 9 alin. (2), art. 28 alin. (1), art.

46 alin. (1) și alin. (2), art. 57 alin. (1) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007,

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE HOTĂRĂȘTE:

1. Se constată nevalabile licențele unor asociații de economii și împrumut, conform anexei.

2. Se informează Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și autoritățile administrației publice locale privind constatarea nevalabilității licențelor asociațiilor de economii și împrumut nominalizate în anexă.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 50/4. Chișinău, 28 octombrie 2011.

Victor CAPTARI

Anexă
la Hotărîrea C.N.P.F.
nr. 50/4 din 28 octombrie 2011

Nr. d/o	Denumirea asociației	Adresa	IDNO
1	AEI "ZAICANI - FIN"	s. Zaicani, r-nul Rîșcani	1004602000878
2	AEI "RĂDENII VECHI "	s. Rădenii Vechi, r-nul Ungheni	1004609001852
3	AEI "LEUSENI"	s. Leuseni, r-nul Hîncești	1005605003947
4	AEI "VALUNI - COM"	s. Cașunca, r-nul Florești	1003607001286
5	AEI "CORJOVO"	s. Corjova, r-nul Criuleni	1003600109965
6	AEIC DIN BADRAGII NOI	s. Bădragii Noi, r-nul Edineț	1003604004264
7	AEIC DIN ILENUTA	s. Ilenuta, r-nul Fălești	1003602003894
8	AEIC DIN DĂRCĂUȚI	s.Dărcăuți, r-nul Soroca	1003607008089

1753 HOTĂRÎRE **cu privire la reperfectarea licenței pentru dreptul** **de a desfășura activitate profesionistă pe piața valorilor** **mobiliare eliberată anterior Societății pe acțiuni** **"Registrul - F"**

În rezultatul examinării cererii de reperfectare a licenței depusă de către Societatea pe acțiuni "Registrul - F" (IDNO 1003600049807, mun.Chișinău, str. Mitropolit Varlaam 65), în temeiul prevederilor art. 8 lit. c), art. 20 alin. (1), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2) și art. 25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art. 32 alin. (1), alin. (2) lit. d), alin. (8) din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 "Cu privire la piața valorilor mobiliare" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655) și Regulamentului privind modul de acordare și retragere a licențelor pentru activitatea profesionistă pe piața valorilor mobiliare, aprobat prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.53/12 din 31.10.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.3-6, art.1),

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 50/9. Chișinău, 28 octombrie 2011.

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Societății pe acțiuni "Registrul - F" seria CNPF nr. 000082 pentru dreptul de desfășurare a activității profesionale pe piața valorilor mobiliare deținere a registrului ca activitate de bază cu activitate conexă de consulting, cu termen de valabilitate pînă la 13.01.2015, în rezultatul modificării adresei juridice din mun. Chișinău, str. Teilor 9/4 în mun. Chișinău, str. Mitropolit Varlaam 65, cu eliberarea unui nou formular de licență.
2. Se recunoaște nevalabil formularul de licență seria CNPF nr. 000082, eliberat anterior Societății pe acțiuni "Registrul - F".
3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere valori mobiliare.
4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

1754 HOTĂRÎRE **cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice** **a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare** **obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni** **„Fabrica de materiale de construcții din Strășeni”**

Examinînd materialele prezentate de ofertantul Firma „Diazchim” S.R.L., în temeiul art. 1 alin. (1), art. 8 lit. k), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2), art. 25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art. 21 alin. (8) și art. 22 din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 „Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), art. 84 alin. (5) din Legea nr. 1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 1-4, art.1) și Instrucțiunii cu privire la oferta publică a valorilor mobiliare pe piața secundară, aprobată prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 64/4 din 31.12.2008 (Monitorul

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 50/10. Chișinău, 28 octombrie 2011.

Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 53-54, art. 215),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează prospectul ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie, anunțată de ofertantul Firma „Diazchim” S.R.L., obiectul căreia îl constituie procurarea a 35 131 acțiuni ordinare nominative emise de Societatea pe acțiuni „Fabrica de materiale de construcții din Strășeni” (IDNO 1003601002410, or. Strășeni, str. Mihai Eminescu 19), la preț de 23,28 lei per acțiune, cu termen de acțiune de 30 de zile din data anunțării.
2. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

1755 HOTĂRÎRE

cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni „Vinul Codrilor”

Examinînd materialele prezentate de ofertantul SC „Ducates Grup” S.R.L., în temeiul art.1 alin.(1), art.8 lit.k), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.1, art.21 alin.(8), art.22 din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 “Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), art. 84 alin. (5) din Legea nr. 1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 1-4, art. 1) și Instrucțiunii cu privire la oferta publică a valorilor mobiliare pe piața secundară, aprobată prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Finan-

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 50/11. Chișinău, 28 octombrie 2011.

1756 HOTĂRÎRE

cu privire la reperfectarea licenței Societății de Asigurări “MOLDCARGO” S.R.L.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Societății de Asigurări “MOLDCARGO” S.R.L. (mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 97, IDNO 1002600005819) privind includerea unei noi subdiviziuni separate a societății în anexa la licență, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. c), art. 21 alin. (1), art. 22 alin.(1) și alin. (2), art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 14 alin. (6), art. 15 și art. 18 alin. (6), alin. (8) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95),

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 50/14. Chișinău, 28 octombrie 2011.

1757 HOTĂRÎRE

cu privire la reperfectarea licenței Companiei de Asigurări “MOLDOVA-ASTROVAZ” S.R.L.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Companiei de Asigurări “MOLDOVA ASTROVAZ” S.R.L. (mun. Chișinău, str. Alexei Șciusev 42, IDNO 1003600005344) privind includerea unei noi subdiviziuni separate și modificarea adresei unei subdiviziuni a companiei în anexa la licență, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. c), art. 21 alin. (1), art. 22 alin.(1) și alin. (2), art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 14 alin. (6), art. 15 și art. 18 alin. (6) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Companiei de Asigurări „MOLDO-

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 50/15. Chișinău, 28 octombrie 2011.

ciare nr.64/4 din 31.12.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 53-54, art.215),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează prospectul ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie, inițiată de ofertantul SC „Ducates Grup” S.R.L., obiectul căreia îl constituie procurarea a 27 000 acțiuni ordinare nominative emise de Societatea pe acțiuni „Vinul Codrilor” (IDNO 1002606000425, MD-3541, r-nul Orhei, s. Peresecina, str. Ștefan cel Mare, nr. 4), la prețul de 10,00 lei per acțiune, cu termen de acțiune de 30 de zile din data anunțării.

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Societății de Asigurări „MOLDCARGO” S.R.L. seria CNPF nr.000660, eliberată la 30 mai 2011 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor, asigurări generale, prin substituirea anexei la licență cu includerea subdiviziunii separate noi pentru desfășurarea activității licențiate pe adresa: or. Florești, str. Vasile Lupu 60.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 450 lei și taxa pentru eliberarea a unei copii de pe licență în mărime de 450 lei se varsă la bugetul de stat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

VA-ASTROVAZ” S.R.L. seria CNPF nr.000658, eliberată la 22 aprilie 2011 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor, asigurări generale, prin substituirea anexei la licență cu:

a) includerea unei noi subdiviziuni separate a companiei, după cum urmează: or. Căușeni, bd Mihai Eminescu 21, nr. 2;

b) modificarea adresei subdiviziunii din or. Drochia, str. Sfatul Țării 23, ap.17 în or. Drochia str. 31 August, nr. 33.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 450 lei și taxa pentru eliberarea a unei copii de pe licență în mărime de 450 lei se varsă la bugetul de stat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

1758 HOTĂRÎRE
cu privire la reperfectarea licenței
Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări
„VICTORIA ASIGURĂRI” S.R.L.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări „VICTORIA ASIGURĂRI” S.R.L. (mun. Chișinău, str. Romană 8, IDNO 1002600029347) privind completarea cu noi clase de asigurare, în temeiul prevederilor art.1 alin.(1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art.8 lit.c), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2), art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.15 și art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95), art.24 alin.(5) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 „Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213), pct.5 lit.c) și pct.7.3 lit.f) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare, aprobat prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.48/5 din 27.09.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.157-160, art.587),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează, începînd cu 07.11.2011, licența Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări „VICTORIA

ASIGURĂRI” S.R.L. seria CNPF nr.000004, eliberată la 16 ianuarie 2009 pe termen nelimitat pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor generale, prin substituirea anexei la licență cu includerea următoarelor clase de asigurare benevolă:

- **Clasa a 3-a Asigurările de vehicule terestre**, condiții de asigurare de vehicule terestre;
- **Clasa a 4-a Asigurările de vehicule de cale ferată**, condiții de asigurare de vehicule de cale ferată;
- **Clasa a 7-a Asigurările de bunuri în tranzit**, condiții de asigurare de bunuri în tranzit;
- **Clasa a 8-a Asigurările de incendiu și alte calamități naturale**, condiții de asigurare de incendiu și alte calamități naturale;
- **Clasa a 13-a Asigurările de răspundere civilă generală**, condiții de asigurare de răspundere civilă generală;

- **Clasa a 16-a Asigurările de pierderi financiare**, condiții de asigurare a pierderilor financiare.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 450 lei se varsă la bugetul de stat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data de 07.11.2011.

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Victor CAPTARI

Nr. 50/16. Chișinău, 28 octombrie 2011.

1759 ORDONANȚĂ
cu privire la suspendarea operațiunilor la conturile
bancare ale unor asociații de economii și împrumut

Ca rezultat al neconformării activității, operațiunilor și documentelor prevederilor legislației și neachitării taxei pentru eliberarea licenței de desfășurare a activității asociațiilor de economii și împrumut, în scopul protejării drepturilor și intereselor membrilor asociațiilor de economii și împrumut, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. f), art. 9 alin. (1) lit. c), art. 21 alin. (2), art. 22 alin. (1) și alin. (3), art. 25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 46 alin. (1) și alin. (2) din Legea asociațiilor de economii și

împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
DECIDE:

1. Se suspendă operațiunile la conturile bancare ale unor asociații de economii și împrumut, conform anexei, pînă la conformarea acestora cerințelor legislației.

2. Controlul asupra executării prezentei ordonanțe se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.

3. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării.

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Victor CAPTARI

Nr. 50/5-O. Chișinău, 28 octombrie 2011.

Anexă
la Ordonanța C.N.P.F.
nr. 50/5-O din 28 octombrie 2011

Nr. d/o	Denumirea asociației	Adresa	IDNO
1	AEI „ZAICANI - FIN”	s. Zaicani, r-nul Rîșcani	1004602000878
2	AEI „RĂDENII VECHI ”	s. Rădenii Vechi, r-nul Ungheni	1004609001852
3	AEI „LEUSENI”	s. Leuseni, r-nul Hîncești	1005605003947
4	AEI „VALUNI - COM”	s. Cașunca, r-nul Florești	1003607001286
5	AEI „CORJOVO”	s. Corjova, r-nul Criuleni	1003600109965
6	AEIC DIN BADRAGII NOI	s. Bădragii Noi, r-nul Edineț	1003604004264
7	AEIC DIN ILENUTA	s. Ilenuta, r-nul Fălești	1003602003894
8	AEIC DIN DĂRCĂUȚI	s.Dărcăuți, r-nul Soroca	1003607008089

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei**1760 H O T Ă R Î R E****cu privire la modificarea și completarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei**

În scopul actualizării și perfecționării evidenței contabile în sistemul bancar al Republicii Moldova și în baza art.5 lit.d), art.11 și 44 din Legea nr.548-XIII din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.56-57, art. 624), cu modificările și completările ulterioare, art.33 din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995 (Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.78-81, art.199), cu modificările și completările ulterioare, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Planul de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.15 din 26 martie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.33-34, art.54), înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 17 noiembrie 2010 sub nr. 784, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La **Capitolul I** din punctul 13 noțiunea „Subdiviziunea îndepărtată a băncii” se exclude.

2. La Capitolul II:

1) În grupa **1000 „Numerar în casă și alte valori monetare”** se modifică denumirea contului **1004 „Numerar în subdiviziuni îndepărtate ale băncii”** după cum urmează „Numerar în alte subdiviziuni”;

2) În denumirea grupei de conturi **4950 „Amenzi, penalități și alte sancțiuni primite”** și contului **4951 „Amenzi, penalități și alte sancțiuni primite”**, cuvîntul „primite” se exclude.

3) În denumirea grupei de conturi **5950 „Amenzi, penalități și alte sancțiuni plătite”** și contului **5951 „Amenzi, penalități și alte sancțiuni plătite”** cuvîntul „plătite” se exclude.

3. La Capitolul II:

1) În descrierea grupei **1000 „Numerar în casă și alte valori monetare”:**

a) descrierea grupei va avea următorul conținut: „Grupa este destinată pentru evidența monedei naționale și valutei străine în numerar, aflate în casa băncii, în subdiviziunile separate, subdiviziunile structurale interne ale filialei, în bancomate și alte dispozitive ale băncii, la fel și pentru evidența valorilor monetare, cecurilor de călătorie cumpărate pentru comercializare și monedelor comemorative și jubiliare, ce sînt emise ca mijloc de plată, la valoarea nominală.”

b) se modifică denumirea contului **1004 „Numerar în subdiviziuni îndepărtate ale băncii”** după cum urmează: „Numerar în alte subdiviziuni”;

c) în descrierea contului **1001 „Numerar în casierie”** după cuvîntul „băncii” se include textul „(filialei)”;

d) în descrierea contului **1002 „Numerar în drum”:**

- în descrierea contului textul „sediul filialei, reprezentanței, subdiviziunii îndepărtate a băncii” se substituie prin textul „subdiviziunea separată, subdiviziunea structurală internă și invers, din subdiviziunea separată în subdiviziunea structurală internă”;

- în debitul contului al doilea alineat cu liniuță va avea următorul conținut „- expedierea excedentului de numerar din subdiviziunea separată, subdiviziunea structurală internă a filialei, din bancomate și alte dispozitive ale băncii.”;

- creditul contului va avea următorul conținut: „În creditul contului se înregistrează suma mijloacelor bănești în numerar receptionate de către destinatari.”;

e) în creditul contului **1003 „Numerar în punctul de schimb valutar al băncii licențiate”** în al doilea alineat cu liniuță textul „în casa sediului central al băncii” se exclude;

f) în descrierea contului **1004 „Numerar în alte subdiviziuni”** sintagma „subdiviziune îndepărtată a băncii” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „altă subdiviziune (reprezentantă sau agenție)” la numărul și cazul respectiv;

2) La descrierea grupei de conturi **1760 „Cheltuieli anticipate”** descrierea contului **1763 „Alte cheltuieli anticipate”** se modifică după cum urmează:

„Contul **1763** este destinat pentru evidența altor cheltuieli anticipate (plaților perioadei viitoare, dar care au avut loc în perioada dată de gestiune; valoarea acumulatoarelor și anvelopelor date în exploatare etc.).

În debitul contului se înregistrează:

- plățile aferente perioadei viitoare care se produc în perioada dată de gestiune;

- valoarea acumulatoarelor și anvelopelor date în exploatare;

- suma altor cheltuieli anticipate.

În creditul conturilor se înregistrează:

- trecerea la cheltuieli în perioada de gestiune corespunzătoare (la care se referă) a cheltuielilor anticipate;

- repartizarea la cheltuieli a cotei valorii acumulatoarelor și anvelopelor utilizate;

- valoarea acumulatoarelor și anvelopelor ieșite.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma altor cheltuieli anticipate.”

3) La descrierea grupei **2220 „Depozite la vedere fără dobîndă ale clienților”** în descrierea contului **2232** după cuvintele „ale persoanelor juridice” se introduce textul „și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate”;

4) În descrierea grupei **2250 „Depozite la vedere cu dobîndă ale clienților”:**

a) se modifică descrierea conturilor **2254-2255**, după cum urmează:

„Contul **2254** este destinat pentru evidența depozitelor depuse cu dobîndă de către persoanele juridice și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate cu scopuri determinate (surse proprii, granturi, depozite constituite din dobînzii).

Contul **2255** este destinat pentru evidența depozitelor depuse cu dobîndă de către persoanele fizice cu scopuri determinate (surse proprii, granturi, depozite constituite din dobînzii).

Încasările și plățile în aceste conturi sînt specificate în contract.”

b) se modifică descrierea conturilor **2256-2257**, după cum urmează:

„Contul **2256** este destinat pentru evidența depozitelor-garanții cu dobîndă primite de la persoanele juridice și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate cu scopul asigurării angajamentelor asumate (garanții de ofertă și de asigurare a executării contractului; credite).

Contul **2257** este destinat pentru evidența depozitelor-garanții cu dobîndă primite de la persoanele fizice cu scopul asigurării angajamentelor asumate (garanții de ofertă și de asigurare a executării contractului; credite).

Încasările și plățile în aceste conturi sînt specificate în contract.

În creditul conturilor se înregistrează mijloacele bănești depuse, dobânzile plătite.

În debitul conturilor se înregistrează restituirea mijloacelor bănești sau transferarea lor conform dispozițiilor stipulate în contract.

Soldul conturilor este creditor și reprezintă mărimea depozitelor-garanții constituite de persoanele juridice și fizice în scopul asigurării angajamentelor asumate.”.

c) se modifică descrierea conturilor **2258-2259**, după cum urmează:

„Contul **2258** este destinat pentru evidența mijloacelor bănești depuse în numerar/transferate de către persoanele juridice și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate pentru efectuarea operațiunilor cu carduri bancare, la care se calculează dobândă în conformitate cu prevederile contractului.

Contul **2259** este destinat pentru evidența mijloacelor bănești depuse în numerar/transferate de către persoanele fizice pentru efectuarea operațiunilor cu carduri bancare, la care se calculează dobândă în conformitate cu prevederile contractului.”;

d) se modifică descrierea conturilor **2261-2262**, după cum urmează:

„Contul **2261** este destinat pentru evidența altor depozite depuse cu dobândă de către persoanele juridice și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate.

Contul **2262** este destinat pentru evidența altor depozite depuse cu dobândă de către persoanele fizice. Încasările și plățile în aceste conturi sint specificate în contract.”.

5) În descrierea grupei 2370 „Depozite pe termen ale clienților” la descrierea conturilor **2371-2373** după textul „de la persoane juridice” se introduce textul „și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate”.

6) În descrierea grupei 2380 „Depozite-garanții pe termen ale clienților” la descrierea conturilor **2381-2383** după textul „de la persoane juridice” se introduce textul „și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate”.

7) În descrierea grupei de conturi 2790 „Conturi de tranzit și suspendate” în descrierea contului **2798** „Cont de conversie și regularizare” cuvântul „reprezentantă” se substituie prin textul „altă subdiviziune (reprezentanță sau agenție)”.

8) În descrierea grupei de conturi 4950 „Amenzi, penalități și alte sancțiuni primite”:

a) în denumirea grupei de conturi și contului **4951**, cuvântul „primite” se exclude;

b) în descrierea grupei textul „, sancțiunilor și a altor sume primite” se substituie prin textul „și altor sancțiuni”;

c) în descrierea contului **4951** textul „amenzilor plătite” și „sancțiuni primite” se substituie prin textul „amenzi” și respectiv „sancțiuni”.”;

9) În descrierea grupei 5900 „Alte cheltuieli operaționale” în descrierea contului **5902** „Plata serviciilor de consulting și auditing” cuvântul „informaționale” se exclude.

10) În denumirea, descrierea grupei de conturi 5950 „Amenzi, penalități și alte sancțiuni plătite” și contului **5951** „Amenzi, penalități și alte sancțiuni plătite” cuvântul „plătite” se exclude.

II. Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 193 din 30 septembrie 2010 cu privire la modificarea și completarea Planului de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 235-240, art.941), înregistrată la Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 17 noiembrie 2010 cu nr. 795, se

modifică și se completează după cum urmează:

1. Punctul 1 se modifică după cum urmează:

„**1. La Capitolul I:**

1) la punctul 1 textul „Standardelor Naționale de Contabilitate” se substituie prin textul „Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (în continuare SIRF)”;

2) la punctul 13:

a) noțiunile „**Alte active materiale**”, „**Profitul nedistribuit (pierdere neacoperită)**” și „**Venituri/cheltuieli extraordinare**” se exclud;

b) noțiunea „**Active luate în posesie**” va avea următorul cuprins:

„**Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare** – imobilizări corporale și cote de participare transmise în posesiune/achiziționate de către bancă pentru rambursarea creditelor și a altor datorii și clasificate ca deținute pentru vânzare”;

c) în noțiunea „**Contra - cont**” textul „micșorează suma” se substituie prin textul „ajustează valoarea”.

2. La punctul 2:

1) Pe tot parcursul textului textul „pentru ajustarea” se substituie prin cuvântul „Ajustarea”;

2) subpunctul 1) se completează cu două litere noi, după cum urmează:

„g) textul „activ material pe termen lung” și „activ material” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare corporală” la numărul și cazul respectiv;

h) textul „activ nematerial” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare necorporală” la numărul și cazul respectiv.”;

3) după subpunctul 2) se include un subpunct după cum urmează:

„2') În grupa **1000 „Numerar în casă și alte valori monetare”** contul **1006 „Valori monetare”** se exclude.”;

4) subpunctul 3) se modifică după cum urmează:

„**3) Grupa 1150 „Valori mobiliare disponibile pentru tranzacționare și vânzare” va avea următorul cuprins:**

„**1150 Active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere**

1151 Valori mobiliare de stat la valoarea justă prin profit sau pierdere

1152 Acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere

1153 Alte active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

1154 Valori mobiliare gajate la valoarea justă prin profit sau pierdere

1155 Prime la valori mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere

1156 **Contra-cont** Sconturi la valori mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere

1157 Reevaluarea activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere”;

5) la subpunctul 4):

a) textul „**1160 Valori mobiliare**” se substituie prin textul „**1160 Active financiare**”;

b) textul „**1162** Acțiuni disponibile pentru vânzare” se substituie prin textul „**1162** Acțiuni și cote de participare disponibile pentru vânzare”;

c) textul „**1163** Alte valori mobiliare” se substituie prin textul „**1163** Alte active financiare”;

d) textul „deprecierea valorilor mobiliare” se substituie prin textul „Reduceri pentru pierderi din deprecierea activelor financiare”;

e) după textul „**1167** Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea activelor financiare disponibile pentru vânzare” se introduce textul „**1168** Reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare”;

6) la subpunctul 5):

a) textul „**1180 Valori mobiliare**” se substituie prin textul „**1180 Active financiare**”;

b) textul „**1186 Alte valori mobiliare**” se substituie prin textul „**1186 Alte active financiare**”;

c) textul „deprecierea valorilor mobiliare” se substituie prin textul „Reduceri pentru pierderi din deprecierea activelor financiare”;

7) subpunctul 6) se modifică după cum urmează:

„6) Conturile **1235, 1265, 1295, 1325, 1365, 1377, 1385, 1397, 1415, 1445, 1475 și 1498** se exclud.”;

8) la subpunctele 8), 13), 19), 20), 22) și 26) conturile aferente creditelor restante se exclud;

9) la subpunctul 12) textul „**1342 Overdraft restant băncilor**” se exclude;

10) la subpunctele 7) – 24), 26) – 31) și 36) textul „pentru deprecierea” se substituie prin textul „Reduceri pentru pierderi din deprecierea”;

11) subpunctul 27) litera a) se modifică după cum urmează:

„a) conturile **1533 „Leasingul financiar acordat altor bănci în stare de neacumulare” și 1534 „Leasingul financiar acordat clienților în stare de neacumulare”** se exclud.”;

12) la subpunctele 29) (cu excepția literei b)) și 82) textele „activ material pe termen lung” și „activ material” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare corporală” la numărul și cazul respectiv;

13) la subpunctul 30) textul „activ nematerial” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare necorporală” la numărul și cazul respectiv;

14) subpunctul 33) se modifică după cum urmează:

„**33) În grupa 1680:**

a) se modifică denumirea grupei după cum urmează: „**Contra-cont Amortizarea imobilizărilor corporale/necorporale**”;

b) **contul 1687 se exclude.**”;

15) subpunctele 34) litera m), 57), 61), 62), 63), 64) și 70) se exclud;

16) la subpunctul 34):

a) la litera a) textul: „valorile mobiliare deținute pentru tranzacții” se substituie prin textul „activele financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere”;

b) la literele b) și c) textul: „valorile mobiliare” se substituie prin textul „activele financiare”;

c) litera o):

- textul „trei” se substituie prin textul „patru”;

- textul „și „**1757 Dobînda calculată la alte creditele acordate persoanelor fizice**” se substituie prin textul „, „**1757 Dobînda calculată la alte credite acordate persoanelor fizice**” și „**1758 Comisiunile calculate aferente dobînzilor**”;

17) subpunctul 35) se modifică după cum urmează:

„35) În grupa **1800 „Alte active**”:

a) se modifică denumirea conturilor **1809 „Active luate în posesie” și 1811 „Altă avere imobilă”** după cum urmează: „**1809 Imobilizări corporale deținute pentru vânzare**” și respectiv „**1811 Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare**”;

b) se completează cu următorul cont „**1816 Decontări aferente imobilizărilor necorporale**”;

18) subpunctul 36) se modifică după cum urmează:

„**36) După grupa 1800 se introduce o grupă nouă, 1820, care va avea următorul cuprins:**

„1820 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea altor active care nu sînt credite

1821 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea creanțelor și plăților aferente lor

1822 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea altor active și plăților aferente lor”.”;

19) subpunctul 37) se modifică după cum urmează:

„37) După grupa **1860** se introduce o grupă nouă, **1870**, care va avea următorul cuprins:

„**1870 Reevaluarea activelor financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen**

1871 Reevaluarea valutei străine ce urmează să fie primită din tranzacțiile la termen

1872 Reevaluarea valorilor mobiliare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen

1873 Reevaluarea altor active financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen”.”;

20) după subpunctul 37) se introduce un subpunct nou, după cum urmează:

„37¹) După grupa **1870** se introduce o grupă nouă, **1880**, cu următorul cuprins:

„**1880 Contra-cont** Ajustarea valorii altor active la costul amortizat

1881 Contra-cont Ajustarea valorii altor active la costul amortizat”.”;

21) după subpunctul 42) se introduce un subpunct nou, după cum urmează:

„42¹) În grupa **2220 „Depozite la vedere fără dobîndă ale clienților**” se introduc două conturi noi, **2235 și 2236**, după cum urmează:

„**2235** Depozite-garanții ale persoanelor juridice

2236 Depozite-garanții ale persoanelor fizice”.”;

22) după subpunctul 43) se introduc două subpuncte noi, după cum urmează:

„43¹) În grupa **2530 „Datorii privind leasingul financiar**” se introduc două conturi noi, **2533 și 2534**: „**2533 Contra-cont** Ajustarea valorii datoriei față de bănci privind leasingul financiar

2534 Contra-cont Ajustarea valorii datoriei față de clienți privind leasingul financiar

43²) După grupa **2560** se introduce o grupă nouă, **2570**, cu următorul cuprins:

„**2570 Datorii financiare evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere**

2571 Datorii financiare deținute în vederea tranzacțiilor onării

2572 Datorii financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere”.”;

23) după subpunctul 44) se introduce un subpunct nou, după cum urmează:

„44¹) Grupa **2760 „Dobînda neciștigată și alte venituri anticipate**” va avea următorul cuprins:

„**2760** Venituri anticipate

2761 Dobînda neciștigată primită

2762 Venituri anticipate aferente subvențiilor

2763 Alte venituri anticipate”.”;

24) subpunctul 45) se modifică după cum urmează:

„45) În grupa 2770 „Provizioane pentru alte pierderi”:

a) se modifică denumirea grupei de conturi după cum urmează: 2770 „Provizioane”;

b) se modifică denumirea contului 2771 „Provizioane pentru alte pierderi” după cum urmează: „Alte provizioane”;

c) se introduc două conturi noi, 2774 și 2775:

„**2774** Provizioane privind beneficiile angajaților băncii

2775 Provizioane aferente imobilizărilor corporale”.”;

25) după subpunctul 46) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„46¹) Grupa de conturi **2800 „Alte obligațiuni**” se completează cu un cont nou, după cum urmează: „**2816** Decontări aferente imobilizărilor necorporale”.”;

26) subpunctul 47) se modifică după cum urmează:

„47) După grupa **2860** se introduce o grupă nouă, **2870**, cu următorul cuprins:

„2870 Reevaluarea activelor financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen

2871 Reevaluarea valutei străine ce urmează să fie livrată din tranzacțiile la termen

2872 Reevaluarea valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen

2873 Reevaluarea altor active financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen”.”;

27) după subpunctul 47) se introduce un subpunct nou, după cum urmează:

„47¹) După grupa **2870** se introduce o grupă nouă, **2880**, cu următorul cuprins:

„**2880 Contra-cont** Ajustarea valorii altor pasive la costul amortizat

2881 Contra-cont Ajustarea valorii altor pasive la costul amortizat”.”;

28) subpunctul 48) se modifică după cum urmează:

„48) La grupa **3500 „Rezerve”**:

a) denumirea conturilor **3504** „Profitul nedistribuit (pierdere neacoperită) - anul curent” și **3505** „Profitul nedistribuit (pierdere neacoperită) - anii precedenți” se modifică după cum urmează: **3504** „Rezultat al exercițiului curent” și **3505** „Rezultat reportat”;

b) se introduce un cont nou „**3509** Rezerve generale pentru riscuri bancare”.”;

29) subpunctul 49) se modifică după cum urmează:

„49) În grupa **3550 „Capital secundar”** denumirea conturilor **3553** „Diferențe din reevaluarea investițiilor pe termen lung” și **3554** „Alte diferențe din reevaluare” se modifică după cum urmează: **3553** „Diferențe din reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare” și **3554** „Alte elemente de capital”

30) subpunctele 50) și 51) se modifică după cum urmează:

„50) Grupa **4150** „Venituri din dobânzi la valori mobiliare disponibile pentru tranzacționare și vânzare” va avea următorul cuprins:

„**4150 Venituri din dobânzi la active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere**

4151 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat la valoarea justă prin profit sau pierdere

4152 Venituri aferente dividendelor la acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere

4153 Venituri din dobânzi la alte active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

4155 Venituri din dobânzi la valori mobiliare gajate la valoarea justă prin profit sau pierdere”.

51) După grupa **4150** se include o grupă nouă, **4160**, care va avea următorul cuprins:

„**4160 Venituri din dobânzi la active financiare disponibile pentru vânzare**

4161 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat disponibile pentru vânzare

4162 Venituri aferente dividendelor la acțiuni disponibile pentru vânzare

4163 Venituri din dobânzi la alte active financiare disponibile pentru vânzare

4165 Venituri din dobânzi la valori mobiliare gajate disponibile pentru vânzare”.”;

31) subpunctul 52) se modifică după cum urmează:

„52) Grupa **4180 „Venituri din dobânzi la valori mobiliare investiționale”** se modifică după cum urmează:

„**4180 Venituri din dobânzi la active financiare, păstrate până la scadență**

4181 Venituri din dobânzi la valori mobiliare emise de BNM, păstrate până la scadență

4182 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat (pe termen scurt), păstrate până la scadență

4183 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat (pe termen mediu), păstrate până la scadență

4184 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat (pe termen lung), păstrate până la scadență

4185 Venituri din dobânzi la valori mobiliare gajate, păstrate până la scadență

4186 Venituri din dobânzi la alte active financiare, păstrate până la scadență”.”;

32) la subpunctul 54) litera b) se exclude;

33) la subpunctele 55), 59), 60), 66), 68), 71) conturile aferente veniturilor din dobânzi la creditele restante se exclud;

34) subpunctele 56) litera b), 58) litera b), 65) litera b), 67) litera b), 69) litera b) și 72) litera b) se exclud;

35) subpunctul 74) se modifică după cum urmează:

„74) Grupa **4650** „Venituri/pierderi din operațiunile de comercializare și reevaluare” va avea următorul cuprins:

„**4650 Venituri/pierderi din operațiunile de comercializare**

4651 Venituri/pierderi din comercializarea valorilor mobiliare de stat

4652 Venituri/pierderi din comercializarea acțiunilor

4653 Venituri/pierderi din comercializarea altor valori mobiliare

4654 Venituri/pierderi din comercializarea valutei străine

4655 Venituri/pierderi din dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate

36) după subpunctul 74) se introduc două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„74¹) După grupa **4650** se introduce o grupă nouă, **4660**, cu următorul conținut:

„**4660 Venituri/pierderi din operațiunile de reevaluare**

4661 Venituri/pierderi din reevaluarea valutei străine

4662 Venituri/pierderi din reevaluarea activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

4663 Venituri/pierderi din reevaluarea activelor/obligațiunilor în lei moldovenești

4664 Venituri/pierderi din reevaluarea investițiilor imobiliare

4665 Venituri/pierderi din reevaluarea altor active”.

74²) După grupa **4920** se introduce o grupă nouă, **4930**, cu următorul cuprins:

„**4930** Venituri din subvenții

4931 Venituri din subvenții”.”;

37) după subpunctul 80) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„80¹) După grupa **5560** se introduce o grupă nouă, **5570**, cu următorul cuprins:

„**5570 Cheltuieli aferente datoriilor financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere**

5571 Cheltuieli aferente datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării

5572 Cheltuieli aferente datoriilor financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere”.”;

38) la subpunctul 81) cifra „**5560**” se substituie prin „**5570**”

39) subpunctul 84) se modifică după cum urmează:

„84) În grupa **5770** „Cheltuieli cu provizioane și alte contribuții”:

a) se modifică denumirea contului **5771** „Cheltuieli cu provizioane pentru alte pierderi” după cum urmează „Cheltuieli cu alte provizioane”;

b) se introduce un cont nou, **5774**, după cum urmează:

„5774 Cheltuieli cu provizioane aferente beneficiilor angajaților băncii.”;

40) la subpunctul 85):

a) în denumirea grupei **5850** și conturilor respective textul „valorilor mobiliare” se substituie prin textul „activelor financiare”;

b) grupa **5880** va avea următorul cuprins:

„**5880 Cheltuieli pentru deprecierea altor active**

5881 Cheltuieli pentru deprecierea creanțelor și plăților aferente lor

5882 Cheltuieli pentru deprecierea investițiilor imobiliare

5883 Cheltuieli pentru deprecierea imobilizărilor corporale

5884 Cheltuieli pentru deprecierea imobilizărilor necorporale

5885 Cheltuieli pentru deprecierea stocurilor

5886 Cheltuieli pentru deprecierea altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor”;

41) după subpunctul 90) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„90¹) După grupa **6200** se introduce o grupă nouă,

6230, după cum urmează:

„**6230 Alte active contingente**

6231 Alte active contingente”;

42) după subpunctul 94) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„94¹) După grupa **6800** se introduce o grupă nouă,

6830, după cum urmează:

„**6830 Alte datorii contingente**

6831 Alte datorii contingente”;

43) subpunctul 95) se modifică după cum urmează:

„95) Grupa **7200** „Active și dobînzii calculate neachitate” va avea următorul cuprins:

7200 Active, dobînzii și comisioane calculate neachitate

7201 Credite trecute la scăderi

7202 Dobînzii și comisioane calculate la credite trecute la scăderi

7203 Alte active care nu sînt credite și plățile aferente lor trecute la scăderi

7204 Penalități calculate la creditele trecute la scăderi

7205 Penalități calculate la dobînzii și comisioane calculate la credite trecute la scăderi”;

44) după subpunctul 95) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„95¹) După grupa **7200** se introduce o grupă nouă,

7210, după cum urmează:

„**7210** Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la active și angajamente condiționale

7211 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la credite

7212 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la alte active care nu sînt credite

7213 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la angajamente condiționale

7214 Mărirea neformată a rezervei generale pentru riscuri bancare”.

45) la subpunctul 97) textul „Bunurile (gajul) obținute în posesiune” se substituie prin textul „Bunurile transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare”.

3. La punctul 3:

1) pe tot parcursul textului:

a) textul „mijloacele (comisioanele) încasate la acordarea creditului care ajustează valoarea acestuia; mijloacele rezervate pentru acoperirea pierderii” și „mijloacele (comisioanele) încasate la acordarea creditului, care ajustează valoarea acestuia; mijloacele rezervate pentru acoperirea

pierderii” se substituie prin textul „sumele care ajustează valoarea nominală a creditului la costul amortizat; reducerile pentru pierderi”;

b) textul „pentru ajustarea” se substituie prin cuvîntul „Ajustarea”;

2) subpunctul 1) se completează cu trei litere noi, după cum urmează:

g) textele „activ material pe termen lung” și „activ material” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare corporală” la numărul și cazul respectiv;

h) textul „activ nematerial” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare necorporală” la numărul și cazul respectiv;

i) textul „profitului nedistribuit (pierderii neacoperite)” se substituie prin textul „rezultatului exercițiului curent”;

3) după subpunctul 1) se introduce un subpunct după cum urmează:

„1¹) Descrierea clasei 1 „Active” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 1 „Active” sînt conturi de activ și reprezintă valoarea tuturor activelor deținute de bancă: numerarul, activele financiare, creditele, imobilizări corporale și necorporale, stocuri de mărfuri și materiale, cheltuieli anticipate și alte active. Soldurile conturilor de activ sînt debitoare, excepție făcînd doar contra-conturile care sînt conturi de pasiv și au sold creditor. În unele cazuri conturile aferente reevaluării activelor financiare pot avea sold negativ.”;

4) după subpunctul 2) se introduce un subpunct după cum urmează:

„2¹) În descrierea grupei **1000 „Numerar în casă și alte valori monetare”**:

a) în descrierea grupei textul „valorilor monetare” se exclude;

b) contul **1006** „Valori monetare” și descrierea lui se exclude”;

5) subpunctul 3) se modifică după cum urmează:

„3) Descrierea grupei **1150** va avea următorul cuprins:

„**1150 Active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere**

Grupa este destinată pentru evidența activelor financiare evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere (activelor financiare deținute pentru tranzacții precum și activelor financiare care la recunoașterea inițială sînt desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere).

1151 Valori mobiliare de stat la valoarea justă prin profit sau pierdere

1152 Acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere

1153 Alte active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

1154 Valori mobiliare gajate la valoarea justă prin profit sau pierdere

1155 Prime la valori mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere

1156 Contra-cont Sconturi la valori mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere

1157 Reevaluarea activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

Conturile **1151-1153** sînt destinate pentru evidența bonurilor de trezorerie, obligațiunilor de stat și a altor valori mobiliare de stat, a acțiunilor, a altor valori mobiliare (valori mobiliare străine, valori mobiliare emise de BNM ș.a.), precum și altor active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere. În conturile date pot fi reflectate și primele/sconturile și sumele reevaluării activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere, în cazul în care

conform Politicii de contabilitate nu este prevăzută evidența distinctă a acestora.

În debitul conturilor se înregistrează:

- valoarea justă la recunoașterea inițială a activelor financiare procurate;

- suma reevaluării pozitive a valorilor mobiliare în urma determinării valorii juste în perioada deținerii acestora sau la ieșirea lor;

- suma amortizării scontului.

În creditul conturilor se înregistrează:

- valoarea justă a activelor financiare vândute sau trecute la pierderi;

- suma reevaluării negative urmare reevaluării ulterioare a valorilor mobiliare;

- suma amortizării primelor.

Soldul conturilor este debitor și reprezintă suma activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

Contul **1154** este destinat pentru evidența valorilor mobiliare din portofoliul băncii la valoarea justă prin profit sau pierdere puse în gaj la obținerea creditelor/împrumuturilor. În contul dat pot fi reflectate și primele/sconturile și sumele reevaluării valorilor mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere puse în gaj, în cazul în care conform Politicii de contabilitate nu este prevăzută evidența distinctă a acestora.

În debitul contului se înregistrează:

- valoarea justă la recunoașterea inițială a valorilor mobiliare puse în gaj;

- suma reevaluării pozitive în urma determinării valorii juste în perioada deținerii acestora sau la ieșirea lor;

- suma amortizării scontului.

În creditul contului se înregistrează:

- valoarea justă a valorilor mobiliare puse în gaj: restituite la contul respectiv al valorilor mobiliare la termen; trecute la scăderi în cazul nerambursării creditului/împrumutului obținut; răscumpărate de către emitent la data scadenței

- suma reevaluării negative urmare reevaluării ulterioare;

- suma amortizării primelor.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma valorilor mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere care momentan sînt puse în gaj.

Contul **1155** este destinat pentru evidența primelor valorilor mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere, în cazul în care conform Politicii de contabilitate este prevăzută evidența separată a acestora.

În debitul contului se înregistrează suma primelor valorilor mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere cumpărate sau transferarea primelor neamortizate în prețul valorilor mobiliare în cazul trecerii din portofoliul păstrate pînă la scadență în portofoliul activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În creditul contului se înregistrează amortizarea lunară a primelor.

Soldul contului este debitor și reprezintă prima la valorile mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

Contul **1156** este destinat pentru evidența sconturilor la valorile mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere în cazul în care conform Politicii de contabilitate este prevăzută evidența separată a acestora.

În creditul contului se înregistrează suma sconturilor la valorile mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere cumpărate sau transferarea sconturilor neamortizate în prețul valorilor mobiliare în cazul trecerii din portofoliul păstrate pînă la scadență în portofoliul activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În debitul contului se înregistrează amortizarea lunară a sconturilor.

Soldul contului este creditor și reprezintă scontul

la valorile mobiliare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

Contul **1157** este destinat pentru evidența reevaluării activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere, în cazul în care conform Politicii de contabilitate este prevăzută evidența separată a acestora.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a activelor financiare constatată în urma determinării valorii juste în perioada deținerii acestora sau la ieșirea lor.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a activelor financiare constatată în perioada deținerii acestora sau la ieșirea lor.

Soldul contului poate fi creditor (în cazul reevaluării negative) sau debitor (în cazul reevaluării pozitive).";

6) subpunctul 4) se modifică după cum urmează:

„4) După descrierea grupei **1150** se include descrierea unei grupe noi, **1160**, care va avea următorul cuprins:

„**1160 Active financiare disponibile pentru vânzare**

Grupa este destinată pentru evidența valorilor mobiliare disponibile pentru vânzare și altor active financiare disponibile pentru vânzare.

1161 Valori mobiliare de stat disponibile pentru vânzare

1162 Acțiuni și cote de participare disponibile pentru vânzare

1163 Alte active financiare disponibile pentru vânzare

1164 Valori mobiliare gajate disponibile pentru vânzare

1165 Prime la valori mobiliare disponibile pentru vânzare

1166 Contra-cont Sconturi la valori mobiliare disponibile pentru vânzare

1167 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea activelor financiare disponibile pentru vânzare

1168 Reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare

Conturile **1161–1163** sînt destinate pentru evidența valorilor mobiliare de stat, acțiunilor și cotelor de participare, a altor valori mobiliare (valori mobiliare străine, valori mobiliare emise de BNM ș.a.) precum și a altor active financiare deținute de către bancă și disponibile pentru vânzare. În conturile date pot fi reflectate și primele/sconturile și sumele reevaluării activelor financiare disponibile pentru vânzare, în cazul în care conform Politicii de contabilitate nu este prevăzută evidența distinctă a acestora.

În debitul conturilor se înregistrează:

- valoarea justă la recunoașterea inițială a activelor financiare disponibile pentru vânzare;

- suma reevaluării pozitive;

- suma amortizării scontului.

În creditul conturilor se înregistrează:

- trecerea la scăderi a valorilor mobiliare vândute, răscumpărate de către emitent la data scadenței sau trecute la pierderi;

- trecerea la scăderi a altor active financiare vândute, răscumpărate de către emitent la data scadenței sau trecute la pierderi;

- suma scăderii de valoare ca rezultat al depreciării;

- suma reevaluării negative;

- suma amortizării primei.

Soldul conturilor este debitor și reprezintă suma activelor financiare disponibile pentru vânzare.

Contul **1164** este destinat pentru evidența valorilor mobiliare din portofoliul băncii disponibile pentru vânzare puse în gaj la obținerea creditelor/împrumuturilor. În contul dat pot fi reflectate și primele/sconturile și sumele reevaluării valorilor mobiliare gajate disponibile pentru vânzare,

în cazul în care conform Politicii de contabilitate nu este prevăzută evidența distinctă a acestora.

În debitul contului se înregistrează:

- costul de achiziție al valorilor mobiliare disponibile pentru vânzare puse în gaj;

- suma reevaluării pozitive;

- suma amortizării scontului.

În creditul contului se înregistrează

- costul de achiziție al valorilor mobiliare: restituite la contul respectiv al valorilor mobiliare la termen; trecute la scăderi în cazul nerambursării creditului obținut; răscum-părate de către emitent la data scadenței.

- suma scăderii de valoare ca rezultat al deprecierei;

- suma reevaluării negative;

- suma amortizării primei.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma valorilor mobiliare disponibile pentru vânzare care momentan sînt puse în gaj.

Contul **1165** este destinat pentru evidența primelor la valorile mobiliare disponibile pentru vânzare.

În debitul contului se înregistrează suma primelor la valorile mobiliare disponibile pentru vânzare cumpărate sau transferarea primelor neamortizate în prețul valorilor mobiliare în cazul trecerii valorilor mobiliare păstrate pînă la scadență în portofoliul activelor financiare disponibile pentru vânzare.

În creditul contului se înregistrează amortizarea lunară a primelor.

Soldul contului este debitor și reprezintă prima la valori mobiliare disponibile pentru vânzare.

Contul **1166** este destinat pentru evidența sconturilor la valorile mobiliare disponibile pentru vânzare.

În creditul contului se înregistrează suma sconturilor la valorile mobiliare disponibile pentru vânzare cumpărate sau transferarea sconturilor neamortizate în prețul valorilor mobiliare în cazul trecerii valorilor mobiliare păstrate pînă la scadență în portofoliul activelor financiare disponibile pentru vânzare.

În debitul contului se înregistrează amortizarea lunară a sconturilor.

Soldul contului este creditor și reprezintă scontul la valorile mobiliare disponibile pentru vânzare.

Contul **1167** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) activelor financiare disponibile pentru vânzare.

În creditul contului se înregistrează formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea activelor financiare disponibile pentru vânzare.

În debitul contului se înregistrează diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea activelor financiare disponibile pentru vânzare sau anularea acestora urmare trecerii la scăderi a activelor financiare.

Soldul contului este creditor și reprezintă reducerile pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) activelor financiare disponibile pentru vânzare, la data de raportare.

Contul **1168** este destinat pentru evidența reevaluării activelor financiare disponibile pentru vânzare, în cazul în care conform Politicii de contabilitate este prevăzută evidența separată a acestora.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a activelor financiare constatată în urma determinării valorii juste în perioada deținerii acestora sau la ieșirea lor.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a activelor financiare constatată în perioada deținerii acestora sau la ieșirea lor.

Soldul contului poate fi creditor (în cazul reevaluării negative a valorii activelor financiare) sau debitor (în cazul

reevaluării pozitive a valorii activelor financiare).”.”;

7) la subpunctul 5):

a) textul „**1180 Valori mobiliare**” se substituie prin textul „**1180 Active financiare**”;

b) la textul aferent descrierii grupei de conturi, în prima propoziție textul „valorilor mobiliare” se substituie prin textul „activelor financiare”;

c) textul „**1186 Alte valori mobiliare**” se substituie prin textul „**1186 Alte active financiare**”;

d) textul „**1193 Contra-cont** deprecierea valorilor mobiliare” se substituie prin textul „**1193 Contra-cont** Reduceri pentru pierderi din deprecierea activelor financiare”;

e) în textul aferent descrierii contului **1186** textul „valoare mobilă” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „activ financiar” la numărul și cazul respectiv;

f) textul aferent descrierii contului **1193** se modifică după cum urmează:

„Contul **1193** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) activelor financiare păstrate pînă la scadență.

În creditul contului se înregistrează formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea activelor financiare păstrate pînă la scadență.

În debitul contului se înregistrează diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea activelor financiare păstrate pînă la scadență sau anularea acestora ca urmare a trecerii la scăderi a valorilor mobiliare.

Soldul contului este creditor și reprezintă reducerile pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) activelor financiare păstrate pînă la scadență, la data de raportare.”;

8) subpunctul 7) se modifică după cum urmează:

„7) Conturile **1235, 1265, 1295, 1325, 1365, 1377, 1385, 1397, 1415, 1445, 1475 și 1498** și descrierea lor se exclude.”;

9) la subpunctul 8):

a) se modifică litera b) după cum urmează: „b) textele „trecerea creditelor din stare de neacumulare în stare de acumulare” și „trecerea creditelor în stare de neacumulare” se exclud.”;

b) se modifică litera c) după cum urmează: „c) textul „din contul reduceri pentru pierderi la credite” se substituie prin textul „a creditelor și plăților aferente lor”.”;

c) litera d) se exclude;

10) la subpunctele 10), 14), 15), 21), 22) și 24) textul „scăderi din contul deprecierea” se substituie prin textul „scăderi a”;

11) la subpunctele 10), 15), 21), 22) și 24) textele „- trecerea creditelor din restante în stare de acumulare” și „trecerea creditelor în restante” se exclud;

12) la subpunctele 10), 15), 21), 22), 24) și 28) conturile aferente creditelor restante și descrierea lor se exclude;

13) la subpunctul 9) litera d) se exclude;

14) la subpunctele 9) – 26), 28), 30) – 33) și 38) textul „pentru deprecierea” se substituie prin textul „Reduceri pentru pierderi din deprecierea”;

15) la subpunctele 9) litera e), 10), 11) litera e), 13) litera c), 15), 16) litera c), 17) litera b), 18) litera b), 19) litera b), 20) litera c), 21), 22), 23) litera d), 24), 25) litera c) și 28), în textul descrierii contra-conturilor aferente ajustării valorii creditelor la costul amortizat:

a) la descrierea conturilor textul „comisioanele încasate la acordarea creditului” se substituie prin textul „sumelor care ajustează valoarea nominală a creditului acordat” și în final se completează cu textul „la costul amortizat”;

b) creditul conturilor se modifică după cum urmează: „În creditul contului se înregistrează sumele ce diminuează valoarea creditului, ajustînd-o la costul amortizat.”

c) debitul conturilor se modifică după cum urmează: „În debitul contului se înregistrează sumele ce măjorează valoarea creditului, ajustînd-o la costul amortizat.”;

d) la soldul conturilor textul „comisioanelor încasate la acordarea creditului” se substituie prin textul „care ajustează valoarea nominală a creditului acordat” și textul „,dar în unele” se substituie prin textul „la costul amortizat, dar în unele”;

16) la subpunctele 9) litera e), 10), 11) litera e), 12) litera c), 13) litera c), 15), 16) litera c), 17) litera b), 18) litera b), 19) litera b), 20) litera c), 21), 22), 23) litera d), 24), 25) litera c), 26) litera f) și 28), în textul descrierii contra-conturilor aferente reducerilor pentru pierderi din deprecierea creditelor:

a) la descrierea conturilor textul „mijloacelor rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „reducerilor pentru pierderi”;

b) debitul conturilor se modifică după cum urmează:

„În creditul contului se înregistrează:

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creditelor;

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea plăților aferente creditelor acordate, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.)”;

c) debitul conturilor se modifică după cum urmează:

„În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creditelor / plăților aferente creditelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), față de mărimea calculată anterior;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creditelor / plăților aferente creditelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) ca urmare a trecerii la scăderi a creditului și a plăților respective.”;

d) la soldul conturilor textul „mijloacele rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „mărimea reducerilor pentru pierderi”; textul „pentru perioada de gestiune” se substituie prin textul „la data de raportare”, iar textul „pentru acoperirea pierderii” se exclude;

17) la subpunctul 12) litera c) textul aferent descrierii contului **1296** se modifică după cum urmează:

„Contul **1296** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a creditului de consum acordat la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele ce diminuează valoarea creditului, ajustînd-o la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele ce măjorează valoarea creditului, ajustînd-o la costul amortizat.

Soldul contului este creditor și reprezintă sumele care ajustează valoarea nominală a creditului de consum acordat la costul amortizat, dar în unele cazuri poate fi și debitor.”;

18) la subpunctul 14):

a) textul „mijloacele încasate la acordarea overdraftului care ajustează valoarea acestuia; mijloacele rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „sumele care ajustează valoarea nominală a overdraftului la costul amortizat; reducerile pentru pierderi”

b) contul **1342** „Overdraft restant băncilor” și descrierea lui se exclud;

c) textul „- trecerea overdraftului la credite restante;” se exclude;

d) textul aferent descrierii conturilor **1343** și **1344** se modifică după cum urmează:

„Contul **1343** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a overdraftului la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele care diminuează valoarea overdraftului la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele ce măjorează valoarea overdraftului la costul amortizat.

Soldul contului este creditor și reprezintă sumele care ajustează valoarea nominală a overdraftului la costul amortizat, dar în unele cazuri poate fi și debitor.

Contul **1344** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) overdraftului acordat băncilor, precum și din deprecierea plăților aferente acestuia, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), care se constituie periodic numai pe seama cheltuielilor.

În creditul contului se înregistrează:

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea overdraftului acordat băncilor;

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea plăților aferente overdraftului acordat băncilor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.).

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea overdraftului acordat băncilor / plăților aferente overdraftului acordat băncilor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), față de mărimea calculată anterior;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea overdraftului acordat băncilor / plăților aferente overdraftului acordat, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) ca urmare a trecerii la scăderi a overdraftului acordat băncilor și a plăților respective.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) overdraftului acordat băncilor, precum și din deprecierea plăților aferente acestuia, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) la data de raportare.”;

19) la subpunctul 15):

a) textul „mijloacele încasate la acordarea creditului care ajustează valoarea acestuia; mijloacele rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „sumele care ajustează valoarea nominală a creditului la costul amortizat; reducerile pentru pierderi”;

b) textul „transferul creditelor în restante” se exclude;

20) la subpunctul 20) lit.a) după cuvintele „și a conturilor respective” se introduce textul „,precum și în descrierea conturilor”;

21) la subpunctul 26):

a) la litera b) textul „va avea următorul conținut „trecerea creditelor în restante”” se substituie prin textul „se exclude”;

b) litera c) se modifică după cum urmează: „c) în descrierea conturilor **1492** „Credite acordate prin conturi de card (carduri de credit)”, **1494** „Factoring” și **1496** „Alte credite acordate clienților” textele „sau trecerea creditului din stare de neacumulare în stare de acumulare” și „sau transferul lor în contul creditului în stare de neacumulare” se exclud;”;

c) litera d) se exclude;

d) litera e) se modifică după cum urmează: „e) textul „din contul reduceri pentru pierderi la credite” se substituie prin textul „a creditelor și plăților aferente lor”;”;

e) la litera f) textul aferent descrierii contului **1497** se modifică după cum urmează:

„Contul **1497** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a altor credite acordate clienților, care ajustează valoarea acestora la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele ce diminuează valoarea creditului, ajustînd-o la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele ce măjorează valoarea creditului, ajustînd-o la costul amortizat.

Soldul contului este creditor și reprezintă sumele care ajustează valoarea nominală a altor credite acordate

clienților la costul amortizat, dar în unele cazuri poate fi și debitor.”;

22) la subpunctul 28):

a) modificarea se referă numai la varianta rusă;

b) textul „**1440** sau **1460**” se substituie prin „sau **1440**”;

c) textele „sau trecerea creditului din restant în credit la termen”, „sau transferul lor în contul creditelor restante” și „trecerea lor la credite restante” se exclud;

23) la subpunctul 29):

a) la litera a) textul „mijloacele (comisioanele) încasate la acordarea leasingului financiar care ajustează valoarea acestuia; mijloacele rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „sumele care ajustează valoarea nominală a leasingului financiar la costul amortizat; reducerile pentru pierderi”;

b) litera b) se modifică după cum urmează: „b) conturile **1533** „Leasingul financiar acordat altor bănci în stare de neacumulare” și **1534** „Leasingul financiar acordat clienților în stare de neacumulare” și descrierea lor se exclud”;

c) litera c) se modifică după cum urmează: „c) în debitul și creditul conturilor **1531** și **1532** al doilea alineat cu liniuță se exclude”;

d) literele d) și f) se exclud;

e) litera e) se modifica după cum urmează: „e) textul „din contul reduceri pentru pierderi la credite” se substituie prin textul „a leasingului financiar și plăților aferente lui”;

f) litera g) se modifica după cum urmează:

„g) se introduce descrierea a două conturi noi, **1535** și **1536**, după cum urmează:

„**1535 Contra-cont** Ajustarea valorii leasingului financiar acordat la costul amortizat

1536 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea leasingului financiar acordat și plăților aferente lui

Contul **1535** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a leasingului financiar la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele care diminuează valoarea leasingului, ajustînd-o la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele care mărează valoarea leasingului, ajustînd-o la costul amortizat.

Soldul contului este creditor și reprezintă sumele care ajustează valoarea nominală a leasingului financiar la costul amortizat, dar în unele cazuri poate fi și debitor.

Contul **1536** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) leasingului financiar acordat, precum și din deprecierea plăților aferente acestuia, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), care se constituie periodic numai pe seama cheltuielilor.

În creditul contului se înregistrează:

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea leasingului financiar acordat;

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea plăților aferente leasingului financiar acordat, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.).

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea leasingului financiar acordat / plăților aferente leasingului financiar acordat, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), față de mărimea calculată anterior;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea leasingului financiar acordat / plăților aferente leasingului financiar acordat, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) ca urmare a trecerii la scăderi a leasingului financiar acordat și a plăților respective.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de

valoare) leasingului financiar acordat, precum și din deprecierea plăților aferente acestuia, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) la data de raportare.”;

24) la subpunctele 30), 31) (cu excepția literei d)), 35), 53) și 93) textele „activ material pe termen lung” și „activ material” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare corporală” la numărul și cazul respectiv;

25) la subpunctul 32) și 53) textul „activ nematerial” la numărul și cazul respectiv se substituie prin textul „imobilizare necorporală” la numărul și cazul respectiv;

26) la subpunctul 30):

a) textul „mijloacelor rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „reducerilor pentru pierderi”;

b) textul aferent descrierii contului **1553** se modifică după cum urmează:

„Contul **1553** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) investițiilor imobiliare.

În creditul contului se înregistrează formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea investițiilor imobiliare.

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea investițiilor imobiliare;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea investițiilor imobiliare în cazul scoaterii activelor din uz (scoaterea din exploatare, vânzare, deteriorare).

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierderilor de valoare) investițiilor imobiliare la data de raportare.”;

27) la subpunctul 31):

a) la litera b) textul „mijloacele rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „reducerile pentru pierderi”;

b) după litera d) se introduce o literă nouă după cum urmează:

„d¹) în descrierea contului **1602** textul „mijloacelor fixe” se substituie prin textul „imobilizărilor corporale”;

c) după litera e) se introduce o literă nouă după cum urmează:

„e¹) în soldul conturilor **1603-1605, 1609** textul „mijloacelor fixe” se substituie prin textul „imobilizărilor corporale”;

d) litera f) se modifică după cum urmează:

„f) se introduce descrierea unui cont nou **1611**, după cum urmează:

„**1611 Contra-cont** Reduceri pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor corporale

Contul **1611** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) imobilizărilor corporale.

În creditul contului se înregistrează formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor corporale, cu excepția situației în care activul este contabilizat la valoarea reevaluată.

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor corporale;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor corporale, în cazul scoaterii activelor din uz (scoaterea din exploatare, vânzare, deteriorare).

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierderilor de valoare) imobilizărilor corporale la data de raportare.”;

28) la subpunctul 32):

a) la litera a) textul „mijloacelor rezervate pentru acoperirea pierderii” se substituie prin textul „reducerilor pentru

pierderi”;

b) se include o literă nouă după cum urmează:

„a¹) în descrierea grupei de conturi textul „mijloace fixe” se substituie prin textul „imobilizări corporale”;

c) textul aferent descrierii contului **1634** se modifică după cum urmează:

„Contul **1634** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) imobilizărilor necorporale.

În creditul conturilor se înregistrează formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor necorporale, cu excepția situației în care activul este contabilizat la valoarea reevaluată.

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor necorporale;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea imobilizărilor necorporale în cazul scoaterii activelor din uz (scoaterea din exploatare, vânzare, deteriorare).

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) imobilizărilor necorporale la data de raportare.”;

29) la subpunctul 33):

a) textul „pentru perioada de gestiune” se substituie prin textul „la data de raportare”;

b) se introduce o literă nouă după cum urmează:

„c) descrierea contului **1662** „Valori nemonetare” se modifică după cum urmează:

„Contul **1662** este destinat pentru evidența valorilor nemonetare (pietrelor și metalelor prețioase nemonetare) deținute de bancă, precum și pentru evidența diferenței dintre costul și valoarea nominală a monedelor comemorative și jubiliare.

În debitul contului se înregistrează valoarea de intrare a pietrelor și metalelor prețioase nemonetare, precum și diferența dintre costul și valoarea nominală a monedelor comemorative și jubiliare.

În creditul contului se înregistrează ieșirea acestora.

Soldul contului este debitor și reprezintă valoarea pietrelor și metalelor prețioase nemonetare deținute de bancă, precum și diferența dintre costul și valoarea nominală a monedelor comemorative și jubiliare.”.

30) la subpunctul 35):

a) după litera a) se introduc două litere noi după cum urmează:

„a¹) în descrierea grupei de conturi:

- textul „mijloacelor fixe” se substituie prin textul „imobilizărilor corporale”;

- textul „activele fixe” se substituie prin textul „imobilizările corporale”;

a²) denumirea grupei de conturi se modifică după cum urmează: „**Contra-cont Amortizarea imobilizărilor corporale/necorporale**”;

b) după litera c) se introduce o literă nouă după cum urmează:

„c¹) în creditul contului **1689** textul „mijloacele fixe” se substituie prin textul „imobilizări corporale”;

31) la subpunctul 36):

a) la literele b) și s) textul: „valorile mobiliare deținute pentru tranzacții” se substituie prin textul „activele financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere”;

b) la literele c) și d) textul: „valorile mobiliare” se substituie prin textul „activele financiare”;

c) literele n) și v) se exclud;

d) litera p) se modifică după cum urmează: „p) după contul **1754** se introduce patru conturi noi „**1755** Dobînda (scot/primă) ce urmează a fi primită din operațiunile cu instrumente financiare derivate”, „**1756** Dobînda calculată

la creditele acordate persoanelor fizice care practică activitate”, „**1757** Dobînda calculată la alte credite acordate persoanelor fizice” și „**1758** Comisiunile calculate aferente dobînzilor”;

e) la literele q), r), s) și x) textul „din contul deprecierea plăților aferente creanțelor și altor active” se exclude;

f) la literele t), u) și z) textul „lor în contul dobînda calculată la creditele restante” se substituie prin textul „la scăderi”;

g) la litera w) textul „din contul deprecierea creditelor și plăților aferente lor” se exclude;

h) la litera y) textul „din contul deprecierea creditelor și plăților aferente lor sau din contul deprecierea plăților aferente creanțelor și altor active” se exclude;

i) la litera z):

- textul „trei” se substituie prin textul „patru”;

- textul „și **1757**” se substituie prin textul „, **1757** și **1758**”;

- în final se completează cu descrierea contului **1758**, după cum urmează:

„Contul **1758** este destinat pentru evidența calculării și încasării comisiunilor aferente dobînzilor la operațiunile bancare în cazul în care banca are o certitudine întemeiată în obținerea comisionului și există o posibilitate reală de a determina cu exactitate suma comisionului.

În debitul contului se înregistrează calcularea comisiunilor aferente dobînzilor ce urmează să fie primite de bancă.

În creditul contului se înregistrează suma comisiunilor încasate sau trecerea la scăderi.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma comisiunilor calculate, dar încă neprimite.”;

32) subpunctul 37) se modifică după cum urmează:

„37) În descrierea grupei **1800 „Alte active”**:

a) din descrierea contului **1805** „Decontări cu alte persoane fizice și juridice” se exclude textul „imobilizărilor necorporale”;

b) se introduce un cont nou, **1816**, după cum urmează:

„**1816** Decontări aferente imobilizărilor necorporale

Contul **1816** este destinat pentru evidența plăților anticipate pentru imobilizările necorporale (inclusiv în curs de execuție), a lucrărilor executate și serviciilor prestate ce urmează a fi incluse în costul imobilizărilor necorporale, a lucrărilor aferente creării imobilizărilor necorporale.

În debitul contului se înregistrează sumele avansurilor plăților anticipate transferate:

- furnizorilor pentru imobilizările necorporale ce urmează să fie primite;

- antreprenorilor pentru lucrările, comenzile ce urmează să fie executate;

- alte decontări.

În creditul contului se înregistrează trecerea la scăderi a avansurilor, plăților anticipate la:

- primirea imobilizărilor necorporale;

- executarea lucrărilor de către antreprenori;

- restituirea mijloacelor bănești de către furnizori, antreprenori;

- alte decontări.

Soldul contului este debitor și reprezintă totalitatea plăților anticipate pentru imobilizările necorporale (inclusiv în curs de execuție).”;

c) se modifică denumirea și descrierea conturilor **1809** și **1811**, după cum urmează:

1809 Imobilizări corporale deținute pentru vânzare

1811 Active transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare

Contul **1809** este destinat pentru evidența imobilizărilor

corporale ale băncii clasificate ca deținute pentru vânzare și pot fi supuse reclasificării ca fiind deținute pentru utilizare la conturile respective de activ. Un activ imobilizat clasificat ca deținut pentru vânzare va fi evaluat la valoarea cea mai mică dintre valoarea contabilă și valoarea justă minus eventualele costuri generate de vânzare.

În debitul contului se înregistrează valoarea imobilizărilor corporale clasificate ca deținute pentru vânzare.

În creditul contului se înregistrează vânzarea imobilizărilor corporale clasificate ca deținute pentru vânzare sau încetarea clasificării imobilizărilor corporale ca fiind deținute de bancă pentru vânzare.

Soldul contului este debitor și reprezintă valoarea imobilizărilor corporale ale băncii clasificate ca deținute pentru vânzare.

Contul **1811** este destinat pentru evidența imobilizărilor corporale și a cotelor de participare în capitalul unităților economice (în continuare - active) transmise băncii în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii și clasificate ca deținute pentru vânzare, în cazul în care aceste bunuri sînt recunoscute în bilanț, conform prevederilor cadrului legal în vigoare aferent gajului. Un activ transmis/achiziționat în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii, clasificat ca deținut pentru vânzare se reflectă la valoarea cea mai mică dintre valoarea totală a creditului sau a datoriei (soldul datoriei, dobînzile calculate și reflectate în bilanțul contabil, comisioanele, penalitățile și alte creanțe aferente creditului sau datoriei) și valoarea justă (valoarea de piață) a activelor menționate minus eventualele costuri generate de vânzare. În analitic va fi asigurată evidența distinctă a activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii în termen și a activelor respective calificate cu termenul de vânzare depășit (conform actelor normative ale BNM).

În debitul contului se înregistrează:

- valoarea activelor transmise în posesiune/achiziționate și clasificate ca deținute pentru vânzare în schimbul rambursării creditelor sau a altor datorii;

- valoarea activelor transmise în posesiune/achiziționate și clasificate ca deținute pentru vânzare în schimbul rambursării creditelor sau altor datorii acoperite din contul reduceri pentru pierderi din depreciere;

- calificarea activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii ca active cu termenul de vânzare depășit.

În creditul contului se înregistrează:

- vânzarea activelor transmise în posesiune/achiziționate și clasificate ca deținute pentru vânzare;

- încetarea clasificării activelor transmise în posesiune/achiziționate ca deținute pentru vânzare;

- calificarea activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii ca active cu termenul de vânzare depășit.

Soldul contului este debitor și reprezintă valoarea activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii și clasificate ca deținute pentru vânzare.”;

d) descrierea contului **1812** „Alte active” se modifică după cum urmează:

„Contul **1812** este destinat pentru evidența costului carnetelor de cecuri de numerar și a altor active care nu pot fi reflectate în alte conturi.

În debitul contului se înregistrează valoarea de intrare a altor active.

În creditul contului se înregistrează ieșirea altor active.

Soldul contului este debitor și reprezintă totalitatea activelor deținute de bancă care nu pot fi reflectate la alte conturi.”;

33) subpunctul 38) se modifică după cum urmează:

„38) După descrierea grupei **1800** se introduce descrierea unei grupe noi, **1820**, după cum urmează:

„1820 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea altor active care nu sînt credite

Grupa este destinată pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) creanțelor, altor active care nu sînt credite și plăților aferente, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.).

1821 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea creanțelor și plăților aferente lor

1822 Contra-cont Reduceri pentru pierderi din deprecierea altor active și plăților aferente lor

Contul **1821** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) creanțelor și plăților aferente creanțelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) care se constituie periodic numai pe seama cheltuielilor.

În creditul contului se înregistrează:

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creanțelor;

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea plăților aferente creanțelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.).

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creanțelor / plăților aferente creanțelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), față de mărimea calculată anterior;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creanțelor / plăților aferente creanțelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) ca urmare a trecerii la scăderi a creanțelor și a plăților respective.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) creanțelor, precum și din deprecierea plăților aferente creanțelor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) la data de raportare.

Contul **1822** este destinat pentru evidența reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) altor active care nu sînt credite și plăților aferente, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) care se constituie periodic numai pe seama cheltuielilor.

În creditul contului se înregistrează:

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea altor active care nu sînt credite;

- formarea/majorarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea plăților aferente altor active care nu sînt credite, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.).

În debitul contului se înregistrează:

- diminuarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea altor active care nu sînt credite / plăților aferente altor active care nu sînt credite, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.), față de mărimea calculată anterior;

- anularea reducerilor pentru pierderi din deprecierea altor active care nu sînt credite / plăților aferente altor active care nu sînt credite, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) ca urmare a trecerii la scăderi a altor active care nu sînt credite și a plăților respective.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea reducerilor pentru pierderi din deprecierea (pierdere de valoare) altor active care nu sînt credite, precum și din deprecierea plăților aferente acestora, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.) la data de raportare.”;

34) subpunctul 39) se modifică după cum urmează:

„39) După descrierea grupei **1860** se introduce descrierea unei grupe noi, **1870**, după cum urmează:

„**1870 Reevaluarea activelor financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen**

Grupa este destinată pentru evidența reevaluării activelor financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

1871 Reevaluarea valutei străine ce urmează să fie primită din tranzacțiile la termen

1872 Reevaluarea valorilor mobiliare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen

1873 Reevaluarea altor active financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen

Contul **1871** este destinat pentru evidența reevaluării valutei străine ce urmează să fie primită din tranzacțiile la termen în moneda națională, la cursul oficial al leului moldovenesc.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a valutei străine ce urmează să fie primită din tranzacțiile la termen, în moneda națională, la cursul oficial al leului moldovenesc pînă la data decontării, precum și trecerea la contul de conversie a sumei reevaluării negative la data decontării.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a valutei străine ce urmează să fie primită din tranzacțiile la termen, în moneda națională, la cursul oficial al leului moldovenesc pînă la data decontării, precum și trecerea la contul de conversie a sumei reevaluării pozitive la data decontării.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul reevaluării pozitive a valutei străine ce urmează să fie primită) sau creditor (în cazul reevaluării negative a valutei străine ce urmează să fie primită).

Contul **1872** este destinat pentru evidența reevaluării valorilor mobiliare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a valorilor mobiliare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a valorilor mobiliare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul reevaluării pozitive a valorilor mobiliare ce urmează să fie primite) sau creditor (în cazul reevaluării negative a valorilor mobiliare ce urmează să fie primite).

Contul **1873** este destinat pentru evidența reevaluării altor active financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a altor active financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a altor active financiare ce urmează să fie primite din tranzacțiile la termen.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul reevaluării pozitive a altor active financiare ce urmează să fie primite) sau creditor (în cazul reevaluării negative a altor active financiare ce urmează să fie primite)."

35) după subpunctul 39) se introduc două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„39¹) După descrierea grupei **1870** se introduce descrierea unei grupe noi, **1880**, după cum urmează:

„**1880 Contra-cont** Ajustarea valorii altor active la costul amortizat

Grupa este destinată pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a altor active la costul amortizat.

1881 Contra-cont Ajustarea valorii altor active la costul amortizat

Contul **1881** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a altor active (pentru care nu sînt prevăzute contra-conturi pentru ajustarea valorii la

costul amortizat) la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele ce diminuează valoarea nominală a altor active, ajustînd-o la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele ce majorează valoarea nominală a altor active, ajustînd-o la costul amortizat.

Soldul contului este creditor și reprezintă sumele care ajustează valoarea nominală a altor active la costul amortizat, dar în unele cazuri poate fi și debitor."

39²) Descrierea clasei 2 „Obligațiuni” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 2 „Obligațiuni” sînt conturi de pasiv și reprezintă valoarea tuturor obligațiunilor băncii: împrumuturile, depozitele, datoriile, provizioanele și alte obligațiuni. Soldurile conturilor de obligațiuni sînt creditoare, excepție făcînd doar contra-conturile care sînt conturi de activ și au sold debitor.”;

36) la subpunctele 40) – 43):

j) se modifică litera a) după cum urmează:

„a) descrierea grupei în final se completează cu textul „, precum și sumele, care ajustează valoarea acestuia la costul amortizat”;

k) la litera b) textul aferent descrierii contra-conturilor aferente ajustării valorii împrumutului, și anume:

- în descrierea conturilor: textul „mijloacelor plătite” se substituie prin textul „sumelor” și în final se completează cu textul „la costul amortizat”;

- în debitul conturilor: textul „plătite (comisioane neamortizate) care ajustează” se substituie prin textul „care diminuează” și în final se completează cu textul „, ajustînd-o la costul amortizat”;

- în creditul conturilor: textul „amortizarea lunară a sumelor plătite la obținerea împrumutului” se substituie prin textul „sumele care majorează valoarea împrumutului obținut, ajustînd-o la costul amortizat”;

- în soldul conturilor: textul „mijloacele plătite” se substituie prin textul „sumele” și în final se completează cu textul „la costul amortizat”;

37) după subpunctul 43) se introduc două subpuncte noi, după cum urmează:

„43¹) În descrierea grupei **2220 „Depozite la vedere fără dobîndă ale clienților”** se introduce descrierea a două conturi noi, **2235** și **2236**, după cum urmează:

„**2235** Depozite-garanții ale persoanelor juridice

2236 Depozite-garanții ale persoanelor fizice

Contul **2235** este destinat pentru evidența depozitelor-garanții primite de la persoanele juridice și persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate cu scopul asigurării angajamentelor asumate (garanții de asigurare a executării contractului; credite).

Contul **2236** este destinat pentru evidența depozitelor-garanții primite de la persoanele fizice cu scopul asigurării angajamentelor asumate (garanții de asigurare a executării contractului; credite).

Încasările și plățile în aceste conturi sînt specificate în contract.

În creditul conturilor se înregistrează mijloacele bănești depuse.

În debitul conturilor se înregistrează restituirea mijloacelor bănești sau transferarea lor conform dispozițiilor stipulate în contract.

Soldul conturilor este creditor și reprezintă mărirea depozitelor-garanții constituite de persoanele juridice și fizice în scopul asigurării angajamentelor asumate.”;

38) la subpunctul 45) descrierea grupelor de conturi **2410**, **2420** și **2430** în final se completează cu textul „pe un termen anumit și cu o rată a dobînzii determinată”;

39) după subpunctul 45) se introduc două subpuncte noi, după cum urmează:

„45¹⁾ În grupa **2530 „Datorii privind leasingul financiar”**:

a) ultima propoziție a descrierii grupei va avea următorul conținut: „În această grupă se reflectă leasingul financiar, conform prevederilor stabilite de legislația privind leasingul financiar, precum și sumele care ajustează valoarea acestuia la costul amortizat.”;

b) se introduce descrierea a două conturi noi, **2533** și **2534**, după cum urmează:

„**2533 Contra-cont** Ajustarea valorii la cost amortizat a datoriei față de bănci privind leasingul financiar

2534 Contra-cont Ajustarea valorii la costul amortizat a datoriei față de clienți privind leasingul financiar

Contul **2533** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea datoriei față de bănci privind leasingul financiar la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele care diminuează valoarea datoriei față de bănci privind leasingul financiar, ajustind-o la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele care majorează valoarea datoriei față de bănci privind leasingul financiar, ajustind-o la costul amortizat.

Soldul este debitor și reprezintă sumele care ajustează valoarea datoriei față de bănci privind leasingul financiar la costul amortizat.

Contul **2534** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea datoriei față de clienți privind leasingul financiar la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele care diminuează valoarea datoriei față de clienți privind leasingul financiar, ajustind-o la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele care majorează valoarea datoriei față de bănci privind leasingul financiar, ajustind-o la costul amortizat.

Soldul este debitor și reprezintă sumele care ajustează valoarea datoriei față de clienți privind leasingul financiar la costul amortizat.

45²⁾ După descrierea grupei **2560** se introduce descrierea unei grupe noi, **2570**, cu următorul cuprins:

„**2570 Datorii financiare evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere**

Grupa este destinată pentru evidența datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

2571 Datorii financiare deținute în vederea tranzacționării

2572 Datorii financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere

Conturile **2571** și **2572** sînt destinate pentru evidența datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În creditul conturilor se înregistrează suma datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În debitul conturilor se înregistrează rambursarea datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, precum și trecerea lor la scăderi.

Soldul conturilor este creditor și reprezintă suma datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.”;

40) După subpunctul 46) se introduce un subpunct nou:

„46¹⁾ Descrierea grupei **2760 „Dobînda necîștigată și**

alte venituri anticipate” va avea următorul cuprins:

„**2760** Venituri anticipate

Grupa este destinată pentru evidența dobînzilor, subvențiilor primite de către bancă și a altor plăți încasate anticipat și care nu pot fi raportate la veniturile datei gestionare.

2761 Dobînda necîștigată primită

2762 Venituri anticipate aferente subvențiilor

2763 Alte venituri anticipate

Contul **2761** este destinat pentru evidența dobînzilor încasate anticipat, care nu pot fi raportate la veniturile datei gestionare, dar urmează a fi raportate la venituri în perioadele următoare de gestiune.

În creditul contului se înregistrează dobînzile primite anticipat.

În debitul contului se înregistrează trecerea parțială sau totală la venituri a sumei încasate anticipat.

Soldul contului este creditor și reprezintă dobînzile încasate anticipat.

Contul **2762** este destinat pentru evidența veniturilor anticipate aferente subvențiilor.

În creditul contului se înregistrează veniturile anticipate aferente subvențiilor.

În debitul contului se înregistrează trecerea parțială sau totală la venituri.

Soldul contului este creditor și reprezintă veniturile anticipate aferente subvențiilor.

Contul **2763** este destinat pentru evidența altor venituri încasate anticipat, care nu pot fi raportate la veniturile datei gestionare, dar urmează a fi raportate la venituri în perioadele următoare de gestiune.

În creditul contului se înregistrează veniturile primite anticipat.

În debitul contului se înregistrează trecerea parțială sau totală la venituri a sumei încasate anticipat.

Soldul contului este creditor și reprezintă veniturile încasate anticipat.”;

41) subpunctul 47) se modifică după cum urmează:

„47) În descrierea grupei **2770 „Provizioane pentru alte pierderi”**:

a) se modifică denumirea grupei de conturi după cum urmează: „**2770 Provizioane**”;

b) descrierea grupei va avea următorul conținut: „Grupa este destinată pentru evidența formării provizioanelor aferente imobilizărilor corporale (pentru reparația și demontarea lor), pentru eventualele pierderi la angajamente condiționale, pentru beneficiile salariaților băncii, precum și pentru alte provizioane.”;

c) se modifică denumirea și descrierea contului **2771 „Provizioane pentru alte pierderi”** după cum urmează:

„**2771 Alte provizioane**

Contul **2771** este destinat pentru evidența constituirii altor provizioane (pierderi civile, din litigii, pentru restructurare, etc.).

În creditul contului se înregistrează formarea și majorarea altor provizioane.

În debitul contului se înregistrează:

- utilizarea provizioanelor;

- decontarea provizionului neutilizat sau excedentului format anterior.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea altor provizioane constituite.”;

d) se introduce descrierea a două conturi noi, **2774** și **2775**:

„**2774** Provizioane privind beneficiile angajaților băncii

2775 Provizioane aferente imobilizărilor corporale

Contul **2774** este destinat pentru evidența constituirii provizioanelor privind beneficiile angajaților băncii.

În creditul contului se înregistrează formarea și

majorarea provizioanelor privind beneficiile angajaților băncii și alte cheltuieli aferente.

În debitul contului se înregistrează:

- utilizarea provizioanelor;
- decontarea provizionului neutilizat sau a excedentului format anterior.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea provizioanelor privind beneficiile angajaților băncii și alte cheltuieli aferente.

Contul **2775** este destinat pentru evidența constituirii provizioanelor pentru reparația și demontarea imobilizărilor corporale.

În creditul contului se înregistrează formarea și majorarea provizioanelor pentru reparația și demontarea imobilizărilor corporale.

În debitul contului se înregistrează:

- utilizarea provizioanelor pentru reparația și demontarea imobilizărilor corporale;
- decontarea provizionului neutilizat sau excedentului format anterior.

Soldul contului este creditor și reprezintă mărimea provizioanelor constituite pentru reparația și demontarea imobilizărilor corporale.”;

42) După subpunctul 48) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„48¹) În descrierea grupei de conturi **2800** „Alte obligațiuni”:

a) în descrierea contului **2805** „Decontări cu alte persoane fizice și juridice” textul „imobilizărilor necorporale,” se exclude;

b) descrierea grupei se completează cu un cont nou „**2816** Decontări aferente imobilizărilor necorporale”, cu următoarea descriere:

„Contul **2816** este destinat pentru evidența datoriilor către furnizori, antreprenori etc., a imobilizărilor necorporale (inclusiv în curs de execuție), a lucrărilor executate și serviciilor prestate ce țin de imobilizările necorporale, a lucrărilor aferente creării imobilizărilor necorporale.

În creditul contului se înregistrează sumele care urmează să fie transferate.

În debitul contului se înregistrează sumele transferate.

Soldul contului este creditor și reprezintă datoriile aferente imobilizărilor necorporale (inclusiv în curs de execuție).”;

43) subpunctul 49) se modifică, după cum urmează:

„49) După descrierea grupei **2860** se include descrierea unei grupe noi, **2870**, cu următorul cuprins:

„**2870 Reevaluarea activelor financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen**

Grupa este destinată pentru evidența reevaluării activelor financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

2871 Reevaluarea valutei străine ce urmează să fie livrată din tranzacțiile la termen

2872 Reevaluarea valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen

2873 Reevaluarea altor active financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen

Contul **2871** este destinat pentru evidența reevaluării valutei străine ce urmează să fie livrată din tranzacțiile la termen, în moneda națională, la cursul oficial al leului moldovenesc.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a valutei străine ce urmează să fie livrată din tranzacțiile la termen, în moneda națională, la cursul oficial al leului moldovenesc până la data decontării, precum și trecerea la contul de conversie a sumei reevaluării pozitive la data decontării.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării

pozitive a valutei străine ce urmează să fie livrată din tranzacțiile la termen, în moneda națională, la cursul oficial al leului moldovenesc, precum și trecerea la contul de conversie a sumei reevaluării negative la data decontării.

Soldul contului poate fi creditor (în cazul reevaluării negative a valutei străine ce urmează să fie livrată) sau debitor (în cazul reevaluării pozitive a valutei străine ce urmează să fie livrată).

Contul **2872** este destinat pentru evidența reevaluării valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

Soldul contului poate fi creditor (în cazul reevaluării negative a valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate) sau debitor (în cazul reevaluării pozitive a valorilor mobiliare ce urmează să fie livrate).

Contul **2873** este destinat pentru evidența reevaluării altor active financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

În creditul contului se înregistrează suma reevaluării negative a altor active financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

În debitul contului se înregistrează suma reevaluării pozitive a altor active financiare ce urmează să fie livrate din tranzacțiile la termen.

Soldul contului poate fi creditor (în cazul reevaluării negative a altor active financiare ce urmează să fie livrate) sau debitor (în cazul reevaluării pozitive a altor active financiare ce urmează să fie livrate).”;

44) după subpunctul 49) se introduc două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„49¹) După descrierea grupei **2870** se introduce descrierea unei grupe noi, **2880**:

„**2880 Contra-cont** Ajustarea valorii altor pasive la costul amortizat

Grupa este destinată pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a altor pasive la costul amortizat.

2881 Contra-cont Ajustarea valorii altor pasive la costul amortizat

Contul **2881** este destinat pentru evidența sumelor care ajustează valoarea nominală a altor pasive (pentru care nu sînt prevăzute contra-conturi pentru ajustarea valorii la costul amortizat) la costul amortizat.

În debitul contului se înregistrează sumele care diminuează valoarea altor pasive, ajustînd-o la costul amortizat.

În creditul contului se înregistrează sumele care măjorează valoarea altor pasive, ajustînd-o la costul amortizat.

Soldul contului este debitor și reprezintă sumele care ajustează valoarea nominală a altor pasive la costul amortizat, dar în unele cazuri poate fi și creditor.”.

49²) Descrierea clasei 3 „Capital și rezerve” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 3 „Capital și rezerve” sînt conturi de pasiv și reprezintă suma tuturor mijloacelor care aparțin acționarilor băncii: capitalul social, rezervele și capitalul secundar. Soldurile conturilor de capital și rezerve sînt creditoare. Contra-conturile sînt conturi de activ și au sold debitor. Conturile „Rezultatul al exercițiului curent” și „Rezultatul reportat” pot avea atît sold creditor cît și sold debitor.”;

45) subpunctele 50) și 51) se exclud;

46) subpunctul 52) se modifică după cum urmează:

„52) În descrierea grupei **3500 „Rezerve”**

a) se modifică denumirea contului **3504 „Profitul nedistribuit (pierdere neacoperită) – anul curent”** după cum urmează: **3504 „Rezultat al exercițiului curent”**;

b) în descrierea contului **3504**:

- la creditul contului ultimul alineat cu liniuță se modifică după cum urmează: „- transferul soldului la contul rezultatului reportat.”;

- creditul contului se completează cu un alineat nou cu liniuță cu următorul conținut: „- reluarea sumei diminuării diferențelor dintre mărirea deprecierii activelor conform Standardelor de Contabilitate și mărirea calculată dar neformată, a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale, conform reglementărilor prudentiale.”;

- la debitul contului ultimul alineat cu liniuță se modifică după cum urmează: „- transferul soldului la contul rezultatului reportat.”;

- debitul contului se completează cu un alineat nou cu liniuță cu următorul conținut: „- sumele rezultate din diferențele dintre mărirea deprecierii activelor conform Standardelor de Contabilitate și mărirea calculată dar neformată, a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale, conform reglementărilor prudentiale, în limita soldului creditor.”;

c) se modifică denumirea și descrierea contului **3505** după cum urmează:

„**3505 Rezultat reportat**

Contul **3505** este destinat pentru evidența sumei profitului sau pierderii neacoperite a anilor precedenți, rezultatul reportat din corectarea erorilor contabile, din modificările politicilor contabile, surplusului din reevaluare, precum și rezultatului trecerii la evidența contabilă conform SIRF.

În creditul contului se înregistrează:

- transferul profitului nedistribuit al anului curent;

- suma diferenței pozitive apărute din corectarea erorilor contabile, modificărilor politicilor contabile, precum și rezultatului trecerii la evidența contabilă conform SIRF;

- surplusul din reevaluare aferent imobilizărilor corporale și necorporale.

În debitul contului se înregistrează:

- stingerea pierderilor perioadei curente;

- pierderea anului curent, neacoperită din rezultatul reportat;

- repartizarea profitului nedistribuit anterior;

- formarea capitalului de rezervă;

- suma diferenței negative apărute din corectarea erorilor contabile, modificărilor politicilor contabile, precum și rezultatul trecerii la evidența contabilă conform SIRF;

- sumele rezultate din diferențele dintre mărirea deprecierii activelor conform Standardelor de Contabilitate și mărirea calculată dar neformată, a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale, conform reglementărilor prudentiale, în limita soldului creditor și a insuficienței soldului creditor al contului **3504**.

Soldul contului poate fi *creditor* (în cazul rezultatului reportat pozitiv) sau *debitor* (în cazul rezultatului reportat negativ).”;

47) subpunctul 53):

a) litera a) se modifică după cum urmează: „a) descrierea grupei va avea următorul conținut „Grupa este destinată pentru evidența diferențelor din reevaluarea imobilizărilor corporale, imobilizărilor necorporale, activelor financiare disponibile pentru vânzare și a altor elemente de capital.”;

b) la litera b) textul „investițiilor imobiliare” se substituie prin textul „activelor financiare disponibile pentru vânzare”;

c) la litera c):

- textul „Diferențe din reevaluarea investițiilor imobiliare” se substituie prin textul „Diferențe din reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare”

- textul „trecerea la venituri a sumei majorării valorii imobilizării corporale” se substituie prin textul „trecerea la contul rezultatului reportat a sumei majorării valorii imobilizării corporale”;

- textul „trecerea la venituri a sumei majorării valorii imobilizării necorporale” se substituie prin textul „trecerea la contul rezultatului reportat a sumei majorării valorii imobilizării necorporale”;

- descrierea contului **3553** se modifică după cum urmează:

„Contul **3553** este destinat pentru evidența reevaluării activelor financiare disponibile pentru vânzare.

În creditul contului se înregistrează rezultatul favorabil din reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare.

În debitul contului se înregistrează:

- rezultatul nefavorabil din reevaluarea activelor financiare disponibile pentru vânzare;

- utilizarea rezervei din reevaluarea activelor financiare pentru acoperirea pierderii din deprecieri în limita soldului creditor al rezultatului reevaluării anterioare a aceluși activ;

- trecerea la venituri a rezultatului reevaluării pozitive a activelor financiare la momentul ieșirii.

Soldul contului poate fi creditor, când rezultatul reevaluării este pozitiv, și debitor, când rezultatul reevaluării este negativ.”;

d) se include o literă nouă, d), după cum urmează:

„d) se modifică denumirea și descrierea contului, **3554**, după cum urmează:

„**3554 Alte elemente de capital**

Contul **3554** este destinat pentru evidența altor elemente de capital.

În creditul contului se înregistrează:

- suma diferențelor pozitive de curs valutar aferente activelor financiare nemonetare;

- suma diferențelor pozitive aferent activelor imobilizate deținute în vederea vânzării;

- suma beneficiilor acordate angajaților sub forma instrumentelor de capitaluri proprii.

În debitul contului se înregistrează suma diferențelor negative și plata beneficiilor acordate angajaților sub forma instrumentelor de capitaluri proprii.

Soldul contului este creditor și reprezintă suma altor elemente de capital.”;

48) subpunctul 54) se modifică după cum urmează:

„54) Descrierea clasei 4 „Venituri” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 4 „Venituri” sînt conturi de pasiv și reprezintă valoarea tuturor veniturilor obținute în activitatea economico-financiară a băncii pe parcursul anului de gestiune: veniturile din dobînz, din investiții, din operațiuni de comercializare și reevaluare, din comisioane, din ieșirea activelor necomerciale și alte venituri. Soldurile conturilor de venit sînt creditoare, cu excepția conturilor grupei de venituri/pierderi care pot avea atât sold creditor - în caz de obținerea a veniturilor, cît și sold debitor - în cazul suportării pierderilor.”;

49) subpunctul 55) se modifică după cum urmează:

„55) Descrierea grupei **4150 „Venituri din dobînz la valori mobiliare disponibile pentru tranzacționare și vânzare”** va avea următorul cuprins:

„**4150 Venituri din dobînz la active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere**

Grupa este destinată pentru evidența veniturilor din dobînz la active financiare la valoarea justă prin profit sau

pierdere.

4151 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat la valoarea justă prin profit sau pierdere

4152 Venituri aferente dividendelor la acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere

4153 Venituri din dobânzi la alte active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

4155 Venituri din dobânzi la valori mobiliare gajate la valoarea justă prin profit sau pierdere

Conturile **4151**, **4153** și **4155** sunt destinate pentru evidența veniturilor din dobânzi la activele financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În creditul conturilor se înregistrează veniturile din dobânzi obținute (primite și/sau calculate către primire) la activele financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În debitul conturilor se înregistrează transferarea la sfârșitul perioadei de gestiune a veniturilor din dobânzi la activele financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul conturilor este creditor și reprezintă suma veniturilor din dobânzi la activele financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

Contul **4152** este destinat pentru evidența veniturilor aferente dividendelor la acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În creditul contului se înregistrează veniturile aferente dividendelor obținute (primite și/sau calculate către primire) la acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În debitul contului se înregistrează transferarea la sfârșitul perioadei de gestiune a veniturilor aferente dividendelor la acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este creditor și reprezintă suma veniturilor aferente dividendelor la acțiuni la valoarea justă prin profit sau pierdere.”.”;

50) subpunctul 56) se modifică după cum urmează:

„56) După descrierea grupei **4150** se include descrierea unei grupe noi, **4160**, care va avea următorul cuprins:

„4160 Venituri din dobânzi la active financiare disponibile pentru vânzare

Grupa este destinată pentru evidența veniturilor din dobânzi la active financiare disponibile pentru vânzare.

4161 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat disponibile pentru vânzare

4162 Venituri aferente dividendelor la acțiuni disponibile pentru vânzare

4163 Venituri din dobânzi la alte active financiare disponibile pentru vânzare

4165 Venituri din dobânzi la valori mobiliare gajate disponibile pentru vânzare

Conturile **4161**, **4163** și **4165** sunt destinate pentru evidența veniturilor din dobânzi la activele financiare disponibile pentru vânzare.

În creditul conturilor se înregistrează veniturile din dobânzi obținute (primite și/sau calculate către primire) la activele financiare disponibile pentru vânzare.

În debitul conturilor se înregistrează transferarea la sfârșitul perioadei de gestiune a veniturilor din dobânzi la activele financiare disponibile pentru vânzare la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul conturilor este creditor și reprezintă suma veniturilor din dobânzi la active financiare disponibile pentru vânzare.

Contul **4162** este destinat pentru evidența veniturilor aferente dividendelor la acțiuni disponibile pentru vânzare.

În creditul contului se înregistrează veniturile aferente dividendelor obținute (primite și/sau calculate către primire) la acțiuni disponibile pentru vânzare.

În debitul contului se înregistrează transferarea la sfârșitul

perioadei de gestiune a veniturilor aferente dividendelor la acțiuni disponibile pentru vânzare la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este creditor și reprezintă suma veniturilor aferente dividendelor la acțiuni disponibile pentru vânzare.”.”;

51) subpunctul 57) se modifică după cum urmează:

„57) Descrierea grupei **4180 „Venituri din dobânzi la valori mobiliare investiționale”** se modifică după cum urmează:

„4180 Venituri din dobânzi la active financiare, păstrate până la scadență

Grupa este destinată pentru evidența veniturilor din dobânzi calculate (primite) la active financiare păstrate până la scadență.

4181 Venituri din dobânzi la valori mobiliare emise de BNM, păstrate până la scadență

4182 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat (pe termen scurt), păstrate până la scadență

4183 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat (pe termen mediu), păstrate până la scadență

4184 Venituri din dobânzi la valori mobiliare de stat (pe termen lung), păstrate până la scadență

4185 Venituri din dobânzi la valori mobiliare gajate, păstrate până la scadență

4186 Venituri din dobânzi la alte active financiare, păstrate până la scadență

Conturile **4181-4186** sunt destinate pentru evidența veniturilor din dobânzi la valorile mobiliare și alte active financiare păstrate până la scadență.

În creditul conturilor se înregistrează veniturile din dobânzi obținute (primite și/sau calculate către primire) de bancă la obligațiuni ale BNM, valori mobiliare de stat, valori mobiliare gajate și alte active financiare păstrate până la scadență.

În debitul conturilor se înregistrează transferarea la sfârșitul perioadei de gestiune a veniturilor din dobânzi la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul conturilor este creditor și reprezintă suma veniturilor din dobânzi la active financiare păstrate până la scadență obținute de bancă.”.”;

52) subpunctul 60) se modifică după cum urmează:

„60) În descrierea grupelor **4230, 4260, 4290, 4320, 4350, 4360, 4370, 4380, 4390, 4410, 4440, 4470, 4490** și **4530** ultima propoziție se exclude.”;

53) subpunctul 61) se modifică după cum urmează:

„61) În descrierea conturilor **4231– 4233, 4261 – 4263, 4266, 4267, 4291 – 4293, 4321 – 4323, 4351 – 4356, 4361 – 4363, 4371 – 4376, 4381 – 4383, 4391 – 4396, 4411 – 4413, 4441 – 4443, 4471 – 4473 și 4491 – 4496:**

a) în creditul conturilor al doilea alineat cu liniuță se exclude;

b) debitul conturilor se modifică după cum urmează: „În debitul conturilor se înregistrează trecerea la finele perioadei de gestiune a veniturilor din dobânzi la contul rezultatului exercițiului curent.”.”;

54) la subpunctul 62):

a) cifra „**4359**” se exclude;

b) se introduce o literă nouă, c), după cum urmează: „c) la descrierea conturilor după cuvântul „comisioane” se introduce textul „neaferele dobânzilor”.”;

55) subpunctele 63) litera e), 65) litera b), 66), 67) litera c), 70), 71), 72), 73), 74) litera d), 76) litera c), 78) litera c) și 79) se exclud;

56) la subpunctele 64), 69), 75), 77) și 80):

a) conturile aferente veniturilor din dobânzi la creditele restante și descrierea lor se exclud;

b) textul „Soldul conturilor poate fi debitor (în cazul în

care în perioada de gestiune curentă se efectuează trecerea veniturilor din dobânzi calculate în perioada de gestiune precedentă, dar neprimite, în contul venituri din dobânzi la creditele restante acordate) se exclude;

c) textele „trecerea la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent” și „trecerea veniturilor din dobânzi calculate dar neprimite în contul venituri din dobânzi la creditele restante acordate” se exclud.

57) la subpunctele 64), 68), 69), 75), 77) și 80) în descrierea conturilor aferente comisioanelor de la prestarea serviciilor la creditele acordate, și anume **4245, 4342, 4357, 4425, 4435, 4455, 4465 și 4516-4517**, după cuvântul „comisioane” se introduce textul „neaferele dobânzilor”;

58) la subpunctele 64), 68), 69), 75), 77), 80), 82), 84), 89), 90), 92), 95) și 96) textul „profitului nedistribuit (pierderii neacoperite)” se substituie prin textul „rezultatului exercițiului curent”;

59) după subpunctul 67) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„67¹) La descrierea grupei de conturi **4330 „Venituri din dobânzi la creditele overnight acordate băncilor”** în descrierea contului **4335 „Comisioane de la prestarea serviciilor la creditele overnight acordate băncilor”** după cuvântul „comisioane” se introduce textul „neaferele dobânzilor”.”;

60) la subpunctul 68):

a) contul aferent veniturilor din dobânzi la overdrafte restante și descrierea lui se exclude;

b) textul „Soldul conturilor poate fi debitor (în cazul în care în perioada de gestiune curentă se efectuează trecerea veniturilor din dobânzi calculate în perioada de gestiune precedentă, dar neprimite, în contul venituri din dobânzi la overdrafturile restante).” se exclude;

c) textele „trecerea la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent” și „trecerea veniturilor din dobânzi calculate dar neprimite în contul venituri din dobânzi la overdrafte restante băncilor” se exclud.

61) la subpunctul 81) literele a) și b) se modifică după cum urmează:

a) se modifică creditul și debitul conturilor **4531-4532**, după cum urmează:

„În creditul conturilor se înregistrează veniturile din dobânzi calculate către primire de bancă la leasingul financiar acordat băncilor și clienților.

În debitul conturilor se înregistrează trecerea la finele perioadei de gestiune a veniturilor din dobânzi la contul rezultatului exercițiului curent.”;

b) se modifică creditul și debitul contului **4535**, după cum urmează:

„În creditul contului se înregistrează comisioanele obținute (primite și/sau calculate către primire) de la prestarea serviciilor privind leasingul financiar.

În debitul contului se înregistrează trecerea la finele perioadei de gestiune a veniturilor aferente comisioanelor la contul rezultatului exercițiului curent.”

62) după subpunctul 82) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„82¹) La descrierea grupei de conturi **4560 „Venituri din investiții în părți legate”** în descrierea debitului conturilor **4561-4563** textul „sau stornarea dobânzii calculate în cazul constatării nerambursării investițiilor” se exclude.”;

63) la subpunctul 83) literele c), d) și e) se exclud:

64) după subpunctul 83) se introduc două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„83¹) Descrierea grupei **4650 „Venituri/pierderi din operațiunile de comercializare și reevaluare”** va avea următorul cuprins:

„4650 Venituri/pierderi din operațiunile de comercializare

Grupa este destinată pentru evidența veniturilor sau a cheltuielilor (pierderilor) din comercializarea (cumpărarea și/sau vânzarea) valorilor mobiliare disponibile pentru comercializare și valutei străine. În grupa dată se înregistrează de asemenea veniturile și cheltuielile (pierderile) din dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate.

4651 Venituri/pierderi din comercializarea valorilor mobiliare de stat

4652 Venituri/pierderi din comercializarea acțiunilor

4653 Venituri/pierderi din comercializarea altor valori mobiliare

4654 Venituri/pierderi din comercializarea valutei străine

4655 Venituri/pierderi din dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate

Contul **4651** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din vânzarea/procurarea valorilor mobiliare de stat disponibile pentru comercializare pe piața secundară.

În creditul contului se înregistrează veniturile din comercializarea valorilor mobiliare de stat și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din comercializarea valorilor mobiliare de stat și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Contul **4652** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din vânzarea/procurarea acțiunilor disponibile pentru comercializare.

În creditul contului se înregistrează veniturile din comercializarea acțiunilor și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din comercializarea acțiunilor și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Contul **4653** este destinat pentru evidența veniturilor sau pierderilor obținute din vânzarea/procurarea altor valori mobiliare disponibile pentru comercializare.

În creditul contului se înregistrează veniturile din comercializarea altor valori mobiliare și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din comercializarea altor valori mobiliare și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Contul **4654** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din vânzarea/procurarea valutei străine în numerar în bancă și în punctele de schimb valutar ale băncii licențiate, a cecurilor de călătorie și a valutei străine prin virament, conversia dintr-o valută străină în alta ș.a.

În creditul contului se înregistrează veniturile din cumpărarea/vânzarea de către bancă a valutei străine și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din cumpărarea/vânzarea de către bancă a valutei străine și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul conturilor **4651-4654** poate fi debitor (în cazul obținerii cheltuielilor (pierderilor) din comercializarea activelor) sau creditor (în cazul obținerii veniturilor din comercializarea activelor).

Contul **4655** este destinat pentru evidența veniturilor

sau a pierderilor din dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate.

În creditul contului se înregistrează veniturile din dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) cu dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul în care cheltuielile (pierderile) cu dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate sunt mai mari ca veniturile) sau creditor (în cazul în care veniturile din dobânzi aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate sunt mai mari decât cheltuielile (pierderile)).

83²) După descrierea grupei **4650** se introduce descrierea unei grupe noi, **4660**, după cum urmează:

„4660 Venituri/pierderi din operațiunile de reevaluare

Grupa este destinată pentru evidența veniturilor sau cheltuielilor (pierderilor) din diferența de curs la conturile în valută străină și operațiuni în valută străină; rezultatele reevaluării activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere, activelor/obligațiunilor în lei moldovenești, investițiilor imobiliare și altor active.

4661 Venituri/pierderi din reevaluarea valutei străine

4662 Venituri/pierderi din reevaluarea activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere

4663 Venituri/pierderi din reevaluarea activelor/obligațiunilor în lei moldovenești

4664 Venituri/pierderi din reevaluarea investițiilor imobiliare

4665 Venituri/pierderi din reevaluarea altor active

Contul **4661** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din reevaluarea zilnică a valutei străine aflate atît pe conturile băncii cît și ale cliențelor.

În creditul contului se înregistrează veniturile din diferența de curs din reevaluarea conturilor în valută străină și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din diferența de curs din reevaluarea conturilor în valută străină și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul în care pierderile din reevaluarea valutei străine sunt mai mari decât veniturile) sau creditor (în cazul în care veniturile din reevaluarea valutei străine sunt mai mari decât pierderile).

Contul **4662** este destinat pentru evidența veniturilor sau pierderilor obținute din reevaluarea activelor financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În creditul contului se înregistrează veniturile din reevaluarea activelor financiare și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din reevaluarea activelor financiare și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul în care valoarea justă a activelor financiare s-a micșorat) sau creditor (în cazul în care valoarea justă a activelor financiare s-a majorat).

Contul **4663** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din diferența de curs a reevaluării activului/obligațiunii exprimat/e în lei moldovenești atașat/e la cursul valutei străine.

În creditul contului se înregistrează veniturile obținute

din diferența de curs a reevaluării activului/obligațiunii exprimat/e în lei moldovenești atașat/e la cursul valutei străine și trecerea pierderilor la finele perioadei de gestiune la contul profitului nedistribuit (pierderii neacoperite).

În debitul contului se înregistrează pierderile obținute din diferența de curs a reevaluării activului/obligațiunii exprimat/e în lei moldovenești atașat/e la cursul valutei străine și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul în care pierderile din reevaluarea activului/obligațiunii exprimat/e în lei moldovenești atașat/e la cursul valutei străine sunt mai mari decât veniturile) sau creditor (în cazul în care veniturile din reevaluarea activului/obligațiunii exprimat/e în lei moldovenești atașat/e la cursul valutei străine sunt mai mari decât pierderile).

Contul **4664** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din reevaluarea investițiilor imobiliare.

În creditul contului se înregistrează veniturile din reevaluarea investițiilor imobiliare și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din reevaluarea investițiilor imobiliare și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul în care pierderile din reevaluarea investițiilor imobiliare sunt mai mari decât veniturile) sau creditor (în cazul în care veniturile din reevaluarea investițiilor imobiliare sunt mai mari decât pierderile).

Contul **4665** este destinat pentru evidența veniturilor sau a pierderilor obținute din reevaluarea altor active care nu pot fi reflectate în alte conturi.

În creditul contului se înregistrează veniturile din reevaluarea altor active și trecerea cheltuielilor (pierderilor) la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile (pierderile) din reevaluarea altor active și trecerea veniturilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului poate fi debitor (în cazul în care pierderile din reevaluarea altor active sunt mai mari decât veniturile) sau creditor (în cazul în care veniturile din reevaluarea altor active sunt mai mari decât pierderile).”;

65) la subpunctul 85) litera a) se exclude;

66) după subpunctul 85) se introduc două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„85¹) La descrierea grupei **4920 „Venituri din ieșirea activelor necomerciale”** în descrierea contului **4923 „Venituri din ieșirea altor active”**:

a) descrierea contului în final se completează cu textul „inclusiv a monedelor comemorative și jubiliare”;

b) creditul contului se modifică după cum urmează:

„În creditul contului se înregistrează:

- veniturile obținute (primite și/sau calculate către primire) de bancă din ieșirea sau scoaterea din uz a altor active ale băncii;

- suma diferenței dintre valoarea de realizare și valoarea nominală a monedelor comemorative și jubiliare la comercializarea acestora.”;

85²) După descrierea grupei **4920** se introduce descrierea unei grupe noi, **4930**, după cum urmează:

„4930 Venituri din subvenții

Grupa este destinată pentru evidența veniturilor obținute de bancă sub formă de subvenții.

4931 Venituri din subvenții

Contul **4931** este destinat pentru evidența veniturilor băncii sub formă de subvenții.

În creditul contului se înregistrează veniturile din subvenții.

În debitul contului se înregistrează trecerea la finele perioadei de gestiune a veniturilor la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este creditor și reprezintă suma veniturilor obținute de bancă sub formă de subvenții.”;

67) după subpunctul 87) se introduce un subpunct nou după cum urmează:

„87¹⁾ Descrierea clasei 5 „Cheltuieli” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 5 „Cheltuieli” sînt conturi de activ și reprezintă valoarea tuturor cheltuielilor suportate în activitatea economico-financiară a băncii pe parcursul perioadei de gestiune: cu dobînz, din investiții, aferente remunerării muncii, pentru întreținerea imobilului, din operațiuni de depreciere, cu impozite și taxe, din ieșirea activelor necomerciale, precum și alte cheltuieli. Soldurile conturilor de cheltuieli sînt debitoare, dar în unele cazuri pot fi și creditoare.”;

68) la subpunctele 89) și 90) textul „anului gestionar” se substituie prin textul „perioadei de gestiune”;

69) după subpunctul 91) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„91¹⁾ După descrierea grupei **5560** se introduce descrierea unei grupe noi, **5570**, cu următorul cuprins:

„5570 Cheltuieli aferente datoriilor financiare evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere

Grupa este destinată pentru evidența cheltuielilor aferente datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

5571 Cheltuieli aferente datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării

5572 Cheltuieli aferente datoriilor financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere

Conturile **5571** și **5572** sînt destinate pentru evidența cheltuielilor aferente datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În debitul conturilor se înregistrează cheltuielile aferente datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

În creditul conturilor se înregistrează trecerea cheltuielilor la finele anului gestionar la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este debitor și reprezintă cheltuielile aferente datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării și celor desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.”;

70) la subpunctul 92) cifra „**5560**” se substituie prin „**5570**”;

71) la subpunctul 95):

a) litera a) se modifică după cum urmează: „a) descrierea grupei va avea următorul cuprins: „Grupa este destinată pentru evidența cheltuielilor la formarea provizioanelor pentru eventualele pierderi aferente angajamentelor condiționale, efectuarea plăților conform legislației în vigoare, pentru plata concediilor salariaților băncii, precum și pentru evidența cheltuielilor la formarea altor provizioane. Această grupă este destinată și pentru evidența cheltuielilor ce țin de vîrsămintele în fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.”;

b) după litera a) se introduc două litere noi după cum urmează:

„a¹⁾ denumirea contului **5771** se modifică după cum urmează: „Cheltuieli cu alte provizioane”;

a²⁾ în descrierea contului **5771** textul „provizioanelor pentru alte pierderi” se substituie prin textul „altor provizioane”;

c) se modifică litera d), după cum urmează:

„d) se introduce descrierea unui cont nou, **5774**, după cum urmează:

„5774 Cheltuieli cu provizioane aferente beneficiilor angajaților băncii

Contul **5774** este destinat pentru evidența cheltuielilor la formarea provizioanelor privind beneficiile angajaților băncii.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile privind formarea și majorarea provizioanelor privind beneficiile angajaților băncii și alte cheltuieli aferente.

În creditul contului se înregistrează diminuarea provizioanelor formate și trecerea cheltuielilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este debitor, dar poate fi și creditor (în cazul micșorării provizioanelor) și reprezintă cheltuielile pentru formarea și majorarea provizioanelor privind beneficiile angajaților băncii și alte cheltuieli aferente.”;

72) la subpunctul 96):

a) în textul descrierii grupei **5850** și conturilor respective textul „valorilor mobiliare” se substituie prin textul „activelor financiare”;

b) la textul aferent descrierii conturilor **5851** și **5852**:

- creditul conturilor se modifică după cum urmează:

„În creditul contului se înregistrează:

- sumele reluării pierderii din depreciere;

- trecerea la finele perioadei de gestiune a cheltuielilor la contul rezultatului exercițiului curent.”;

- soldul conturilor în final se completează cu textul: „, dar în unele cazuri poate fi și creditor”;

c) cifrele „**5861-5879**” se substituie prin textul „**5861-5877** și **5879**”;

d) în textul aferent descrierii creditului conturilor **5861-5877** și **5879**:

- se modifică primul alineat cu liniuță, după cum urmează: „- sumele reluării pierderii din depreciere”;

- soldul conturilor în final se completează cu textul: „, dar în unele cazuri poate fi și creditor”;

e) după descrierea conturilor **5861-5877** și **5879** se introduce descrierea contului **5878**, cu următorul conținut:

„Contul **5878** este destinat pentru evidența cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) creditelor (acordate persoanelor fizice care practică activitate, altor persoane fizice etc.) și plăților aferente acestora, altele decît principalul (dobînz, comisioane etc.).

În debitul conturilor se înregistrează cheltuielile calculate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea creditelor și plăților aferente acestora, altele decît principalul (dobînz, comisioane etc.).

În creditul conturilor se înregistrează:

- sumele reluării pierderii din depreciere;

- trecerea la finele perioadei de gestiune a cheltuielilor la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul conturilor este debitor și reprezintă suma cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea (pierdere de valoare) creditelor și plăților aferente acestora, altele decît principalul (dobînz, comisioane etc.), dar în unele cazuri poate fi și creditor.”;

f) textul aferent descrierii grupei **5880** va avea următorul conținut

„5880 Cheltuieli pentru deprecierea altor active

Grupa este destinată pentru evidența cheltuielilor

calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) creanțelor și plăților aferente lor, investițiilor imobiliare, imobilizărilor corporale și necorporale, stocurilor și altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor, altele decît principalul (dobînzii, comisioane etc.).

5881 Cheltuieli pentru deprecierea creanțelor și plăților aferente lor

5882 Cheltuieli pentru deprecierea investițiilor imobiliare

5883 Cheltuieli pentru deprecierea imobilizărilor corporale

5884 Cheltuieli pentru deprecierea imobilizărilor necorporale

5885 Cheltuieli pentru deprecierea stocurilor

5886 Cheltuieli pentru deprecierea altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor

Contul **5881** este destinat pentru evidența cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) creanțelor și plăților aferente lor.

În debitul conturilor se înregistrează cheltuielile calculate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea creanțelor și plăților aferente lor.

În creditul contului se înregistrează:

- sumele reluării pierderii din depreciere;
- trecerea la finele perioadei de gestiune a cheltuielilor la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) creanțelor și plăților aferente lor, dar în unele cazuri poate fi și creditor.

Conturile **5882-5884**, **5886** sînt destinate pentru evidența cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) investițiilor imobiliare, imobilizărilor corporale și necorporale și altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor și care nu pot fi reflectate în alte conturi.

În debitul conturilor se înregistrează cheltuielile calculate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea investițiilor imobiliare, imobilizărilor corporale și necorporale, altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor și suma pierderilor din deprecierea imobilizărilor corporale și necorporale neacoperită din contul diferențelor din reevaluarea activului respectiv, în cazul contabilizării activului la valoarea reevaluată.

În creditul contului se înregistrează:

- sumele reluării pierderii din depreciere;
- trecerea la finele perioadei de gestiune a cheltuielilor la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea (pierdere de valoare) investițiilor imobiliare, imobilizărilor corporale și necorporale, precum și suma pierderilor din deprecierea altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor și care nu pot fi reflectate în alte conturi și neacoperită din contul diferențelor din reevaluarea activului respectiv, în cazul contabilizării activului la valoarea reevaluată, dar în unele cazuri poate fi și creditor.

Contul **5885** este destinat pentru evidența cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderilor din reducerea valorii contabile a stocurilor.

În debitul contului se înregistrează cheltuielile calculate pentru acoperirea pierderilor din reducerea valorii contabile a stocurilor.

În creditul contului se înregistrează:

- sumele reluării pierderii din depreciere;
- trecerea la finele perioadei de gestiune a cheltuielilor la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul contului este debitor și reprezintă suma cheltui-

ielilor calculate pentru acoperirea pierderilor din reducerea valorii contabile a stocurilor, dar în unele cazuri poate fi și creditor.”;

73) din subpunctul 97) litera c) se exclude;

74) după subpunctul 97) se introduce un subpunct nou, după cum urmează:

„97¹) În descrierea grupei de conturi **5920 „Cheltuieli din ieșirea activelor necomerciale”**, în descrierea contului **5923 „Cheltuieli din ieșirea altor active”**;

a) după textul „imobilizări necorporale,” se introduce textul „imobilizări corporale transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditului sau a altei datorii,” și în continuare după text.”;

b) în final se completează cu textul „inclusiv a monedelor comemorative și jubiliare”;

c) debitul contului se modifică după cum urmează:

„În debitul contului se înregistrează:

- cheltuielile suportate de bancă la ieșirea /scoaterea din uz a altor active, precum și suma amortizării necalculate;
- suma diferenței dintre costul și valoarea nominală a monedelor comemorative și jubiliare la comercializarea acestora.”;

75) după subpunctul 99) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„99¹) Descrierea clasei 6 „Conturi condiționale” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 6 „Conturi condiționale” sînt destinate pentru evidența obligațiunilor ce depind de anumite circumstanțe eventuale: obligațiuni diverse, garanțiile și cautiunile, precum și alte conturi condiționale. Evidența pe conturile condiționale se divizează în conturi debitoare și creditoare după destinația operațiunilor efectuate, iar înscrierea operațiunilor în aceste conturi se face la debitul/creditul contului. Trecerea la scăderi se face prin contabilitatea inversă și nu prin utilizarea metodei dublei înregistrări.”;

76) după subpunctul 102) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„102¹) După descrierea grupei **6200** se introduce descrierea unei grupe noi, **6230**, după cum urmează:

„6230 Alte active contingente

Grupa este destinată pentru evidența altor active contingente care nu pot fi reflectate la alte conturi.

6231 Alte active contingente

Contul **6231** este destinat pentru evidența altor active contingente.

În debitul contului se înregistrează valoarea activelor contingente.

În creditul contului se înregistrează suma activelor contingente ieșite.”;

77) la subpunctul 104) în textul aferent descrierii conturilor **6411**, **6412**:

a) în creditul conturilor cuvîntul „negative” se substituie prin cuvîntul „pozitive”;

b) în debitul conturilor cuvîntul „pozitive” se substituie prin cuvîntul „negative”;

78) după subpunctul 106) se introduc două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„106¹) După descrierea grupei **6800** se introduce descrierea unei grupe noi, **6830**, după cum urmează:

„6830 Alte datorii contingente

Grupa este destinată pentru evidența altor datorii contingente care nu pot fi reflectate la alte conturi.

6831 Alte datorii contingente

Contul **6831** este destinat pentru evidența altor datorii contingente.

În creditul contului se înregistrează valoarea datoriilor contingente.

În debitul contului se înregistrează suma datoriilor contingente ieșite.”.

106²) Descrierea clasei 7 „Conturi memorandum” se modifică după cum urmează:

„Conturile clasei 7 „Conturi memorandum” sînt destinate pentru evidența extrabilanțieră a valorilor și documentelor importante în activitatea băncii sau consemnate la aceasta: diverse tipuri de obligațiuni, active, dobînzii calculate și neachitate, diferite valori, documente, precum și alte mijloace, datorii. Evidența se ține prin înscrierea operațiunilor la intrare și ieșire. Metoda dublei înscrieri nu se aplică. Astfel, conturile de memorandum nu corespund cu nici un cont.”;

79) subpunctul 108) se modifică după cum urmează:

„108) Descrierea grupei **7200 „Active și dobînzii calculate neachitate”** va avea următorul cuprins:

„7200 Active, dobînzii și comisioane calculate neachitate

Grupa este destinată pentru evidența creditelor, dobînzilor și comisioanelor, altor active care nu sînt credite și plăților aferente lor, penalităților neachitate de către debitor și trecute la scăderi.

7201 Credite trecute la scăderi

7202 Dobînzii și comisioane calculate la credite trecute la scăderi

7203 Alte active care nu sînt credite și plățile aferente lor trecute la scăderi

7204 Penalități calculate la creditele trecute la scăderi

7205 Penalități calculate la dobînzii și comisioane calculate la credite trecute la scăderi

Contul **7201** este destinat pentru evidența creditelor trecute la scăderi.

La intrare în cont se înregistrează sumele creditelor trecute la scăderi.

La ieșire din cont se înregistrează sumele datoriilor rambursate de către debitor sau trecerea lor la pierderi potrivit hotărîrii conducerii băncii.

Contul **7202** este destinat pentru evidența dobînzilor și comisioanelor calculate, dar neprimite la creditele trecute la scăderi.

La intrare în cont se înregistrează sumele dobînzilor și comisioanelor calculate, dar neprimite la creditele trecute la scăderi.

La ieșire din cont se înregistrează sumele datoriilor rambursate de către debitor sau trecerea lor la pierderi potrivit hotărîrii conducerii băncii.

Contul **7203** este destinat pentru evidența altor active (creanțe și alte active care nu sînt credite) și plățile aferente lor trecute la scăderi.

La intrare în cont se înregistrează sumele altor active (creanțe și alte active care nu sînt credite) și plățile aferente lor trecute la scăderi.

La ieșire din cont se înregistrează sumele datoriilor rambursate de către debitor sau trecerea lor la pierderi potrivit hotărîrii conducerii băncii.

Contul **7204** este destinat pentru evidența penalităților calculate aferente creditelor trecute la scăderi.

La intrare în cont se înregistrează sumele penalităților calculate aferente creditelor trecute la scăderi.

La ieșire din cont se înregistrează sumele datoriilor rambursate de către debitor sau trecerea lor la pierderi potrivit hotărîrii conducerii băncii.

Contul **7205** este destinat pentru evidența penalităților aferente dobînzilor și comisioanelor calculate la creditele trecute la scăderi.

La intrare în cont se înregistrează sumele penalităților aferente dobînzilor și comisioanelor calculate la creditele trecute la scăderi.

La ieșire din cont se înregistrează sumele datoriilor rambursate de către debitor sau trecerea lor la pierderi

potrivit hotărîrii conducerii băncii.”;

80) după subpunctul 108) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„108¹) După descrierea grupei **7200** se introduce descrierea unei grupe noi, **7210**, după cum urmează:

„7210 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la active și angajamentele condiționale

Grupa este destinată pentru evidența mijloacelor calculate în scop prudential pentru acoperirea pierderilor la credite și alte active care nu sînt credite, precum și pentru angajamentele condiționale conform prevederilor reglementărilor BNM.

7211 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la credite

7212 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la alte active care nu sînt credite

7213 Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la angajamentele condiționale

7214 Mărimea neformată a rezervei generale pentru riscuri bancare

Contul **7211** este destinat pentru evidența mijloacelor calculate în scop prudential pentru acoperirea eventualelor pierderi la credite, conform actelor normative în domeniu.

La intrare în cont se înregistrează formarea/majorarea mărimii reducerilor pentru pierderi în scop prudential pentru acoperirea pierderilor eventuale la credite.

La ieșire din cont se înregistrează diminuarea/anularea mărimii reducerilor pentru pierderi în scop prudential pentru acoperirea pierderilor eventuale la credite.

Contul **7212** este destinat pentru evidența mijloacelor calculate în scop prudential pentru acoperirea eventualelor pierderi la alte active care nu sînt credite, conform actelor normative în domeniu.

La intrare în cont se înregistrează formarea/majorarea mărimii reducerilor pentru pierderi în scop prudential pentru acoperirea pierderilor eventuale la alte active care nu sînt credite.

La ieșire din cont se înregistrează diminuarea/anularea mărimii reducerilor pentru pierderi în scop prudential pentru acoperirea pierderilor eventuale la alte active care nu sînt credite.

Contul **7213** este destinat pentru evidența mijloacelor calculate în scop prudential pentru acoperirea eventualelor pierderi la angajamentele condiționale, conform actelor normative în domeniu.

La intrare în cont se înregistrează formarea/majorarea mărimii reducerilor pentru pierderi în scop prudential pentru acoperirea pierderilor la angajamentele condiționale.

La ieșire din cont se înregistrează diminuarea/anularea mărimii reducerilor pentru pierderi în scop prudential pentru acoperirea pierderilor eventuale la angajamentele condiționale.

Contul **7214** este destinat pentru evidența deficitului de rezervă generală pentru acoperirea pierderilor bancare, format în cazul insuficienței profitului nedistribuit pentru acoperirea nivelului necesar de rezervă generală.

La intrare în cont se înregistrează valoarea mărimii neformate a rezervei generale pentru acoperirea pierderilor bancare.

La ieșire din cont se înregistrează valoarea acoperită a deficitului din contul profitului nedistribuit; diminuarea valorii mărimii neformate a rezervei generale pentru acoperirea pierderilor bancare.”;

81) după subpunctul 109) se introduce un subpunct nou, cu următorul conținut:

„109¹) În descrierea grupei **7700 „Datorii trecute la pierderi”** în descrierea contului **7701 „Datorii trecute la pierderi”** textul „alte decît creditele care au fost” se

excluse și în final se completează cu textul „, dar care nu sînt indicate în alte conturi”.”;

82) subpunctul 110) se modifică după cum urmează:

„110) În descrierea grupei **7750** „**Alte mijloace și datorii**”:

a) descrierea contului **7751** „Pierderi fiscale nereclamate” va avea următorul cuprins:

„Contul **7751** este destinat pentru evidența pierderilor fiscale ale băncii care, potrivit Codului fiscal, pot fi raportate eşalonat, în părți egale prin micșorarea venitului impozabil.”;

b) descrierea conturilor **7752**, **7753** se modifică după cum urmează:

„Conturile **7752** și **7753** sînt destinate pentru evidența imobilizărilor corporale și necorporale luate în arenda operațională de către bancă, în baza contractelor încheiate în acest scop. La intrare în conturi se înregistrează suma totală a plăților viitoare rezultate din contractul irevocabil de arendă.

La ieșire din conturi se înregistrează suma plăților achitate conform contractului irevocabil de arendă la data de raportare sau la expirarea termenului de arendă.”;

c) denumirea și descrierea contului **7754** „Patrimoniul luat în posesie” va avea următorul cuprins:

„**7754** Bunurile transmise în posesiune/achiziționate pentru vânzare

Contul **7754** este destinat pentru evidența imobilizărilor corporale și a cotelor de participare în capitalul unităților economice (în continuare - active) transmise băncii în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii și clasificate ca deținute pentru vânzare

în cazul în care aceste bunuri nu sînt recunoscute în bilanț și pentru evidența activelor transmise băncii în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii care au termenul de vânzare depășit. Un activ transmis/achiziționat în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii, clasificat ca deținut pentru vânzare se reflectă la valoarea cea mai mică dintre valoarea totală a creditului sau a datoriei (soldul datoriei, dobînzile calculate și reflectate în bilanțul contabil, comisioanele, penalitățile și alte creanțe aferente creditului sau datoriei) și valoarea justă (valoarea de piață) a activelor menționate minus eventualele costuri generate de vânzare.

La intrare în cont se înregistrează valoarea activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii și clasificate ca deținute pentru vânzare și evidența activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditului și a altor datorii care au termenul de vânzare depășit.

La ieșire din cont se înregistrează trecerea la scăderi a valorii activelor transmise în posesiune/achiziționate în schimbul rambursării creditelor și a altor datorii și clasificate ca deținute pentru vânzare la momentul vânzării acestora, achitarea de către debitor sau de persoana terță a datoriei neacoperite, trecerea activelor la pierderi după expirarea termenului de deținere, conform procedurilor băncii.”.

III. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția punctului I care intră în vigoare la expirarea a 30 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL BĂNCII NAȚIONALE
A MOLDOVEI**

Dorin DRĂGUTANU

Nr. 216. Chișinău, 29 septembrie 2011.